

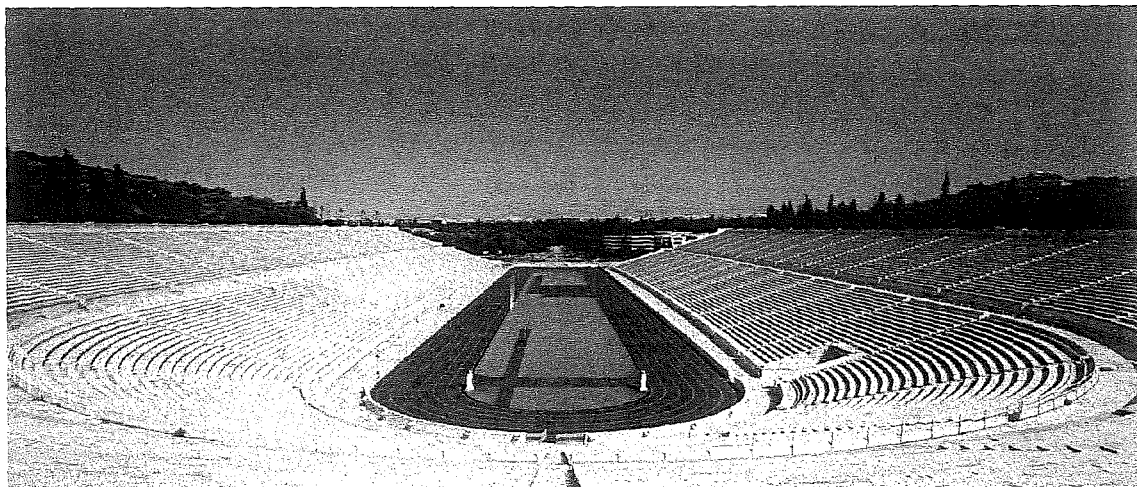
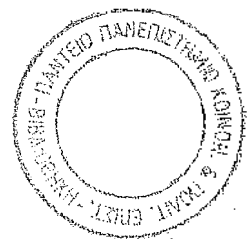
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ- ΧΩΡΙΚΕΣ- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΤΟΥ 2004».

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Π. ΓΕΤΙΜΗΣ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Α. ΠΑΠΑΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ- Κ. ΜΠΙΘΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΖΕΚΗΣ (ΑΜ: 0899Μ002)

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2002.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ</u>	<u>1</u>
--------------------	----------

<u>ΠΡΟΛΟΓΟΣ- ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	<u>3</u>
---------------------------	----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

1.1. <u>Χαρακτηριστικά γνωρίσματα αγώνων</u>	<u>5</u>
1.2. <u>Μορφή Αγώνων</u>	<u>6</u>
1.3. <u>Εργαζόμενοι</u>	<u>9</u>
1.4. <u>Αριθμός τουριστών</u>	<u>10</u>
1.5. <u>Καταλύματα</u>	<u>12</u>
1.6. <u>Γεύματα</u>	<u>14</u>
1.7. <u>Τηλεόραση</u>	<u>16</u>
1.8. <u>Μεταφορές</u>	<u>17</u>
1.9. <u>Εισιτήρια</u>	<u>19</u>
1.10. <u>Άλλες απαιτήσεις</u>	<u>22</u>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

2.1 <u>Περιγραφή έργων</u>	<u>25</u>
2.1.1 <u>Ολυμπιακό Χωριό</u>	<u>29</u>
2.1.2 <u>Δημοσιογραφικά Χωριά</u>	<u>32</u>
2.1.3 <u>Μαρκόπουλο</u>	<u>35</u>
2.1.4 <u>Γουδί</u>	<u>36</u>
2.1.5 <u>Ο. Α. Κ. Α.</u>	<u>36</u>
2.1.6 <u>Σ. Ε. Φ.</u>	<u>37</u>
2.1.7 <u>Γαλάτσι</u>	<u>37</u>
2.1.8 <u>Άνω Λιόσια</u>	<u>37</u>
2.1.9 <u>Νίκαια</u>	<u>38</u>
2.1.10 <u>Περιστέρι</u>	<u>38</u>

2.1.11	Στάδιο «Καραϊσκάκη»	39
2.1.12	Άλλα έργα	39
2.2	«Ορφανά» έργα	40
2.2.1	Το Κωπηλατοδρόμιο του Σχινιά	41
2.2.2.	Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας στον Άγιο Κοσμά	42
2.2.3.	Το Κέντρο Μπιτς Βόλει στο Φαληρικό Όρμο	43
2.2.4.	Το Ολυμπιακό Κέντρο στο Ελληνικό	44
2.2.5.	Το Ολυμπιακό Κέντρο Σλάλομ	44
2.3	Σύντομη περιγραφή άλλων έργων	45
2.4	Τα έργα στην υπόλοιπη Ελλάδα και ο προϋπολογισμός τους	46
2.4.1	Έργα υποδομής στις Ολυμπιακές πόλεις, στις οποίες θα φιλοξενηθούν οι προκριματικοί αγώνες ποδοσφαίρου	47
2.4.2	Έργα υποδομής κι ανάπτυξης των πυλών εισόδου της χώρας	48
2.4.3	Δίκτυο Προολυμπιακών προπονητηρίων	48
2.4.4	Δίκτυο προπονητηρίων σε ολόκληρη τη χώρα	48
2.4.5	Υποδομές ασφαλείας	49
2.4.6	Προβολή της χώρας και πρόγραμμα αναβάθμισης και ανάδειξης τουριστικών περιοχών	49
2.4.7	Ολυμπιακή προβολή κι ευαισθητοποίηση	49
2.4.8	Ολυμπιακή παιδεία	50
2.4.9	Πολιτιστική Ολυμπιάδα και «Ελλάδα 2004»	50
2.4.10	Πρόγραμμα δράσης για την αρχαία Ολυμπία	50
2.4.11	Ολυμπιακό φεστιβάλ νέων	51
2.4.12	Γιορτή του Ολυμπισμού	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

3.1	Οργανωτική διάσταση Ολυμπιακών Αγώνων 2004	52
3.2	Οργανωτικό σχήμα	53
3.3	Τα 27 προγράμματα δράσης	57
3.4	Χρονοδιαγράμματα και φορείς υλοποίησης-συμμετοχής έργων	60
3.5	Συμπεράσματα κεφαλαίου 3	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

4.1 Υφιστάμενη αστική κατάσταση Αθήνας	69
4.2 Παρέμβαση Αγώνων (αθλητικών και μη έργων)	71
4.3 Το μοντέλο της Βαρκελώνης	74
4.4 Διεθνή εμπειρία	79
4.5 Συμπεράσματα κεφαλαίου 4	85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

5.1 Στρατηγική περιβάλλοντος 2004	86
5.2 Η «βαριά» κληρονομιά του Σίδνει	90
5.3 Περιβαλλοντική δράση Οργανισμού «Αθήνα 2004»	96
5.4 Εκπόνηση προγράμματος ανακύκλωσης	97
5.5 Διευθέτηση περιβαλλοντικών ζητημάτων	98
5.6 Συμπεράσματα κεφαλαίου 5	102

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

6.1 Προϋπολογισμός διοργάνωσης	104
6.2 Κοινοτική υποστήριξη	122
6.3 Επιπτώσεις σε Α.Ε.Π. κι απασχόληση	123
6.4 Συσχετισμός των Ολυμπιακών Αγώνων με άλλες πτυχές της ελληνικής Οικονομίας	125
6.5 Κέρδη τουρισμού	129
6.6 Χορηγική υποστήριξη	135
6.7 Οφέλη-Ζημιές	140
6.8 Εθνικά οφέλη	145
6.9 Συμπεράσματα κεφαλαίου 6	149

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΜΕΤΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΧΡΗΣΗ

7.1 Φορείς αξιοποίησης-συντήρησης εγκαταστάσεων	151
7.2 Η επόμενη... ημέρα των Ολυμπιακών Αγώνων	153
7.3 Προτάσεις	161

7.4 Τι έπραξαν Βαρκελώνη, Ατλάντα και Σίδναι	163
7.5 Συμπεράσματα κεφαλαίου 7	166

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	167
------------------------------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	171
--------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ	181
ΓΡΑΦΗΜΑ 1: Οι απαιτήσεις σε ανθρώπινο δυναμικό	182
ΓΡΑΦΗΜΑ 2: Οι εκτιμήσεις για το κόστος των Ολυμπιακών Έργων σε απόλυτες τιμές	183
ΓΡΑΦΗΜΑ 3: Τα έξοδα της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004» (σε δις δραχμές)	184
ΓΡΑΦΗΜΑ 4: Η κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού στους τομείς δραστηριότητας των Ολυμπιακών Αγώνων	185
ΓΡΑΦΗΜΑ 5: Η κατανομή αμειβόμενων κι εθελοντών εργαζόμενων στους τομείς δραστηριότητας των Ολυμπιακών Αγώνων	186
ΓΡΑΦΗΜΑ 6: Οι δαπάνες των Ολυμπιακών Έργων ως ποσοστό % επί του συνόλου τους	187
ΓΡΑΦΗΜΑ 7: Η χρηματοδότηση των Ολυμπιακών Έργων από τους ξένους χορηγούς	188
ΓΡΑΦΗΜΑ 8: Η συμβολή των χορηγών στη χρηματοδότηση των Ολυμπιακών Αγώνων ως ποσοστό %	189
ΓΡΑΦΗΜΑ 9: Πηγές εσόδων των Ολυμπιακών Αγώνων ως ποσοστό % επί του συνόλου τους	190
ΓΡΑΦΗΜΑ 10: Η χρηματοδότηση των Ολυμπιακών Αγώνων από τους εθνικούς χορηγούς (σε εκατ. Ευρώ)	191
ΓΡΑΦΗΜΑ 11: Η συμβολή των εθνικών χορηγών στη χρηματοδότηση των Ολυμπιακών Αγώνων ως ποσοστό % επί του συνόλου τους	192
ΓΡΑΦΗΜΑ 12: Οι δαπάνες των Ολυμπιακών Έργων (για εθνικές επιλογές	

και ολυμπιακή προετοιμασία) ανά φορέα υλοποίησης	193
ΓΡΑΦΗΜΑ 13: Η συνολική συμβολή στις δαπάνες της ολυμπιακής προετοιμασίας ανά φορέα υλοποίησης	194
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ- ΣΧΕΔΙΑ	
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 1: Η Χωροθέτηση των Ολυμπιακών Έργων	196
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 2: Το σχέδιο των Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων στο Ελληνικό	197
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 3: Το σύστημα μεταφορών της Αθήνας το 2004	198
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 4: Το Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεοπτικής Κάλυψης	199
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 5: Το σχέδιο του Ολυμπιακού Χωριού	200
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 6: Το Ο.Α.Κ.Α. το 2004	201

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Γ.Γ.Α.	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
Γ.Σ.Ε.Ε.	Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
Δ.Ο.Α.	Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία
Δ.Ο.Ε.	Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή
Δ.Ο.Κ.Ω.	Δίκτυο Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ο.Α.	Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων
Ε.Κ.Α.Β.	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
Ε.Ο.Ε.	Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή
Ε.Ο.Τ.	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
Ε.Σ.Δ.	Εθνικό Σχέδιο Δράσης
Ε.Τ.Επ.	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
Ε.Υ.Δ.Ε.	Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Η.Σ.Α.Π.	Ηλεκτρικός Σιδηρόδρομος Αθηνών-Πειραιώς
Ι.Γ.Μ.Ε.	Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών
Ι.Ο.Β.Ε.	Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Μελετών
Ι.Ο.Κ.	Ινστιτούτο Οικονομικών Κατασκευών
Ι.Τ.Ε.Μ.	Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Μελετών
ΚΕ.Π.Ε.	Κέντρο Προγραμματισμού Οικονομικών Ερευνών
Κ.Π.Σ.	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
Μ.Μ.Ε.	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
Ν.	Νόμος
Ο.Α.Κ.Α.	Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών
Ο.Α.Σ.Α.	Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών
Ο.Δ.Ι.Ε.	Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδας
Ο.Ε.Κ.	Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας
Ο.Λ.Π.	Οργανισμός Λιμένος Πειραιά

Ο.Ν.Ε.	Οικονομική και Νομισματική Ενοποίηση
Ο.Π.Α.Π.	Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου
Ο.Ρ.Σ.Α.	Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ο.Τ.Ε.	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Ε.Π.	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Σ.Ε.Φ.	Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας
Σ.τ.Ε.	Συμβούλιο της Επικρατείας
Τ.Ε.Ε.	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε.	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
Χ.Α.Α.	Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

ΠΡΟΛΟΓΟΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον Αύγουστο του 2004, οι Ολυμπιακοί Αγώνες γυρίζουν στο λίκνο τους, επιστρέφουν στην κοιτίδα του αθλητισμού: στην Ελλάδα. Έπειτα από 108 χρόνια από την αναβίωση του θεσμού, η χώρα μας θα έχει την τιμή να φιλοξενήσει ξανά τη μεγαλύτερη «γιορτή» του αθλητισμού.

Η ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα, έγινε περισσότερο για συναισθηματικούς λόγους. Άλλωστε, είναι βέβαιο, ότι στη συνείδηση των μελών της Δ.Ο.Ε. «βάρυνε» κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας και η εσφαλμένη όπως αποδείχθηκε κατόπιν, ανάθεση της «χρυσής» Ολυμπιάδας του 1996 στην Ατλάντα και όχι στην Αθήνα, που και τότε ήταν υποψήφια πόλη.

Η 28^η Ολυμπιάδα λοιπόν, που ανατέθηκε στην Αθήνα στις 5 Σεπτεμβρίου 1997, δεν έχει καμία σχέση με την πρώτη διοργάνωση του 1896. Λογικό, αφού τα μεγέθη και οι απαιτήσεις έχουν αλλάξει εντυπωσιακά στο πέρασμα του χρόνου. Αυτούς τους «κρίσιμους παράγοντες» επιδιώκουμε να μελετήσουμε στη διπλωματική εργασία που φέρει τον τίτλο «Οικονομικές-Χωρικές-Περιβαλλοντικές Διαστάσεις των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», η οποία καταρτίστηκε βάση στοιχείων που αντλήθηκαν από ποικίλες πηγές πληροφόρησης (επίσημοι φορείς, μελέτες ερευνητικών ιδρυμάτων, συνέδρια, δημοσιεύματα έντυπου και ηλεκτρονικού Τύπου, διαδίκτυο κτλ.).

Το πρώτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας είναι αφιερωμένο στον προγραμματισμό των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα. Στο δεύτερο κεφάλαιο, υπάρχουν πληροφορίες για την υλοποίηση των έργων που απαιτούνται, προκειμένου να στεφθεί με επιτυχία το οργανωτικό μέρος της 28^{ης} Ολυμπιάδας. Στη συνέχεια (τρίτο κεφάλαιο), αναφέρονται οι φορείς διαχείρισης και το οργανωτικό σχήμα που επιλέχθηκε, ώστε να έρθει εις πέρας αυτό το γιγάντιο, εγχείρημα. Κατόπιν, στο τέταρτο κεφάλαιο σκιαγραφείτε η υφιστάμενη αστική κατάσταση της Αθήνας και οι αλλαγές που θα επιφέρουν στην ελληνική πρωτεύουσα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, ενώ κατατίθεται και η διεθνής εμπειρία που υπάρχει στον χωροταξικό τομέα από τις προγενέστερες φιλοξενούμενες πόλεις, με έμφαση στο άκρως επιτυχημένο μοντέλο της Βαρκελώνης. Το πέμπτο κεφάλαιο, περιλαμβάνει την περιβαλλοντική διάσταση της διοργάνωσης, τη στρατηγική περιβάλλοντος που έχει

καταρτίσει ο Οργανισμός «Αθήνα 2004» και τον τρόπο με τον οποίο διευθετήθηκαν τα περιβαλλοντικά ζητήματα που προέκυψαν στην πορεία προετοιμασίας. Σε ένα επόμενο στάδιο (έκτο κεφάλαιο), αναλύονται τα οικονομικά στοιχεία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, τα κέρδη, αλλά και οι ζημιές που θα αφήσει σε πολλούς τομείς της ελληνικής κοινωνίας, ο κορυφαίος αθλητικός θεσμός του κόσμου.

Όμως, επειδή δεν μας ενδιαφέρουν μονάχα τα δρώμενα του καιρού μας, αλλά και οι προοπτικές ανάπτυξης του μέλλοντος, επιχειρούμε στο έβδομο κεφάλαιο μια πρώτη καταγραφή των σχεδίων και των σκέψεων που υπάρχουν για τη μεταολυμπιακή χρήση των αθλητικών εγκαταστάσεων που θα κατασκευαστούν ή θα ανακατασκευαστούν εν όψει 2004. Η αντικειμενική δυσκολία που εμφανίστηκε σ' αυτή τη θεματική ενότητα, ήταν ότι μέχρι στιγμής οι περισσότεροι φορείς υλοποίησης-διαχείρισης των ολυμπιακών έργων, δεν έχουν ασχοληθεί με το τι θα συμβεί με τις αθλητικές και μη εγκαταστάσεις, την επόμενη ημέρα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Έτσι, κρίναμε σκόπιμο να καταθέσουμε ορισμένες προτάσεις για την ορθολογικότερη αξιοποίηση της πλούσιας «παρακαταθήκης» που θα αφήσουν στην Ελλάδα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004.

Για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας, πολύτιμη ήταν η συνδρομή του επιβλέποντα καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου, Παναγιώτη Γετίμη, ο οποίος αφενός «χάραξε» τις κατευθυντήριες γραμμές, αφετέρου προέβη σε σημαντικές παρατηρήσεις και διορθώσεις επί του αρχικού κειμένου. Ακόμη, αποφασιστικά συνέβαλαν οι κ. Jaume Matamala i Cuga (ταμίας και μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Μουσείου «Επιστήμης και Τέχνης» της Καταλονίας), Δημήτρης Βρετάκος (διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών Οργανισμού «Αθήνα 2004»), Γιώργος Καζαντζόπουλος (διευθυντής Περιβάλλοντος Οργανισμού «Αθήνα 2004»), Δέσποινα Παπαχρήστου (στέλεχος της διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών και Λογιστηρίου του Οργανισμού «Αθήνα 2004»), Γιάννης Μπραγιάτης (διευθυντής Ειδικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων), Αθανάσιος Παπαθεμελής (δημοσιογράφος της εφημερίδας «Εξπρές»), Στέλιος Κράλογλου (δημοσιογράφος της εφημερίδας «Εξπρές»). Τέλος, θα πρέπει να ευχαριστήσουμε το Πάντειο Πανεπιστήμιο και την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», για το φωτογραφικό υλικό που μας παραχώρησαν.

1.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Από το Παναθηναϊκό Στάδιο, όπου το 1896 αναγεννήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες της αρχαιότητας, θα ξεκινήσει η 28^η Ολυμπιάδα. Η τελετή έναρξης της μεγαλύτερης αθλητικής διοργάνωσης θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 13 Αυγούστου του 2004 και για δεκαεφτά ημέρες (η τελετή λήξης, που σηματοδοτεί το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων, έχει προγραμματιστεί για την Κυριακή 29 Αυγούστου), η Αθήνα θα βρεθεί στο επίκεντρο ολόκληρης της οικουμένης.

Μπροστά από τους θεατές που θα συρρεύσουν στο Καλλιμάρμαρο, θα παρελάσουν οι σημαίες από 200 και πλέον χώρες του κόσμου, ενώ περισσότεροι από 17.000 αθλητές κι αθλήτριες, συνοδευόμενοι από 5.000 προπονητές, φυσιοθεραπευτές κι αρχηγούς αποστολών, αναμένεται να δώσουν το παρών στη διοργάνωση, προκειμένου να αγωνιστούν σε 28 αθλήματα (υγρός στίβος, τοξοβολία, στίβος, αντιπέριση, μπίτζμπολ, μπάσκετ, πυγμαχία, κανό, ποδηλασία, ιππασία, ξιφασκία, ποδόσφαιρο, γυμναστική, χάντμπολ, χόκεϊ, τζούντο, μοντέρνο πένταθλο, κωπηλασία, σκοποβολή, σόφτμπολ, πινγκ-πονγκ, τσε-κβο-ντο, τένις, τρίαθλο, βόλεϊ, άρση βαρών, πάλη, ιστιοπλοΐα) και 296 αγωνίσματα. Αξίζει εδώ να τονιστεί, ότι εκτός από τα ανωτέρω ολυμπιακά αθλήματα κι αγωνίσματα, έχουν προταθεί από τις Διεθνείς Ολυμπιακές Ομοσπονδίες να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, το σκουός, το καράτε, η τεχνική κολύμβηση, το μπιλιάρδο και το μπόουλινγκ, ενώ το διοικητικό συμβούλιο της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», έχει εισηγηθεί στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή (Δ.Ο.Ε.), το θαλάσσιο σκι.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες λοιπόν, είναι ένα γιγάντιο αθλητικό γεγονός, με έντονες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές προεκτάσεις. Πρόκειται για μια διοργάνωση μεγάλης έκτασης, με έντονο το στοιχείο της πολυπλοκότητας. Ορθώς λοιπόν, στη διεθνή βιβλιογραφία, της έχει αποδοθεί η έννοια του «Hallmark event» ή αλλιώς του «Mega event», που σύμφωνα με τον Simon Douglas, εμφανίζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Χαρακτηρίζεται από περιορισμένη χρονική διάρκεια.
- Προσελκύει ένα σημαντικό αριθμό τουριστών κατά τη διάρκειά του.

- Μπορεί να έχει ένα μελλοντικό οικονομικό, πολιτιστικό, πολιτικό και κοινωνικό αντίκτυπο εκεί όπου διοργανώνεται.
- Προκειμένου να πραγματοποιηθεί, απαιτεί μεγάλες επενδύσεις.
- Παρότι είναι τοπικό στη διεξαγωγή του, έχει διεθνή χαρακτήρα¹.

1.2. «ΜΟΡΦΗ» ΑΓΩΝΩΝ

Ο στόχος, μπορεί να είναι λίγο-πολύ εμφανής: η αποκατάσταση του αυθεντικού χαρακτήρα και η «αναζωογόνηση» του ολυμπιακού κινήματος, ο καθαγισμός – μέσω της επανόδου του στη χώρα που τον «γέννησε» - ενός θεσμού που τα τελευταία χρόνια κλυδωνίζεται από σωρεία οικονομικών σκανδάλων και η επιστροφή – όσο είναι εφικτό βέβαια, μιας και ζούμε στην εποχή της εμπορευματοποίησης των πάντων – των Ολυμπιακών Αγώνων στα πανάρχαια αθλητικά ιδεώδη, όπου πρωτεύοντα ρόλο για τους αθλητές, διαδραμάτιζε η συμμετοχή κι όχι η νίκη. Όμως, πως θα επιτευχθεί ο στόχος της Δ.Ο.Ε. και των διοργανωτών γενικότερα; Και κυρίως, τι «μορφή» Ολυμπιακών Αγώνων θα επιδιώξει να διοργανώσει η Αθήνα, το καλοκαίρι του 2004;

Παρότι ακόμη δεν έχει αποφασιστεί η στρατηγική που θα ακολουθηθεί σ' αυτόν τον κρίσιμο τομέα, υπάρχουν τρία πρότυπα αγώνων:

- Διοργάνωση αγώνων, μέγιστης δυνατής προβολής της χώρας σε διεθνές επίπεδο, ανεξαρτήτως του οικονομικού κόστους.
- Διοργάνωση αγώνων μέτρου με μέριμνα εφαρμογής οικονομικών κλίμακας.
- Διοργάνωση αγώνων μέγιστης λιτότητας, με μέριμνα κάλυψης ελαχίστων δυνατών απαιτήσεων².

Η ελληνική κυβέρνηση φαίνεται να προσανατολίζεται προς την αποδοχή του πρώτου προτύπου αγώνων, με παράλληλη όμως αναβάθμιση της Αθήνας, μέσω της

¹ «Στρατηγική, Σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond – M. Παπαναστασίου, σελ. 20, Ι.Ο.Β.Ε., 1999.

² «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 38, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

υλοποίησης μιας σειράς σημαντικών έργων υποδομής (μετρό, αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος», «Αττική Οδός» κτλ.) που συντείνουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Η 28^η Ολυμπιάδα λοιπόν, αναμένεται να περάσει στην ιστορία, ως η διοργάνωση που επιδίωκε τη μη εμπορευματοποίηση των Αγώνων, που προσπάθησε να αλλάξει την «εικόνα» της «οικοδέσποινας» πόλης, που προέταξε το ανθρώπινο μέτρο στο σύγχρονο περιβάλλον, που επιχείρησε να συνδυάσει την ιστορία, τον πολιτισμό και την ειρήνη με τον αθλητισμό και τον ολυμπισμό και που στην εποχή της παγκοσμιοποίηση των πάντων, θέλησε να εμπνεύσει ξανά, ολόκληρη την οικουμένη με έννοιες μάλλον ξεχασμένες στο χρόνο: ευγενή άμιλλα, ευ αγωνίζεσθε, συναγωνισμός αντί ανταγωνισμός και ολυμπιακά ιδεώδη. Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά με τα οποία έμειναν γνωστοί ή αναμένεται να μείνουν γνωστοί (όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Αθήνας), οι Ολυμπιακοί Αγώνες από το 1956 μέχρι το 2004.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΝΑΘΕΣΗ-ΤΕΛΕΣΗ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ, 1956-2004

ΠΟΛΗ	ΧΡΟΝΟΣ ΤΕΛΕΣΗΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
Αθήνα	2004	1997	Μη εμπορευματοποίηση των Αγώνων κι αναβάθμιση της Αθήνας
Σίδναι	2000	1993	Μεγάλη γιορτή του αθλητισμού και της νεολαίας
Ατλάντα	1996	1990	Έμφαση στη σύγχρονη πτυχή των Αγώνων
Βαρκελώνη	1992	1986	Ίσληρης εκσυγχρονισμός της πόλης

Σεούλ	1988	1981	Μακροχρόνια βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος
Λος Άντζελες	1984	1981	Η οργάνωση πετυχημένων Αγώνων, κυρίως από οικονομικής πλευράς
Μόσχα	1980	1974	Αγώνες γοήτρου και παρουσίασης των γενικότερων επιτευγμάτων της χώρας
Μόντρεαλ	1976	1970	Η δημιουργία μεγάλων υποδομών, μη απαραίτητα αναγκαίων για την τέλεση των Αγώνων
Μόναχο	1972	1966	Άψογη κι απλή (απέριτη) οργάνωση
Πόλη του Μεξικού	1968	1963	Γενικότερη ανάπτυξη (κυρίως οικονομική) του Μεξικού
Τόκιο	1964	1959	Άψογη οργάνωση και φιλοξενία
Ρώμη	1960	1955	Δημιουργία μεταφορικών και κτιριακών υποδομών
Μελβούρνη	1956	1951	Οικονομική ανάπτυξη της πολιτείας και της Αυστραλίας γενικότερα

ΠΗΓΗ: Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων

1.3. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

Τη συνδρομή περισσότερων από 147.000 ανθρώπων, θα χρειαστεί η Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, προκειμένου να φέρει – με επιτυχία – εις πέρας την κολοσσιαία αυτή διοργάνωση. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς, που έχουν πραγματοποιηθεί, επιπλέον για την 28^η Ολυμπιάδα απαιτούνται και 60.000 εθελοντές³, οι οποίοι θα επιφορτιστούν ένα μεγάλο μέρος από το βάρος της λειτουργίας των εγκαταστάσεων.

Οι σημαντικότερες απαιτήσεις σε ανθρώπινο δυναμικό, χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες, που παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

ΤΟΠΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΟΙ	ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ
Αθλητικοί Χώροι	26.000	4.900	21.100
Υποστήριξη	15.000	7.000	8.000
Τόποι Διαμονής Μελών Ολυμπιακής Οικογένειας	10.000	2.000	8.000
Υπηρεσίες	4.000	600	3.400
Προπονητικοί Χώροι	1.000	400	600
Σύνολο	56.000	14.900	41.100

ΠΗΓΗ: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

Περίπου 26.000 άτομα θα χρειαστούν για την εύρυθμη λειτουργία των αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως άλλωστε φαίνεται κι από τον πίνακα που ακολουθεί:

³ Για να εξασφαλιστεί αυτός ο αριθμός πρέπει να εκδηλώσουν ενδιαφέρον 150.000-200.000 άτομα, ενώ μέχρι σήμερα έχουν κατατεθεί 34.506 αιτήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΤΟΥΣ
ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΟΙ	ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ
Έλεγχοι Προσβάσεων	5.500	500	5.000
Διοργάνωση Αγώνων	6.500	2.500	4.000
Υπηρεσίες Κοινού	3.500	200	3.300
Εσωτερική Οργάνωση- Διοικητικές Υπηρεσίες	4.000	1.000	3.000
Μέσα Τεχνολογίας	2.500	500	2.000
Περίθαλψη	2.500	100	2.400
Εξυπηρέτηση Εκπροσώπων Τύπου	1.500	100	1.400
Σύνολα	26.000	4.900	21.100

ΠΗΓΗ: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

1.4. ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, θα επηρεάσουν αναμφίβολα, την τουριστική κίνηση της Αθήνας, αλλά και της Ελλάδας γενικότερα. Όμως, σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να περιμένουμε κάποια τουριστική «έκρηξη» την περίοδο διεξαγωγής των Αγώνων.

Αλλωστε, η εμπειρία των προγενέστερων διοργανώσεων έχει δείξει, ότι συνήθως υπερεκτιμώνται οι άμεσες τουριστικές επιδράσεις στην αμφιτρύωνα πόλη. Ενδεικτικά αναφέρουμε, ότι στο Τόκιο το 1964 ανέμεναν 150.000 τουρίστες, αλλά τελικά μόνο 70.000 άτομα επισκέφθηκαν την ιαπωνική πρωτεύουσα κατά τη διάρκεια τέλεσης των Αγώνων. Στο Μόναχο (το 1972) και στο Μόντρεαλ (το 1976) πάλι, περίμεναν 1.800.000 και 1.500.000 επισκέπτες αντίστοιχα, νούμερα που αποδείχθηκαν τελικά εξωπραγματικά. Το 1980 στη Μόσχα, μόλις 30.000 άτομα από το εξωτερικό, παρακολούθησαν δια ζώσης

τους Αγώνες⁴, ενώ η «λάμψη» του Λος Άντζελες το 1984, δε βοήθησε τους διοργανωτές να επιβεβαιώσουν τις εκτιμήσεις τους, οι οποίες προέβλεπαν 625.000 αφίξεις (στην «πόλη των αγγέλων» μετέβησαν τελικά 400.000 επισκέπτες). Η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν ασθενής και στην περίπτωση της Βαρκελώνης (1992), παρότι καταμετρήθηκαν στην πόλη 1.874.734 τουρίστες, ενώ η Ατλάντα, δέχθηκε 700.000 επισκέπτες την περίοδο 1990-96⁵.

Όσον αφορά τους τελευταίους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνι, τους παρακολούθησαν 110.000 τουρίστες (οι μισοί προέρχονταν από χώρες της Ασίας, το 25% από την Ευρώπη και το 15% από τη Βόρεια Αμερική) από όλον τον κόσμο, ενώ υπολογίζεται ότι την περίοδο 1996-2004, συνολικά 1.700.000 άτομα θα επισκεφτούν την Αυστραλία, ως αποτέλεσμα της προβολής που αποκόμισε η χώρα από την τέλεση της διοργάνωσης. Η Αθήνα εκτιμάται ότι θα υποδεχθεί περίπου 100.000 τουρίστες το καλοκαίρι του 2004, εξαιτίας της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Οι λόγοι που οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν έχουν εντυπωσιακά αποτελέσματα στην τουριστική κίνηση της διοργανώτριας πόλης κατά την περίοδο της τέλεσής τους, είναι ποικίλοι. Πρώτα-πρώτα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η «φύση» της διοργάνωσης. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει ένα καθαρά τηλεοπτικό γεγονός κι έτσι είναι πολλοί οι τουρίστες-φίλαθλοι, που προτιμούν να τους παρακολουθούν από την μικρή οθόνη κι όχι από τις κερκίδες των γηπέδων.

Μετά, αρνητικά λειτουργούν και μερικά διοργανωτικά θέματα όπως είναι το κόστος και το σύστημα διανομής των εισιτηρίων, η έλλειψη θέσεων στάθμευσης, καθώς κι ορισμένα περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως είναι η ατμοσφαιρική ρύπανση και η κυκλοφοριακή συμφόρηση. Τέλος, δε θα πρέπει να παραλείψουμε και τους ψυχολογικούς λόγους, όπως είναι η προσδοκία πολυκοσμίας, που δρα αποτρεπτικά για την εξεύρεση διαμονής και εισιτηρίων⁶.

⁴ Η μικρή προσέλευση τουριστών αποδίδεται πάντως στο πολιτικό κι αθλητικό μποϊκοτάζ.

⁵ «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι επιπτώσεις στον ελληνικό τουρισμό», Γρ Παπανίκος, σελ. 45-50, Ι.Τ.Ε.Π., 1999, και «Στρατηγική, Σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond – M. Παπαναστασίου, σελ. 51, Ι.Ο.Β.Ε., 1999.

⁶ «Στρατηγική, Σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond – M. Παπαναστασίου, σελ. 23-24, Ι.Ο.Β.Ε., 1999.

1.5. ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

«Πανστρατιά» μέσων διαμονής αναμένεται να κηρυχθεί προκειμένου να καλυφθεί ο αριθμός κλινών που απαιτείται για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Με δεδομένο ότι η Αθήνα πάσχει σε ξενοδοχειακή υποδομή, καθώς τα περισσότερα σχέδια ανέγερσης νέων ξενοδοχείων δεν έχουν ευδοκιμήσει και η ανακαίνιση-επέκταση των υφιστάμενων ακινήτων δε θα προσφέρει παρά έναν περιορισμένο αριθμό επιπλέον δωματίων, ο σχεδιασμός της Οργανωτικής Επιτροπής προβλέπει τη χρησιμοποίηση μέχρι και κρουαζιερόπλοιων, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες (μονάχα οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών κατά την περίοδο διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων θα ξεπεράσουν τα 2.000.000!).

Έτσι λοιπόν, το λιμάνι του Πειραιά υπολογίζεται ότι θα φιλοξενήσει δεκαέξι κρουαζιερόπλοια⁷, ενώ κάτι ανάλογο ενδεχομένως να συμβεί και στο λιμάνι του Λαυρίου. Ακόμη, σημαντικός αριθμός τουριστών-θεατών, αναμένεται να καταφθάσει με ιδιωτικά σκάφη, τα οποία θα ελλιμενιστούν σε ειδικό αγκυροβόλιο (πρώτη επιλογή είναι το αγκυροβόλιο του Φαληρικού Όρμου).

Από 'κει και πέρα, πολλοί από τους τουρίστες θα εγκατασταθούν σε ξενοδοχεία της περιφέρειας (σε μονάδες που θα βρίσκονται από τα Καμένα Βούρλα και τη Χαλκίδα έως το Ναύπλιο και το Τολό), αλλά και σε ιδιωτικές κατοικίες που θα ενοικιαστούν γι' αυτό το λόγο από την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004». Τέλος, δεν αποκλείεται να γίνονται πρωίνες πτήσεις τσάρτερ ή μονοήμερες εκδρομές, που θα μεταφέρουν χιλιάδες επισκέπτες καθημερινά από τα νησιά (κυρίως από Κρήτη, Ρόδο, Κέρκυρα, Μύκονο, Αίγινα) και τους γειτονικούς νομούς στην Αθήνα και τούμπαλιν, μονάχα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Όσον αφορά τα μέλη της «ολυμπιακής οικογένειας» (υπολογίζονται σε 80.000 άτομα, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης), τους επίσημους προσκεκλημένους (αναμένεται να ανέλθουν σε 3.000), τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων, τους διαιτητές, τους κριτές και τους χορηγούς (υπολογίζονται σε 7.000) των Ολυμπιακών Αγώνων, προβλέπεται να φιλοξενηθούν σε 19.000 δωμάτια

⁷ Έχει ήδη ναυλωθεί το κρουαζιερόπλοιο «Splendore of the seas», το οποίο διαθέτει 897 καμπίνες, ενώ συνολικά θα καλυφθούν 3.000 δωμάτια.

ξενοδοχείων υψηλών κατηγοριών. Στο σημείο αυτό, έγκειται και ο μεγαλύτερος προβληματισμός των διοργανωτών, καθώς σήμερα ο αριθμός των κλινών στα ξενοδοχεία ολόκληρης της Αττικής, δεν ξεπερνά τις 15.000. Κι όλες – όπως μπορείτε να διαπιστώσετε και στον πίνακα που ακολουθεί – έχουν ήδη «δεσμευτεί» από την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004».

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΤΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΤΕΙ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ
DELUXE	21	4.633
Α΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	35	3.904
Β΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	56	3.961
Γ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	55	2.259
ΣΥΝΟΛΟ	167	14.757

ΠΗΓΗ: ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ «ΑΘΗΝΑ 2004»

Έτσι, η κυβέρνηση ενέκρινε την ανέγερση νέων ξενοδοχειακών μονάδων (ένα μέρος του κόστους θα καλυφθεί από το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης), προκειμένου να καλυφθεί το «έλλειμμα» που παρουσιάζεται στον αριθμό των κλινών που απαιτούνται για να καλυφθεί το «κεφάλαιο» που λέγεται «ολυμπιακή φιλοξενία». Προς αυτή την κατεύθυνση λοιπόν, έχουν εγκριθεί από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), 23 αιτήσεις ανοικοδόμησης ξενοδοχειακών μονάδων, συνολικής δυναμικότητας 4.521 κρεβατιών. Συνάμα, το υπουργείο Ανάπτυξης θα θέσει άμεσα σε εφαρμογή, ένα πρόγραμμα επιδότησης (με 3.000 ευρώ το δωμάτιο) των ξενοδοχείων που δεν έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα φιλοξενίας της ολυμπιακής οικογένειας και χαρακτηρίζονται ως χαμηλών προδιαγραφών. Τα δωμάτια που θα συμπεριληφθούν σ' αυτό το σχέδιο, υπολογίζονται σε περίπου 10.000.

Οι μόνοι που πρέπει να αισθάνονται σίγουροι για τη διαμονή τους είναι οι αθλητές, καθώς θα φιλοξενηθούν στο – υπό κατασκευή – Ολυμπιακό Χωριό. Για τις

ανάγκες διανυκτέρευσης 17.300 ατόμων, θα διατεθούν 8.800 δωμάτια (τα 300 μονόκλινα και τα 8.500 δίκλινα), σε περίπου 2.300 οικιστικές μονάδες.

1.6. ΓΕΥΜΑΤΑ

Τζίρο, τουλάχιστον 45.000.000.000 δραχμών, θα προκαλέσει στις εταιρίες διατροφής⁸, η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης, οι αθλητές, συνοδοί, προπονητές, υπάλληλοι, εθελοντές, δημοσιογράφοι, φωτορεπόρτερ, χορηγοί, κριτές, «αθάνατοι» και θεατές, θα καταναλώσουν 11.550.000 γεύματα!

Τα νούμερα, που σχετίζονται με τη διατροφή, προκαλούν πραγματικά, ίλιγγο και παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΑΝΑΓΚΕΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΓΕΥΜΑΤΩΝ
Αθλητές και Συνοδοί	2.000.000
Ολυμπιακή και Παραολυμπιακή οικογένεια	250.000
Υπάλληλοι-Εθελοντές Αγώνων	2.000.000
Διαιτητές και Κριτές	150.000
Διαπιστευμένοι Μ.Μ.Ε.	600.000
Χορηγοί και φιλοξενούμενοί τους	550.000
Κάτοχοι εισιτηρίων	6.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	11.550.00

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004»

⁸ Ήδη έχουν δηλώσει συμμετοχή στο σχετικό διαγωνισμό που βρίσκεται σε εξέλιξη, τρεις πολυεθνικές επιχειρήσεις με μεγάλη εμπειρία από προγενέστερες διοργανώσεις και όποια κερδίσει, θα συνεργαστεί με ελληνική εταιρία.

Ειδική προσοχή, θα πρέπει να δοθεί στη διατροφή των αθλητών, καθώς θα προέρχονται από 200 και πλέον χώρες του πλανήτη, θα πιστεύουν σε περισσότερα από 50 διαφορετικά θρησκευτικά δόγματα και θα έχουν άλλα ήθη, έθιμα ή «απαγορεύσεις» (λόγου χάρι, οι μουσουλμάνοι αποφεύγουν να τρώνε χοιρινό κρέας), σχετικά με το φαγητό και τον ύπνο. Συνάμα, ορισμένοι εξ αυτών, θα ακολουθούν ειδικά καταρτισμένα διαιτολόγια, μιας και ορισμένα από τα 28 αθλήματα των Ολυμπιακών Αγώνων απαιτούν ευτραφείς αθλητές κι άλλα, «λεπτιλίεπτες φιγούρες»⁹.

Ωστόσο, ανεξάρτητα με τις διατροφικές προτιμήσεις, στόχος των διοργανωτών είναι να γίνει ευρέως γνωστή η ελληνική και γενικότερα η μεσογειακή κουζίνα. Έτσι, σκοπεύουν να προσφέρουν ελληνικά παραδοσιακά προϊόντα (π. χ. φέτα, ελιές, λάδι), σε συγκεκριμένα πιλοτικά σημεία των εγκαταστάσεων.

Πάντως, σύμφωνα με τους υπολογισμούς που έχουν πραγματοποιηθεί, τις ημέρες διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, για τον επισιτισμό των αθλητών θα χρειαστούν: 80.000 λίτρα γάλα, 20 τόνοι αυγά, 25 τόνοι τυρί, 300 τόνοι φρούτα και λαχανικά, 36.000 αρτοσκευάσματα, 25.000 φραντζόλες ψωμιού, 85 τόνοι θαλασσινά, 120 τόνοι κρέας, 35 τόνοι πουλερικά, 3.000.000 αναψυκτικά, 750 λίτρα τοματοχυμού, 5,2 τόνοι μανιτάρια, 2.000.000 λίτρα πόσιμο νερού, 10 τόνοι μακαρόνια, 32 τόνοι ρύζι και 35 τόνοι πατάτες. Αξίζει να επισημανθεί, ότι μονάχα οι 85 τόνοι θαλασσινών που απαιτούνται τις ημέρες διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, ισοδυναμούν με την παραγωγή της Ελλάδας, κατά τη διάρκεια μιας θερινής περιόδου! Άρα, οι ποσότητες τροφίμων που θα χρειαστούν για τον επισιτισμό των αθλητών κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων είναι τεράστιες...

Εύλογα λοιπόν προκύπτει το συμπέρασμα, ότι οι ποσότητες που υπολογίζονται να καταναλώσουν οι αθλητές, θα οδηγήσουν σε εισαγωγές, καθώς η εγχώρια προσφορά προϊόντων, δε θα μπορεί να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση αγαθών.

Όμως, εκτός από εισαγωγές προϊόντων το καλοκαίρι του 2004, θα έχουμε και εισαγωγή... ανθρώπινου εργατικού δυναμικού! Συγκεκριμένα, αναμένεται να έρθουν από το εξωτερικό, μάγειροι¹⁰ και πιθανότατα και σερβιτόροι¹¹, προκειμένου να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες.

⁹ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 17, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

¹⁰ Συνολικά, θα χρειαστούν 2.000 άτομα εκ των οποίων τα 500 θα απασχοληθούν στο Ολυμπιακό Χωριό.

Εν κατακλείδι, ο τομέας της διατροφής είναι ένας από τους κρίσιμότερους παράγοντες για την επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, γεγονός άλλωστε που υποδηλώνεται κι από την εμπλοκή πέντε υπουργείων:

- Το υπουργείο Ανάπτυξης, θα φέρει την ευθύνη για τον ποιοτικό και υγειονομικό έλεγχο των τροφίμων.
- Το υπουργείο Υγείας, θα αναλάβει τον έλεγχο της υγιεινής των χώρων υγιεινής.
- Το υπουργείο Δημοσίας Τάξης, θα είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο των εγκαταστάσεων και τον έλεγχο της τροφοδοσίας.
- Το υπουργείο Εθνικής Άμυνας, θα συνδράμει με τη διάθεση εθελοντών.
- Το υπουργείο Γεωργίας, θα προβεί στην υποστήριξη των ελληνικών προϊόντων.

1.7. ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Με διεθνή κοινοπραξία θα καλυφθούν τηλεοπτικά οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004. Για τις ανάγκες της διοργάνωσης απαιτούνται 700-1.000 κάμερες ψηφιακής κι αναλογικής μορφής, αριθμός που είναι αδύνατον να καλυφθεί από το σύνολο των ελληνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, τα οποία υπολογίζεται ότι μπορούν να διαθέσουν 250 μηχανήματα (εκ των οποίων τα 30 είναι ψηφιακής μορφής). Έτσι λοιπόν, θα ζητηθεί η συνδρομή διεθνών τηλεοπτικών σταθμών και θα μοιραστούν υπεργολαβίες¹².

Την ευθύνη της ραδιοτηλεοπτικής παραγωγής, θα έχει η εταιρία «Athens Olympic Broadcasting Organization» (για τη διεκπεραίωση των εργασιών της, θα κατασκευαστεί στο Μαρούσι, Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεοπτικής Κάλυψης – έκτασης 75.000 τ.μ. – από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού), που έχουν συστήσει από κοινού,

¹² Μονάχα στο Ολυμπιακό Χωριό, θα απασχοληθούν 2.500 άτομα.

η «International Sports Broadcasting» (ιδιοκτησίας του Ισπανού, Μανόλο Ρομέρο), η Ε.Ρ.Τ. και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004».

Τα χρήματα που θα δαπανηθούν για την τηλεοπτική κάλυψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, ανέρχονται σε 183.000.000 ευρώ (62,2 δις δραχμές), ενώ η Οργανωτική Επιτροπή υπολογίζει ότι από τα τηλεοπτικά δικαιώματα της διοργάνωσης, θα αποκομίσει το 42% των συνολικών της εσόδων (280 δισεκατομμύρια δραχμές ή 736,6 εκατ. δολάρια)! Αξίζει τέλος να αναφερθεί, ότι από το 1984 και 'δώθε, τα χρήματα που καταβλήθηκαν για την αγορά των τηλεοπτικών δικαιωμάτων των Ολυμπιακών Αγώνων, παρουσίασαν αλματώδη άνοδο, αυξάνοντας έτσι και το μερίδιο που κατέληγε στα ταμεία της εκάστοτε Οργανωτικής Επιτροπής. Έτσι, η Οργανωτική Επιτροπή του Λος Άντζελες εισέπραξε 236 εκατ. δολάρια, της Σεούλ 290 εκατ. δολάρια, της Βαρκελώνης 454 εκατ. δολάρια, της Ατλάντας 569 εκατ. δολάρια και του Σίδνι 668 εκατ. δολάρια. Εύλογο θαρρούμε ότι είναι το συμπέρασμα, ότι η μεγαλύτερη πηγή χρηματοδότησης των Ολυμπιακών Αγώνων, είναι τα τηλεοπτικά δικαιώματα, αφού οι σταθμοί πληρώνουν αδρά, προκειμένου να τα αποκτήσουν και να μπορέσουν έτσι, να μεταδώσουν εικόνα και ήχο από τη μεγαλύτερη «γιορτή» του αθλητισμού σε ολόκληρο τον κόσμο.

1.8. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» είναι αυτό των μεταφορών. Οι αθλητές, οι προπονητές, οι παράγοντες, τα μέλη της «ολυμπιακής οικογένειας», οι επίσημοι προσκεκλημένοι, οι χορηγοί και οι θεατές (οι μετακινήσεις υπολογίζονται σε 600.000 καθημερινά σε ώρες αιχμής), πρέπει να φθάνουν εγκαίρως, με ασφάλεια κι αξιοπιστία, στα γήπεδα όπου θα διεξάγονται τα αγωνίσματα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, εάν επιθυμούμε η διοργάνωση να στεφθεί από επιτυχία.

Το σχέδιο διαχείρισης μεταφορών, προβλέπει μονάχα για τις ανάγκες μετακίνησης της «ολυμπιακής οικογένειας» (αθλητές, φίλαθλοι, συνοδοί, επίσημοι,

¹² Πρακτική που είναι μάλλον συνηθισμένη, αφού στο Σίδνι η πυγμαχία για παράδειγμα καλύφθηκε από τους Αμερικανούς, το ποδόσφαιρο από τους Άγγλους και η ξιφασκία από τους Ούγγρους.

χορηγοί κτλ.), τη χρήση 3.000 οχημάτων (από λιμουζίνες και κλασσικά οχήματα πολυτελείας έως μικρά και μεγάλα λεωφορεία). Συνολικά, θα απασχοληθούν 5.000 άτομα, ενώ καθημερινά θα διεξάγονται 400-500 τακτικές διαδρομές με 10.000 αφιξο-αναχωρήσεις από και προς, τα κέντρα δραστηριότητας¹³.

Όσο για την έγκαιρη μεταφορά των χιλιάδων θεατών, σημαίνοντα ρόλο θα διαδραματίσουν¹⁴ ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, το Αττικό Μετρό (σήμερα εξυπηρετεί 450.000 επιβάτες ημερησίως, αριθμός που θα αυξηθεί με τις τέσσερις επεκτάσεις που θα έχουν υλοποιηθεί έως το 2004), ο Η.Σ.Α.Π. (το 2004 θα διαθέτει 364 τρόλεϊ, ενώ θα εκσυγχρονιστούν τα βαγόνια και οι σταθμοί του ηλεκτρικού σιδηρόδρομου) , ο Ο.Α.Σ.Α. (το 2004 ο στόλος του θα περιλαμβάνει 2.100 λεωφορεία νέου τύπου) και τα δυο μέσα μαζικής μεταφοράς που είναι υπό κατασκευή: το τραμ (θα έχει δυο γραμμές 14 και 15,5 χιλιομέτρων αντίστοιχα, στις οποίες θα κινούνται 35 οχήματα) και ο προαστιακός σιδηρόδρομος. Όλα τα μέσα μεταφοράς, την περίοδο των Αγώνων θα λειτουργούν σε 24ωρη βάση. Το σύστημα μεταφορών της Αθήνας, θα υποστεί ριζική αναβάθμιση, αφού συν τοις άλλοις, θα προστεθούν 72 χλμ. νέων αυτοκινητοδρόμων και 28,5 χλμ. ολυμπιακών λεωφορειολωρίδων, θα βελτιωθεί ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός των δρομολογίων των μέσων μαζικής μεταφοράς, ενώ θα αυξηθεί η κυκλοφοριακή ικανότητα του βασικού αρτηριακού δικτύου σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. Λεωφόρος Κηφισού) μέχρι και κατά 80%.

Ακόμη, τις ημέρες διεξαγωγής η Αθήνα θα αποκτήσει Ολυμπιακό Δακτύλιο, ο οποίος θα εκτείνεται από το Μαρούσι μέχρι το Φαληρικό Δέλτα κι από τον Κηφισό μέχρι την λεωφόρο Κηφισίας. Ουσιαστικά, πρόκειται για μια λεωφόρο – έξι λωρίδων κυκλοφορίας – συνολικού μήκους 38 χλμ. Ο Ολυμπιακός Δακτύλιος, που θα εξυπηρετεί το μεγαλύτερο μέρος των μετακινήσεων κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, θα περιβάλλει το κέντρο της Αθήνας και συνδέει δυο σημαντικούς αθλητικούς πόλους: το Ο.Α.Κ.Α. με το συγκρότημα της παραλιακής ζώνης (Φάληρο, Ελληνικό). Εντός του Ολυμπιακού Δακτυλίου, θα δημιουργηθούν ολυμπιακές λωρίδες κυκλοφορίας, στις οποίες θα κινούνται μονάχα τα ολυμπιακά οχήματα, που θα μεταφέρουν τις αθλητικές αποστολές, τα μέλη της Δ.Ο.Ε., τους επίσημους, τους

¹³ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 10, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

¹⁴ Καλύπτοντας το 90% των μετακινήσεων από και προς τις αθλητικές εγκαταστάσεις.

χορηγούς και τους δημοσιογράφους, ενώ θα απαγορευτεί η παράνομη στάθμευση των υπόλοιπων αυτοκινήτων κι ενδεχομένως και η κυκλοφορία τους! Στο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, τον Αύγουστο του 2004 θα απαγορευτεί η διέλευση φορτηγών, η χρήση των κάθετων δρόμων που οδηγούν σε κεντρικές λεωφόρους και η οικοδομική δραστηριότητα, ενώ η τροφοδοσία των καταστημάτων θα πραγματοποιείται κατά τις νυκτερινές ώρες (12 μ.μ.- 7 π.μ.). Ειδική μέριμνα έχει ληφθεί για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, για τη μετακίνηση των οποίων θα βελτιωθεί η προσβασιμότητα στα κτίρια των δημόσιων υπηρεσιών, στα ξενοδοχεία, στις αθλητικές εγκαταστάσεις, στους δρόμους, στα πεζοδρόμια και στα οχήματα μαζικής μεταφοράς.

Εν κατακλείδι, το καλοκαίρι του 2004 στην...υπηρεσία των Ολυμπιακών Αγώνων θα τεθούν 203 δρόμοι (ή τμήματα δρόμων) του νομού Αττικής, συνολικού μήκους 605 χλμ..

1.9. ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

Η καθολική επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων του Σίδνεϊ το 2000, έχει ανεβάσει υψηλά τον «πήχη» σχετικά με τη διοργάνωση που θα φιλοξενήσει η Αθήνα, το καλοκαίρι του 2004.

Οι Αυστραλοί διοργανωτές, δεν πέτυχαν μονάχα αγωνιστικά κι οργανωτικά, αλλά και εισπρακτικά. Ενδεικτικό γεγονός, αποτελεί η κίνηση των εισιτηρίων, όπου οι Αυστραλοί, κατόρθωσαν σχεδόν το απόλυτο: να μη μείνει ούτε μια θέση άδεια στους Αγώνες! Συγκεκριμένα, η πληρότητα των γηπέδων στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνεϊ «άγγιξε» το 90%(1), ποσοστό που συνιστά ρεκόρ στην ιστορία του θεσμού. Όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί, σε ορισμένα αθλήματα (ρυθμική γυμναστική) δεν ξέμεινε ούτε ένα εισιτήριο στα γκισέ των εκδοτηρίων, ενώ σε άλλα (μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται κι ορισμένα που δεν είναι ιδιαίτερα δημοφιλή στην Ελλάδα, όπως το τένις, το τάε-κβο-ντο, το τρίαθλο, η ποδηλασία, η ιππασία, αλλά και μερικά που δεν είναι καν διαδεδομένα στη χώρα μας, όπως λόγω χάρη το μπέιζμπολ), η πληρότητα των σταδίων ξεπέρασε το 97%!

Συνολικά, από τα 7.598.616 εισιτήρια που τυπώθηκαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνι, διατέθηκαν τα 6.733.152, ενώ το ποσοστό κάλυψης των θέσεων των γηπέδων, ανήλθε στο εντυπωσιακό 88,6%. Στην Αθήνα το 2004, εκτιμάται ότι οι θεατές των Ολυμπιακών Αγώνων θα είναι 4.460.000 άτομα. Ο αριθμός, συγκριτικά με την τελευταία διοργάνωση του 2000, είναι αισθητά μικρότερος, εξαιτίας των διαφορετικών μεγεθών των σταδίων του Σίδνι και της Αθήνας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΤΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΤΟΥ ΣΙΔΝΕΙ

ΑΘΛΗΜΑ	ΕΚΔΟΘΗΚΑΝ	ΔΙΑΤΕΘΗΚΑΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ (ΡΥΘΜΙΚΗ)	23.006	23.006	100,00%
TENIS	172.371	172.364	99,99%
ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΞΗΣ	96.852	96.850	99,99%
ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ	92.681	92.677	99,98%
ΣΤΙΒΟΣ	1.527.219	1.526.049	99,92%
ΤΡΙΑΘΛΟ	7.429	7.423	99,92%
ΤΑΕ-ΚΒΟ-ΝΤΟ	40.788	40.745	99,89%
ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ	27.967	27.849	99,58%
ΚΟΛΥΜΒΗΣΗ	197.577	196.961	99,44%
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ (ΤΡΑΜΠΟΛΙΝΟ)	25.367	25.023	98,88%
ΙΠΠΑΣΙΑ (ΝΤΡΕΣΑΖ)	73.429	72.037	98,10%
ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ ΒΟΥΝΟΥ	39.885	38.884	97,59%
ΜΠΕΙΖΜΠΟΛ	273.859	272.720	97,44%
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ (ΕΝΟΡΓΑΝΗ)	158.390	153.957	97,21%
ΙΠΠΑΣΙΑ (ΕΜΠΟΔΙΑ)	54.966	53.221	96,77%
ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΠΕΝΤΑΘΛΟ	27.457	26.602	96,57%

ΜΠΑΣΚΕΤ	418.928	404.235	96,49%
ΜΠΙΤΣ ΒΟΛΕΪ	155.579	148.847	95,67%
ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ	188.416	180.631	94,75%
ΒΟΛΕΪ	294.900	275.333	93,36%
ΠΟΛΟ	129.215	120.588	93,32%
ΧΑΝΤΜΠΟΛ	199.295	197.504	93,33%
ΧΟΚΕΪ	534.528	497.433	93,04%
ΚΩΠΗΛΑΣΙΑ	148.611	129.099	86,86%
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ (ΣΙΔΝΕΙ)	345.709	299.903	86,76%
ΙΠΠΙΑΣΙΑ (3 ΗΜΕΡΕΣ)	187.324	161.282	86,24%
ΣΟΦΤΜΠΟΛ	129.199	108.345	83,70%
ΓΙΝΓΚ-ΠΟΝΓΚ	88.550	71.258	80,46%
ΚΑΝΟΕ ΚΑΓΙΑΚ (ΣΛΑΛΟΜ)	45.557	40.578	80,07%
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ (ΜΠΡΙΣΜΠΕΙΝ)	234.797	186.526	79,44%
ΑΡΣΗ ΒΑΡΩΝ	58.532	45.300	77,77%
ΠΥΓΜΑΧΙΑ	144.195	111.012	75,57%
ΚΑΝΟΕ ΚΑΓΙΑΚ (ΣΙΠΡΙΝΤ)	65.298	53.356	74,87%
ΓΙΛΛΗ (ΕΛΕΥΘΕΡΑ)	52.224	38.554	73,84%
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ (ΚΑΜΠΕΡΑ)	138.204	97.022	70,26%
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ (ΑΔΕΛΑΙΔΑ)	217.191	161.208	66,28%
ΜΠΑΝΤΜΙΝΤΟΝ	86.395	56.673	65,60%
ΠΑΛΗ (ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ)	51.979	33.822	65,07%
ΤΟΞΟΒΟΛΙΑ	42.803	27.430	64,00%
ΞΙΦΟΜΑΧΙΑ	42.469	36.923	63,54

ΤΖΟΥΝΤΟ	89.328	73.438	62,21%
ΣΚΟΠΟΒΟΛΗ	37.315	20.739	55,58%
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ (ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ)	545.450	288.532	52,81%
ΚΟΛΥΜΒΗΣΗ (ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΕΝΗ)	65.790	33.631	51,12%
ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ	21.502	7.582	36,66%
ΣΥΝΟΛΟ	7.598.616	6.733.152	88,61%

ΠΗΓΗ: Εφημερίδα «SPORTIME».

1.10. ΑΛΛΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, είναι ένα γιγάντιο εγχείρημα με ποικίλες απαιτήσεις. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς λοιπόν, καλούνται όχι μόνο να συνειδητοποιήσουν τη σπουδαιότητα της διοργάνωσης, αλλά και να αντιληφθούν τις δυσκολίες που παρουσιάζει.

Προς επιβεβαίωση των ανωτέρω, παρατίθενται ορισμένες από τις απαιτήσεις στις οποίες πρέπει να ανταποκριθεί η Ελλάδα, τον Αύγουστο του 2004:

- Κατασκευή 500 ειδικών περιπτέρων, επιφάνειας μεγαλύτερης των 8.000m² κι άλλων 1.500 (συνολικής επιφάνειας 12.000m²), τα οποία θα αποτελούν σημεία πώλησης προϊόντων και εισιτηρίων.
- Τουλάχιστον 100.000 καθίσματα για προσωρινή αύξηση χωρητικότητας εγκαταστάσεων και 28.000 τετραγωνικά μέτρα προσωρινών δαπέδων.
- Περίπου 100 χλμ. περιφράξεις παντός τύπου.
- Περίπου 4.000 θέσεις εργασίας για τους δημοσιογράφους στα κέντρα Τύπου και συνολικά 12.000 προσωρινές θέσεις για τους εκπροσώπους των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στις αθλητικές εγκαταστάσεις.
- Υποδομή για 1.200 φωτογράφους.

- Εξοπλισμό φωτισμού των εγκαταστάσεων, ισχύος άνω των 7.000 KW και 200 γεννήτριες παραγωγής ενέργειας για έκτακτο φωτισμό ή κλιματισμό.
- Ειδικός Εξοπλισμός των εγκαταστάσεων και των κέντρων υποστήριξής τους, ο οποίος θα αποτελείται από 40.000 καθίσματα, 15.000 τραπέζια εργασίας, 5.000 πολυθρόνες, 30.000 ντουλάπες, 10.000 κάδους απορριμμάτων, 1.500 χημικές τουαλέτες και τουλάχιστον 200 μεταφραστικές καμπίνες¹⁵.
- Τα μετάλλια που θα απονεμηθούν στους αθλητές που θα διακριθούν στα 296 αγωνίσματα, υπολογίζονται σε 1.000.
- Για την μεταφορά της «ολυμπιακής φλόγας» από την Αρχαία Ολυμπία στην Αθήνα, θα χρειαστούν 300 βωμοί, 20.000 δάδες και 30.000 στολές! Αξίζει να επισημανθεί, ότι η «ολυμπιακή φλόγα» θα φθάσει στο Παναθηναϊκό Στάδιο, μέσω...Αφρικής και Λατινικής Αμερικής!!!
- Τα άπλυτα ρούχα των αθλητών, που καλείται να καθαρίσει η Οργανωτική Επιτροπή, υπολογίζονται σε 200.000 τόνους!
- Για την προστασία από τον ήλιο, θα χρειαστούν τέντες 70.000 τετραγωνικών μέτρων, αλλά και 200 προσωρινές εγκαταστάσεις για 40.000 καντίνες με τα απαραίτητα αναψυκτικά.
- Είναι αδήριτη ανάγκη, η δημιουργία υποδομών ή η λήψη μέτρων σε ειδικά πεδία δράσεων όπως είναι: τα «αποθέματα γης» για χωροθέτηση έκτακτων λειτουργιών προσωρινού χαρακτήρα (π.χ. χώροι μεταπιβίβασης ή πρόσθετοι χώροι στάθμευσης), χώροι συγκέντρωσης για περιπτώσεις πανικού, σημεία συνάντησης, κέντρα πληροφοριών-προσανατολισμού, ευπρεπισμός ερειπωμένων κτιρίων, αναβάθμιση της αισθητικής των δημόσιων χώρων της πόλης, ταχύτερη αποκομιδή των απορριμμάτων, έλεγχος παραοικονομικών δραστηριοτήτων, απελευθέρωση πεζοδρομίων κτλ.
- Συστράτευση 18.000 αστυνομικών, 4.000 λιμενικών, 900 πυροσβεστών, 7.000 στρατιωτών (οπλιτών κι αξιωματικών), 5.000 ιδιωτικών αστυνομικών και 5.000 εθελοντών για την ασφάλεια των αγώνων.

¹⁵ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 45-48, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

- Βελτίωση της σήμανσης στους δρόμους της Αθήνας, δίνοντας βαρύτητα στη διευκόλυνση της διακίνησης των πολιτών της, των επισκεπτών της και των ατόμων που ανήκουν στην τρίτη ηλικία ή έχουν ειδικές ικανότητες.
- Αναδιάρθρωση των υπηρεσιών συναλλαγών, ώστε να ανταποκριθούν στον αυξημένο όγκο δουλειάς που θα προκύψει το καλοκαίρι του 2004.
- Υιοθέτηση ελαστικού ωραρίου κι εναλλακτικών μορφών απασχόλησης, ώστε να μη δημιουργηθούν κυκλοφοριακά «εμφράγματα» στους δρόμους κατά τις ώρες αιχμής.
- Αναδιάρθρωση των παρεχόμενων υπηρεσιών ως προς τις εργάσιμες ημέρες ή τις ημέρες αργιών ή τον «συνήθη» μήνα διακοπών (Αύγουστο) των περισσότερων κατοίκων του λεκανοπεδίου Αττικής.
- Ύπαρξη συνεδριακών χώρων, προκειμένου να φιλοξενήσουν τις συνόδους τόσο της Δ.Ο.Ε. όσο και των διεθνών αθλητικών ομοσπονδιών.
- Χρήση υψηλής τεχνολογίας στους τομείς της τηλεπικοινωνίας και της πληροφορικής και προετοιμασία λειτουργίας τους, υπό καθεστώς έκτακτης ανάγκης που θα προκληθεί από κάποιο φυσικό φαινόμενο (π.χ. σεισμός).
- Εισαγωγή «έξυπνης τεχνολογίας» στη λειτουργικότητα της πόλης ή σε τομείς διαχείρισης των αγώνων (π.χ. έλεγχος εισιτηρίων).
- Αναδιοργάνωση κι αναβάθμιση των δημοσίων χώρων υγιεινής κι αναψυχής.
- Σχεδιασμός και προμήθεια 200.000 στολών για το προσωπικό των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου των αθλητικών εγκαταστάσεων.
- Απαιτείται κινητοποίηση του συνόλου των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας σε εθνικό επίπεδο, καθώς και των οργάνων της πολιτείας σε όλα τα επίπεδα.

2.1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΩΝ

Σε τρεις κατηγορίες χωρίζονται τα ολυμπιακά αθλητικά έργα. Συγκεκριμένα, έχουμε: α) την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων, β) την αναβάθμιση των υφισταμένων και γ) την τοποθέτηση προσωρινών εγκαταστάσεων. Η ταξινόμηση σύμφωνα με τον φορέα υλοποίησής τους, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Κατηγορία Έργων	Σύνολο	Γ.Γ.Α.	Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
Κατασκευή νέων εγκαταστάσεων	14	9	5
Αναβάθμιση-Προσθήκες σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις	10	9	1
Προσωρινές εγκαταστάσεις	3	3	-

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

Όπως φαίνεται κι από τον ανωτέρω πίνακα, τη πλειονότητα στην κατασκευή των ολυμπιακών αθλητικών εγκαταστάσεων έχει αναλάβει η Γ.Γ.Α. (συνολικά 21 έργα). Όμως, πριν δούμε αναλυτικότερα, ποια έργα θα υλοποιήσει η Γ.Γ.Α. και ποια το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., θα πρέπει να σημειώσουμε ότι την κατασκευή της αθλητικής εγκατάστασης που θα χρησιμοποιηθεί για τους αγώνες πυγμαχίας, έχει αναλάβει ο Δήμος Περιστερίου:

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΕΡΓΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ Γ.Γ.Α.

	ΕΡΓΑ
A.	ΝΕΕΣ ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
1.	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ(IBC)-Ο.Λ.Κ.Α.
2.	ΚΥΡΙΩΣ ΚΕΝΤΡΟ ΤΥΠΟΥ (MPC)

3.	ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ ΝΙΚΑΙΑΣ
4.	ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ
5.	ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ
6.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΙΠΠΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ
7.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΚΟΠΟΒΟΛΗΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ
8.	ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ
9.	ΠΑΝΓΚΡΗΤΙΟ ΣΤΑΔΙΟ
	ΜΕΛΕΤΗ MASTER PLAN Ο.Α.Κ.Α.
B.	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ-ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
10.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΤΑΔΙΟ-Ο.Α.Κ.Α.
11.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΡΟΥ ΣΤΙΒΟΥ-Ο.Α.Κ.Α.
12.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ-Ο.Α.Κ.Α.
13.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΙΟ-Ο.Α.Κ.Α.
14.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ (νέο κεντρικό γήπεδο κι αναβάθμιση υφισταμένων)-Ο.Α.Κ.Α.
15.	ΣΤΑΔΙΟ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ
16.	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟ ΣΤΑΔΙΟ & ΣΤΑΔΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ Γ. Σ.
17.	ΚΑΥΤΑΝΤΖΟΓΛΕΙΟ ΣΤΑΔΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
18.	ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΑ
Γ.	ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
19.	ΟΡΕΙΝΗ ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ-ΠΑΡΝΗΘΑ
20.	ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ/ΑΓΩΝΑΣ ΑΝΤΟΧΗΣ-ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ
21.	ΤΡΙΑΘΛΟ ΚΑΙ ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ/ΑΤΟΜΙΚΗ ΧΡΟΝΟΜΕΤΡΗΣΗ-ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΕΡΓΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

	ΕΡΓΑ
A.	ΝΕΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
1.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΩΠΗΛΑΣΙΑΣ/ΚΑΝΟ-ΣΧΙΝΙΑΣ
2.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΝΟ/ΣΛΑΛΟΜ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ
3.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΠΙΤΣ ΒΟΛΕΪ, ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΚΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΦΑΛΗΡΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ
4.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΚΟΣΜΑ
5.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
B.	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ-ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
6.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

Το κόστος κατασκευής ή ανακατασκευής των γηπέδων που θα χρησιμοποιηθούν στην 28^η Ολυμπιάδα, παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΙ ΓΗΠΕΔΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ Η ΑΝΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΙ

ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΙ ΑΘΛΗΜΑ
Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεόρασης (νέο)	113,3	-
Βασικό Κέντρο Τύπου	43,5	-
Ολυμπιακό Κέντρο Αντισφαίρισης (16 παλιά και νέα γήπεδα)	32	20.000
ΟΑΚΑ (επισκευή)	15,5	Στίβος 75.000
Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο (παλιό)	-	Μπάσκετ 18.000, γυμναστική 15.000

Ολυμπιακό Κέντρο Υγρού Στίβου (επισκευή)	13,2	Κολύμβηση, καταδύσεις, πόλο, συγχρονισμένη κολύμβηση 25.000
Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (επισκευή)	16,1	Βόλει 14.000
Ολυμπιακό Κέντρο Ιππασίας (νέο)	181	67.000
Ολυμπιακό Κέντρο Σκοποβολής(νέο)	43,1	13.000
Ολυμπιακό Γυμναστήριο Γαλατσίου(νέο)	43	Πινγκ-πονγκ, ρυθμική γυμναστική 6.000
Ολυμπιακό Γυμναστήριο Άνω Λιοσίων (νέο)	71,3	Τζούντο 9.300, πάλη 8.000
Γυμναστήριο Άρσης Βαρών στη Νίκαια (νέο)	39	5.000
Παγκρήτιο Στάδιο (ημιτελές)	41,8	(προκριματικοί ποδοσφαίρου) 33.000
Καυταντζόγλειο Στάδιο (επισκευή)	39,9	(προκριματικοί ποδοσφαίρου) 40.000
Πανθεσσαλλικό Στάδιο (νέο)	42,3	(προκριματικοί ποδοσφαίρου) 20.000
Εθνικό Στάδιο Πάτρας (επισκευή)	26,4	(προκριματικοί ποδοσφαίρου) 17.000
Κανό-Καγιάκ, Σχινιάς (νέο)	80,1	24.486(μόνιμες 3.141)
Κανό-Σλάλομ, Ελληνικό (νέο)	10,5	5.000(μόνιμες 1.750)
Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας, Άγιος Κοσμάς (νέο)	82,2	6.600(4.800 μόνιμες)
Μπιτς Βόλει, Φάληρο		14.100(4.018 μόνιμες)
Τάε-κβο-ντο & Χάντμπολ (νέο μόνιμο γήπεδο)	38,2 τα δυο τους μόνο, και 208 για όλο το συγκρότημα Φαλήρου	8.508(4.618 μόνιμες)

Πυγμαχία (μόνιμο γήπεδο στο Περιστέρι)	7,4	8.400(μόνιμες)
Μπείζμπολ (2 προσωρινά γήπεδα), Ελληνικό	(88 για μπείζπολ-σοφτμπολ-χόκει-ανάπλαση)	18.798(προσωρινές κερκίδες)
Σόφτμπολ (1 προσωρινό γήπεδο)		5.046(προσωρινές)
Χόκεϊ (2 μόνιμα γήπεδα)	Σύνολο εγκαταστάσεων Ελληνικού: 117	20.298(3.126 μόνιμες)
Μπάντμινγκτον (Γουδί)		4.600(όλες προσωρινές κερκίδες)
Κολύμβηση (μοντέρνο πένταθλο)		2.304(464 μόνιμες)
Ιππασία (μοντέρνο πένταθλο)	Σύνολο κόστος εγκαταστάσεων στο Γουδί:44	5.086

ΠΗΓΗ: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΑ»

2.1.1. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ

Μια μικρή... πόλη θα δημιουργηθεί σε έκταση 1.240 στρεμμάτων για τις ανάγκες της 28^{ης} Ολυμπιάδας. Ο λόγος, για το Ολυμπιακό Χωριό, το οποίο την περίοδο των Αγώνων θα φιλοξενήσει τους αθλητές και τους συνοδούς τους (προπονητές, αρχηγούς αποστολών κτλ.).

Το Ολυμπιακό Χωριό, που κατασκευάζεται από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (ο Ο.Ε.Κ. επιλέχθηκε ως φορέας υλοποίησης, λόγω της δυνατότητάς του να εξασφαλίσει τη μεταολυμπιακή χρήση του Ολυμπιακού Χωριού, καλύπτοντας τις ανάγκες των εργαζομένων-δικαιούχων του, αλλά κι εξαιτίας της μακροχρόνιας εμπειρίας του στην υλοποίηση οικιστικών συνόλων) στην περιοχή Λεκάνες του Δήμου Αχαρνών κι απέχει 11 χλμ. από το κέντρο της Αθήνας, αποτελείται από τρεις βασικές ζώνες:

□ Ζώνη Κατοικίας

Σε έκταση 427.495 τ.μ., θα κατασκευαστούν 366 κατοικίες¹⁶, δύο, τριών και τεσσάρων ορόφων και συνολικά θα λειτουργήσουν 2.292 διαμερίσματα (κάθε σπίτι θα έχει τέσσερα δωμάτια, ενώ για λόγους αρχιτεκτονικής ποικιλίας και για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών τα διαμερίσματα θα είναι δεκατεσσάρων διαφορετικών τύπων)¹⁷, τα οποία πρέπει οπωσδήποτε να πληρούν τις προδιαγραφές που έχει θέσει η Δ.Ο.Ε.¹⁸. Ακόμη, θα κατασκευαστεί εστιατόριο κι αποθήκη για τα πράγματα των εθνικών αποστολών.

□ Ζώνη Πρασίνου

Σε έκταση 184.025 τ.μ. θα δημιουργηθούν χώροι πρασίνου (θα είναι πυκνοφυτεμένοι με γηγενές πράσινο όπως χαρουπιές και θάμνοι, που βοηθάει στην επιβράδυνση της εξάπλωσης πυρκαγιάς, ενώ θα μεταφυτευτούν και 2.500 ελιές από την περιοχή όπου θα κατασκευαστεί το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο στο Μαρκόπουλο) με κατασκευές υπαίθριου χώρου, ποδηλατοδρόμους και πεζοδρόμους, ενώ μέρος της θα διασχίζεται από τμήμα του Αδριάνειου Υδραγωγείου.

□ Διεθνής Ζώνη

Σε έκταση 165.186 τ.μ. θα δημιουργηθούν κέντρα ανάπαυσης, αναψυχής (συνολικής επιφάνειας 3.000 τ.μ., εκ των οποίων τα 1.200 τ.μ. θα διατεθούν για αίθουσες προβολής βίντεο, 500 τ.μ. για μπαρ και περίπου 1.000 τ.μ. για ηλεκτρονικά παιχνίδια) και πολιτιστικών εκδηλώσεων (ντίσκο 2.000-3.000 τ.μ.), χώροι εστιατορίων (συνολικής έκτασης 35.000 τ.μ. από τα οποία τα 3.000 τ.μ. θα είναι για αυτοεξυπηρέτηση, τα 12.000 τ.μ. για καθήμενους, τα 4.000 τ.μ. για κουζίνες και τα 15.000 τ.μ. για αποθήκες), κέντρα πληροφόρησης κι εξυπηρέτησης των αποστολών (πρόκειται για τα γραφεία και τις αίθουσες συσκέψεων των μελών των αποστολών, τα ιατρεία και τις αίθουσες μασάζ που θα χρειαστεί η κάθε αποστολή, ενώ η συνολική επιφάνεια του χώρου θα ανέρχεται σε 11.000 τ.μ.), κέντρο εξυπηρέτησης οχημάτων, πολυδύναμο

¹⁶ Θα είναι υψηλής αντισεισμικής προστασίας, ενώ υπάρχει πρόβλεψη για όλες τις απαραίτητες προσαρμογές, προκειμένου να γίνεται απρόσκοπτα η πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε όλους τους χώρους.

¹⁷ Το αξιοσημείωτο είναι, ότι κάθε διαμέρισμα θα διαθέτει και... πιστοποιητικό ποιότητας!

εμπορικό κέντρο (θα καλύπτει 2.000 τ.μ. και πιθανότατα θα στεγάσει τράπεζα, ταχυδρομείο, τηλεπικοινωνιακό κέντρο, εταιρίες μεταφορών δεμάτων, κομμωτήρια, κουρεία, κiosκια διανομής εφημερίδων και περιοδικών, φωτογραφεία, ταξιδιωτικό πρακτορείο, ανθοπωλείο, στεγνοκαθαριστήριο και κλειδαράδικο), Ολυμπιακό μουσείο (θα αποτελείται από λυόμενη κατασκευή, θα καλύπτει επιφάνεια 150 τ.μ. και στις προθήκες του θα φιλοξενεί ορισμένα σημαντικά εκθέματα από την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων), θρησκευτικό κέντρο (συνολικής έκτασης 2.500 τ.μ.), συνεδριακό-εκθεσιακό κέντρο, κέντρο Τύπου (θα έχει αίθουσα εργασίας των δημοσιογράφων επιφάνειας 1.500 τ.μ., καθώς και πέντε μικρές και μεγάλες αίθουσες συνεντεύξεων), χώρος τελετών (μια πλατεία, χωρητικότητας 500 ατόμων, στην οποία κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων θα πραγματοποιείται καθημερινά η έπαρση των σημαίων όλων των αποστολών που θα συμμετάσχουν στη διοργάνωση), κτίριο διοίκησης (θα καλύπτει επιφάνεια 3.000-3.500 τ.μ. και θα διαθέτει γραφεία διοικητικού προσωπικού κι αίθουσα συνεδριάσεων χωρητικότητας 200 ατόμων) και διάφορα άλλα γραφεία εξυπηρέτησης (περίπου κτλ.). Ο όγκος όλων των κτιρίων ανέρχεται σε 52.000 τ.μ., ενώ ο μέσος καθοριζόμενος συντελεστής δόμησης επί των οικοδομήσιμων χώρων – σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1γ του Ν. 2730/99 – δεν μπορεί να υπερβαίνει το 0,5 και το ποσοστό κάλυψης το 40%.

Ακόμη, στο Ολυμπιακό Χωριό θα υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις (30.000 τ.μ. θα διατεθούν για υπαίθριους χώρους προπόνησης, οι οποίοι θα περιλαμβάνουν στάδιο δίχως εξέδρες, οκτώ διαδρομών και μήκους 400 μέτρων, χώρο για ρίψεις διαστάσεων 80X160 μέτρα, ανοικτή πισίνα διαστάσεων 20X25 και βάθους τριών μέτρων, τέσσερα γήπεδα μπάσκετ, έξι γήπεδα τένις και δυο γήπεδα βόλεϊ και 4.000 τ.μ. για κλειστούς χώρους προπόνησης, οι οποίοι θα εμπεριέχουν γυμναστήριο με όργανα ασκήσεων και χώρους ζύγισης των αθλητών), τρία σχολεία, παιδικοί σταθμοί, αναψυκτήρια, βρεφονηπιακός σταθμός, πολυκλινική (θα στεγαστεί σε ένα κτίριο 7.500 τ.μ.), οικολογικό πάρκο και σταθμός της πυροσβεστικής υπηρεσίας.

Για την κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού, δε θα χρησιμοποιηθεί μπετόν ή PVC, αλλά θα δοθεί προτεραιότητα στα δομικά υλικά νέας γενιάς, που είναι στο σύνολό τους ανακυκλώσιμα και φιλικότερα προς το περιβάλλον. Θα πρέπει επίσης να

¹⁸ 8.800 δωμάτια εκ των οποίων 300 θα είναι μονόκλινα, ενώ όλα τα υπνοδωμάτια θα είναι ίδιου καθαρού μεγέθους 11 τ.μ. –12 τ.μ. συν τον εντοιχισμένο χώρο υατιοθήκης.

επισημανθεί, ότι η ηλεκτροδότηση του Ολυμπιακού Χωριού, θα γίνεται από τρεις πηγές ενέργειας: με φυσικό αέριο, ηλιακή και ηλεκτρική ενέργεια. Στο φωτισμό του περιβάλλοντος χώρου, θα χρησιμοποιηθούν φωτοβολταϊκά στοιχεία εξοικονόμησης ενέργειας και συστήματα αυτόματης ενεργοποίησης για το νυχτερινό φωτισμό. Η υδροδότηση του Ολυμπιακού Χωριού, θα πραγματοποιηθεί μέσω ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των υδάτινων πόρων, με την αξιοποίηση των νερών από πλημμύρες κι ενός μικρού αριθμού γεωτρήσεων. Στον περιβάλλοντα χώρο του Ολυμπιακού Χωριού, θα δημιουργηθούν λιμνοδεξαμενές, οι οποίες θα έχουν διττό ρόλο: θα λειτουργούν ως χώροι αναψυχής, αλλά κι ως χώροι άντλησης νερού για το πότισμα και για διάφορες άλλες χρήσεις. Τέλος, για τα λύματα θα κατασκευαστεί βιολογικός καθαρισμός, ο οποίος θα μετατρέπει σε μορφή λιπάσματος όσα είναι σε στερεά μορφή.

Το μοναδικό – για τα ελληνικά δεδομένα – κατασκευαστικό αυτό έργο¹⁹, έχει προϋπολογισμό 364.000.000 ευρώ (δεν υπολογίζεται το κόστος της ζώνης πρασίνου, καθώς δεν έχει καταρτιστεί ακόμη ο οριστικός προϋπολογισμός της). Τέλος, χρήζει αναφοράς το γεγονός, ότι για πρώτη φορά στην Ελλάδα θα εφαρμοστεί σε επίπεδο πόλης, η πολιτική του λεγόμενου Ανοικτού Οικοδομικού Τετραγώνου, μέσω της οποίας θα υπάρχει η απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλα τα σημεία του Ολυμπιακού Χωριού, αφού δεν θα υπάρχει κατάτμηση με διαχωριστικά φράγματα, κάγκελα ή μαντρότοιχους.

2.1.2. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΩΡΙΑ

Στην κατασκευή πέντε Δημοσιογραφικών Χωριών ή αλλιώς Χωριών Τύπου, προχωράει η ελληνική κυβέρνηση (το έργο έχει ανατεθεί στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες φιλοξενίας των χιλιάδων εκπροσώπων του Τύπου (υπολογίζονται σε 18.000-20.000), οι οποίοι θα επισκεφθούν την Αθήνα για να καλύψουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Πάντως, αρχική πρόθεση των διοργανωτών ήταν, το έργο να γίνει εξολοκλήρου με αυτοχρηματοδότηση, αλλά η πλειοψηφία των προτάσεων που κατέθεσαν οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες, δεν εκπλήρωναν τις προϋποθέσεις που είχαν τεθεί στην πρόσκληση ενδιαφέροντος. Έτσι, η Διυπουργική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων και οι φορείς που ασχολούνται με το

¹⁹ Ο βιοκλιματικός σχεδιασμός του οικισμού και η χρήση οικολογικών υλικών θα διατηρούν τη θερμοκρασία, τουλάχιστον τρεις βαθμούς χαμηλότερα από αυτή που θα επικρατεί στην Αθήνα.

θέμα των Χωριών Τύπου (Οργανισμός «Αθήνα 2004» και Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), αποφάσισαν η πλειονότητα των δημοσιογράφων (12.000-14.000 άτομα) να φιλοξενηθούν σε δημόσιους χώρους ή δημόσιες εκτάσεις και οι υπόλοιποι είτε σε ξενοδοχεία, είτε σε ιδιωτικές εγκαταστάσεις.

Τα πέντε Δημοσιογραφικά Χωριά λοιπόν, έχουν χωροθετηθεί σε ισάριθμες περιοχές της Αττικής οι οποίες βρίσκονται κοντά στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις (θα πρέπει να απέχουν το πολύ 30 λεπτά από αυτές), ενώ συνάμα οι διοργανωτές σκοπεύουν να «επιστρατεύσουν» και τις φοιτητικές εστίες δυο Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου και του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου), προκειμένου να μην εμφανιστεί έλλειμμα στέγασης των αλλοδαπών δημοσιογράφων και τεχνικών. Οι «πόλοι» φιλοξενίας των εκπροσώπων Τύπου εν όψει 2004 είναι οι εξής:

- Πόλος Αμαρουσίου (Χώρος Ο.Ε.Κ., σχολή ΣΕΛΕΤΕ του Υπουργείου Παιδείας και ιδιοκτησία Δήμου Αμαρουσίου)
- Πόλος Αγίου Ανδρέα (κατασκευασείς στρατού, αεροπορίας, εγκαταστάσεις Υπουργείου Παιδείας και Δημοσίας Τάξης)
- Πόλος Παλλήνης (ιδιοκτησία Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας)
- Πόλος Αχαρνών (Χώρος Υπουργείου Δημόσιας Τάξης-Αμυγδαλέζα)
- Πόλος Ζωγράφου(Φοιτητικές Εστίες Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου και Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου)

Στον πίνακα που ακολουθεί, μπορείτε να δείτε αναλυτικότερα τα άτομα που θα φιλοξενηθούν σε κάθε «πόλο» και τη μορφή των κατασκευών (μόνιμη ή προσωρινή):

ΠΙΝΑΚΑΣ 11:ΟΙ ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ

ΧΩΡΙΑ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΩΝ	ΣΕ ΜΟΝΙΜΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
Δήμος Αμαρουσίου	1.600	1.600
ΣΕΛΕΤΕ	1.200	1.200
Αμυγδαλέζα	1.000	1.000

Άγιος Ανδρέας	4.000	2.000
Ο.Τ.Ε. -Παλλήνη	1.600	1.600
Ζωγράφου, Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο	800	800
Ζωγράφου, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο	1.100	1.100
ΣΥΝΟΛΟ	11.300	9.300
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ	900	
ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (ΜΕ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ)	12.200	9.300

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί, ότι δυο από τα Χωριά Τύπου, θα αξιοποιηθούν ως κτηματική επένδυση (real estate project). Πρόκειται για το Δημοσιογραφικό Χωριό στο Δήμο Αμαρουσίου (θα χτιστεί σε έκταση 250 στρεμμάτων), το οποίο θα χρηματοδοτηθεί από ξένο τραπεζικό όμιλο, ενώ τα χρήματα που απαιτούνται για το Χωριό Τύπου στην Παλλήνη (σε έκταση 121 στρεμμάτων που ανήκει στον Ο.Τ.Ε., θα κατασκευαστούν 200 κατοικίες συνολικής έκτασης 28.000 τ.μ., οι οποίες θα παραχωρηθούν έναντι χαμηλού μισθώματος στον Οργανισμό «Αθήνα 2004» κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων) θα βρεθούν κατά 50% από ελληνική κοινοπραξία και κατά 50% από την ξένη εταιρία «Bovis Lend Lease». Το συνολικό κόστος κατασκευής των Χωριών Τύπου αναμένεται να φθάσει τα 85 δισεκατομμύρια δραχμές και σε περίπτωση που ο κρατικός προϋπολογισμός δεν μπορέσει να το καλύψει τότε η Ελλάδα θα συνάψει δάνειο με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.), η οποία προτίθεται να δανειοδοτήσει τα έργα και μάλιστα με ευνοϊκούς όρους (χαμηλά επιτόκια, μακρά περίοδο εξόφλησης κτλ.), όπως ισχύουν σε όλα τα μεγάλα επενδυτικά προγράμματα.

2.1.3. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ

Εν μέσω αντιδράσεων άρχισε η κατασκευή του Ολυμπιακού Ιππικού Κέντρου (βάση του άρθρου 3 του Ν. 2730/99 το μέγιστο ποσοστό κάλυψης δεν μπορεί να ξεπερνάει το 10%, ενώ ο μέσος καθοριζόμενος συντελεστής δόμησης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 0,1) και του Ιπποδρόμου στο Μαρκόπουλο. Οι κάτοικοι, θεωρώντας ότι με τη μεταφορά κυρίως του Ιπποδρόμου στην περιοχή τους, υποβαθμίζεται το περιβάλλον και προσδοκώντας σε μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη, έφθασαν στο σημείο να γκρεμίσουν την περίφραξη του χώρου! Οι δυναμικές κινητοποιήσεις των πολιτών, οδήγησαν τις δυο μεριές ενώπιον δυο δικαστηρίων, του πρωτοδικείου και του εφετείου, έως ότου «κλείσει» η υπόθεση.

Σύμφωνα με τα σχέδια που έχουν κατατεθεί για το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο, προβλέπεται να κατασκευαστούν τρεις αγωνιστικοί χώροι (ένας για το αγώνισμα της υπερπήδησης εμποδίων με κερκίδες για 20.000 θεατές, ένας για το «Dressage» με εξέδρες για 10.000 άτομα κι ένας για το «Cross Country» με 40.000 θέσεις), 270 στάβλοι για 2.000 άλογα, ένα κλειστό προπονητήριο (θα αποτελεί εναλλακτική λύση διεξαγωγής των αγώνων σε περίπτωση κακοκαιρίας), βοηθητικά κτίρια (ξενώνες, χώροι φαγητού, κέντρο Τύπου κτλ.) ειδικοί χώροι για προπόνηση και για την εξυπηρέτηση των αλόγων (κτηνιατρεία, κλινική αλόγων, εργαστήριο σελλών, αποθήκες κτλ.), ενώ θα πραγματοποιηθούν εργασίες διαμόρφωσης πρασίνου (αναδασώσεις, τοποθέτηση χλοοτάπητα κτλ.), πεζοδρομήσεις και χώροι στάθμευσης κι αναψυχής.

Όσον αφορά τον Ιππόδρομο, τα έργα που θα γίνουν αφορούν την κατασκευή ενός στίβου με τρεις πίστες (ελλειψοειδούς μορφής), μιας πίστας αγωνιστικού (μήκους 1.200 μέτρων) και την αλάνα στο εσωτερικό της, του βασικού κτιριακού συγκροτήματος (θα έχει χωρητικότητα 15.000 θεατών και κάτω από αυτό θα βρίσκονται οι υποδομές υποστήριξης του Ιπποδρόμου όπως: εστιατόρια, χώροι υποδοχής, γραφεία διοίκησης και ιππικών ενώσεων κτλ) και τριών χώρων ξεκούρασης των αλόγων (στάβλοι).

Το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο και ο Ιππόδρομος στο Μαρκόπουλο, προβλέπονταν αρχικά να κατασκευαστούν με ιδιωτικούς πόρους, αλλά μετά τον πρώτο διαγωνισμό που κρίθηκε άγονος²⁰, η κυβέρνηση αποφάσισε το έργο να

²⁰ Προέβλεπε επενδύσεις της τάξης των 110 δισεκατομμυρίων δραχμών, καθώς περιελάμβανε την εγκατάσταση συστημάτων πληροφορικής και τη διαμόρφωση του Ιπποδρόμου του Φαλήρου.

υλοποιηθεί από τον Οργανισμό Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (Ο.Δ.Ι.Ε.) και να χρηματοδοτηθεί με χρήματα του ελληνικού δημοσίου (το κόστος θα ανέλθει σε 62 δισεκατομμύρια δραχμές). Όσο για το χωρητικότητας 8.000 θεατών, Ολυμπιακό Κέντρο Σκοποβολής που έχει χωροθετηθεί στην ίδια περιοχή, θα διαθέτει 210 θέσεις σκοπευτών και θα κοστίσει 14,7 δισεκατομμύρια δραχμές.

2.1.4. ΓΟΥΔΙ

Με προσωρινές εγκαταστάσεις θα κατασκευαστεί το Ολυμπιακό Συγκρότημα στο Γουδί. Στον χώρο που έχει επιλεγεί, θα ανεγερθεί – με «ελαφριές» κατασκευές – κλειστό γυμναστήριο, χωρητικότητας 4.500 θεατών.

Το Ολυμπιακό Συγκρότημα στο Γουδί, θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες διεξαγωγής της αντιπέρισης (μπάντμινγκτον), ενώ θα φιλοξενήσει και δυο αγωνίσματα του μοντέρνου πένταθλου (σκοποβολή και ξιφασκία). Γι' αυτό το σκοπό, εκτός από το κλειστό γυμναστήριο και των απαραίτητων βοηθητικών χώρων (αποδυτήρια, υποδομές για τους εκπροσώπους του Τύπου, τους θεατές και τους χορηγούς, εγκαταστάσεις διοικητικής υποστήριξης, ασφάλειας, τεχνολογίας κτλ.) που θα κατασκευαστούν από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., θα γίνουν επεμβάσεις στις υφιστάμενες αθλητικές εγκαταστάσεις του κολυμβητηρίου και του Ιππικού Κέντρου, θα αλλάξει η τωρινή χρήση ορισμένων κτιρίων και θα διαμορφωθεί ο περιβάλλοντος χώρος.

2.1.5. ΟΑΚΑ

Το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών (Ο.Α.Κ.Α.), θα αποτελέσει το καλοκαίρι του 2004, το σημαντικότερο «κρίκο» της διοργάνωσης, καθώς θα φιλοξενήσει εννέα ολυμπιακά αθλήματα (στίβο, μπάσκετ, γυμναστική, τένις, κολύμβηση, καταδύσεις, πόλο, συγχρονισμένη κολύμβηση και ποδηλασία πίστας).

Στα έργα που θα γίνουν, μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται η ανακαίνιση του ηλεκτρονικού και ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού, η αναβάθμιση των υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων, η προσθήκη στεγάστρου στο γήπεδο ποδοσφαίρου και στο ποδηλατοδρόμιο, η προσαρμογή των γηπέδων στις ολυμπιακές προδιαγραφές, η δημιουργία γραφείων και υποστηρικτικών χώρων, η προσθήκη θέσεων στα δημοσιογραφικά θεωρεία, η κατασκευή ενός νέου γηπέδου τένις (χωρητικότητας 8.000 θεατών), η ανακατασκευή δυο γηπέδων ημιτελικών

χωρητικότητας 4.000 και 2.000 θεατών αντίστοιχα κι άλλων δεκατριών γηπέδων δυναμικότητας 200 θέσεων το καθένα, καθώς και η δημιουργία νέας πισίνας (χωρητικότητας 5.000 θεατών) βάθους τριών μέτρων για τη συγχρονισμένη κολύμβηση.

2.1.6. ΣΕΦ

«Λίφτινγκ» όμως θα γίνει και στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ), εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Συγκεκριμένα, τα έργα που θα πραγματοποιούν αφορούν τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, την επισκευή της στέγης του γηπέδου, η οποία σε κάθε δυνατή νεροποντή προδίδει τις κακοτεχνίες αλλά και την ελλιπή συντήρηση που πραγματοποιείται, την αναβάθμιση του ηλεκτρονικού εξοπλισμού του σταδίου και την αναμόρφωση του αγωνιστικού χώρου και των χώρων εξυπηρέτησης αθλητών, προπονητών, θεατών, δημοσιογράφων, χορηγών κι επισήμων. Ο προϋπολογισμός των έργων είναι 5.475.000.000 δραχμές.

2.1.7. ΓΑΛΑΤΣΙ

Το Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο Γαλατσίου, χωρητικότητας 6.000 θεατών, θα φιλοξενήσει δυο αθλήματα κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων: τη ρυθμική γυμναστική και την επιτραπέζια αντισφαίριση (πινγκ-πονγκ). Το έργο ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων από τους κατοίκους της περιοχής, που μπροστά στον κίνδυνο να χαθεί ένας από τους τελευταίους πνεύμονες πρασίνου της Αττικής (το άλσος Βεΐκου), έφθασαν μέχρι το Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο τελικά, ενέκρινε την κατασκευή του γηπέδου, μειώνοντας όμως τον συντελεστή δόμησης.

2.1.8. ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ

Σε μελλοντικό αθλητικό πόλο ολόκληρης της Αττικής φιλοδοξεί να αναδειχθεί ο Δήμος Άνω Λιοσίων. Η περιοχή, που τα τελευταία χρόνια απέκτησε τρία υπερσύγχρονα κλειστά γυμναστήρια²¹, ετοιμάζεται να... υποδεχθεί κι ένα τέταρτο: το «σπίτι» της πάλης! Το υπό κατασκευή γήπεδο, θα διαθέτει 9.300 θέσεις (συν οι

²¹ Θα χρησιμοποιηθούν ως προπονητήρια το 2004.

συμπληρωματικοί χώροι υποστήριξης: αίθουσες προθέρμανσης, προπονητήρια, ιατρεία, αποδυτήρια, διοικητικοί χώροι κτλ.), οι οποίες πάντως, ίσως αποδειχθούν... λίγες κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, μιας και ήδη το Ιράν έχει ζητήσει 2.000 εισιτήρια από την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», καθώς η πάλι είναι το εθνικό άθλημα της χώρας. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι στο ίδιο γήπεδο θα διεξαχθεί και το άθλημα του τζούντο.

2.1.9. ΝΙΚΑΙΑ

«Σπίτι» όμως δεν θα έχει μονάχα η πάλι, αλλά και η άρση βαρών. Το άθλημα των δυνατών, που τόσες διακρίσεις πρόσφερε απλόχερα στην Ελλάδα από το 1992 και 'δωθε, θα βρει επιτέλους «στέγη» στο κλειστό γυμναστήριο που κατασκευάζεται στη Νίκαια. Το χωρητικότητας 5.000 θεατών γήπεδο, θα διαθέτει σύγχρονο εξοπλισμό και όλους τους απαραίτητους βοηθητικούς χώρους (γραφεία, προπονητήρια κτλ.).

2.1.10. ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ

Σε ένα νέο αθλητικό γυμναστήριο, το οποίο θα κατασκευαστεί στο κτήμα «Μαζαράκη» του Δήμου Περιστερίου, θα διεξαχθεί τελικά η πυγμαχία. Έπειτα από αρκετές... περιπλανήσεις στην παραλιακή ζώνη του Φαλήρου²², η Οργανωτική Επιτροπή αποφάσισε (στις 17 Αυγούστου 2002), να χωροθετήσει το άθλημα στον τέταρτο Δήμο της χώρας και τρίτο της Αττικής. Στο Περιστερί λοιπόν, θα κατασκευαστεί ένα υπερσύγχρονο γυμναστήριο, χωρητικότητας 8.400 θεατών, με πόρους, οι οποίοι θα αντληθούν ως επί το πλείστον, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων της χώρας. Αξιομνημόνευτο τέλος είναι το γεγονός, ότι το σχετικό κονδύλι (ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων δραχμών) που απαιτείται για την κατασκευή, θα διατεθεί (προφανώς για να ξεπεραστούν γραφειοκρατικοί σκόπελοι...) στη δημοτική αρχή της πόλης, η οποία θα είναι και ο αποκλειστικός φορέας υλοποίησης του έργου εντός των χρονοδιαγραμμάτων που έχουν τεθεί.

²² Η πυγμαχία ήταν αρχικά να φιλοξενηθεί στο πολυδύναμο κέντρο πολλαπλών χρήσεων που θα κτιζόταν στο χώρο του νυν υποδρόμου και κατόπιν στο Ελληνικό.

2.1.11. ΣΤΑΔΙΟ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

«Θολό» παραμένει το τοπίο αναφορικά με το Στάδιο Καραϊσκάκη. Το έργο έχει χαρακτηριστεί «εναλλακτικό ολυμπιακό έργο», κάτι που σημαίνει ότι δεν είναι μέσα στις άμεσες προτεραιότητες της κυβέρνησης για χρηματοδότηση (γι' αυτό άλλωστε δεν συμπεριλαμβάνεται και στον πίνακα με τις εγκαταστάσεις που θα κατασκευαστούν). Ωστόσο, η... λειψανδρία που επικρατεί στην Αττική σχετικά με αθλητικές εγκαταστάσεις, δεν αποκλείεται να δρομολογήσει εκ νέου τις διαδικασίες ανακατασκευής του σταδίου, οι οποίες όταν ολοκληρωθούν αναμένεται να κοστίσουν 46,9 εκατομμύρια ευρώ (θα κατασκευαστούν δυο εξώροφα κτίρια πολλαπλών χρήσεων χωρητικότητας 1.000 ατόμων, αίθουσα συνεδρίων 2.000 ατόμων, αίθουσα ψυχαγωγής 1.500 τ.μ., καταστήματα, εστιατόρια, χώροι γραφείων κτλ.).

2.1.12. ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ

Στον αθλητικό τομέα εν όψει 2004, θα υλοποιηθεί και μια σειρά άλλων έργων. Καταρχήν, προβλέπεται η πλήρη ανακαίνιση του Παναθηναϊκού Σταδίου (στις κερκίδες του θα μπορούν να προσέλθουν 45.000 θεατές), στο οποίο θα διεξαχθεί το άθλημα της τοξοβολίας (με προγραμματισμένη χρήση χώρου για 5.500 θεατές), ενώ ακόμη υπάρχουν σκέψεις να πραγματοποιηθεί η τελετή έναρξης της 28^{ης} Ολυμπιάδας και ο τερματισμός του μαραθωνίου δρόμου. Ανεξάρτητα πάντως με τα αθλήματα που θα φιλοξενήσει, το Παναθηναϊκό Στάδιο θα αποτελέσει έναν σημαντικό τόπο επίσκεψης για τους τουρίστες που θα έρθουν στην Αθήνα, ελέω της διεξαγωγής της μεγαλύτερης γιορτής του αθλητισμού και οι οποίοι φεύγοντας από την Ελλάδα, θα θελήσουν να διατηρήσουν στο μυαλό τους, μια εικόνα από τους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Από 'κει και πέρα, επεμβάσεις θα γίνουν στο γήπεδο «Νίκος Γκούμας» στη Νέα Φιλαδέλφεια (απαιτείται γενική ανακατασκευή κι αύξηση των θέσεων των θεατών), στη διαδρομή Βούλα-Βουλιαγμένη (χρειάζονται προσωρινές υποστηρικτικές κατασκευές) όπου θα διεξαχθεί η ποδηλασία δρόμου και στην Πάρνηθα (μικρές επεμβάσεις, ανάδειξη εθνικού δρυμού), όπου θα πραγματοποιηθεί η ορεινή ποδηλασία.

Όσον αφορά τέλος την επαρχία, στο Ηράκλειο θα κατασκευαστεί γήπεδο ποδοσφαίρου (χωρητικότητας 30.000 θεατών) με ταρτάν στίβου, ενώ γερό «λίφτινγκ»

θα υποστούν το Εθνικό Στάδιο Πάτρας (χωρητικότητα 20.000 ατόμων), το Καραϊσκάκης Στάδιο Θεσσαλονίκης (χωρητικότητα 40.000 ατόμων) και το Πανθεσσαλικό Στάδιο Βόλου (χωρητικότητα 20.000 θεατών).

2.2. «ΟΡΦΑΝΑ» ΕΡΓΑ

Η αρχική πρόθεση της ελληνικής κυβέρνησης, όταν η Αθήνα ανέλαβε από τη Δ.Ο.Ε. το χρίσμα να είναι η αμφιτρύωνα πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, ήταν ένα μεγάλο μέρος των έργων που απαιτούνταν για τη διοργάνωση να πραγματοποιηθεί με τη μέθοδο της αυτοχρηματοδότησης. Γεγονός, που αφενός θα μείωνε τα έξοδα του ελληνικού δημοσίου κι αφετέρου θα έκανε συμμετοχές στους Ολυμπιακούς Αγώνες και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που θα ενδιαφέρονταν να αναμειχθούν στην όλη προσπάθεια.

Όμως, δυστυχώς, τα σχέδια των ιθυνόντων... ναυάγησαν. Το ενδιαφέρον που εκδηλώθηκε από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας ήταν ισχνό, ενώ κάποιοι κακοί χειρισμοί συνέβαλαν ώστε η ιδέα της αυτοχρηματοδότησης να μην τεθεί σε εφαρμογή. Έτσι, πέντε έργα που σύμφωνα με τους αρχικούς υπολογισμούς θα κατασκευάζονταν υπό αυτό το «καθεστώς» (με ιδιωτικά κεφάλαια έναντι εκμετάλλευσής τους για ένα μακρύ χρονικό διάστημα), βρέθηκαν αίφνης, να αναζητούν φορέα υλοποίησης-χρηματοδότησης (εξού και τους αποδόθηκε ο χαρακτηρισμός «ορφανά» έργα).

Τελικά, η κατασκευή των – κομβικής σημασίας για τη διοργάνωση – αυτών έργων, ανατέθηκε²³ – το Μάιο του 2000 – στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., το οποίο θα πρέπει να παραδώσει σε χρήση τις ακόλουθες εγκαταστάσεις:

- Το Κωπηλατοδρόμιο του Σχινιά.
- Το Ολυμπιακό Ιστιοπλοϊκό Κέντρο στον Άγιο Κοσμά.
- Το Ολυμπιακό Κέντρο Ελληνικού.
- Το Κέντρο Μπιτς Βόλεϊ στο Φαληρικό Όρμο.
- Το Ολυμπιακό Κέντρο Σλάλομ.

²³ Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου υπο τον πρωθυπουργό στις 21 Απριλίου 2000.

Το καθένα από τα πέντε έργα αρμοδιότητας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., περιλαμβάνει τη δημιουργία αφενός των αναγκαίων βασικών και βοηθητικών χώρων, που απαιτούνται για να πραγματοποιηθούν τα αγωνίσματα του κάθε αθλήματος, αφετέρου τα έργα ανάταξης κάθε περιοχής. Όσον αφορά το κόστος κατασκευής των πέντε «ορφανών» έργων ανέρχεται σε 139 δισεκατομμύρια δραχμές, ποσό που θα καλυφθεί εξολοκλήρου από το ελληνικό δημόσιο κι από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Ας δούμε όμως αναλυτικότερα τι προβλέπεται να γίνει σε κάθε έργο:

2.2.1. ΤΟ ΚΩΠΗΛΑΤΟΔΡΟΜΙΟ ΤΟΥ ΣΧΟΙΝΙΑ

Είναι το έργο που ίσως ξεσήκωσε και τις περισσότερες αντιδράσεις, καθώς θεωρείται ότι έχει χωροθετηθεί κοντά στην περιοχή όπου έγινε η ιστορική μάχη του Μαραθώνα το 490 π.Χ. (αντίληψη που ενισχύθηκε πρόσφατα με τον εντοπισμό καταλοίπων πρωτοελλαδικού οικισμού στην περιοχή) και σήμερα αποτελεί έναν από τους τελευταίους σημαντικούς υγροβιότοπους της Αττικής.

Για την κατασκευή του Ολυμπιακού Κωπηλατοδρομίου (έκτασης 1.230 στρεμμάτων εκ των οποίων τα 128 θα καλυφθούν με προσωρινές εγκαταστάσεις), θα δημιουργηθούν: δυο συγκοινωνούντα – με ισάριθμες διώρυγες (από πάνω τους θα υπάρχουν γέφυρες για την εξυπηρέτηση προσωπικού κι οχημάτων) – υδάτινα κανάλια (ένα αγωνιστικό κι ένα βοηθητικό μήκους 2.222 και 1.350 μέτρων αντίστοιχα, με την υδάτινη επιφάνεια να καλύπτει συνολικά 750 στρέμματα) με μια μακρόστενη τεχνική νησίδα ανάμεσά τους (θα έχει έκταση 75 στρέμματα και θα διαθέτει μόνιμες και προσωρινές εγκαταστάσεις για την εξυπηρέτηση αθλητών, χορηγών, επισήμων, κριτών, δημοσιογράφων και κοινού κι ακόμα ποδηλατοδρόμο και παράλληλο δρόμο, ο οποίος θα χρησιμοποιείται από ασθενοφόρα σε έκτακτες περιπτώσεις κι από τα τηλεοπτικά συνεργεία), 1.000 μόνιμες θέσεις και 23.461 προσωρινές θεατών, χώρος ελέγχου-υποδοχής, είσοδος, σταθμός λεωφορείων μεταφοράς κοινού, χώρος οδηγών λεωφορείων μεταφοράς κοινού, έλεγχος κυκλοφορίας μεταφοράς κοινού, πρώτες βοήθειες, βοηθητικές εξυπηρετήσεις (όπως τράπεζα, τηλεφωνικοί θάλαμοι κτλ.) θεατών, αθλητών, επισήμων, χορηγών και δημοσιογράφων κτλ.

Εξαιτίας της «ιδιομορφίας» του περιβάλλοντος, στο Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο ο συντελεστής δόμησης δεν θα υπερβαίνει το 0,01, ενώ δεν θα επιτρέπεται και η χρήση αυτοκινήτων. Μάλιστα, σε απόσταση πέντε χιλιομέτρων από τον αγωνιστικό στίβο, θα δημιουργηθεί χώρος στάθμευσης (χωρητικότητας 2.000

αυτοκινήτων) για τους επισκέπτες, οι οποίοι για να παρακολουθήσουν τα τεκταινόμενα στο Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο θα χρησιμοποιούν ένα σύστημα μαζικών μέσων μεταφοράς.

Το Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο του Σχινιά, θα φιλοξενήσει και το αγώνισμα του κανόε-καγιάκ-σπριντ και θα κοστίσει 28 δισεκατομμύρια δραχμές στο ελληνικό δημόσιο.

2.2.2. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΚΟΣΜΑ

Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή μαρίνας και συνοδευτικών εγκαταστάσεων (τόσο μόνιμων όσο και προσωρινών) σε ζώνη μήκους 800 μέτρων για τους αθλητές, τους εκπροσώπους των Μ.Μ.Ε., τους επισήμους, καθώς και τη δημιουργία κερκίδων (χωρητικότητα 12.000 θεατών), χώρων στάθμευσης κι αποθηκευτικών χώρων. Πάντως, το μέγιστο ύψος των κτιρίων δεν επιτρέπεται – με εξαίρεση τον πύργο ελέγχου του λιμανιού και των αγώνων, καθώς και το χώρο αποθήκευσης των σκαφών²⁴ – να ξεπερνάει τα δέκα μέτρα (σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 2730/99 η κάλυψη δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του 10% και ο μέσος συντελεστής δόμησης να υπερβαίνει το 0,1).

Αξίζει ακόμη να επισημανθεί, ότι για την κατασκευή των έργων του Ολυμπιακού Κέντρου Ιστιοπλοΐας (το συνολικό εμβαδόν των εγκαταστάσεων θα φθάσει τα 76.000 τ.μ. εκ των οποίων τα 38.000 τ.μ. θα είναι μόνιμες εγκαταστάσεις) θα χρειαστεί να γίνει και μπάζωμα ενός μέρους της παραλίας. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο της Επικρατείας «άναψε το πράσινο φως» για προσχώσεις έκτασης 84,5 στρεμμάτων (συγκεκριμένα 84.581 τ.μ.) στη θαλάσσια περιοχή, έτσι ώστε να δημιουργηθούν δυο μόλοι και μια λιμενολεκάνη 165.000 τ.μ, η οποία θα μπορεί να φιλοξενεί 1.000-1.200 σκάφη διαφόρων κατηγοριών.

Ολόκληρη η έκταση χωρίζεται σε τρεις μεγάλες ζώνες:

- Στην πρώτη, θα κατασκευαστούν κτίρια συνολικού εμβαδού 33.000 τ.μ., τα οποία θα παραμείνουν και μετά το τέλος της 28^{ης} Ολυμπιάδας. Ακόμα, θα υπάρχουν και θέσεις στάθμευσης για τα αυτοκίνητα των επισκεπτών του Ολυμπιακού Κέντρου Ιστιοπλοΐας.

²⁴ Το ύψος διαμορφώνεται στα δεκαπέντε μέτρα.

- Στη δεύτερη, θα υπάρχουν μόνιμες (εμβαδού 5.000 τ.μ.) και προσωρινές εγκαταστάσεις, ενώ θα διαμορφωθούν παράκτιο πάρκο, θέατρο (συνολικής χωρητικότητας 2.000 θεατών, κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης θα χρησιμοποιηθεί ως χώρος τελετών κι απονομής μεταλλίων), αναψυκτήρια, χώροι υγιεινής, υπαίθριες αθλητικές εγκαταστάσεις και θα κατασκευαστεί και χώρος προσγείωσης κι απογείωσης ελικοπτέρων.
- Στην τρίτη θα υπάρχουν αποκλειστικά προσωρινές εγκαταστάσεις για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων, οι οποίες θα απομακρυνθούν μετά το τέλος της διοργάνωσης.

Συνολικά για το Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας, θα δαπανηθούν από την ελληνική κυβέρνηση 28 δισεκατομμύρια δραχμές. Τα χρήματα αυτά, προορίζονται τόσο για την κατασκευή ανωδομών, όσο και για την απομάκρυνση των νυν χρήσεων (καρτ, νυκτερινά μαγαζιά κτλ.) και την ανάπλαση της όμορης παράκτιας ζώνης.

2.2.3. ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΠΙΤΣ ΒΟΛΕΪ ΣΤΟ ΦΑΛΗΡΙΚΟ ΟΡΜΟ

Μια εντελώς διαφορετική όψη θα παρουσιάζει το καλοκαίρι του 2004 ο Φαληρικός Όρμος. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό, στην περιοχή θα γίνουν έργα αντιπλημμυρικής προστασίας κι ανάπλασης, ενώ θα δημιουργηθούν ένα πάρκο, μια μαρίνα προσάραξης σκαφών, ένα αμφιθέατρο πολλαπλών χρήσεων, το νέο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, εστιατόρια κι εγκαταστάσεις ναυταθλητικών ομίλων.

Αναφορικά με το αθλητικό «κομμάτι» τώρα, θα διαμορφωθεί ένα... νησί(!) μπροστά από τη θάλασσα, όπου θα πραγματοποιηθούν οι αγώνες του μπιτς βόλεϊ κατά τη διάρκεια της 28^{ης} Ολυμπιάδας, ενώ στο χώρο του Ιπποδρόμου – ο οποίος παρεμπιπτόντως μετακομίζει στο Μαρκόπουλο – θα κατασκευαστεί (σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 2730/99 το μέγιστο ποσοστό κάλυψης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 3% και ο μέσος συντελεστής δόμησης το 0,03) τελικά, ένα κλειστό γυμναστήριο (χωρητικότητας 10.000 θεατών, θα φιλοξενήσει το χάντμπολ και το τάε-κβο-ντο), αντί των τεσσάρων που προβλέπονταν αρχικά²⁵! Ο συνολικός προϋπολογισμός όλων των έργων φθάνει στα 42, 1 δισεκατομμύρια δραχμές.

²⁵ Η απόφαση ελήφθη λόγω της καθυστερημένης κατασκευής του νέου Ιπποδρόμου στο Μαρκόπουλο, αλλά κι εγκατάλειψης του Δέλτα Φαλήρου από τις υπάρχουσες χρήσεις γης.

2.2.4. ΤΟ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Ο χώρος, όπου για δεκαετίες ολόκληρες στεγαζόταν το μεγαλύτερο αεροδρόμιο της Ελλάδας, θα διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο στην πραγμάτωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Στο πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού λοιπόν, θα γίνουν παρεμβάσεις (κόστους 51,5 δισεκατομμυρίων δραχμών) προκειμένου να φιλοξενηθούν τα εξής αθλήματα: το μπάσκετ, το χάντμπολ (τελικοί), το μπίτζμπολ, το σόφτμπολ, το χόκεϊ, το μπάντμιντον, η ξιφασκία και η τοξοβολία.

Τα έργα που προβλέπονται να υλοποιηθούν, αφορούν τη μετατροπή από χώρους αποθήκευσης αεροσκαφών σε... γήπεδα (το ένα θα έχει χωρητικότητα 15.000 θεατές και θα φιλοξενήσει το μπάσκετ και το χάντμπολ και το δεύτερο δυναμικότητας 5.000 θέσεων θα χρησιμοποιηθεί για τους αγώνες ξιφασκίας) δυο υπόστεγων της «Ολυμπιακής Αεροπορίας» (!), τη χρήση προσωρινών κατασκευών (εγκαταστάσεων) για τη διεξαγωγή των αθλημάτων του μπίτζμπολ (κυρίως γήπεδο 12.000 θέσεων και βοηθητικό 7.000 θέσεων), του σόφτμπολ (γήπεδο 10.000 θέσεων) και του χόκεϊ (κυρίως γήπεδο 15.000 θέσεων και βοηθητικό 5.000 θέσεων), συν βεβαίως τους απαραίτητους χώρους υποδομής (πάρκινγκ, αποδυτήρια, βοηθητικοί χώροι κτλ.) και τα αναγκαία αντιπλημμυρικά έργα λόγω της γειτνίασης με το ρέμα των Τραχώνων.

2.2.5. ΤΟ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΛΑΛΟΜ

Το Ολυμπιακό Κέντρο Κανόε-Καγιάκ-Σλάλομ, είχε αρχικά αποφασιστεί να κατασκευαστεί στο Ριζάρι. Όμως, κάτι η προβληματική τροφοδοσία των εγκαταστάσεων με νερό²⁶ και κάτι οι αντιρρήσεις που προέβαλαν οι αρχαιολόγοι, συνετέλεσαν στο γεγονός, να «σπάσει» στα δυο το έργο (το κανόε-καγιάκ-σπριντ θα φιλοξενηθεί στο Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο στο Σχινιά και το κανόε-καγιάκ-σλάλομ στο Ελληνικό) και να αλλάξει η χωροθέτησή του!

Έτσι λοιπόν, στο χώρο του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού θα κατασκευαστεί το Ολυμπιακό Κέντρο Σλάλομ (χωρητικότητας 5.000 θεατών), το οποίο θα περιλαμβάνει μια τεχνική λίμνη κι ένα... τεχνικό βουνό ύψους εννέα

²⁶ Επιλέχθηκε η Μακαρία Πηγή για την τροφοδότηση του κέντρου σλάλομ, αλλά υπήρχε το ενδεχόμενο τα νερά της να μην επαρκούσαν για τις ανάγκες της διοργάνωσης.

μέτρων, για τις ανάγκες του αθλήματος. Το κόστος όλων των έργων ανέρχεται σε 3,4 δισεκατομμύρια δραχμές.

2.3. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΛΛΩΝ ΕΡΓΩΝ

Οι ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, δεν αφορούν μονάχα το αθλητικό μέρος. Η διοργάνωση, απαιτεί και ορισμένες υποστηρικτικές λειτουργίες, όπως λόγου χάρη είναι ο καλλωπισμός των κτιρίων και των δημόσιων χώρων γενικότερα, αλλά και η εξυπηρέτηση των διαμορφωτών της κοινής γνώμης (δημοσιογράφοι κτλ.).

Το «κομμάτι» των εντυπώσεων, συνιστά λοιπόν, έναν βασικό παράγοντα για να στεφθεί με επιτυχία το τεράστιο αυτό εγχείρημα. Και προς αυτή την κατεύθυνση η Αθήνα φιλοδοξεί να εντυπωσιάσει χάρη στα ακόλουθα έργα-παρεμβάσεις:

➤ Αισθητική αναβάθμιση του ΟΑΚΑ

Το έργο – προϋπολογισμού 69 δισεκατομμυρίων δραχμών – έχει ανατεθεί στον Σαντιάγκο Καλατράβα, ο οποίος έχει δημιουργήσει αριστουργήματα, που κοσμούν τις μεγαλύτερες πόλεις του κόσμου. Ο περίφημος Ισπανός αρχιτέκτονας, καλείται να προσθέσει μια ξεχωριστή «πινελιά» στον «καμβά» των αθλητικών εγκαταστάσεων του ΟΑΚΑ, αναβαθμίζοντας την «εικόνα» τους στα μάτια των χιλιάδων επισκεπτών το καλοκαίρι του 2004. Για την αισθητική ενοποίηση του ΟΑΚΑ, τα σχέδια του Καλατράβα περιλαμβάνουν: την κατασκευή στεγάστρων, γεφυρών, της πεζογέφυρας της Νερατζιώτισσας, «αγοράς» για τους επισκέπτες και τα μέλη της Δ.Ο.Ε., τοίχου των εθνών (θα... μετακινείται, θα έχει μήκος 200 μέτρα και θα στηθεί περιμετρικά των εγκαταστάσεων), αναδιαρρύθμιση και ανακαίνιση του ποδηλατοδρομίου, αρχιτεκτονική διαμόρφωση του τοπίου και φυσικά την αψίδα (ύψους 115 μέτρων) στην οποία θα καίει η ολυμπιακή φλόγα κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης. Αξίζει ακόμη να επισημανθεί, ότι τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν (μέταλλο, γυαλί, μάρμαρο χάλυβας κτλ.), θα διατηρούν τις θερμοκρασίες στους χώρους των αγωνισμάτων στα χαμηλότερα δυνατά επίπεδα.

➤ Κυρίως Κέντρο Τύπου

Θα αναβαθμιστεί το υφιστάμενο κτίριο της HELEXPO επί της λεωφόρου Κηφισίας, ενώ θα ανεγερθούν δυο ακόμη συγκροτήματα. Συνολικά, τα τρία συγκροτήματα, θα είναι πολυεπίπεδα, θα έχουν απευθείας επικοινωνία και θα καλύπτουν έκταση 52.000 τ.μ.²⁷. Το κυρίως Κέντρο Τύπου, θα διαθέτει μεταξύ των άλλων, χώρους για συνεντεύξεις, ειδικά εργαστήρια για φωτορεπόρτερ, τράπεζα, ταχυδρομείο, εστιατόριο, μπαρ κτλ.

➤ Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεοπτικής Κάλυψης

Στο παλιό χώρο πάρκινγκ του Ο.Α.Κ.Α., θα κατασκευαστεί το Κέντρο Ραδιοτηλεοπτικής Κάλυψης, από το οποίο θα εκπέμπεται η «εικόνα» των Ολυμπιακών Αγώνων σε όλο τον κόσμο. Το οικοδομικό συγκρότημα, θα περιλαμβάνει δυο κτίρια, που την περίοδο των Αγώνων θα φιλοξενήσουν 190 τηλεοπτικούς σταθμούς, θα ανεγερθούν με συντελεστή δόμησης 3,00 και θα πληρούν όλες τις προδιαγραφές που ορίζει ο Γενικός Οικιστικός Κώδικας²⁸. Μεταξύ των άλλων, προβλέπονται να υπάρχουν χώροι υποδοχής και διαπίστευσης, αίθουσες εργασίας των δημοσιογράφων, αίθουσες συνεντεύξεων, γραφεία, εστιατόρια κι εργαστήρια.

2.4. ΤΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Μπορεί η Αθήνα να προετοιμάζεται πυρετωδώς για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι η υπόλοιπη Ελλάδα παραμένει αμέτοχη στην ολυμπιακή προετοιμασία. Η κυβέρνηση, αποφάσισε να εκπονήσει ένα πρόγραμμα, προκειμένου να αντισταθμίσει τα οφέλη που θα έχει η μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση στην Αθήνα, να διοχετεύσει τα θετικά αποτελέσματά της σε ολόκληρη την περιφέρεια και να κάνει συμμετοχή τη χώρα στο νέο «εθνικό στόχο».

Το εν λόγω πρόγραμμα λοιπόν, που καλείται «Ελλάδα 2004», έχει προϋπολογισμό 432 δισεκατομμύρια δραχμές (το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 13% των

²⁷ «Αθήνα 2004, Συνοπτική Έκθεση Προόδου», σελ. 57, Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», 2001.

²⁸ Φ.Ε.Κ., σελ. 3237, 25 ΙΟΥΝΙΟΥ 1999.

πόρων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και στο 30% των πόρων για την ολυμπιακή προετοιμασία) και χωρίζεται στα ακόλουθα δώδεκα υποπρογράμματα:

- Έργα υποδομής στις Ολυμπιακές πόλεις, στις οποίες θα φιλοξενηθούν οι προκριματικοί αγώνες ποδοσφαίρου.
- Έργα υποδομής κι ανάπτυξης των πυλών εισόδου της χώρας.
- Δίκτυο Προολυμπιακών προπονητηρίων.
- Δίκτυο προπονητηρίων σε ολόκληρη τη χώρα.
- Υποδομές ασφαλείας.
- Προβολή της χώρας και πρόγραμμα αναβάθμισης κι ανάδειξης τουριστικών περιοχών.
- Ολυμπιακή προβολή κι ευαισθητοποίηση.
- Ολυμπιακή Παιδεία..
- Πολιτιστική Ολυμπιάδα και «Ελλάδα 2004».
- Πρόγραμμα δράσης για την αρχαία Ολυμπία.
- Ολυμπιακό φεστιβάλ νέων.
- Γιορτή του Ολυμπισμού.

Αναλυτικότερα, τα δώδεκα αυτά υποπρογράμματα, όπως συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα «Ελλάδα 2004» και υλοποιούνται σταδιακά στην περιφέρεια είναι:

2.4.1. Έργα υποδομής στις Ολυμπιακές πόλεις, στις οποίες θα φιλοξενηθούν οι προκριματικοί αγώνες ποδοσφαίρου.

Εκτός από την Αθήνα, που θα αποτελεί τον «πυρήνα» τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, άλλες τέσσερις ελληνικές πόλεις θα φιλοξενήσουν ολυμπιακό άθλημα (προκριματικούς αγώνες ποδοσφαίρου). Πρόκειται για τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, το Ηράκλειο και τον Βόλο, που θα συνδράμουν στην υλοποίηση της διοργάνωσης. Στα τέσσερα αυτά αστικά κέντρα, θα γίνουν παρεμβάσεις ύψους 30 δισεκατομμυρίων δραχμών για την υλοποίηση 36 συνολικά έργων, έτσι ώστε να αναβαθμιστεί η αθλητική, η οδική και η τουριστική τους υποδομή, αλλά και να βελτιωθεί το αστικό τους περιβάλλον.

2.4.2. Έργα υποδομής κι ανάπτυξης των πυλών εισόδου της χώρας.

Η αύξηση του αριθμού των τουριστών, την περίοδο διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων και οι ανάγκες που θα προκύψουν από την παρουσία χιλιάδων επισκεπτών, αποτέλεσε την αιτία για την κατάρτιση αυτού του υποπρογράμματος. Συνολικά θα δαπανηθούν 30 δισεκατομμύρια δραχμές για έργα ανάπτυξης και υποδομής στα σημαντικότερα αεροδρόμια, στις κυριότερες οδικές²⁹, σιδηροδρομικές κι ακτοπλοϊκές πύλες εισόδου της Ελλάδας, καθώς και για τη δημιουργία κέντρων πληροφόρησης και προβολής των Ολυμπιακών Αγώνων.

2.4.3. Δίκτυο Προολυμπιακών προπονητηρίων.

Πρόκειται για αναβάθμιση περίπου 260 υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων, οι οποίες θα αποτελέσουν χώρους προετοιμασίας για τις ξένες αποστολές. Ο προϋπολογισμός του υποπρογράμματος ανέρχεται στα 20 δισεκατομμύρια δραχμές.

2.4.4. Δίκτυο προπονητηρίων σε ολόκληρη τη χώρα.

Το ποσό των 200 δισεκατομμυρίων δραχμών αναμένεται να δαπανηθεί για την κατασκευή των κατάλληλων αθλητικών υποδομών σε ολόκληρη τη χώρα. Οι εγκαταστάσεις θα πραγματοποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες, τον πληθυσμό, την αθλητική παράδοση και τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής. Αναλυτικότερα, σε πόλεις με πληθυσμό μέχρι 6.500 κατοίκους θα κατασκευαστούν αθλητικά κέντρα «τύπου Α», τα οποία θα καλύπτουν 30.000 τ.μ. και θα περιλαμβάνουν πλήρη στίβο 400 μέτρων με βαλβίδες και σκάμματα, γήπεδο ποδοσφαίρου (στην κονίστρα του στίβου), δυο γήπεδα μεικτής χρήσης αθλοπαιδιών κι ένα διπλό γήπεδο βόλεϊ, αποδυτήρια και βοηθητικοί χώροι (με πρόβλεψη για μελλοντική εγκατάσταση κερκίδων) και χώρους στάθμευσης. Σε πόλεις πάλι, με πληθυσμό 6.500-30.000 κατοίκων θα δημιουργηθούν αθλητικά κέντρα «τύπου Β», τα οποία θα καλύπτουν τουλάχιστον 60.000 τ.μ. και θα διαθέτουν κλειστό γυμναστήριο με κερκίδες, κολυμβητήριο προπονήσεων, δυο γήπεδα 5X5, διπλό γήπεδο βόλεϊ,

²⁹ Οι παρεμβάσεις στους συνοριακούς σταθμούς των βορείων συνόρων της χώρας θα πραγματοποιηθούν σε συνεργασία με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα «INTERREG III».

ανοικτό γήπεδο χάντμπολ, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων για τα υπόλοιπα αθλήματα (όπως λόγου χάρη, η ξιφασκία, η σκοποβολή, το πινγκ-πονγκ ή για συλλογικά προγράμματα γυμναστικής κτλ.) και χώρους στάθμευσης.

2.4.5. Υποδομές ασφαλείας.

Θα ενισχυθούν τόσο με ανθρώπινο δυναμικό (με τη στελέχωση των υπηρεσιών με νέο εξειδικευμένο προσωπικό) όσο και με υλικό εξοπλισμό (με οχήματα, σταθμούς πυρόσβεσης κτλ.) η ελληνική αστυνομία, το πυροσβεστικό και το λιμενικό σώμα, που εδρεύουν στη Θεσσαλονίκη, στο Βόλο, το Ηράκλειο, την Πάτρα, την Αρχαία Ολυμπία, αλλά και στις κυριότερες πόλεις εισόδου της χώρας (Ηγουμενίτσα, Κήποι, Προμαχώνας κτλ.). Για τις υποδομές ασφαλείας, προβλέπονται δαπάνες ύψους 64 δισεκατομμυρίων δραχμών.

2.4.6. Προβολή της χώρας και πρόγραμμα αναβάθμισης κι ανάδειξης τουριστικών περιοχών.

Στόχος του υποπρογράμματος (προϋπολογισμού ύψους 15 δισεκατομμυρίων δραχμών) είναι οι τουρίστες που θα έρθουν στην Ελλάδα με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, να συνδυάσουν την παρακολούθηση της διοργάνωσης με τη γνωριμία σημαντικών περιοχών της χώρας. Έτσι λοιπόν, προβλέπεται η δημιουργία αρχαιολογικών, ιστορικών και περιβαλλοντικών διαδρομών, που θα αναδείξουν τις ομορφιές, αλλά και το πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν της Ελλάδας.

2.4.7. Ολυμπιακή προβολή κι ευαισθητοποίηση.

«Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, αφορούν ολόκληρη τη χώρα». Αυτό το μήνυμα φιλοδοξούν να περάσουν οι διοργανωτές, που θέλουν να κάνουν συμμετόχους στο εγχείρημα όλους τους πολίτες και να αυξήσουν τον εθελοντισμό. Γι' αυτό, έθεσαν σε εφαρμογή το υποπρόγραμμα «Ολυμπιακή προβολή κι ευαισθητοποίηση» (κόστους 10 δισεκατομμυρίων δραχμών), το οποίο μεταξύ άλλων προβλέπει τη δημιουργία κέντρων ενημέρωσης και προβολής της διοργάνωσης στην περιφέρεια και ημερίδες ενημέρωσης των κατά τόπους αθλητικών παραγόντων.

2.4.8. Ολυμπιακή Παιδεία.

Φίλοδοξία του υποπρογράμματος είναι να φέρει τους νέους ανθρώπους κοντά στα ολυμπιακά αθλήματα και στα ολυμπιακά ιδεώδη, μέσα από τη διοργάνωση εκθέσεων, πανελλήνιων διαγωνισμών κι εκδρομών σε αρχαιολογικούς χώρους. Ο προϋπολογισμός όλων αυτών των εκδηλώσεων είναι 8 δισεκατομμύρια δραχμές.

2.4.9. Πολιτιστική Ολυμπιάδα και «Ελλάδα 2004».

Δίπλα στο αθλητικό μέρος των Ολυμπιακών Αγώνων, τα τελευταία χρόνια έχει προστεθεί κι ένα άλλο «κομμάτι»: αυτό του πολιτισμού. Η Ελλάδα, όπως είναι φυσικό, δεν θα μπορούσε να απαρνηθεί την πολιτιστική πλευρά της μεγαλύτερης αθλητικής διοργάνωσης του κόσμου. Από το 2001 λοιπόν, «τρέχει» το υποπρόγραμμα της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας (το κόστος όλων των δράσεων «αγγίζει» τα 20 δισεκατομμύρια δραχμές), το οποίο περιλαμβάνει εκδηλώσεις τόσο εντός όσο κι εκτός των ελληνικών συνόρων, που έχουν το ακόλουθο κεντρικό μήνυμα: «Για έναν πολιτισμό των πολιτισμών». Όσον αφορά τις θεματικές ενότητες της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας είναι η ειρήνη, η κοινωνική συνοχή, η παράδοση και η νεωτερικότητα και η κοινωνία της πληροφορίας.

2.4.10. Πρόγραμμα δράσης για την αρχαία Ολυμπία

Το καλοκαίρι του 2004, στο επίκεντρο της οικουμένης δε θα βρεθεί μονάχα η Αθήνα ως οικοδέσποινα των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά και η Αρχαία Ολυμπία: η κοιτίδα του ολυμπισμού. Στον χώρο όπου «γεννήθηκαν» οι Ολυμπιακοί Αγώνες, σχεδιάζονται επεμβάσεις προϋπολογισμού 10 δισεκατομμυρίων δραχμών που αφορούν την ολοκλήρωση της πυροπροστασίας του αρχαιολογικού χώρου, τη δημιουργία σταθμού πυρόσβεσης, την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Ήλιδας, την αποκατάσταση-αξιοποίηση του ξενοδοχείου «Ξενία», τη σύνδεση της Αρχαίας Ολυμπίας με άλλους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, την επέκταση-ανακαίνιση του νέου μουσείου και στη μετατροπή του σε μουσείου για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, την αποκατάσταση κτιρίων στην πόλη που θα χρησιμοποιηθούν σαν πολιτιστικά κέντρα, στην αναβάθμιση του κέντρου υγείας και

των εγκαταστάσεων της Δ. Ο. Α. και την κατασκευή ενός σύγχρονου αθλητικού κέντρου.

2.4.11. Ολυμπιακό φεστιβάλ νέων.

Θα πραγματοποιηθεί – με την παρουσία εκπροσώπων όλων των χωρών του πλανήτη – κατά την περίοδο αφής της ολυμπιακής φλόγας στην αρχαία Ολυμπία. Σκοπός του υποπρογράμματος (το κόστος του θα ανέλθει στα 10 δισεκατομμύρια δραχμές) είναι, οι νέοι όλου του κόσμου να γνωρίσουν το ολυμπιακό πνεύμα στον τόπο όπου «γεννήθηκε» μέσα από τη συμμετοχή τους σε αθλητικές, πολιτιστικές κι εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

2.4.12. Γιορτή του Ολυμπισμού.

Το υποπρόγραμμα «Γιορτή του Ολυμπισμού» θα κοστίσει 15 δισεκατομμύρια δραχμές και περιλαμβάνει πολιτιστικές εκδηλώσεις σε ολόκληρη την Ελλάδα, που θα λειτουργήσουν ως προπομποί της ολυμπιακής φλόγας στις πόλεις που θα συμμετάσχουν στην Ολυμπιακή Λαμπαδηδρομία.

Οι φορείς υλοποίησης του προγράμματος «Ελλάδα 2004», αλλά και των δώδεκα υποπρογραμμάτων που συμπεριλαμβάνονται σ' αυτό, είναι οι εξής:

- ❑ Το Υπουργείο Πολιτισμού
- ❑ Το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
- ❑ Το Υπουργείο Μεταφορών
- ❑ Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
- ❑ Το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης
- ❑ Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- ❑ Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού
- ❑ Η Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων
- ❑ Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004»
- ❑ Οι κατά τόπους περιφέρειες, νομαρχίες και δήμοι

3.1. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ 2004

Η επιτυχημένη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, προϋποθέτει τη συνειδητοποίηση των προβλημάτων που ενδεχομένως να ανακύψουν και κυρίως των υψηλών απαιτήσεων στις οποίες πρέπει να ανταποκριθεί η Οργανωτική Επιτροπή. Συνεπώς, είναι σκόπιμη η παράθεση μιας σειράς ποσοτικών παραμέτρων, έτσι ώστε να αντιληφθούμε όλοι, το μέγεθος του μεγάλου εγχειρήματος που έχει αναλάβει η Αθήνα και η Ελλάδα γενικότερα:

- Πληθυσμός Ολυμπιακού Χωριού κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων: 17.600 αθλητές και συνοδοί.
- Αριθμός επισήμων: 6343 άτομα από τα οποία τα 2.274 είναι μέλη και συμμετέχουν σε επιτροπές της Δ.Ο.Ε. και τα 4.069 είναι επίσημοι προσκεκλημένοι (επίτιμα μέλη, πρόεδροι και γενικοί γραμματείς ομοσπονδιών).
- Αριθμός εκπροσώπων Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης: 20.000 άτομα (5.551 εκπρόσωποι του γραπτού Τύπου και 15.766 απασχολούμενοι στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης).
- Αριθμός διαιτητών και κριτών: 3.017 άτομα.
- Αθλητικό πρόγραμμα: 28 ολυμπιακά αθλήματα με 281 συμβάντα (αγωνίσματα).
- Χώροι Τέλεσης Αθλητικού Προγράμματος: 39 αγωνιστικοί και 44 προπονητικοί.
- Εγκαταστάσεις άμεσα συνδεδεμένες με τη διοργάνωση (περιλαμβανομένων των τόπων διαμονής της ολυμπιακής οικογένειας): 360.
- Υποδομή διαμονής για 2.000.000 διανυκτερεύσεις σε διάστημα 18-20 ημερών³⁰.
- Αριθμός εθελοντών: 60.000 άτομα.
- Συνολικός αριθμός εργαζομένων για την υλοποίηση της διοργάνωσης: 147.000 άτομα.
- Αριθμός εμπλεκόμενων-διαπιστευμένων ανθρώπων: 193.341 άτομα.
- Η πρόσθετη ηλεκτρική ενέργεια που θα απαιτηθεί φθάνει τα 300 MW.

³⁰ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ 35, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

- Τα εισιτήρια που θα εκδοθούν και θα διατεθούν σε φιλάθλους, επισήμους και χορηγούς ανέρχονται σε 8.000.000, ενώ σε 4.000.000.000 υπολογίζονται οι τηλεθεατές των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Ο εξοπλισμός που θα χρειαστεί, απαρτίζεται από 500 ηλεκτρονικούς υπολογιστές, 30.000 σταθερές τηλεφωνικές συνδέσεις και 20.000 συνδέσεις κινητής τηλεφωνίας.

3.2. ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ

Με την ανάληψη της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 από την Αθήνα στις 5 Σεπτεμβρίου 1997, η ελληνική κυβέρνηση βρέθηκε ενώπιον του διλήμματος, τι μοντέλο έπρεπε να ακολουθήσει στον οργανωτικό τομέα της διοργάνωσης. Οι προτάσεις που διατυπώθηκαν, ήταν δυο: να δημιουργηθεί ένα υπουργείο Ολυμπιακών Αγώνων, όπως έπραξαν οι Αυστραλοί στο Σίδνι το 2000 ή να ακολουθηθεί το «μοντέλο» της Βαρκελώνης. Τελικά, η λύση που προκρίθηκε από τους ιθύνοντες ήταν η δεύτερη (χωρίς ωστόσο να έχει ουσιαστικό ενεργό ρόλο η τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία για άλλη μια φορά θα έχει τυπικό ρόλο, μιας και η υλοποίηση της διοργάνωσης έχει περάσει εξολοκλήρου σχεδόν στις αρμοδιότητες της κεντρικής διοίκησης) καθώς κρίθηκε ότι ταιριάζει πιο πολύ με την ελληνική πραγματικότητα, ενώ εκμηδενίζει τον κίνδυνο η διοργάνωση να «χυθεί» στα «πλοκάμια» της γραφειοκρατίας που υπάρχουν στους διαδρόμους ενός υπουργείου.

Έτσι λοιπόν, αποφασίστηκε η ίδρυση της Εθνικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων (με επικεφαλής τον πρωθυπουργό), η οποία έχει κυρίως συμβουλευτικό-ελεγκτικό χαρακτήρα κι απαρτίζεται από 120 προσωπικότητες που προέρχονται από τον αθλητισμό, την πολιτική, την κοινωνία και τον πνευματικό-καλλιτεχνικό χώρο. Η Εθνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων, παρακολουθεί το γενικό σχεδιασμό της διοργάνωσης, ενημερώνεται για την πορεία της προετοιμασίας και διατυπώνει παρατηρήσεις και συστάσεις επί των εκθέσεων προόδου που υποβάλλει κάθε τρίμηνο η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004». Η Εθνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων, συνέρχεται σε δυο συνθέσεις: α) σε ευρεία και β) σε τακτική (συγκαλείται κάθε τρεις μήνες).

Το δεύτερο – και κατά γενική ομολογία σημαντικότερο – όργανο που συστάθηκε³¹ ήταν η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004». Πρόκειται ουσιαστικά για τον φορέα, που έχει την ευθύνη της διοργάνωσης (ασκεί όλες τις εξουσίες και τις αρμοδιότητες που απορρέουν από τις διατάξεις του Ολυμπιακού Χάρτη κι από τη Σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ της Δ.Ο.Ε., της Ε.Ο.Α. και του Δήμου Αθηναίων), ενώ τελεί υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ακόμη, συνεργάζεται με τη Δ.Ο.Ε. επί όλων των οργανωτικών θεμάτων κι έχει συνεχή επαφή με τις διεθνείς και εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες, καθώς και με υπουργεία, μη κυβερνητικούς οργανισμούς, τους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης και με όλους τους φορείς του δηmosίου και του ιδιωτικού τομέα που εμπλέκονται στην προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων. Έτσι λοιπόν, η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», παρακολουθεί την τήρηση των προδιαγραφών και των χρονοδιαγραμμάτων στις υπό κατασκευή αθλητικές εγκαταστάσεις, καθώς και στα έργα υποδομής που έχουν κομβική σημασία για την επιτυχία της διοργάνωσης. Μάλιστα, προκειμένου να εκπληρώσει τους σκοπούς του, ο Οργανισμός «Αθήνα 2004» έχει τη δυνατότητα να ιδρύσει άλλες εταιρίες ή να συμμετέχει σε επιχειρήσεις, έτσι ώστε:

- να κατασκευάσει ειδικά τεχνικά έργα που του ανατίθενται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου
- να συμβάλλει στην απόκτηση της αναγκαίας υποδομής της πληροφόρησης
- να βοηθήσει στην οργάνωση της φιλοξενίας και της τουριστικής υποστήριξης των Ολυμπιακών Αγώνων
- να πετύχει τη διεθνή προβολή της διοργάνωσης και των συναφών εκδηλώσεων
- να εκμεταλλευτεί οικονομικά τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», που ιδρύθηκε πέντε μήνες³² μετά την ανάθεση της διοργάνωσης στην Ελλάδα, είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο δεν υπάγεται στο δημόσιο, αλλά εποπτεύεται από την κυβέρνηση (μέσω του υπουργικού συμβουλίου δια της ειδικής

³¹ Με το άρθρο 2 του Ν. 2598/98 όπως ισχύει τροποποιημένος από το 2000 με το Ν. 2819/2000.

³² Τον Φεβρουάριο του 1998.

Διυπουργικής Επιτροπής). Άλλωστε, ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος, ο διευθύνων σύμβουλος και τα μέλη της, διορίζονται με πρωθυπουργικό διάταγμα, ενώ ο κανονισμός λειτουργίας και το καταστατικό της, ψηφίστηκαν (στις 10 Απριλίου 1998) με πράξη νομοθετικού περιεχομένου από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Στον διοικητικό τομέα, την πολιτική της «χαράζει» ένα δεκαεφταμελές συμβούλιο, το οποίο συνέρχεται υπό δυο μορφές: α) σε τακτική σύνθεση (με τη συμμετοχή πέντε μελών, συνέρχεται τουλάχιστον τρεις φορές το μήνα κι ασκεί τις εξουσίες και λειτουργίες του Διοικητικού Συμβουλίου με βάση το Ελληνικό Εταιρικό Δίκαιο, εξαιρουμένων των εξουσιών που ασκούνται από την ευρεία σύνθεσή του) και β) σε ευρεία σύνθεση (με τη συμμετοχή όλων των μελών του διοικητικού συμβουλίου της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004», συνέρχεται τουλάχιστον μια φορά το μήνα με σκοπό την έγκριση της γενικής πολιτικής, τον προϋπολογισμό, τις αναθεωρήσεις, τους ισολογισμούς και γενικότερα οικονομικά θέματα, ενώ συγκροτείται από: την πρόεδρο και τρία στελέχη της εταιρίας, τον πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, τους Δημάρχους Αθηναίων κι Αμαρουσίου, τον πρόεδρο της Γ.Σ.Ε.Ε., τον πρόεδρο της Ελληνικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων, τον εκπρόσωπο-μέλος της Ελλάδας στη Δ.Ο.Ε. και επτά προσωπικότητες από την αθλητική και κοινωνική ζωή του τόπου). Η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», έχει τη μορφή ανώνυμης εταιρίας, ώστε οι κρατικές χρηματοδοτήσεις του φορέα να μην καταγράφονται ως ελλείμματα του δημόσιου τομέα, αλλά ως αυξήσεις του μετοχικού της κεφαλαίου. Όσον αφορά το μετοχικό της κεφάλαιο (ύψους ενός δισεκατομμυρίου δραχμών), «πηγάζει» από επιχορηγήσεις του τακτικού προϋπολογισμού του ελληνικού κράτους, τους αυτοτελείς πόρους που προέρχονται από τον Ο.Π.Α.Π. και τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.) και τα έσοδα που προέρχονται από τη Δ.Ο.Ε. (για τα τηλεοπτικά δικαιώματα της διοργάνωσης), τα εισιτήρια και τη σύναψη συμβολαίων χορηγίας και εμπορικής εκμετάλλευσης προϊόντων που φέρουν το λογότυπο των Ολυμπιακών Αγώνων.

Αξίζει ακόμη να επισημανθεί, ότι η Οργανωτική Επιτροπή «Αθήνα 2004», φέρει την ευθύνη τέλεσης και των Παραολυμπιακών Αγώνων του 2004. Το οργανωτικό σχήμα παραμένει το ίδιο, καθώς αποφασίστηκε να μην ακολουθηθούν τα παραδείγματα της Ατλάντας (υπήρχε μια ξεχωριστή επιτροπή που ασχολούνταν αποκλειστικά με τη

διοργάνωση των Παραολυμπιακών Αγώνων) και του Σίδνι (η διοργάνωση των Παραολυμπιακών έγινε από κοινού από την Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000 κι από μια ξεχωριστή επιτροπή που συστάθηκε γι' αυτό το λόγο). Εν αντιθέσει λοιπόν, με την προγενέστερη εμπειρία των δυο τελευταίων Ολυμπιάδων, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της διοργάνωσης που αφορά τα άτομα με ειδικές ανάγκες ανατέθηκε αποκλειστικά στην Οργανωτική Επιτροπή «Αθήνα 2004».

Από 'κει και πέρα, σε κυβερνητικό επίπεδο, στις 9 Μαΐου 2000 ελήφθη η απόφαση για τη συγκρότηση τριών επιτροπών³³ : α)της Διϋπουργικής, β)της Ομάδας Διοίκησης Έργου και γ)της Ομάδας Εργασίας. Ο λόγος συγκρότησης των τριών αυτών οργάνων, είναι απλός: η επίσπευση των απαιτούμενων διαδικασιών για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων.

Η Διϋπουργική Επιτροπή Συντονισμού Ολυμπιακής Προετοιμασίας (όπως είναι το πλήρες όνομά της), αποτελείται από τους υπουργούς Εξωτερικών, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ανάπτυξης, Πολιτισμού, Δημοσίας Τάξης, Εθνικής Αμύνης, Μεταφορών και τους υφυπουργούς Πολιτισμού (Αθλητισμού), Εθνικής Οικονομίας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Τύπου, ενώ συμμετέχουν ακόμη ο πρόεδρος και ο διευθύνων σύμβουλος της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004». Επικεφαλής της Διϋπουργικής Επιτροπής είναι ο πρωθυπουργός (ο οποίος παρεμπιπτόντως, μπορεί να προσκαλέσει στη συνεδρίαση της Διϋπουργικής Επιτροπής κι άλλους υπουργούς, υφυπουργούς και υπηρεσιακούς παράγοντες, καθώς επίσης και το νομικό, τον οικονομικό και τεχνικό του σύμβουλο), ενώ το «αντικείμενό» της συνίσταται, στην άμεση επίλυση των νομοθετικών, οικονομικών ή άλλης μορφής προβλημάτων που ανακύπτουν σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ο καλύτερος συντονισμός των εμπλεκόμενων φορέων και η εποπτεία-έλεγχος των δράσεων που πραγματοποιούνται εν όψει 2004. Σε κάθε συνεδρίαση της Διϋπουργικής Επιτροπής (συγκαλείται σε τακτά χρονικά διαστήματα), συζητιούνται τα θέματα της ημερησίας διάταξης που ορίζει ο υπουργός Πολιτισμού και ο κάθε υπουργός εκθέτει την πρόοδο που έχει παρουσιαστεί στα έργα που έχει αναλάβει να διευθετήσει το υπουργείο του.

³³ Ακολουθήθηκε το μοντέλο αντιμετώπισης κρίσης του σεισμού της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1999.

Από την άλλη μεριά, η Ομάδα Διοίκησης Έργου προεδρεύεται από τον υπουργό ή τον υφυπουργό Πολιτισμού κι απαρτίζεται από τους γενικούς γραμματείς και τα υψηλόβαθμα στελέχη των υπουργείων που συμμετέχουν στη Διϋπουργική Επιτροπή, καθώς και του υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας, τον διευθύνων σύμβουλο της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004» κι εκπροσώπους των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και γενικότερα των φορέων που έχουν σχέση με την προετοιμασία της 28^{ης} Ολυμπιάδας. Στις αρμοδιότητες της Ομάδας Διοίκησης Έργου συμπεριλαμβάνεται, ο έλεγχος της πορείας υλοποίησης των έργων που αφορούν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, η διατύπωση προτάσεων προς τη Διϋπουργική Επιτροπή για όλα τα μείζονος σημασίας θέματα και ο συντονισμός των υπουργείων, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των φορέων που συμμετέχουν στο όλο εγχείρημα.

Σε κάθε εμπλεκόμενο υπουργείο ή Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, συστάθηκε μια Ομάδα Εργασίας³⁴ με σκοπό το σχεδιασμό και την υλοποίηση των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει ο εν λόγω φορέας, αναφορικά πάντα με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Μέλη της Ομάδας Εργασίας είναι τα στελέχη του υπουργείου ή του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου που έχουν αρμοδιότητα στο αντικείμενο και οι ανά τομέα διευθυντές της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004». Επικεφαλής της Ομάδας Εργασίας είναι ο γενικός γραμματέας ή το υψηλόβαθμο στέλεχος του υπουργείου που συμμετέχει στην Ομάδα Διοίκησης Έργου.

3.3. ΤΑ 27 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, είναι ένα σύνθετο γεγονός, που απαιτεί τη συνεργασία και το συντονισμό, δεκάδων φορέων και χιλιάδων ανθρώπων, προκειμένου να στεφθούν με επιτυχία, προκαλώντας τα ευμενή σχόλια των ξένων αθλητών, προσκεκλημένων, θεατών και τηλεθεατών.

³⁴ Ειδικότερα στο Υπουργείο Πολιτισμού ιδρύθηκε με το Ν. 2730/99 και η Ειδική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων 2004, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Πολιτισμού κι έχει ως σκοπό, την υποστήριξη του έργου της Διϋπουργικής Επιτροπής και το συντονισμό των υπηρεσιών των υπουργείων και των νομικών προσώπων του ευρύτερου δημοσίου τομέα, των οποίων οι αρμοδιότητες σχετίζονται με την προετοιμασία και την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Για την καλύτερη οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, οι διοργανωτές έχουν χωρίσει τις δράσεις της προετοιμασίας της διοργάνωσης στους παρακάτω δέκα τομείς:

- Αθλήματα
- Βασικές Απαιτήσεις
- Μάρκετινγκ
- Επικοινωνία
- Πολιτισμός
- Υπηρεσίες Αγώνων
- Τεχνολογία
- Διοικητικές Υπηρεσίες
- Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
- Διαχείριση Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων³⁵

Οι προαναφερθέντες δέκα τομείς δράσης, κατανέμονται σε 27 προγράμματα, τα οποία έχουν υπό τη σκέπη τους, συνολικά 250 υποπρογράμματα! Αναλυτικότερα τα 27 προγράμματα δράσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 είναι:

- ❖ **ΑΘΛΗΜΑΤΑ**
 - Αθλήματα
- ❖ **ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ**
 - Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις
 - Σχεδιασμός
 - Ανθρώπινοι Πόροι
 - Περιβάλλον

³⁵ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 36, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

- ❖ **ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ**
 - Μάρκετινγκ
 - Εικόνα και Ταυτότητα
 - Εισιτήρια

- ❖ **ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**
 - Επικοινωνία

- ❖ **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ**
 - Τελετές
 - Πολιτισμός κι Εκπαίδευση
 - Λαμπαδηδρομία

- ❖ **ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΓΩΝΩΝ**
 - Φιλοξενία-Διαμονή
 - Διαπίστευση
 - Ασφάλεια
 - Μεταφορά-Διακίνηση
 - Ιατρικές Υπηρεσίες
 - Διατροφή
 - Ολυμπιακή Οικογένεια

- ❖ **ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ**
 - Τεχνολογία

- ❖ **ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**
 - Οικονομικές και Διοικητικές Υπηρεσίες
 - Νομικές Υπηρεσίες
 - Αγορές κι Εφοδιασμός

- ❖ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
 - Ραδιοτηλεοπτική Μετάδοση
 - Λειτουργίες Τύπου
- ❖ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
 - Διαχείριση Ολυμπιακού Χωριού
 - Διαχείριση Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων³⁶

3.4. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΡΓΩΝ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, αναμένεται να αλλάξουν άρδην την «εικόνα» της Αθήνας και κατ' επέκταση της Ελλάδας, όσον αφορά τις αθλητικές της εγκαταστάσεις. Συνάμα, δίνουν και το έναυσμα για την ανάληψη μιας σειράς δράσεων και παρεμβάσεων, οι οποίες θα βελτιώσουν αισθητά την ποιότητα ζωής των ελλήνων πολιτών.

Αναλυτικότερα, τα έργα που θα πραγματοποιηθούν εν όψει της 28^{ης} Ολυμπιάδας, διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- ❖ Υποχρεωτικά Έργα για το λεκανοπέδιο της Αττικής.
- ❖ Αναγκαία Έργα για το λεκανοπέδιο της Αττικής.
- ❖ Έργα της υπόλοιπης Ελλάδας.

Στα υποχρεωτικά έργα, συγκαταλέγονται όλες οι αθλητικές εγκαταστάσεις που επιβάλλεται να κατασκευαστούν για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, καθώς επίσης και τα συγκοινωνιακά, οδικά και λοιπά έργα υποδομής. Από την άλλη μεριά, στα αναγκαία έργα ανήκουν εκείνα που αφενός εξυπηρετούν τους Ολυμπιακούς

³⁶ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 37, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

Αγώνες, ωστόσο δεν συνδέονται άμεσα με τη διοργάνωσή τους. Σε αυτή την κατηγορία, συμπεριλαμβάνονται συγκοινωνιακά έργα, δίκτυα κοινής ωφέλειας κτλ. Όσον αφορά τα έργα της υπόλοιπης Ελλάδας, έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα «Ελλάδα 2004» που έχει καταρτίσει η κυβέρνηση, με σκοπό τη διοχέτευση των οικονομικών κλίμακας που θα προκύψουν στην επικράτεια και την αναχαίτιση της υπερσυγκέντρωσης κύκλου εργασιών στο λεκανοπέδιο της Αττικής, εξαιτίας της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα έργα που θα υλοποιηθούν διαμέσω του εν λόγω προγράμματος, σχετίζονται με τη βελτίωση των κατά τόπους υποδομών (λιμάνια, αεροδρόμια, οδικό δίκτυο κ.τ.λ.), των προπονητηρίων και των γηπέδων που θα χρησιμοποιηθούν στις λεγόμενες τέσσερις ολυμπιακές πόλεις.

Όμως, τέσσερις είναι ουσιαστικά και οι φορείς υλοποίησης των έργων οδοποιίας, των ολυμπιακών κατασκευαστικών έργων και των αθλητικών εγκαταστάσεων που θα χρειαστεί η Αθήνα και η Ελλάδα γενικότερα, εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Η προσπάθεια της κυβέρνησης να προσελκύσει επιχειρηματίες, ώστε ένα μεγάλο μέρος των έργων να γίνει με αυτοχρηματοδότηση, αποδείχθηκε τελικά ανεδαφική, καθώς με ελάχιστες εξαιρέσεις (Ολυμπιακά Χωριά Δημοσιογράφων), τα έξοδα θα καλύψουν αποκλειστικά, τα κρατικά ταμεία.

Όσον αφορά την κατασκευή των έργων, τη πλειονότητα κατέχει το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., το οποίο εκτός από τα συγκοινωνιακά έργα υποστήριξης, θα υλοποιήσει και τα πέντε «ορφανά» αθλητικά έργα. Όλα τα έργα ευθύνης του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί το αργότερο έως τον Ιανουάριο του 2004. Αναλυτικότερα, οι κατασκευαστικές «αρμοδιότητες» του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.³⁷ είναι οι εξής:

- Η βελτίωση προσβάσεων στο ΟΑΚΑ και στις λεωφόρους Ποσειδώνος και Παπανδρέου αντίστοιχα.
- Η επέκταση της λεωφόρου Κύμης.
- Η κατασκευή του Ολυμπιακού Δακτυλίου, συνολικού μήκους 38 χλμ.
- Η σύνδεση του Ολυμπιακού Κέντρου Ιππασίας στο Μαρκόπουλο.
- Η επέκταση, η διαπλάτυνση και ο ευπρεπισμός της Μαραθώνιας Διαδρομής.

³⁷ Έχει συστήσει Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων για την εκτέλεση της κατασκευής των έργων.

- Η δημιουργία προσπελάσεων στις αθλητικές εγκαταστάσεις της Νίκαιας, των Άνω Λιοσίων, του Γαλατσίου και του Γουδίου.
- Η κατασκευή της λεωφόρου Βάρης και η ολοκλήρωση της Αττικής Οδού, που θα ενώσει τον Σταυρό με την Ελευσίνα.
- Η σύνδεση του Ολυμπιακού Χωριού με την εθνική οδό Αθηνών-Λαμίας.
- Η κατασκευή του Ολυμπιακού Κέντρου Σλάλομ, του Ολυμπιακού Κωπηλατοδρομίου στο Σχινιά, του Ολυμπιακού Ιστιοπλοϊκού Κέντρου στον Άγιο Κοσμά, του Ολυμπιακού Κέντρου στο Ελληνικό και η ανάπλαση του Φαληρικού Όρμου.

Το κόστος των έργων που τελούν υπό τη «σκέπη» του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., αναμένεται να ξεπεράσουν (μαζί με τα λεγόμενα «ορφανά» έργα) τα 363 δισεκατομμύρια δραχμές κι αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους «κρίκους» για την επιτυχία της 28^{ης} Ολυμπιάδας.

Από 'κει και πέρα, το Υπουργείο Πολιτισμού και δη η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, έχει αναλάβει να κατασκευάσει όλες τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις που θα φιλοξενήσουν τα ολυμπιακά αθλήματα, εξαιρουμένων των πέντε «ορφανών» έργων. Για το σκοπό αυτό μάλιστα, έχει συστήσει Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων (Ε.Υ.Δ.Ε.), πενταετούς διάρκειας, η οποία έχει ως βασική αποστολή της, την εκτέλεση των 20 αθλητικών έργων που συνδέονται με την Ολυμπιάδα. Ακόμα, η Γ.Γ.Α. έχει επωμιστεί και την επιδιόρθωση-ανάπλαση των υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων. Το συνολικό κόστος των εργασιών της Γ.Γ.Α. ξεπερνάει τα 110 δισεκατομμύρια δραχμές, ενώ όλα τα έργα θα πρέπει να έχουν παραδοθεί μέχρι το τέλος του 2003.

Η κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού (κόστους 120 δισεκατομμυρίων δραχμών) έχει ανατεθεί στο Υπουργείο Εργασίας και ειδικότερα στην Ανώνυμη Εταιρία «Ολυμπιακό Χωριό» που σύστησε ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.), που θα είναι και ο φορέας εκμετάλλευσής του, μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Όσον αφορά τον τέταρτο φορέα υλοποίησης των έργων, αυτός δεν είναι άλλος από τον Οργανισμό Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (Ο.Δ.Ι.Ε.), ο οποίος είναι υπεύθυνος – σε συνεργασία με την Γ.Γ.Α. – για την έγκαιρη παράδοση του Ολυμπιακού Ιππικού Κέντρου στο Μαρόκπουλο.

Τέλος, ολυμπιακά έργα μικρότερης εμβέλειας θα διαχειριστούν άλλοι δημόσιοι φορείς (λόγου χάρη ο Οργανισμός «Αθήνα 2004» έχει «χρεωθεί» τις εγκαταστάσεις που απαιτεί το άθλημα της ξιφασκίας, ο Δήμος Περιστερίου το κλειστό της πυγμαχίας και οι υπόλοιποι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης τη διαμόρφωση των πυλών εισόδου της χώρας) και υπουργεία (για παράδειγμα το Υπουργείο Μεταφορών έχει αναλάβει την κατασκευή του τραμ της Αθήνας και του προαστιακού σιδηρόδρομου και το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας τη βελτίωση των εγκαταστάσεων στα σημαντικότερα λιμάνια της χώρας, το Υπουργείο Υγείας-Πρόνοιας την αναβάθμιση των νοσοκομειακών μονάδων, τα Υπουργεία Εθνικής Αμύνης και Δημόσιας Τάξης την ασφάλεια της διοργάνωσης, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων την καλλιέργεια του πνεύματος του ολυμπισμού κτλ.).

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται οι εγκαταστάσεις που απαιτούνται για τη διοργάνωση της 28^{ης} Ολυμπιάδας, τους φορείς υλοποίησης των έργων, τη χωρητικότητα των γηπέδων, τα αθλήματα που θα φιλοξενήσουν το καλοκαίρι του 2004, την υφιστάμενη κατάσταση και τις παρεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν, προκειμένου να πληρούνται οι διεθνείς ολυμπιακές προδιαγραφές:

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ (Ο.Α.Κ.Α.)

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑ ΜΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ
Ολυμπιακό Στάδιο	Στίβος Τελετή Έναρξης Τελετή Λήξης	Αναβάθμιση υφιστάμενης	Μάιος 2002- Μάρτιος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.-Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Κέντρο Αντισφαίρισης	Αντισφαίριση	Νέα Κατασκευή Αναβάθμιση υφιστάμενων	Οκτώβριος 2001- Μάιος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.-Γ.Γ.Α.

Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο	Γυμναστική (ενόργανη και τραμπολίνο) Μπάσκετ	Αναβάθμιση υφιστάμενης	Μάιος 2002- Δεκέμβριος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.-Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Κέντρο Υγρού Στίβου	Κολύμβηση Υδατοσφαίριση Συγχρονισμένη Κολύμβηση Καταδύσεις	Αναβάθμιση υφιστάμενης	Ιανουάριος 2002- Δεκέμβριος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.-Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Ποδηλατοδρόμιο	Ποδηλασία πίστας	Αναβάθμιση υφιστάμενης Μελέτη Master Plan	Ιανουάριος 2002- Δεκέμβριος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.-Γ.Γ.Α.

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΠΑΡΑΛΙΑΚΗ ΖΩΝΗ ΦΑΛΗΡΟΥ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ
Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας	Πετοσφαίριση	Αναβάθμιση υφιστάμενης	Φεβρουάριος 2002- Λύγουστος 2003	Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ
Κέντρο Πολλαπλών Αθλητικών Χρήσεων (Φλοίσβος)	Ταε-κβο-ντο Χειροσφαίριση	Νέα Κατασκευή	Μάιος 2002- Ιανουάριος 2004	Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ
Ολυμπιακό Κέντρο Beach Volleyball	Beach Volleyball	Νέα Κατασκευή	Μάρτιος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ
Ολυμπιακό Κέντρο Μπέιζμπολ	Μπέιζμπολ	Νέα Κατασκευή	Απρίλιος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Κέντρο Σόφτμπολ	Σόφτμπολ	Νέα Κατασκευή	Απρίλιος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Κέντρο Χόκεϊ	Χόκεϊ	Νέα Κατασκευή	Απρίλιος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α. (ΥΠΕΧΩΔΕ)
Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο 1	Μπάσκετ Χειροσφαίριση	Μετατροπή υφιστάμενης	Απρίλιος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Κέντρο Κανό-Σλάλομ	Κανό-Σλάλομ	Νέα Κατασκευή	Ιούλιος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- ΥΠΕΧΩΔΕ
Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο 2	Ξιφασκία	Μετατροπή υφιστάμενης Μελέτη Master Plan	Απρίλιος 2002- Ιανουάριος 2004 Ολοκληρώθηκε	Οργανισμός «Αθήνα 2004»

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΜΑΡΑΘΩΝΑ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ
Ολυμπιακό Κέντρο Κωπηλασίας-Κανό Σχινιά	Κωπηλασία Κανό-Σπριντ	Νέα Κατασκευή	Δεκέμβριος 2001- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α. (ΥΠΕΧΩΔΕ)

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ
Παναθηναϊκό Στάδιο («Καλλιμάρμαρο»)	Στίβος (μαραθώνιος-τερματισμός)	Αναβάθμιση υφιστάμενης	Σεπτέμβριος 2002- Αύγουστος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Παναθηναϊκό Στάδιο («Καλλιμάρμαρο») Στάδιο Εθνικού Γ.Σ.	Τοξοβολία	Αναβάθμιση υφιστάμενης	Master Plan από τον Οργανισμό «Αθήνα 2004» Σεπτέμβριος 2002- Δεκέμβριος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Διαδρομή στο κέντρο της Αθήνας	Ποδηλασία Δρόμου	Προσωρινές Εγκαταστάσεις	Δεκέμβριος 2001- Ιούλιος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΑΛΛΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ
Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας Αγίου Κοσμά	Ιστιοπλοΐα	Νέα Κατασκευή	Μάιος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α. (ΥΠΕΧΩΔΕ)
Ολυμπιακό Κέντρο Ιππασίας Μαρκόπουλου	Ιππασία	Νέα Κατασκευή	Οκτώβριος 2001- Σεπτέμβριος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Κέντρο	Σκοποβολή	Νέα Κατασκευή	Οκτώβριος 2001- Σεπτέμβριος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.

Σκοποβολής Μαρκόπουλου				
Διαδρομή στην Πάρνηθα	Ορεινή Ποδηλασία	Προσωρινές Εγκαταστάσεις	Ιανουάριος 2003- Δεκέμβριος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Διαδρομή Βουλιαγμένη- Ανάβυσσος	Ποδηλασία Δρόμου (ατομική χρονομέτρηση)	Προσωρινές Εγκαταστάσεις	Ιανουάριος 2004- Ιούλιος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Βουλιαγμένη	Τρίαθλο	Προσωρινές Εγκαταστάσεις	Ιανουάριος 2004- Ιούλιος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Κλειστό Γυμναστήριο Νίκαιας	Άρση Βαρών	Νέα Κατασκευή	Αύγουστος 2001- Μάρτιος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Κλειστό Γυμναστήριο Άνω Λιοσίων	Πάλη	Νέα Κατασκευή	Σεπτέμβριος 2001- Μάιος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Κλειστό Γυμναστήριο Γαλασίου	Επιτραπέζια Αντισφαίριση Γυμναστική (ρυθμική)	Νέα Κατασκευή	Σεπτέμβριος 2001- Αύγουστος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Ολυμπιακό Συγκρότημα στο Γουδί	Μοντέρνο Πένταθλο	Νέα Κατασκευή	Οκτώβριος 2002- Ιανουάριος 2004	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Κλειστό Γυμναστήριο Άνω Λιοσίων	Τζούντο	Νέα Κατασκευή	Σεπτέμβριος 2001- Μάιος 2003	Ε.Υ.Δ.Ε.- Γ.Γ.Α.
Κλειστό Γυμναστήριο Περικτερίου	Πυγμαχία	Νέα Κατασκευή	Οκτώβριος 2002 -Μάιος 2004	Δήμος Περικτερίου

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 3

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 είναι ένα αθλητικό γεγονός, με πολλές και ποικίλες απαιτήσεις. Οι υποχρεώσεις, στις οποίες καλούνται να ανταποκριθούν οι διοργανωτές, είναι πρωτόγνωρες για τα ελληνικά δεδομένα, κάτι που καταδεικνύει άλλωστε και τη μοναδικότητα του γεγονότος.

Η ελληνική κυβέρνηση, προκειμένου να υλοποιήσει με επιτυχία το τεράστιο αυτό εγχείρημα, επέλεξε ορθώς, να ακολουθήσει – στον οργανωτικό τομέα – το πρότυπο της Βαρκελώνης, η οποία το 1992 φιλοξένησε τους πιο επιτυχημένους ίσως, Ολυμπιακούς Αγώνες της ιστορίας. Με μια μικρή διαφορά ωστόσο: απέκλεισε ουσιαστικά από τον εκτελεστικό τομέα την Τοπική Αυτοδιοίκηση, η οποία είχε πρωτοστατήσει στην περίπτωση της Βαρκελώνης. Αυτή η διαφοροποίηση, σε συνδυασμό με τον αρχικό εφηνουχασμό και τη σύγχυση αρμοδιοτήτων πολλών κρατικών φορέων, οδήγησε στις 9 Μαΐου 2000, στη μερική ανασυγκρότηση του οργανωτικού σχήματος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και στην ίδρυση τριών επιτροπών: της Διϋπουργικής, της Ομάδας Διοίκησης Έργου και της Ομάδας Εργασίας..

Οι αλλαγές όμως, είχαν ως συνέπεια την απώλεια πολύτιμου χρόνου (τριών ετών) για την κατασκευή των έργων οδοποιίας, των ολυμπιακών κατασκευαστικών έργων και των αθλητικών εγκαταστάσεων. Τα χρονοδιαγράμματα των περισσότερων έργων τροποποιήθηκαν, ενώ πολλά από τα 27 προγράμματα δράσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, ξεκίνησαν με σημαντική χρονική καθυστέρηση.

Όσο για τον αρχικό σχεδιασμό, που ήθελε ένα μεγάλο μέρος των έργων να γίνει με αυτοχρηματοδότηση, αποδείχθηκε ανεδαφικός. Το ελληνικό επενδυτικό κεφάλαιο, εμφανίστηκε διστακτικό, να αναλάβει την κατασκευή (έναντι πολύχρονης εκμετάλλευσης μεταολυμπιακά) πολυδάπανων έργων με μη εξασφαλισμένη – εκ των προτέρων – αποδοτικότητα, με αποτέλεσμα οι φορείς υλοποίησης να είναι στην πλειονοψηφία τους, είτε κρατικοί (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Υπουργείο Πολιτισμού κτλ.), είτε να ανήκουν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (Ο.Ε.Κ., Ο.Α.Ι.Ε., Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» κτλ.).

4.1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΘΗΝΑΣ

Η «οικοδόεσποινα» πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, είναι μια αντιφατική πόλη. Ο χαρακτηρισμός αυτός, έχει αποδοθεί δικαιολογημένα στην Αθήνα, καθώς είναι ένα αστικό κέντρο, στο οποίο συνυπάρχουν εκπληκτικής ομορφιάς, ποιότητας και ιστορικής σημασίας ίχνη και μνημεία, με κακόγουστες-πρόχειρες κατασκευές κι αυθαίρετες επεμβάσεις ατόμων και φορέων³⁸.

Η Αθήνα λοιπόν, με τη ευκαιρία της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, οφείλει να ξεπεράσει σημαντικά προβλήματα και να διορθώσει πολλές ατέλειες, προκειμένου να βελτιώσει το επίπεδο ζωής των κατοίκων της. Κυρίως όμως, καλείται να βγει από την κρίση στην οποία έχει περιέλθει εδώ και πολλά χρόνια, εξαιτίας της έλλειψης σχεδιασμού, οργάνωσης, προγραμματισμού και πρόβλεψης. Παράγοντες, που συνετέλεσαν στη φθορά και την αλλοίωση – σε μεγάλο βαθμό – της φύσης, της αρμονίας, της ιστορίας και της ομορφιάς, αλλά και στη διατάραξη της ισορροπίας του τόπου.

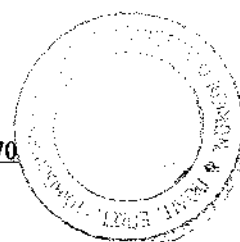
Η ελληνική πρωτεύουσα, είναι ένα κορεσμένο αστικό κέντρο, σε ένα μεγάλο τμήμα του οποίου, υπάρχει έλλειμμα τεχνικών και κοινωνικών υποδομών και χώρων αναψυχής και πρασίνου, ενώ κυριαρχεί η άναρχη δόμηση και δεν έχει ληφθεί μέριμνα για μελλοντικές επεμβάσεις. Και σαν να μην φθάνουν αυτά, η «εικόνα» της αμφιτρύωνας πόλης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 έχει «αμαυρωθεί» από:

- τα υψηλά επίπεδα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (μεταξύ άλλων σ' αυτό συμβάλλει η έντονη ηλιοφάνεια και η τοπογραφία της περιοχής),
- τον κοινωνικό αποκλεισμό των ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς δεν έχει εφαρμοστεί και τηρηθεί ένα πρόγραμμα που θα τους διευκόλυνε τις μετακινήσεις στην καθημερινή τους ζωή,
- την απουσία στρατηγικής στην αποκομιδή των απορριμμάτων τόσο από τα νοικοκυριά όσο κι από τα νοσοκομεία και την έλλειψη χώρων υγειονομικής ταφής,
- τη φθορά των πολιτιστικών μνημείων,

³⁸ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 73, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

- την ύπαρξη εστιών μόλυνσης (ετοιμόρροπα ή ημιτελή κτίρια, εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα κτλ.),
- την απουσία σχεδιασμού όσον αφορά τις χρήσεις γης, με συνέπεια να παρατηρείται ένα συνονθύλευμα δραστηριοτήτων σε γειτνιάζουσες περιοχές,
- την υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος,
- το κυκλοφοριακό χάος,
- την ηχορύπανση,
- το χαμηλό επίπεδο καθαριότητας των δημοσίων χώρων,
- την έλλειψη χώρων στάθμευσης των αυτοκινήτων, γεγονός που στρέφει πολλούς οδηγούς είτε στο παράνομο παρκάρισμα είτε στη χρήση των πεζοδρομίων για το σκοπό αυτό. Έτσι όμως, δημιουργούνται προβλήματα προσπελασιμότητας τόσο στους πεζούς όσο και στα άτομα με ειδικές ανάγκες,
- την κατάληψη των πεζοδρομίων από άτομα που είτε αυξάνουν το ποσοστό της παραοικονομίας της χώρας (μικροπωλητές), είτε καταλαμβάνουν για τις δραστηριότητές τους περισσότερο χώρο από εκείνον που τους έχει παραχωρηθεί (περιπτερούχοι),
- την άκρατη διαφήμιση, η οποία ενίοτε γίνεται επικίνδυνη, αφού οι πινακίδες ή οι γιγαντοαφίσες εγκαθίστανται σε σημεία που μειώνουν την ορατότητα των οδηγών ή τους αποσπούν την προσοχή κατά τη διάρκεια της οδήγησης,
- τα προβλήματα στον φωτισμό και στη σήμανση των δρόμων,
- την ανυπαρξία ελεύθερων χώρων,
- το χαμηλό ποσοστό (μόλις 2,5 τ.μ.) πρασίνου που αναλογεί σε κάθε κάτοικό της, όταν τα διεθνή πρότυπα επιβάλλουν τριπλάσιο τουλάχιστον ποσοστό (8-12 τ.μ. ανά κάτοικο),
- την αισθητική υποβάθμιση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- τη συγκέντρωση περίπου του 50% των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της Ελλάδας και του 55% του επιβατικού στόλου της χώρας!

Όλα αυτά τα προβλήματα, έχουν οδηγήσει σε φθορά του δυναμισμού της Αθήνας, στην απαξίωση του επενδυμένου παραγωγικού κεφαλαίου, στην αύξηση του

κόστους παραγωγής, στη μείωση της προσπελασιμότητας και της ανταγωνιστικότητας και στην παρεμπόδιση της αποτελεσματικής ανάπτυξης οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων³⁹. Παράλληλα, επηρέασαν αρνητικά την ποιότητα ζωής των κατοίκων της Αθήνας, ενώ μείωσαν αισθητά τη διεθνή ακτινοβολία και το ρόλο της ελληνικής πρωτεύουσας, ως μητροπολιτικό κέντρο στη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου.

4.2. ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΑΓΩΝΩΝ (ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΕΡΓΩΝ)

Μπορεί στην προηγούμενη ενότητα να σκιαγραφήσαμε με μελανά γράμματα την υφιστάμενη αστική κατάσταση της Αθήνας, αλλά υπάρχει ελπίδα να αντιστραφεί η υπάρχουσα «εικόνα». Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, αποτελούν την μεγάλη ευκαιρία της ελληνικής πρωτεύουσας να ανακτήσει τη χαμένη της αίγλη και να εξελιχθεί σε σύγχρονη πόλη, που θα διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο όχι μονάχα στην οικονομικό-κοινωνική ζωή του τόπου, αλλά ολόκληρης της Ανατολικής Μεσογείου. Η Αθήνα, μπορεί να γίνει περιβαλλοντικά-οικονομικά-κοινωνικά βιώσιμη, μπορεί να γίνει πάλι μια ανθρώπινη πόλη. Και προς αυτή την κατεύθυνση, η συμβολή των Ολυμπιακών Αγώνων, είναι τεράστια...

Τα μεγάλα έργα υποδομής, που υλοποιούνται με αφορμή τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, αναμορφώνουν ριζικά το συγκοινωνιακό σύστημα της Αθήνας, τοποθετώντας ξανά την ελληνική πρωτεύουσα στο διεθνές προσκήνιο. Νέοι δρόμοι (Αττική Οδός, λεωφόρος Υμηττού κτλ.), μονοδρομήσεις, ανισόπεδοι κόμβοι, διαμορφώσεις-διαπλατύνσεις λεωφόρων, επέκταση των λεωφοριοδρόμων (από 16,5 χιλιόμετρα που είναι σήμερα, το 2004 θα καταλαμβάνουν 45 χιλιόμετρα, αυξάνοντας έτσι την ταχύτητα των μέσων μαζικής μεταφοράς που τους χρησιμοποιούν από 12 χλμ./ώρα σε 25 χλμ./ώρα, γεγονός που θα ενισχύσει το βαθμό εμπιστοσύνης αλλά και τη συχνότητα χρήση τους από το επιβατικό κοινό), κατασκευή του τραμ (θα έχει δυο γραμμές και θα συνδέει το κέντρο της Αθήνας με το Νέο Φάληρο και τη Γλυφάδα) και

³⁹ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 96, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

του προαστιακού σιδηρόδρομου (θα ενώνει το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» με την Αθήνα) και δημιουργία νέων σταθμών του μετρό (στον Άγιο Αντώνιο⁴⁰, στην Ηλιούπολη, στη Δουκίσσης Πλακεντίας, στο Σταυρό και στο Μοναστηράκι, όπου μάλιστα ο σταθμός σχεδιάστηκε εκ νέου προκειμένου να ενσωματωθούν οι αρχαιότητες που βρέθηκαν στο χώρο κι έτσι ο αρχαίος ποταμός Ηριδανός που είναι εγκλωβισμένος σε πλινθόκτιστη στοά θα συνεχίσει να κυλά ήρεμα μέσα στο σταθμό, ενώ θα είναι ορατός από τους επιβάτες!) είναι οι σημαντικότερες επεμβάσεις που θα γίνουν στην Αθήνα και θα... αλλάξουν τον κυκλοφοριακό χάρτη της περιοχής.

Σε ένα άλλο πεδίο, οι αθλητικές εγκαταστάσεις που θα κατασκευαστούν, θα αναβαθμίσουν ορισμένους υποβαθμισμένους σήμερα Δήμους της Αττικής (Νίκαια, Άνω Λιόσια κτλ.), ενώ για τους κατοίκους ορισμένων περιοχών (Γουδί, Γαλάτσι κτλ.), θα αποτελέσουν... κυψέλες άθλησης, από τις οποίες ενδεχομένως να ξεπηδήσουν οι αυριανοί πρωταθλητές. Η ουσία πάντως είναι, ότι θα τονωθεί η αθλητική υποδομή της Αθήνας, δίνοντας επιπλέον κίνητρα στους πολίτες της για άθληση.

Ακόμη, μια σειρά άλλων ενεργειών (προϋπολογισμού 84 δισεκατομμυρίων δραχμών), όπως είναι η κατεδάφιση εντελών κατασκευών, η ανάκτηση του θαλάσσιου μετώπου, η διαμόρφωση των κοινόχρηστων χώρων, οι αναπλάσεις περιοχών και ιστορικών πλατειών (Ομόνοιας, Συντάγματος, Κουμουνδούρου, Βικτωρίας, Εξαρχείων, Βάθη, Κολωνακίου, Μοναστηρακίου, Κλαυθμώνος κτλ.), η αισθητική αποκατάσταση και η ανάδειξη κτιρίων, η απομάκρυνση 10.000 διαφημίσεων κι επιγραφών από το ιστορικό κέντρο της πόλης, η ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων και η σύνδεση του Παναθηναϊκού Σταδίου με τον Κεραμεικό, η συντήρηση μνημείων, οι πεζοδρομήσεις δρόμων, η κατασκευή ξύλινων πύργων και καταστρωμάτων που θα διευκολύνουν την πρόσβαση των πολιτών προς τη θάλασσα, τα αντιπλημμυρικά έργα, η απομάκρυνση από την Ιερά Οδό του αμαξοστασίου των τρόλεϊ και η μετεγκατάστασή του σε ένα σύγχρονο γκαράζ αυτοκινήτων στο Ρουφ, η δημιουργία ενιαίου χώρου πρασίνου 140 στρεμμάτων στο Γκάζι και η ανάπτυξη του Διομηδείου Κήπου, η δημιουργία χώρων πρασίνου και πολιτιστικών λειτουργιών από το Λυκαβηττό έως το Γουδί, η διαμόρφωση του

⁴⁰ Είναι ο πρώτος σταθμός που σχεδιάστηκε με βάση τις αρχές της «πράσινης» αρχιτεκτονικής, που σημαίνει ότι θα υπάρχουν φυτά στους εσωτερικούς χώρους και – με τη χρήση ευρέων γυάλινων επιφανειών – φυσικός φωτισμός μέχρι τις αποβάθρες και οπτική επικοινωνία όλων των επιπέδων.

περιβάλλοντος χώρου του σταθμού του μετρό Συγγρού-Φιξ σε πάρκο συνολικής έκτασης 2.300 τ.μ., ο εξωραϊσμός κεντρικών δρόμων (λεωφόρος Βουλιαγμένης, Πέτρου Ράλλη, Γρηγορίου Λαμπράκη, Σχιστού, Κηφισού, Αθηνών, Ιεράς Οδός, Πειραιώς, Αλεξάνδρας, Ακαδημίας, Πατησίων, Πανεπιστημίου, Σταδίου, Ερμού κτλ.) και του λιμανιού του Πειραιά (θα γίνουν παρεμβάσεις στο αρχαιολογικό πάρκο στις αστικές πύλες του Πειραιά, θα δημιουργηθεί χώρος περιπάτου στα τείχη της Πειραιϊκής και θα πραγματοποιηθούν αναπλάσεις στο ιστορικό κέντρο της πόλης) αλλά και των εισόδων της πόλης, η δημιουργία συλλεκτήρων όμβριων υδάτων, αλλά και... τεχνητής λίμνης (στην πρώτη είσοδο του παλιού αεροδρομίου του Ελληνικού), θα διαφοροποιήσουν σημαντικά την «εικόνα» που έχουμε σχηματιστούμε στο μυαλό μας για την Αττική. Το κυριότερο όμως είναι ότι, θα μετατρέψουν σε πιο λειτουργική την Αθήνα, θα αναδείξουν τη χαμένη ιστορική της φυσιογνωμία και θα την μεταβάλλουν σε μια σύγχρονη πόλη, που θα προσφέρει υψηλού επιπέδου εξυπηρέτησεις στους κατοίκους και στους επισκέπτες της.

Από την άλλη πλευρά, η παρουσία χιλιάδων επισκεπτών κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και πριν και μετά το πέρας αυτών, αλλά και η διοργάνωση των Παραολυμπιακών Αγώνων, θα εξωθήσει τους αρμόδιους φορείς να επιδείξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για θέματα οικολογίας (αύξηση του ποσοστού κάλυψης του πρασίνου, λήψη αυστηρότερων μέτρων για την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης, απομάκρυνση ορισμένων ρυπογόνων δραστηριοτήτων κτλ.), ανακύκλωσης υλικών (χαρτί, μέταλλο, γυαλί, αλουμίνιο κτλ.), εξοικονόμησης ενέργειας (μέσω της ανακύκλωσης των σκουπιδιών κτλ.) και κατασκευής προσβάσεων που θα διευκολύνουν τις μετακινήσεις των συμπολιτών μας που έχουν ειδικές ικανότητες.

Τέλος, εξαιτίας των Αγώνων, αναμένονται να γίνουν επεμβάσεις και σε τομείς όπως είναι:

- ❖ η σήμανση και η σηματοδότηση της πόλης (αναβάθμιση της φωτεινής σηματοδότησης, κατάργηση αριστερών στροφών στις λεωφόρους ταχείας κυκλοφορίας προκειμένου να μειωθούν οι καθυστερήσεις στους κόμβους),
- ❖ η κατάσταση του οδοστρώματος στους σημαντικότερους δρόμους της πόλης,

- ❖ η στάθμευση και η κυκλοφορία των αυτοκινήτων (επαναφορά της ελεγχόμενης στάθμευσης, τοποθέτηση 1.000 «ηλεκτρονικών ματιών» στους δρόμους, δημιουργία μόνιμων και προσωρινών θέσεων στάθμευσης σε σταθμούς του τραμ, του μετρό⁴¹ και του προαστιακού σιδηρόδρομου, κατασκευή έξι νέων σταθμών αυτοκινήτων, απαγόρευση της κυκλοφορίας στον Ολυμπιακό Δακτύλιο κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των Αγώνων κι εφαρμογή του συστήματος των διοδίων και μέσα στην πόλη με τους οδηγούς να καλούνται να πληρώνουν κόμιστρο για τη χρήση ορισμένων οδικών αξόνων, όπως για παράδειγμα στην υπό κατασκευή λεωφόρου Υμηττού),
- ❖ οι χώροι μετεπιβίβασης των επιβατών που θα εξυπηρετούνται από τα μέσα μαζικής μεταφοράς,
- ❖ ο αστικός εξοπλισμός (δοχεία απορριμμάτων, φωτισμός, παγκάκια, φυτεύσεις, εικαστικές παρεμβάσεις κτλ.),
- ❖ οι χώροι (πλατείες, πάρκα, πεζόδρομοι, αρχαιολογικοί χώροι, παιδικές χαρές κτλ.) συνάθροισης κοινού,
- ❖ ο τομέας της φιλοξενίας (κτίσιμο νέων ξενοδοχειακών μονάδων, ανακαίνιση των παλιών),
- ❖ στο σύστημα παροχής άμεσης ιατρικής βοήθειας,
- ❖ στο θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει τον τεχνικό έλεγχο των οχημάτων και το βαθμό ικανότητας των οδηγών.

4.3. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

«Οι Ολυμπιακοί Αγώνες για την πόλη και όχι η πόλη για τους Ολυμπιακούς Αγώνες...» Με γνώμονα, αυτό το σκεπτικό, φιλοξένησε η Βαρκελώνη, τη μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση του κόσμου το 1992. Και κατά γενική ομολογία, διοργάνωσε μια από τις καλύτερες – αν όχι την καλύτερη – Ολυμπιάδα, όλων των εποχών!

Οι Ισπανοί λοιπόν, λίγους μήνες μετά την ανάληψη της 25^{ης} Ολυμπιάδας (στις 17 Οκτωβρίου 1986), ίδρυσαν – με τη σύμφωνη γνώμη τόσο της ισπανικής κυβέρνησης και

⁴¹ Θα κατασκευαστούν σε τέσσερις σταθμούς μετεπιβίβασης και συγκεκριμένα στους σταθμούς Συγγρού-Φιξ (660 υπόγειες θέσεις), Δουκίσσης Πλακεντίας (500 υπαίθριες θέσεις), Σταυρού (600 επίγειες θέσεις) κι

της τοπικής κυβέρνησης της Καταλονίας, όσο και του Δήμου της Βαρκελώνης, αλλά και της Ισπανικής Ολυμπιακής Επιτροπής – την Οργανωτική Επιτροπή «Βαρκελώνη '92» (COOB '92). Με την κίνηση αυτή, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, είτε της κεντρικής διοίκησης, είτε της τοπικής αυτοδιοίκησης, έδωσαν τη συγκατάθεση τους σε μια νέα κι ανεξάρτητη αρχή, να φέρει εις πέρας το τεράστιο εγχείρημα που καλείται Ολυμπιακοί Αγώνες, ενώ αυτομάτως επιτεύχθηκε, η εθνική συναίνεση που είναι αναγκαία για την επιτυχία της διοργάνωσης. Το αποτέλεσμα ήταν, να είναι ευδιάκριτος τόσο ο καθορισμός αρμοδιοτήτων, όσο και ο καταμερισμός ευθυνών σε περιπτώσεις καθυστερήσεων και προβλημάτων. Έτσι, η COOB '92 (ήταν ανώνυμη εταιρία κρατικού ενδιαφέροντος, με το μετοχικό της κεφάλαιο να καλύπτεται με επιχορήγηση από το Δημόσιο έναντι μετοχών, έτσι ώστε τα χρήματα που διατέθηκαν να μην υπολογίζονται στο έλλειμμα του ισπανικού Δημοσίου), επιμελήθηκε όλες τις πτυχές της διοργάνωσης (ξοδεύοντας 260 δισεκατομμύρια δραχμές), πλην των έργων υποδομής (εκσυγχρονισμός των τηλεπικοινωνιών, οδικά κι αποχετευτικά έργα, βελτίωση του αεροδρομίου, ξενοδοχειακός εξοπλισμός κι έργα οικιστικής ανάπτυξης), τα οποία ανέλαβε να διεκπεραιώσει η ισπανική κυβέρνηση (το κόστος τους ανήλθε σε 1,4 τρισεκατομμύρια δραχμές).

Η Βαρκελώνη, παρουσίασε ένα προσεκτικό στρατηγικό σχέδιο για την αναγέννηση της πόλης, στο οποίο υπήρχε η αρωγή 100.000 εθελοντών. Η Οργανωτική Επιτροπή, μη έχοντας προγενέστερη εμπειρία από διοργανώσεις τέτοιου μεγέθους (αναφορικά με το σχεδιασμό, τις απαιτήσεις τους κτλ.), αλλά και θέλοντας να περιορίσει τις πιθανότητες αποτυχίας, ακολούθησε μια προοδευτική πορεία μάθησης, με συνεχή προσαρμογή των σχεδίων. Έτσι λοιπόν, το βασικό σχέδιο, εκτός ότι ήταν ιδιαίτερα ευέλικτο, αναθεωρούνταν και κάθε εξάμηνο!

Οι διοργανωτές, στην πορεία προς τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992, δε δίστασαν να πραγματοποιήσουν οργανωτικές αλλαγές που θεωρούσαν αναγκαίες, ενώ έδωσαν βαρύτητα στον ορισμό των βασικών περιόδων των δραστηριοτήτων. Παράλληλα, διοργανώθηκαν συνέδρια συζήτησης, προκειμένου να διαπιστωθούν οι πιθανές αλληλεπιδράσεις.

Πρωταρχικός στόχος του σχεδίου δράσης, ήταν η επίτευξη καλών οικονομικών αποτελεσμάτων, γεγονός που επιτεύχθηκε παρά την έλλειψη επιχειρηματικής εμπειρίας στην ομάδα διαχείρισης. Βέβαια, η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, άφησε τελικά έλλειμμα στον προϋπολογισμό της διοργάνωσης (ύψους μόλις τριών εκατομμυρίων δολαρίων), το οποίο ωστόσο αντισταθμίστηκε από τα ποικίλα και πολλαπλά οφέλη που είχε η περιοχή της Βαρκελώνης με το τέλος της μεγαλύτερης γιορτής του αθλητισμού.

Πάντως, θα πρέπει να σημειωθεί και η ζωτικής σημασία συμβολή των εθελοντών, αλλά και των χιλιάδων επαγγελματιών που αναμείχθηκαν με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και οι οποίοι επέδειξαν έναν εντυπωσιακό συντονισμό, γεγονός που λειτούργησε ευεργετικά για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που είχαν τεθεί. Και προς αυτή την κατεύθυνση, εκτός από το κεντρικό σύνθημα ότι «οι Ολυμπιακοί Αγώνες ανήκουν σε όλους», σημαίνοντα ρόλο διαδραμάτισαν και ορισμένοι άλλοι παράγοντες, όπως το γεγονός ότι η Οργανωτική Επιτροπή κατάφερε να γίνουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες μέρος της καθημερινής ζωής των κατοίκων της Βαρκελώνης. Πώς το πέτυχε; Πρώτα-πρώτα, με την κατάλληλη αξιοποίηση της επιρροής που έχει ο έντυπος και ηλεκτρονικός Τύπος, στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Από την ημέρα ανάληψης της διοργάνωσης, όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αναφέρονταν – σχεδόν σε καθημερινή βάση – σε θέματα που αφορούσαν τους επικείμενους Ολυμπιακούς Αγώνες. Και σα να μην έφθανε αυτό, οι διοργανωτές προχώρησαν και στην ίδρυση ολυμπιακού τηλεοπτικού σταθμού! Συνάμα, η Οργανωτική Επιτροπή, αξιοποίησε τα πολύτιμα συμπεράσματα που προέκυψαν από μια μελέτη που διενεργήθηκε το 1987, σχετικά με τη συμπεριφορά των πολιτών της Βαρκελώνης. Η εν λόγω έρευνα λοιπόν, κατέδειξε ότι το 90% του πληθυσμού της πόλης μετακινούνταν σε ακτίνα μόλις 300 μέτρων γύρω από την κατοικία του ψώνια και για διασκέδαση. Έπρεπε συνεπώς, οι κάτοικοι της Βαρκελώνης να γνωρίσουν την ίδια την πόλη τους! Προκειμένου να συμβεί αυτό, οι διοργανωτές, ξεκίνησαν το 1988, μια ισχυρή διαφημιστική εκστρατεία (η οποία παρεμπιπτόντως συνεχίστηκε έως το 1994), με την οποία καλούσαν όλους τους πολίτες να μάθουν τη Βαρκελώνη και να γνωρίσουν το υπό ανέγερση, Ολυμπιακό Χωριό, αλλά και τις υπόλοιπες αθλητικές εγκαταστάσεις. Το αποτέλεσμα ήταν, οι κάτοικοι της Βαρκελώνης να ενημερωθούν σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και να νιώσουν αίσθημα χαράς που συνέβαλαν στην υλοποίηση της διοργάνωσης.

Ακόμη, οι Ισπανοί θέλησαν από το ξεκίνημα κιόλας της προσπάθειάς τους, να δώσουν σημασία στο τεχνολογικό «περιεχόμενο» των Ολυμπιακών Αγώνων της Βαρκελώνης. Έτσι λοιπόν, εξετάστηκε ο αντίκτυπος που θα είχε η διοργάνωση στην τοπική βιομηχανία κι επιχειρηματικότητα (η οποία παρεμπιπτόντως, χρηματοδοτούσε το 32,7% των έργων), αλλά και την ώθηση που θα έδινε στον τομέα της έρευνας. Και όταν έφθασε η ώρα της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, οι διοργανωτές παρουσίασαν στο ευρύ κοινό, αρκετές καινοτόμες εφαρμογές, οι οποίες βεβαίως είχαν εφαρμοστεί πρωτότερα, με θετικά αποτελέσματα. Συνάμα, η πόλη της Βαρκελώνης έπαψε να είναι μια μεγαλούπολη ανέργων, καθώς οι άνθρωποι που επιθυμούσαν να εργαστούν αλλά δεν έβρισκαν μια θέση απασχόλησης είχαν μειωθεί σχεδόν κατά 50% μέσα σε μια εξαετία (από 18,4% το 1986 σε 9,6% το 1992, ενώ ανάλογες εντυπωσιακές μειώσεις εμφάνισε το ποσοστό της ανεργίας στην ευρύτερη περιοχή της Βαρκελώνης και της Καταλονίας, αλλά και στο σύνολο της Ισπανίας γενικότερα).

Ιδιαίτερης μνείας χρήζει το γεγονός της ευρείας πολιτικής και κοινωνικής συναίνεσης και της θεσμικής αρμονίας που εμφάνισε στη διεθνή κοινότητα η διοργάνωση της Βαρκελώνης. Μπορεί και οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1992 να πέρασαν τριγμούς και κλυδωνισμούς (ειδικά στα πρώτα στάδια υλοποίησής τους, όταν οι αντοχές των συμμετεχόντων δεν ήταν σθεναρές, ενώ οι φήμες για κακές σχέσεις – με αφορμή το μοίρασμα των ευθυνών – των μεταξύ των μελών της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν έντονες), όμως οι Ισπανοί κατάφεραν στα επτά χρόνια λειτουργίας της Οργανωτικής Επιτροπής να λάβουν μόλις μια απόφαση με απόλυτη πλειοψηφία! Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, οι αποφάσεις ήταν ομόφωνες, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι άνθρωποι που ελάμβαναν τις κρίσιμες αποφάσεις, είχαν επίγνωση του ρόλου τους κι έτσι δεν μετέφεραν στον οργανωτικό τομέα των Ολυμπιακών Αγώνων, τις προσωπικές και πολιτικές τους διαφορές (και ήταν αρκετές, αφού τα στελέχη της τοπικής κυβέρνησης της Καταλονίας και του Δήμου της Βαρκελώνης άνηκαν σε εκ διαμέτρου αντίθετες πολιτικές παρατάξεις).

Στον τομέα των έργων τώρα, η Βαρκελώνη αναμορφώθηκε ριζικά μέσα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες κι από μια κλασική επαρχιακή πόλη της Ισπανίας μετατράπηκε κυρίως αρχιτεκτονικά, σε μια σύγχρονη ευρωπαϊκή μεγαλούπολη. Η πρωτεύουσα της Καταλονίας λοιπόν, πριν από το 1992, ήταν ένα αστικό κέντρο, χωρίς πρόσβαση στη

Μεσόγειο θάλασσα που την καταβρέχει, ενώ αντιμετώπιζε έντονα τα συμπτώματα της οικονομικής κρίσης: ανεργία, μη αποτελεσματικός βιομηχανικός τομέας κτλ.. Τα παρηκμασμένα εργοστάσια και τα εγκαταλελειμμένα κτίρια, εμπόδιζαν την προσέγγιση των πολιτών της Βαρκελώνης, στο θαλάσσιο μέτωπο της πόλης. Όλα αυτά όμως, άλλαξαν άρδην...

Οι Ισπανοί, γκρέμισαν όλες τις χρήσεις γης που εμπόδιζαν την πρόσβαση στη θάλασσα και στις θέσεις τους δημιούργησαν μια εμπορική και τουριστική περιοχή που σήμερα σφύζει από ζωή. Σε μια έκταση, με πέντε χιλιόμετρα αμμονδιά, κτίστηκαν 2.000 διαμερίσματα, τα οποία το καλοκαίρι του 1992 φιλοξένησαν τα μέλη των εθνικών αθλητικών αποστολών. Παράλληλα, τέθηκε σε εφαρμογή ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα ανακαίνισης του οικιστικού περιβάλλοντος της πόλης. Σύμφωνα με αυτό το πρόγραμμα λοιπόν, όσοι πολίτες της Βαρκελώνης επιθυμούσαν κατά την περίοδο προετοιμασίας της διοργάνωσης, να βελτιώσουν τις προσόψεις των κατοικιών τους ή των επαγγελματικών τους χώρων, απαλλάσσονταν – μέχρι την ημερομηνία έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων – πλήρως από τη φορολογία κι επιπλέον επιδοτούνταν με ένα ποσό που κάλυπτε το 10% των εξόδων που θα έκαναν, από τη δημοτική αρχή! Το κίνητρο, αποδείχθηκε ιδιαίτερα ελκυστικό, καθώς εκατοντάδες ιδιώτες, αλλά κι επιχειρήσεις, εκμεταλλεύτηκαν την παροχή που τους χορηγούνταν, συμβάλλοντας έτσι στη θεαματική ανακαίνιση του οικιστικού περιβάλλοντος της Βαρκελώνης. Ακόμα, οι Ισπανοί δημιουργήθηκαν νέες οδικές αρτηρίες συνολικού μήκους 25 χιλιομέτρων που ανακούφισαν τη Βαρκελώνη από το κυκλοφοριακό, ενώ πέρα των αθλητικών έργων, χτίστηκαν ξενοδοχεία που πρόσθεσαν 4.000 κλίνες στο ξενοδοχειακό δυναμικό της πόλης. Με όλες αυτές τις ενέργειες, η πρωτεύουσα της Καταλονίας αποτελεί σήμερα παράδειγμα αναφοράς για την αξιοποίηση γης.

Όμως, οι παρεμβάσεις και οι επενδύσεις, δε σταμάτησαν με την ολοκλήρωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 1992, αλλά συνεχίζονται ακόμη και σήμερα, δέκα ολόκληρα χρόνια μετά (δίνεται πλέον βαρύτητα στην ανάπτυξη των τεχνολογιών της πληροφορικής, ενώ έχει ξεκινήσει η ανάπλαση της ανατολικής παλιάς βιομηχανικής ζώνης της πόλης σε χώρο πολλαπλών πολιτιστικών εκδηλώσεων και η βελτίωση των συγκοινωνιακών της υποδομών)!!! Η Βαρκελώνη λοιπόν, φιλοδοξεί να γίνει έδρα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Τροφίμων, ενώ ετοιμάζεται πυρετωδώς να διοργανώσει – σε

συνεργασία με την «Unesco» – το διάστημα Απριλίου-Σεπτεμβρίου 2004, το Διεθνές Forum των Πολιτισμών «Βαρκελώνη 2004»! Δηλαδή, κάτι σαν τη δική μας Πολιτιστική Ολυμπιάδα! Αυτή η εκδήλωση, που αναμένεται να προκαλέσει ζημιά – αναφορικά με την προσέλκυση τουριστών – στην Αθήνα, μεταξύ των άλλων θα περιλαμβάνει διεθνή συνέδρια για την παγκοσμιοποίηση, την ειρήνη, την εκπαίδευση, εκθέσεις, καλλιτεχνικές κι αθλητικές εκδηλώσεις, καθώς και φεστιβάλ θάλασσας.

4.4. ΔΙΕΘΝΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, είναι το μοναδικό ίσως αθλητικό γεγονός, που παρέχει τη δυνατότητα στην αμφιτρύωνα πόλη-χώρα, να αποβλέπει στην επίτευξη σκοπών που ξεφεύγουν από τις τέσσερις γραμμές των γηπέδων και «αγγίζουν» πτυχές της οικονομικής, της πολιτιστικής και της επιστημονικής ζωής του τόπου. Μπορεί, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, να πέρασαν πολλές... τρικυμίες (μποϊκοτάζ, άκρατη εμπορευματοποίηση, κρούσματα ντόπινγκ, τρομοκρατικές επιθέσεις κτλ.) σ' αυτή τη διαδρομή των 100 και πλέον ετών από την αναβίωσή τους, φαίνεται όμως, ότι τα τελευταία χρόνια έχουν αποκτήσει ένα πιο «μόνιμο» νόημα: την ανάδειξη και την προβολή της διοργανώτριας χώρας.

Για μια μακρά περίοδο λοιπόν, η διοργάνωση αποτέλεσε ένα ακόμη πεδίο αντιπαράθεσης για τις πολιτικό-στρατιωτικές δυνάμεις της εκάστοτε εποχής, που επεδίωκαν τον δοξασμό των πολιτικό-κοινωνικών συστημάτων τους, σε συνδυασμό ενίοτε με το κέρδος (Λος Άντζελες, 1984). Όσπου, όλα άλλαξαν εντυπωσιακά στο τέλος της δεκαετίας του '80, με την ανάθεση των Ολυμπιακών Αγώνων στη Σεούλ.

Το 1988, οι Νοτιοκορεάτες παρουσίασαν τα υψηλά επιτεύγματα της τεχνολογίας, δείχνοντας σε όλη την ανθρωπότητα τις υπηρεσίες του μέλλοντος, αλλά και την άνοδο της χώρας τους στο βιομηχανικό τομέα. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, έγιναν «όχημα» προβολής της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, έτσι ώστε να προσελκύσουν επενδύσεις στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας.. Σε ένα άλλο επίπεδο, η διοργάνωση βοήθησε τους Νοτιοκορεάτες να γυρίσουν σελίδα στο παρελθόν και να κοιτάζουν το μέλλον. Έτσι, μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων επιτεύχθηκε σύμφιξη των

σχέσεων της Νότιας Κορέας με τις γειτονικές της χώρες και κυρίως με την Κίνα και την τέως Σοβιετική Ένωση, ενώ επιταχύνθηκε ο ρυθμός αναγνώρισης κι εκτίμησης της δουλειάς των πολιτών της. Παράλληλα, μέσω των τελετών έναρξης και λήξης, καθώς και πολλών πολιτιστικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, τονίστηκε η υπερηφάνεια των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας, επιτεύχθηκε η επικοινωνία με την κουλτούρα και τις παραδόσεις άλλων χωρών, ενώ η επιτυχία των Αγώνων συνέδραμε στην καθιέρωση της Νότιας Κορέας στον... τουριστικό χάρτη και στην ενίσχυση πολλών κλάδων της παραγωγής (παραδοσιακή βιοτεχνία-βιομηχανία, χειροτεχνία κτλ.).

Η Βαρκελώνη πάλι, άδραξε την ευκαιρία και κατάφερε να αναπτυχθεί μέσα από τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων. Για τους Ισπανούς, η μεγαλύτερη γιορτή του αθλητισμού, δεν ήταν τίποτα άλλο, παρά μια ελεύθερη έκφραση μιας δραστηριότητας ελεύθερου χρόνου, με συνέπεια, οι Ολυμπιακοί Αγώνες να αποτελέσουν αντικείμενο ενός συνδυασμού χρονικού, πολιτιστικού, αθλητικού και τουριστικού σχεδιασμού. Η Βαρκελώνη, μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων, αναμόρφωσε τον οικιστικό της ιστό, αναβάθμισε την πολιτιστική της υποδομή κι ανέδειξε παγκοσμίως, τη φυσιογνωμία μιας πόλης της κουλτούρας και των τεχνών (ανακαινίστηκαν μνημεία, αναπαλαιώθηκαν ιστορικά κτίρια, δημιουργήθηκαν χώροι αναψυχής σε κορεσμένες περιοχές, με τη μετατροπή της πόλης από βιομηχανικό κέντρο σε πόλο παροχής υπηρεσιών απελευθερώθηκαν εκτάσεις κι ενθαρρύνθηκε η αποκέντρωση κτλ.). Η πρωτεύουσα της Καταλονίας, εκσυγχρόνισε τον κοινωνικό της εξοπλισμό και βελτίωσε τις παρεχόμενες υπηρεσίες της, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο, τον διεθνή της ρόλο. Τέλος, η Βαρκελώνη κατάφερε να στεφθεί άτυπα πρωτεύουσα της Ισπανίας, αποσπώντας ένα μεγάλο μέρος των οικονομικών κι εμπορικών δραστηριοτήτων από τη Μαδρίτη.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Ατλάντας το 1996, συνέπεσαν με τη συμπλήρωση του χρυσού ιωβηλαίου από την αναβίωση του θεσμού. Έτσι οι διοργανωτές, προσπάθησαν να καταγράψουν τη σημαντικότητα του γεγονότος, διοργανώνοντας μια μεγάλη γιορτή παγκόσμιας εμβέλειας, μέσα από την οποία πρόβαλαν την κουλτούρα του αμερικάνικου Νότου. Η Ατλάντα, που επιχείρησε να εξελιχθεί από μια μονότονη μεγαλούπολη του Αμερικάνικου Νότου σε ένα δυναμικό παγκόσμιο επιχειρηματικό κέντρο, θέλησε να δώσει τη δυνατότητα τόσο στο κοινό του εξωτερικού όσο και στο κοινό του εσωτερικού, να γνωρίσει τα ήθη, τα έθιμα και τον τρόπο ζωής ενός τόπου, που ζει μακριά από τα

φώτα της δημοσιότητας και στον οποίο συμβιώνουν άνθρωποι διαφορετικών φυλετικών καταβολών.

«Στόχος μας είναι – υποστήριζαν τότε οι Αμερικανοί – να συστήσουμε τον κόσμο στην Ατλάντα και την Ατλάντα στον κόσμο». Εκείνο που πέτυχαν, ήταν η Ατλάντα να γίνει προορισμός εγκατάστασης μεγάλων επιχειρήσεων και να θεωρείται σήμερα, ότι έχει ελκυστική επαγγελματική ατμόσφαιρα. Έτσι λοιπόν, το θετικό επενδυτικό κλίμα που διαμορφώθηκε εξαιτίας της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, επηρέασε σημαντικά την οικονομία της πόλης, γεγονός άλλωστε που καταδείχθηκε περίτρανα και σε μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε δυο φάσεις (η πρώτη τρία χρόνια πριν από την τέλεση της διοργάνωσης και η δεύτερη αμέσως μετά το τέλος της Ολυμπιάδας), για λογαριασμό του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Ατλάντας. Το ουσιαστικότερο συμπέρασμα της εν λόγω μελέτης ήταν, ότι η Ατλάντα ανέβηκε αισθητά στην εκτίμηση των στελεχών επιχειρήσεων από όλο τον κόσμο (το ποσοστό των ερωτηθέντων που θεωρούσαν «καλύτερη πόλη» την Ατλάντα – συγκρινόμενη με άλλες έντεκα μεγαλουπόλεις των Η.Π.Α. – από 16% το 1993 ανήλθε στο 31% το 1996), με αποτέλεσμα να εξελιχθεί σήμερα στο σημαντικότερο οικονομικό κι εμπορικό κέντρο της περιοχής.

Άλλη βασική επιδίωξη των Αμερικανών διοργανωτών ήταν, οι άνθρωποι να ασχοληθούν με την τέχνη και τον πολιτισμό, στον οποίο υστερούσε η πόλη. Παρόλα αυτά, οι Αμερικανοί δεν κατάφεραν να αλλάξουν τη φυσιογνωμία της Ατλάντας (παρότι δημιούργησαν πολλά θεματικά πάρκα) και βεβαίως δεν απέφυγαν την εμπορευματοποίηση της διοργάνωσης, σε μια ιστορική στιγμή μάλιστα, αφού ο θεσμός των Ολυμπιακών Αγώνων γιόρταζε τα 100 χρόνια από την αναβίωσή του!

Το Σίδνεϊ πάλι το 2000, επιδίωξε να διοργανώσει την πιο «πράσινη» Ολυμπιάδα όλων των εποχών μέσα σε ένα οργανωμένο περιβάλλον, ανεβάζοντας έτσι τις απαιτήσεις σχετικά με τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές, να αυξήσει τον αυστραλιανό τουρισμό, που έχει το μειονέκτημα της μακρινής απόστασης από οποιαδήποτε άλλο μέρος του κόσμου και να μετατραπεί σε σημαντικό εμπορικό-επιχειρηματικό κέντρο στην Ασία και σε ολόκληρη την περιοχή του Ειρηνικού Ωκεανού. .

Οι Αυστραλοί, κατασκεύασαν το Ολυμπιακό Χωριό και το Ολυμπιακό Στάδιο σε βαλτώδεις εκτάσεις και σε χώρους που φιλοξενούσαν τα σφαγεία, αλλά και τους σκουπιδότοπους της πόλης, αναμορφώνοντας πλήρως το τοπίο. Εφάρμοσαν ακόμη νέες

τεχνολογίες και χρησιμοποίησαν υλικά φιλικά προς το περιβάλλον, καθώς και συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, σύγχρονα μέσα μαζικής μεταφοράς και προγράμματα ανακύκλωσης και μείωσης των απορριμμάτων σε εθνικό επίπεδο. Στον τομέα του τουρισμού, οι Αυστραλοί ακολούθησαν, με υπομονή και διπλωματικότητα (ενδεικτικά αναφέρουμε, ότι ζήτησαν από τις εταιρίες-χορηγούς της διοργάνωσης και των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών αντί να τους καταβάλλουν χρήματα, να προωθήσουν τις μάρκες τους και την ολυμπιακή τους χορηγία, έχοντας ως κεντρικό σλόγκαν την Αυστραλία, γεγονός που πρόσφερε στη χώρα επιπρόσθετη δημοσιότητα ύψους 170 εκατομμυρίων δολαρίων Η.Π.Α., ενώ πρόσφεραν εξυπηρέτηση σε περισσότερα από 5.000 μη διαπιστευμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης και φιλοξένησαν 50 από τους πιο σημαντικούς – για τον τουρισμό – ανθρώπους από έντεκα χώρες του κόσμου!) επιθετική διαφημιστική καμπάνια, έδωσαν έμφαση στον συνεδριακό κι εκθεσιακό τουρισμό, ενώ ανέδειξαν την εικόνα της χώρας τους, παγκοσμίως⁴². Το αποτέλεσμα ήταν, το διάστημα 1997-2000 να επισκεφθούν την Αυστραλία 1.700.000 επιπλέον τουρίστες, αποδίδοντας 3,5 εκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α. πρόσθετα έσοδα, αυξήθηκε μελλοντικά η μακροχρόνια ροή επισκεπτών και μεταβλήθηκε η παγκόσμια οπτική για τη χώρα, από τα επίπεδα υπηρεσιών στα ξενοδοχεία και στα εστιατόρια μέχρι τη φιλικότητα και το πνεύμα των κατοίκων της. Όσο για την πληρότητα των σταδίων κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των Αγώνων, ξεπέρασε κάθε προσδοκία, συμβάλλοντας έτσι στον ισοσκελισμό εσόδων κι εξόδων.

Εκτός όμως, από την ανάδειξη και την προβολή της διοργανώτριας χώρας που έχει λάβει πρωτεύοντα ρόλο στις τελευταίες Ολυμπιάδες, η διοργάνωση έχει αρχίσει να επηρεάζει θετικά και τις οικονομίες των αμφιτρύωνων κρατών. Βέβαια, για να οδηγηθούμε σ' αυτό το σημείο, έπρεπε προηγουμένως να φθάσουμε στα δυο άκρα: στην παταγώδη οικονομική επιτυχία των Ολυμπιακών Αγώνων του Μόντρεαλ (1976) και στην άκρατη εμπορευματοποίηση, που άφησε και το πρώτα κέρδη στα ταμεία των διοργανωτών, των Ολυμπιακών Αγώνων του Λος Άντζελες (1984). Στον πίνακα που ακολουθεί, μπορείτε να δείτε τις θετικές επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων από το 1988 έως το 2000:

⁴² Διάφορες έρευνες έδειξαν ότι ο κόσμος έμαθε για την Αυστραλία όσα δεν θα γνώριζε έως το 2010 εάν το Σίδνι δεν φιλοξενούσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΡΙΑΣ ΧΩΡΑΣ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΡΙΑ ΠΟΛΗ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ (ΣΕ ΔΙΣ ΔΟΛΑΡΙΑ)	ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (Α.Ε.Π. ΣΕ ΔΙΣ ΔΟΛΑΡΙΑ)	ΕΠΙΠΤΩΣΗ (%)
ΣΕΟΥΛ	2,6	182	1,4%
ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ	16,6	577,3	2,9%
ΑΤΛΑΝΤΑ	5,1	7,388	0,07%
ΣΙΔΝΕΙ*	4,3	429,1	1%

*Σε έρευνά της, η διεθνής εταιρία συμβούλων «KPMG» υποστηρίζει, ότι τη δεκαετία 1994-2004 οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Σίδνεϊ μπορούν να προσφέρουν επιπλέον 7,3 δισεκατομμύρια δολάρια Αυστραλίας στο Α.Ε.Π. της χώρας, αυξάνοντας τα έσοδα από τη φορολογία και δημιουργώντας 150.000 θέσεις πλήρους ή μερικής απασχόλησης.

ΠΗΓΗ: ΕΚΘΕΣΗ LONG LANG LASALLE, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ADBUSINESS»

Όσο για την Αθήνα, φιλοδοξεί να διοργανώσει Αγώνες με μέτρο, αποτελώντας και τη μοναδική σανίδα σωτηρίας για τη Δ.Ο.Ε., προκειμένου να αποκτήσει τη χαμένη της αίγλη κι αξιοπιστία, μετά τα σκάνδαλα δωροδοκίας και διαφθοράς, που ξέσπασαν γύρω από την ανάθεση των χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 2002, στο Σολτ Λεικ Σίτι. Συνάμα, η ελληνική πρωτεύουσα, αποβλέπει στην ανάδειξή της ως μητροπολιτικής πρωτεύουσας (με ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς και την παροχή υπηρεσιών ποιότητας, με την προσέλευση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε τομείς αιχμής της οικονομίας κτλ.) διεθνούς κι ευρωπαϊκής ακτινοβολίας, επιθυμεί να καταστεί κέντρο των Βαλκανίων, της Ανατολικής Μεσογείου, να μετατραπεί στην «οδό» που θα ενώνει εμπορικά τη Δυτική Ευρώπη με τις χώρες του Εύξεινου Πόντου, ενώ προσδοκά και την ποιοτική-αισθητική-λειτουργική αναβάθμιση του αστικού της τοπίου⁴³! Όμως, όλες αυτές οι παράμετροι, μάλλον περνάνε σε δεύτερο πλάνο, μπροστά στη θέληση ενός λαού

⁴³ Φ.Ε.Κ., σελ. 3225, 25 Ιουνίου 1999.

να επανατοποθετήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες που «γέννησε» και κληροδότησε στην ανθρωπότητα, στην πραγματική τους διάσταση, με επίκεντρο τον άνθρωπο κι όχι το κέρδος...

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 4

Σημαντικές παρεμβάσεις στο αστικό περιβάλλον της Αθήνας θα επιφέρουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004. Η αμφιτρύωνα πόλη της 28^{ης} Ολυμπιάδας, που σήμερα είναι ένα αστικό κέντρο γεμάτο αντιφάσεις με φθίνων φυσικό περιβάλλον, επιδιώκει μέσω της μεγαλύτερης αθλητικής διοργάνωσης, να εξελιχθεί σε μια σύγχρονη μεγαλούπολη διεθνούς ακτινοβολίας.

Με αφορμή λοιπόν, τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, θα πραγματοποιηθούν στην Αθήνα, έργα υποδομής (τραμ, προαστιακός σιδηρόδρομος, επέκταση μετρό, αναπλάσεις πλατειών και υποβαθμισμένων περιοχών, αισθητική αποκατάσταση κι ανάδειξη κτιρίων, δημιουργία χώρων πρασίνου, ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων, βελτίωση της σήμανσης, της σήμανσης και του φωτισμού της πόλης κτλ.), που θα αναβαθμίσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της και παράλληλα θα τη μετατρέψουν σε μητροπολιτικό κέντρο όχι μόνο της Βαλκανικής χερσονήσου, αλλά κι ολόκληρης της Ανατολικής Μεσογείου.

Αξίζει ακόμη να επισημανθεί, ότι οι φιλοδοξίες της Αθήνας εναρμονίζονται πλήρως με το σύγχρονο νόημα των Ολυμπιακών Αγώνων, που δεν είναι άλλο από την ανάδειξη και την προβολή της διοργανώτριας χώρας. Νωπά είναι άλλωστε στις μνήμες της διεθνούς κοινότητας, τα παραδείγματα των τεσσάρων προηγούμενων αμφιτρυνών πόλεων, που κατάφεραν μέσα από τη διοργάνωση να περάσουν τα δικά τους «μηνύματα» στον κόσμο. Έτσι λοιπόν, η Σεούλ το 1988 τοποθέτησε τη Νότια Κορέα στην ομάδα των αναπτυσσόμενων κρατών, δείχνοντας στην ανθρωπότητα, τα υψηλά επιτεύγματα της τεχνολογίας, τις υπηρεσίες του μέλλοντος, υποδηλώνοντας ταυτόχρονα το γεγονός, ότι έχει μετατραπεί σε μια βιομηχανική πόλη. Τέσσερα χρόνια αργότερα, η Βαρκελώνη παρουσίασε σε ολόκληρη την οικουμένη, τη φυσιογνωμία μιας σύγχρονης πόλης κι ενίσχυσε το διεθνή της ρόλο. Η «χρυσή» Ολυμπιάδα του 1996, ήταν η ευκαιρία που αναζητούσε η Ατλάντα για να εξελιχθεί από μια μονότονη μεγαλούπολη του Αμερικάνικου Νότου σε ένα δυναμικό παγκόσμιο επιχειρηματικό κέντρο υπηρεσιών και βιομηχανιών. Μια τετραετία μετά, το Σίδνεϊ έβαλε την Αυστραλία στους χάρτες με τους δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς και για πρώτη φορά συνδύασε τους Ολυμπιακούς Αγώνες με την εφαρμογή φιλικών περιβαλλοντικών πολιτικών.

5.1. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 2004

Όταν στις 5 Σεπτεμβρίου 1997, η Αθήνα έπαιρνε το χρίσμα της διοργανώτριας πόλης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, αναλάμβανε ταυτόχρονα και μια μεγάλη υποχρέωση: να τηρήσει όλες τις διατάξεις που απορρέουν από τη σύμβαση που υπογράφει η Δ.Ο.Ε. με τη φιλοξενούσα πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων, αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης. Κι αυτό γιατί, η Δ.Ο.Ε. που από το 1996 έχει τροποποιήσει το καταστατικό της περιλαμβάνοντας την προστασία της φύσης στους επιδιωκόμενους στόχους της, έχει υιοθετήσει – από τις 23 Οκτωβρίου 1999 – την «Ατζέντα 21», όπως αυτή καταρτίστηκε στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για τον αθλητισμό και το περιβάλλον⁴⁴, που έλαβε χώρα στο Ρίο ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας⁴⁵. Έτσι, δίπλα στον αθλητισμό και τον πολιτισμό, προστέθηκε και το περιβάλλον, ως μια ακόμη «διάσταση» του ολυμπισμού...

Αν και οι διατάξεις της Δ.Ο.Ε. σχετικά με το περιβάλλον, εισάγουν οργανωτικές αρχές και συστάσεις κι έχουν περισσότερο παραινετικό (εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της ανάδοχης πόλης και κατ' επέκταση του κράτους στο οποίο τελούνται κάθε φορά οι Ολυμπιακοί Αγώνες, εάν και κατά πόσο θα τις εφαρμόσει) παρά δεσμευτικό χαρακτήρα, ο Οργανισμός «Αθήνα 2004», αποφάσισε να προβεί στην εκπόνηση μιας περιβαλλοντικής στρατηγικής και πολιτικής, εναρμονιζόμενος έτσι πλήρως με την πολιτική της Δ.Ο.Ε., για «Πράσινους Ολυμπιακούς Αγώνες». Φιλοδοξία των διοργανωτών είναι, η ολυμπιακή υποδομή, να αφήσει και περιβαλλοντική προστιθέμενη αξία στη μεταολυμπιακή χρήση των εν λόγω εγκαταστάσεων.

Η στρατηγική περιβάλλοντος λοιπόν, των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, προβλέπει την περιβαλλοντική διάσταση του σχεδιασμού των ολυμπιακών έργων

⁴⁴ «Οι αθλητικές εγκαταστάσεις, όχι μόνο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες αλλά για οποιεσδήποτε, θα κατασκευαστούν ή θα προσαρμοστούν ώστε να εξασφαλιστεί η αρμονική τους ενσωμάτωση σε τοπικό επίπεδο είτε με φυσικό είτε με τεχνητό τρόπο και σύμφωνα με το σωστό σχεδιασμό για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων. Για τις υποδομές, πρέπει να χρησιμοποιηθούν κατασκευαστικά υλικά αξιόπιστα και βιώσιμα, που να επιτρέπουν μια ορθολογική χρήση των υδάτινων κι ενεργειακών πόρων, καθώς και μια αποτελεσματική διαχείριση των απορριμμάτων. Η χρήση δε των ανανεώσιμων πηγών και ενεργειακών πόρων, θα πρέπει να λάβει υπόψη τις αρχές της προστασίας του περιβάλλοντος και θα υπόκειται σε μια προηγούμενη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων» προβλέπεται στην «Ατζέντα 21» για τις αθλητικές εγκαταστάσεις.

(αναφορικά με το σχεδιασμό, τη μελέτη και στις προδιαγραφές κατασκευής και λειτουργίας), την εγκατάσταση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης σε κάθε ολυμπιακή εγκατάσταση (θα μπορεί κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων να αποτιμά την ποιότητα του αέρα και των υδάτων, το θόρυβο, να λαμβάνει υπόψη του τη διαχείριση των απορριμμάτων, να εξοικονομεί νερό ή ενέργεια και να προστατεύει τη χλωρίδα και την πανίδα)⁴⁵ καθώς κι άλλες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες. Μια εξ αυτών των πρωτοβουλιών, είναι η εφαρμογή ενός προγράμματος ανακύκλωσης των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν από τους αθλητές, τους θεατές και τους εκπροσώπους της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης. Μάλιστα, σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, θα καταβληθούν προσπάθειες, σε συνεργασία με τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι, Νομαρχίες κτλ.), να υλοποιηθεί το πρόγραμμα σε ολόκληρη την Αθήνα και όχι μονάχα στις εγκαταστάσεις που θα φιλοξενήσουν τους αγώνες.

Οι πέντε «άξονες» της στρατηγικής περιβάλλοντος είναι οι ακόλουθοι:

- Μείωση της χρήσης του PVC, με υποκατάστασή του από αντίστοιχα προϊόντα.
- Ελαχιστοποίηση των απαιτήσεων συσκευασίας.
- Αποφυγή χρήσης προϊόντων ή συσκευασμάτων που εμπεριέχουν τοξικές ουσίες ή καταστρέφουν το όζον της στρατόσφαιρας.
- Προτίμηση προϊόντων, που έχουν μακρά διάρκεια ζωής και δυνατότητες ανακύκλωσης.
- Ελαχιστοποίηση της χρήσης και κυρίως της κατάχρησης του χαρτιού, μέσω ευρύτερης χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας και της υιοθέτησης νέων συστημάτων ενδοεπικοινωνίας, αλληλογραφίας και αρχειοθέτησης.

Όσον αφορά τους στόχους της στρατηγικής περιβάλλοντος, οριοθετούνται στο εξής «τρίπτυχο»:

⁴⁵ «Η σύμβαση της φιλοξενούσας πόλης και η προστασία του περιβάλλοντος», Γ. Γιαννουκάρος, σελ. 235, εισήγηση στο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Δικαίου του Περιβάλλοντος με θέμα «Ολυμπιακοί Αγώνες και περιβάλλον», εκδόσεις Σάκκουλα, 2002.

⁴⁶ «Η περιβαλλοντική στρατηγική για τα ολυμπιακά έργα», Γ. Καζαντζόπουλος, σελ. 112, εισήγηση στο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Δικαίου του Περιβάλλοντος με θέμα «Ολυμπιακοί Αγώνες και περιβάλλον», εκδόσεις Σάκκουλα, 2002.

- Πραγματοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, σε ένα υγιές φυσικό περιβάλλον.
- Συμβολή της διοργάνωσης, στη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος της Αθήνας και του λεκανοπεδίου της Αττικής γενικότερα με παρεμβάσεις στρατηγικού χαρακτήρα.
- Ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης όλων όσων εμπλέκονται στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.

Συνοψίζοντας την στρατηγική περιβάλλοντος της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004», διαπιστώνουμε ότι βασικές άξονές της είναι: τα έργα προετοιμασίας να υλοποιηθούν με μεθόδους που θα προσδίδουν αξία στο περιβάλλον και με βασική κατευθυντήρια γραμμή τον σεβασμό της φύσης, η σύναψη «ολυμπιακής περιβαλλοντικής συμμαχίας» και η καλλιέργεια σχέσεων συνεργασίας με εθνικούς (Ο.Τ.Α. κτλ.) και διεθνείς φορείς και η πιστή εφαρμογή-τήρηση των περιβαλλοντικών κανονισμών στην εκτέλεση των έργων, την οποία θα συνδράμει η χρήση υλικών που είναι φιλικά προς το περιβάλλον, οι πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην εξοικονόμηση ενεργειακών πόρων και η αξιοποίηση ανακυκλώσιμων πηγών ενέργειας.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει σε μια σειρά έργων και ενεργειών, τα οποία αναμένεται να συμβάλλουν στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης της Αθήνας μέχρι το 2004. Οι παρεμβάσεις αυτές είναι:

- Το μετρό της Αθήνας
- Το Διεθνές Αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος»
- Η Αττική Οδός, που θα συνδέει την Ελευσίνα με το Σταυρό
- Η περιφερειακή λεωφόρος του Υμηττού
- Η διαπλάτυνση της λεωφόρου Κηφισίας
- Κυκλοφοριακά έργα μικρότερης εμβέλειας
- Η ανανέωση του στόλου των οχημάτων
- Η απαγόρευση των πλέον ρυπογόνων επιβατικών οχημάτων στο εσωτερικό του μεγάλου δακτυλίου
- Ρυθμίσεις σχετικά με τη χρήση των βαρέων οχημάτων στην Αθήνα

- Η εισαγωγή της χρήσης του φυσικού αερίου
- Η ανάπτυξη μηχανισμών ελέγχου για τα καυσαέρια των οχημάτων, την καλή λειτουργία των κεντρικών θερμάνσεων και της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων σε έργα και δραστηριότητες

Αυτές κυρίως οι παρεμβάσεις, εκτιμάται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ότι θα βελτιώσουν την ποιότητα του αέρα στην Αθήνα, θα μειώσουν την επιβάρυνση από όζον, ενώ σε χαμηλότερα επίπεδα θα κυμανθούν οι εκπομπές οξειδίων αζώτου (NO_x), μονοξειδίου του άνθρακα (CO) και πτητικών οργανικών ενώσεων (VOC) από την ενδοαστική οδική κυκλοφορία των οχημάτων στην πρωτεύουσα το καλοκαίρι του 2004.

Όσον αφορά τον ενεργειακό τομέα, υπολογίζεται ότι για τους Ολυμπιακούς Αγώνες θα απαιτηθεί ρεύμα της τάξεως των 70.000 MW! Το Υπουργείο Ανάπτυξης, προκειμένου να εξοικονομήσει ηλεκτρική ενέργεια σχεδιάζει την εφαρμογή ενός προγράμματος, που θα έχει τις εξής βασικές κατευθύνσεις:

- Προώθηση της συμπαραγωγής, των ΑΠΕ και της εξοικονόμησης ενέργειας, με την υλοποίηση έργων ενημέρωσης, προώθησης και διάδοσης, μελέτες για την υποστήριξη των παραπάνω τεχνολογιών κι έργα υποδομής τεχνικής υποστήριξης.
- Μελέτη, δημιουργία κι εφαρμογή ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων σε συστήματα ΑΠΕ. Σε αυτό το πλαίσιο αναμένεται η υλοποίηση έργων που σχετίζονται με την ανάπτυξη αιολικών συστημάτων, κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών έργων, αξιοποίηση βιομάζας, εφαρμογές γεωθερμικής ενέργειας καθώς κι ανάπτυξη των ηλιακών συστημάτων.
- Μελέτη, δημιουργία κι εφαρμογή ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης επενδύσεων συμπαραγωγής με χρήση συμβατικών καυσίμων (κυρίως φυσικό αέριο) από καταναλωτές ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα αντίστοιχα.
- Μελέτη, δημιουργία κι εφαρμογή ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης των επενδύσεων εξοικονόμησης ενέργειας τόσο στον ιδιωτικό πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή

τομέα, μέσω εθελοντικών συμφωνιών ή επιχορηγήσεων μεμονωμένων επενδύσεων, όσο και στο δημόσιο τριτογενή τομέα.

5.2 Η «ΒΑΡΙΑ» ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΙΔΝΕΙ

Τη «βαριά κληρονομιά» που άφησαν πίσω τους, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Σίδναι, καλείται να προασπίσει η Αθήνα το καλοκαίρι του 2004. Οι Αυστραλοί, πραγματικά «ανέβασαν ψηλά τον πήχη» από άποψη περιβαλλοντικής προστασίας, διοργανώνοντας κατά γενική ομολογία, την πιο «πράσινη» Ολυμπιάδα όλων των εποχών. Έτσι λοιπόν, οι συγκρίσεις με τη διοργάνωση που φιλοξένησε το Σίδναι, θα είναι αναπόφευκτες το καλοκαίρι του 2004, όταν η Αθήνα θα φορέσει τον «μανδύα» της «οικοδόεσποινας» του μεγαλύτερου αθλητικού γεγονότος του κόσμου.

Όμως, εκτός από το Σίδναι, η Αθήνα έχει να «συναγωνιστεί» και κυρίως να αλλάξει, την «εικόνα» της, η οποία την κατατάσσει στην τελευταία θέση στην Ευρώπη, αναφορικά με το πράσινο που αναλογεί σε κάθε κάτοικό της (μόλις 2,5 τ. μ., έναντι 8-12 τ. μ. στο εξωτερικό)! Συνάμα, είναι αδήριτη ανάγκη να πραγματοποιηθούν επεμβάσεις στον πολεοδομικό χώρο της Αθήνας, ο οποίος θα χρησιμοποιηθεί από τους χιλιάδες επισκέπτες που θα καταφθάσουν το καλοκαίρι του 2004. Χώροι, όπως οι πύλες εισόδου της πόλης, οι σταθμοί διακίνησης επιβατών, οι υπαίθριοι δημόσιοι χώροι συγκέντρωσης κοινού (πλατείες κτλ.), οι εστίες πρασίνου, περιοχές όπως είναι οι περιβάλλουσες ζώνες των ολυμπιακών εγκαταστάσεων και τμήματα του οικιστικού ιστού με σημεία ενδιαφέροντος διαφόρων ειδών (πολιτιστικές εκδηλώσεις, αγορές, αναψυχή κτλ.), θα πρέπει αφενός να καλύπτουν τις αναγκαίες λειτουργικές ανάγκες κι αφετέρου να ικανοποιούν τις ποιοτικές παραμέτρους αισθητικής και αντιληπτικής τάξης.

Οι διοργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, υπόσχονται πάντως, ότι αυτή η κατάσταση θα αλλάξει αισθητά. Σύμφωνα μάλιστα με το μνημόνιο συναντίληψης και συνεργασίας για τα ολυμπιακά έργα⁴⁷ που υπέγραψαν στις 23 Αυγούστου 2000, η πρόεδρος του οργανισμού «Αθήνα 2004», Γιάννα Αγγελοπούλου και ο τότε υπουργός

⁴⁷ Η υπογραφή του αποφασίστηκε από τη συνεδρίαση αρ. 7 της 12/7/2000 της Διευρυμένης Επιτροπής Συντονισμού Ολυμπιακής Προετοιμασίας, υπο την προεδρία του πρωθυπουργού.

Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Κώστας Λαλιώτης, θα έπρεπε τα επόμενα χρόνια, να καλυφθούν με πράσινο 15.000 στρέμματα και 120 χλμ. του οδικού δικτύου της Αττικής. Συνολικά, αναμένονταν να φυτευτούν στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις, στους αρχαιολογικούς χώρους, σε τμήματα της μαραθώνιας διαδρομής, στις πλαγιές ορεινών όγκων γύρω από την πρωτεύουσα, στις μεγάλες οδικές αρτηρίες, στις πλατείες και στο μητροπολιτικό πάρκο του Ελληνικού, περίπου 100.000.000 δέντρα (συγκεκριμένα 300.000 αγριελιές κι ακόμη δάφνες, φοίνικες, ελιές και λουλούδια προτείνονται στη σχετική μελέτη φυτεύσεων), περισσότεροι από 1.000.000 θάμνοι, σχεδόν 11.000.000 δενδρύλλια κτλ., ενώ συγχρόνως να συντηρηθούν και να αναδειχθούν οι σημαντικότεροι υφιστάμενοι χώροι πρασίνου της πρωτεύουσας. Ωστόσο, με την αλλαγή ηγεσίας στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., το όλο πρόγραμμα αναθεωρήθηκε και οι λόγοι που συνέβη αυτό είναι οι εξής: α) το υψηλό κόστος (80 δισεκατομμύρια δραχμές) που απαιτούνταν για την υλοποίησή του, β) η ανεπάρκεια των αποθεμάτων νερού της Αθήνας και γ) το γεγονός ότι έως το 2004 τα δέντρα που θα φυτεύονταν, δεν θα προλάβαιναν να αναπτυχθούν επαρκώς και δ) οι μικρές δυνατότητες των εγχώριων θερμοκηπίων να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση που θα προέκυπτε. Έτσι, οι ιθύνοντες περιορίσαν τα μεγέθη του προγράμματος σε πιο λογικά πλαίσια (συνολικά θα φυτευτούν σε ολόκληρη την Αττική 8.000.000 δέντρα και θάμνοι), ενώ προσανατολίζονται σε δεντροφύτευση μη υδροφόρων δέντρων (πολλά εκ των οποίων θα εισαχθούν από το εξωτερικό), καθώς και φυτών που «διαθερίζουν», που σταματούν δηλαδή να αναπτύσσονται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, όταν κι μειώνονται τα αποθέματα νερού της Αθήνας.

Για την υλοποίηση του μνημονίου συναντίληψης και συνεργασίας για τα ολυμπιακά έργα πρασίνου, το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ), έχει θέσει σε εξέλιξη δυο προγράμματα:

- «2004: Η ΑΛΛΗ ΑΤΤΙΚΗ-Η ΑΛΛΗ ΑΘΗΝΑ».
- «2004: Η ΑΛΛΗ ΑΤΤΙΚΗ ΜΕ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟ (ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ)».

Για την πραγματοποίηση των δυο αυτών προγραμμάτων, το ΥΠΕΧΩΔΕ θα προβεί σε πολεοδομικές παρεμβάσεις, αναπλάσεις πλατειών και δρόμων, καθώς και των συνοδών αυτών έργων πρασίνου που συνδέονται με την εικόνα και το περιβάλλον της πόλης. Μάλιστα, θα ζητηθεί και η συνδρομή των πολιτών της Αθήνας στο όλο εγχείρημα, καθώς οι ιδιοκτήτες ακινήτων που βρίσκονται σε σημαντικούς ολυμπιακούς οδικούς άξονες ή σε περιοχές που θα πραγματοποιηθούν ολυμπιακές εκδηλώσεις, θα μπορούν να εισπράττουν – με κρατική επιδότηση – επιχορήγηση (ένα μέρος της θα καλύψει το δημόσιο κι ένα οι κατά τόπους Ο.Τ.Α.), εφόσον επιθυμούν να προβούν στην αποκατάσταση της όψης (βαφή των εξωτερικών επιφανειών, των κιγκλιδωμάτων, των ρολών και των κουφωμάτων) και στην ανάπλαση των κτιρίων (επισκευή ρηγμάτων κι επιχρισμάτων, απομάκρυνση τηλεοπτικών κεραιών και δορυφορικών πιάτων, καθώς κι επαγγελματικών πινακίδων κι επιγραφών) και του περιβάλλοντος χώρου τους,

Ακόμη, το ΥΠΕΧΩΔΕ θα σχεδιάσει και θα εφαρμόσει, πρόγραμμα κυκλοφοριακής σήμανσης και σήμανσης πληροφορίας για χώρους ενδιαφέροντος στην Αθήνα, ενώ θα υποστηρίξει χρηματοδοτικά – κι όπου χρειαστεί και θεσμικά – την αναβάθμιση των όψεων των κτιρίων (ιδιωτικών και δημοσίων), σε περιοχές με έντονη σημασία για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων.

Στο ίδιο «πνεύμα», ο Οργανισμός «Αθήνα 2004», αναλαμβάνει την ευθύνη όσον αφορά τις υπαίθριες διαφημίσεις, καθώς και για την εφαρμογή της Ολυμπιακής Εικόνας και ταυτότητας των Αγώνων στην πόλη, με τη χρήση ενός «λεξιλογίου» των ολυμπιακών συμβόλων και σχεδιαστικών στοιχείων και την οργάνωση και λειτουργία συγκεκριμένων ανοιχτών χώρων συνάθροισης κοινού, στους οποίους με γιγαντοοθόνες θα αναμεταδίδονται οι αγώνες, θα υπάρχουν σημεία πληροφόρησης και πώλησης εισιτηρίων, θα οργανωθούν πολιτιστικές εκδηλώσεις κτλ.

Ακόμα, ο Οργανισμός «Αθήνα 2004», έχει εκπονήσει τα ακόλουθα προγράμματα, σχετικά με το περιβάλλον:

- ❖ Χώροι Ολυμπιακού Πρασίνου.
 - Δημιουργία θεματικών κήπων (ειδικά στο Ολυμπιακό Χωριό θα λειτουργήσουν κήπος των αθλητών, κήπος μυθολογίας, κήπος ελληνικής γεωλογίας, κήπος των εθνών).

- Κατασκευή χώρων πρασίνου με φυτά συμβατά στο μεσογειακό κλίμα και με ελάχιστες απαιτήσεις άρδευσης.
 - Ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης, με τη συμμετοχή εθελοντών και χορηγών σε φυτεύσεις δέντρων.
 - Υλοποίηση του Ολυμπιακού Χωριού, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής, δίνοντας έμφαση στους παράγοντες ορθού προσανατολισμού των κτιρίων, καλού φυσικού εξαερισμού, συνύπαρξης με χώρους πάρκων και κήπων και κυκλοφορίας του φυσικού αέρα.
- ❖ Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση.
- Ενημέρωση, μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όλων των ομάδων (χορηγοί, αθλητές, θεατές κτλ.) που εμπλέκονται στη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, προκειμένου να συμπεριλάβουν την περιβαλλοντική διάσταση στις καθημερινές τους δραστηριότητες.
 - Κατασκευή περιπτέρων, τα οποία θα λειτουργούν ως κέντρα ενημέρωσης για θέματα που αφορούν το περιβάλλον.
 - Έκδοση ενημερωτικού υλικού, το οποίο θα διανέμεται την περίοδο των αγώνων.
- ❖ Συμβολή στη βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης χορηγών κι αδειούχων.
- Υποστήριξη της κατασκευής προϊόντων κι εγκαταστάσεων, σύμφωνα με αναγνωρισμένα συστήματα πιστοποίησης περιβαλλοντικών προδιαγραφών (ISO, EMAS, ECO-LABEL).
 - Σχεδιασμός και συσκευασία προϊόντων, τα οποία να περιέχουν μηνύματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.
 - Χρηματοδότηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων και ειδικών προγραμμάτων (λαμπαδηδρομίες, εκπαιδευτικά προγράμματα κτλ.).
 - Ίδρυση του Δικτύου Χορηγών για το Περιβάλλον, προκειμένου να προβληθούν τα περιβαλλοντικά επιτεύγματα των εταιριών-χορηγών κι έτσι να επηρεαστεί θετικά η δημόσια εικόνα τους.

- Υιοθέτηση πολιτικών διαχείρισης απορριμμάτων σε συνεργασία με τις εταιρίες-χορηγούς.
- ❖ Διαχείριση Απορριμμάτων κι Ανακύκλωση.
 - Ελαχιστοποίηση του όγκου των συσκευασιών κι απορριμμάτων που θα προέλθουν από τις ολυμπιακές δραστηριότητες.
 - Προώθηση πολιτικών ανακύκλωσης.
 - Διαρκής ενημέρωση κι εκπαίδευση όσων θα συμμετέχουν στη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, σχετικά με θέματα διαχείρισης απορριμμάτων κι ανακύκλωσης.
- ❖ Φιλικά προς το Περιβάλλον Οχήματα.
 - Προώθηση της χρήσης μικρών οχημάτων, με χαμηλές εκπομπές αέριων ρύπων και θορύβου.
 - Εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον, πρακτικών συντήρησης του ολυμπιακού στόλου οχημάτων.
 - Ενίσχυση της χρήσης των δημοσίων μέσων μεταφοράς, ως περιβαλλοντικά φιλικότερα.
- ❖ Διαχείριση νερού.
 - Ανακύκλωση χρησιμοποιημένου νερού, προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση των υδάτινων πόρων.
 - Υιοθέτηση πρωτοποριακών τεχνικών ποτίσματος στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις και στα Ολυμπιακά Χωριά.
- ❖ Ολυμπιακή Περιβαλλοντική Συμμαχία.
 - Συνεργασία κι επικοινωνία όλων των εμπλεκόμενων φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, καθώς επίσης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, με επιδίωξη τη συμβολή όλων στην προετοιμασία και στη διεξαγωγή περιβαλλοντικά φιλικών Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων.

- ❖ Προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας.
 - Επανασχεδιασμός του χώρου σε εγκαταστάσεις όπως το Ολυμπιακό Χωριό, το Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο στο Σχινιά και η Παραλιακή Ζώνη Φαλήρου.
 - Υιοθέτηση παρεμβάσεων για διαφύλαξη των οικοτόπων της πανίδας και της χλωρίδας, οι οποίοι θα πιεστούν τόσο κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων, όσο και κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής του, εξαιτίας της μεγάλης συνάθροισης κόσμου.
- ❖ Χρήση υλικών και πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον.
 - Αποφυγή χρήσης συνθέσεων που αποτελούνται από χλωριωμένα προϊόντα, καθώς επίσης προϊόντων που περιέχουν αμιάντο, βαφών που περιέχουν βαριά μέταλλα και ξυλείας, η οποία έχει παραχθεί από την εκμετάλλευση μη αειφόρων δασών.
 - Χρήση ανακυκλωμένων προϊόντων, αλλά και προϊόντων με σήμανση περιβαλλοντικών προτύπων ποιότητας.
 - Ενσωμάτωση περιβαλλοντικών παραμέτρων σε όλους τους τομείς της προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων.

Τέλος, ειδική μνεία επιβάλλεται να γίνει για ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα που ήδη έχει θέσει σε εφαρμογή ο Οργανισμός «Αθήνα 2004». Η διοργανώτρια αρχή της 28^{ης} Ολυμπιάδας, αναγκάστηκε να ξεριζώσει περίπου 600 μεγάλα ελαιόδεντρα από την περιοχή όπου κατασκευάζεται το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο στο Μαρκόπουλο. Αυτά τα δέντρα, που είχαν ζωή δεκαετιών, κλαδεύτηκαν προσεκτικά ώστε να ελαχιστοποιηθεί η φυλλική τους επιφάνεια και να αντέξουν στην εκρίζωση κι εν συνεχεία, σκάφθηκε το έδαφος σε αρκετή απόσταση από τον κορμό και αποκόπηκαν οι ρίζες που εκτείνονταν μακριά. Με τη βοήθεια ενός εσκαπτικού μηχανήματος, οι ελιές – μαζί με επαρκές χώμα – ξεριζώθηκαν και μεταφέρθηκαν σε φυτώριο όπου θα φυλαχτούν μέχρι την άνοιξη του 2004, οπότε μερικές εξ αυτών θα επιστρέψουν στο φυσικό τους χώρο, ενώ οι υπόλοιπες θα ξαναφυτευτούν στις υπόλοιπες ολυμπιακές αθλητικές εγκαταστάσεις.

Με τη μέθοδο αυτή, το όφελος είναι «τριπλό» για τον Οργανισμό «Αθήνα 2004». Πρώτα-πρώτα, το κόστος ολόκληρης της διαδικασίας είναι εντυπωσιακά χαμηλότερο (σχεδόν κατά τα 2/3), συγκριτικά με τη δαπάνη που θα απαιτούσε η αγορά νέων δέντρων. Κατόπιν, όταν το 2004 οι ελιές τοποθετηθούν ξανά στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις, θα ενισχύσουν το ποσοστό πρασίνου, καθώς δεν θα πρόκειται για δέντρα που θα βρίσκονται στο αρχικό στάδιο της ανάπτυξής τους, αλλά για «ώριμα» φυτά. Ακόμη, με την ενέργεια αυτή της οργανωτικής επιτροπής, κάμφθηκαν οι αντιδράσεις που θα προξενούσε στην κοινή γνώμη, η κοπή εκατοντάδων δέντρων, που «κουβαλούν» στα κλαδιά τους ένα μέρος από την πολύχρονη ιστορία του τόπου.

5.3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ «ΑΘΗΝΑ 2004»

Σε ένα πρόγραμμα που έχει καταρτίσει και έχει θέσει ήδη σε εφαρμογή, στηρίζεται η περιβαλλοντική δράση του οργανισμού «Αθήνα 2004». Πρόκειται για το σύστημα ανακύκλωσης και διαχείρισης απορριμμάτων, το οποίο βασίζεται κυρίως στη συμμετοχή των εργαζομένων του οργανισμού.

Σύμφωνα λοιπόν, με το πρόγραμμα, γίνεται διαχωρισμός σε ειδικούς κάδους από χαρτόνι του λευκού χαρτιού γραφείου, άλλων τύπου χαρτιού (εφημερίδες, περιοδικά κτλ.) καθώς και των κουτιών αλουμινίου, των πλαστικών και γυάλινων μπουκαλιών. Ο στόχος αυτού του εγχειρήματος είναι «διπλός»: αφενός η μεγιστοποίηση της ωφέλειας από την ανακύκλωση των διάφορων υλικών κι αφετέρου η μείωση του όγκου των απορριμμάτων που παράγει ο οργανισμός «Αθήνα 2004» και τα οποία ενταφιάζονται σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Τα πρώτα αποτελέσματα αυτού του φιλόδοξου εγχειρήματος, κρίνονται ως ενθαρρυντικά. Ύστερα από την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης του, έχουν ανακυκλωθεί 23 τόνοι χαρτιού, σώζοντας 391 δέντρα, ενώ έχουν εξοικονομηθεί 724.500 λίτρα νερού για την επεξεργασία χαρτοπολτού κι έχει αποφευχθεί η έκλυση 360 γραμμαρίων αιωρούμενων ρύπων. Τέλος, στον τομέα της ενέργειας (όπου παρεμπιπτόντως ο Οργανισμός «Αθήνα 2004» προγραμματίζει τη χρήση νέων ενεργειακών τεχνολογιών και

πρακτικών εξοικονόμησης ενέργειας) έχει επιτευχθεί μείωση της κατανάλωσης κατά 94.300 Kw.

Στο σημείο αυτό, χρήζει αναφοράς και η πρακτική της ανακύκλωσης που ακολουθείται στη χώρας μας. Στην Ελλάδα, η προσπάθεια της αποκομιδής και της ανακύκλωσης υλικών όπως το χαρτί, το αλουμίνιο και το γυαλί, συνήθως σταματάει στο πρώτο(!) κιόλας στάδιό της: σ' αυτό της συλλογής. Τα προγράμματα που καταρτίζονται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κι από άλλους φορείς, σπανίως ολοκληρώνονται, καθώς το καταναλωτικό κοινό δεν έχει ενημερωθεί ακόμη, για την αξία και τη χρήση των προϊόντων που προέρχονται από ανακυκλώσιμα υλικά, ενώ τα εν λόγω αγαθά, δεν έχουν κερδίσει περίοπτη θέση στις προθήκες των μαγαζιών. Συνάμα, το κόστος μεταφοράς – ειδικά από την επαρχία – των ανακυκλώσιμων υλικών στους φορείς διαχείρισης (βιομηχανίες κτλ.), είναι υψηλό, με συνέπεια να είναι περιορισμένα τα όρια του κέρδους τους.

Παρότι λοιπόν, τα νούμερα από το πρόγραμμα ανακύκλωσης και διαχείρισης απορριμμάτων, που έχει θέσει σε εφαρμογή η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», δεν είναι εντυπωσιακά, αποτελούν ωστόσο ένα πρώτο δείγμα γραφής για το τι μπορεί να πραγματοποιηθεί, εφόσον υπάρχει συντονισμένη και συνεχής προσπάθεια.. Και ίσως μελλοντικά, η κίνηση αυτή των διοργανωτών να βρει μιμητές στα «πρόσωπα» επιχειρήσεων, οι οποίες θα παρακινηθούν από την επιτυχή κατάληξη της περιβαλλοντικής δράσης της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004»...

5.4. ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Την εκπόνηση και την υλοποίηση ενός προγράμματος ανακύκλωσης χαρτιού, προτίθεται να αναλάβει ο Οργανισμός «Αθήνα 2004». Φιλοδοξία των υπευθύνων είναι, το εν λόγω πρόγραμμα, να εφαρμοστεί σε όλες τις ολυμπιακές εγκαταστάσεις το καλοκαίρι του 2004.

Με την κίνηση αυτή, ο Οργανισμός «Αθήνα 2004», επιδιώκει, αφενός να επιβαρύνει το λιγότερο δυνατό το περιβάλλον κι αφετέρου προσδοκά και σε οικονομικό όφελος, το οποίο θα συμβάλλει στην κάλυψη ενός μέρους των εξόδων της διοργάνωσης.

Αξίζει εδώ να επισημανθεί η διεθνής εμπειρία, σύμφωνα με την οποία, τα τελευταία χρόνια, η κατανάλωση χαρτιού έχει αυξηθεί εντυπωσιακά κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, προκαλώντας περιβαλλοντικά προβλήματα. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός, ότι μόνο για την έκδοση αποτελεσμάτων των αγωνισμάτων, το 1992 στη Βαρκελώνη χρησιμοποιήθηκαν 37 εκατομμύρια φύλλα χαρτιού και τέσσερα χρόνια αργότερα στην Ατλάντα, 45 εκατομμύρια. Απεναντίας, χάρη σε ένα πρόγραμμα περιορισμού της κατανάλωσης χαρτιού, στους χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του Ναγκάνο, επιτεύχθηκε μείωση κατά 25% συγκριτικά με την αντίστοιχα κατανάλωση του Λιλεχάμερ.

Όμως, εκτός από το χαρτί, πρόγραμμα ανακύκλωσης έχει προβλεφτεί και για το αλουμίνιο. Με την ανακύκλωση ενός σημαντικού ποσοστού από τα άδεια αλουμινένια κουτάκια αναψυκτικών, οι διοργανωτές των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 προσβλέπουν στη μείωση των απορριμμάτων κατά 10.000 τόνους⁴⁸.

5.5. ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Εν μέσω...δικαστικών αιθουσών, επιλύονται τα περισσότερα περιβαλλοντικά ζητήματα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Διάλογος ανάμεσα στις αντιμαχόμενες πλευρές (Οργανισμός «Αθήνα 2004» και κυβέρνηση από τη μια, πολίτες, περιβαλλοντικές οργανώσεις, πολιτιστικοί σύλλογοι, αρχαιολόγοι και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης από την άλλη), ουδέποτε πραγματοποιήθηκε, με συνέπεια τη λύση σε μια σειρά σημαντικών θεμάτων να κληθεί να δώσει η δικαιοσύνη και δη, το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Η περίφημη «εθνική συναίνεση» για την υλοποίηση του νέου «εθνικού στόχου», κράτησε όσο διήρκεσε ο αρχικός ενθουσιασμός για την ανάληψη των Ολυμπιακών

⁴⁸ Στην Ατλάντα το 1996, υπολογίστηκε ότι ανακυκλώθηκαν περισσότερα από 10.000.000 μπουκάλια και κουτιά από αλουμίνιο.

Αγώνων του 2004 από την Αθήνα, δίνοντας γρήγορα τη θέση της σε καταγγελίες, κινητοποιήσεις, μουρμούρες και στη συνήθη σ' αυτές τις περιπτώσεις, σκανδαλογολία για υπερτιμολόγηση των έργων και μη τήρηση των νόμιμων διαδικασιών. Πάντως, ενδείξεις για το τι ακριβώς θα επακολουθούσε υπήρχαν πριν καν η Αθήνα αναλάβει τη μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση. Τότε, που και οι δυο μεριές απέφενγαν τον δημόσιο διάλογο (με το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης ωστόσο, να βαρύνει την Οργανωτική Επιτροπή) κι έδιναν...ραντεβού στα δικαστήρια, όπου εκδικάζονταν οι προσφυγές που είχαν καταθέσει.

Οι συγκρούσεις που ακολούθησαν έγιναν:

- ο Σε τοπικό επίπεδο (π. χ. η διαμάχη για το κλειστό γυμναστήριο στο Γαλάτσι, το οποίο θα στεγάσει την επιτραπέζια αντισφαίριση και την ρυθμική γυμναστική ή για το Ολυμπιακό Χωριό ή για το «σπίτι της άρσης βαρών» στη Νίκαια ή για τους τρεις ανισόπεδους κόμβους στη λεωφόρο Κηφισίας ή για το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο στο Μαρκόπουλο, ή για τους δυο ανισόπεδους κόμβους στη συμβολή της λεωφόρου Ποσειδώνος με τη λεωφόρου Αλίου ή για το αμαξοστάσιο του τραμ στο Ελληνικό ή για τη διαπλάτυνση της Μαραθώνιας διαδρομής ή για τη νότια επέκταση της περιφερειακής λεωφόρου Υμηττού ή ακόμη-ακόμη για τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις 10.826 τ.μ. στην περιοχή Αμμουδαρά του Ηρακλείου έτσι ώστε να κατασκευαστεί το Παγκρήτιο Στάδιο) και
- ο Σε πανελλήνιο ή παγκόσμιο επίπεδο (π. χ. η κόντρα που εκτυλίχθηκε σχετικά με τις εγκαταστάσεις στο Σχινιά και στο Ριζάρι).

Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, οι διαμάχες κατέληξαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο υπό την «πίεση» να «τιναχθεί στον αέρα» η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων μιας και τα χρονικά περιθώρια έχουν στενέψει επικίνδυνα για νέες χωροθετήσεις, γνωμοδότησε θετικά (με εξαίρεση την κατασκευή δυο ανισόπεδων κόμβων στη συμβολή της λεωφόρου Ποσειδώνος με τη λεωφόρου Αλίου) στα σχέδια Προεδρικών Διαταγμάτων – ακόμα και με οριακή πλειοψηφία (όπως συνέβη στην περίπτωση των αθλητικών εγκαταστάσεων στο Γαλάτσι, οι οποίες «πέρασαν» από την ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με μόλις μια ψήφο διαφορά, ενώ το ίδιο

έγινε και με τους υπό κατασκευή τρεις ανισόπεδους κόμβους στη λεωφόρο Κηφισίας) – δίνοντας έτσι την έγκρισή του για την κατασκευή των έργων.

Πάντως, έστω και μ' αυτόν τον τρόπο, έγινε κάποια μορφής συζήτησης και διευθετήθηκαν ορισμένα ζητήματα προς όφελος του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα:

- ο Βελτιώθηκε το αρχικό σχέδιο χωροθέτησης των εγκαταστάσεων του Ολυμπιακού Κέντρου Κωπηλασίας στον Σχινιά, ενώ μειώθηκε κατά το ήμισυ, η έκταση που θα οικοδομηθεί (6.000 τ.μ. από 12.000 τ.μ.).
- ο Η χωροθέτηση του Ολυμπιακού Χωριού, συγκριτικά με τη θέση που είχε συμπεριληφθεί στο φάκελο υποψηφιότητας και η οποία αποτελούνταν κατά 75% από δάση, μετατοπίστηκε προς τα νοτιοδυτικά, έτσι ώστε να μη περιλαμβάνει εκτάσεις δασικού χαρακτήρα.
- ο «Μεταφέρθηκαν» οι εγκαταστάσεις που απαιτούνται για το κανόε-καγιάκ σλάλομ από το Ριζάρι στο Ελληνικό.
- ο Δεσμεύτηκε μόλις το 25% από την έκταση του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού για τη δημιουργία ολυμπιακών εγκαταστάσεων.
- ο Αποφασίστηκε η τοποθέτηση προσωρινών εγκαταστάσεων στη Διεθνή Ζώνη του Ολυμπιακού Χωριού.
- ο Μειώθηκε το ύψος (από 45 μέτρα που ήταν αρχικά, στα 30 μέτρα) και ο όγκος, των αθλητικών εγκαταστάσεων που θα κατασκευαστούν στο Γαλάτσι και οι οποίες θα φιλοξενήσουν το πινγκ-πονγκ και η ρυθμική γυμναστική.
- ο Προτιμήθηκε η ηπιότερη τεχνική λύση για την ολυμπιακή μαρίνα στον Άγιο Κοσμά και η οποία προβλέπει τη μεγέθυνση της υφιστάμενης λιμνολεκάνης από 120.000 τ.μ. σε 171.000 τ.μ., με κτιριακό όγκο 20.500 τ.μ. και χερσαία ζώνη 420.000 τ.μ.
- ο Απαγορεύτηκε να κοπούν δέντρα (ηλικίας οκτώ ετών κι άνω) ή να θιγούν αναδασωτέες περιοχές, κατά τη διαπλάτυνση (από τα 14-16 μέτρα που είναι σήμερα στα 24-30 μέτρα) της λεωφόρου Μαραθώνα.
- ο Μειώθηκε ο αριθμός των κτιριακών εγκαταστάσεων (από τέσσερα γήπεδα θα κατασκευαστεί τελικά μόλις ένα) στο Φαληρικό Όρμο, ανοίγοντας έτσι το θαλάσσιο μέτωπο της Αθήνας.

- ο Εγκαταλείφθηκαν τα σχέδια για δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων κοντά στον εθνικό δρυμό της Πάρνηθας και συγκεκριμένα στο Τατόι (τα δυο αθλήματα που θα φιλοξενούσαν, η ιππασία και η τοξοβολία, χωροθετήθηκαν στο Μαρκόπουλο και στο Παναθηναϊκό Στάδιο αντίστοιχα).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 5

«Αθλητισμός-Πολιτισμός-Περιβάλλον». Αυτό είναι εδώ και μια τριετία, το «τρίπτυχο» του ολυμπισμού. Από τη στιγμή λοιπόν, που η αθλητική και η πολιτιστική «διάσταση» του ολυμπιακού πνεύματος θεωρούνται εκ των ουκ άνευ για την Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», η έμφαση δίνεται στη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος της Αθήνας.

Για να πετύχουν το στόχο τους, οι διοργανωτές της 28^{ης} Ολυμπιάδας έχουν καταστρώσει μια περιβαλλοντική στρατηγική κι έχουν θέσει – σε συνεργασία και με άλλους αρμόδιους φορείς – σε εφαρμογή, μια σειρά από περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, όπως για παράδειγμα αποτελεί η ανακύκλωση των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν από τους αθλητές, τους θεατές και τους εκπροσώπους της Δ.Ο.Ε. και των Μ.Μ.Ε. κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης, αλλά και σχέδια όπως λόγω χάρη είναι τα προγράμματα «2004: Η ΑΛΛΗ ΑΤΤΙΚΗ-Η ΑΛΛΗ ΑΘΗΝΑ» και «2004: Η ΑΛΛΗ ΑΤΤΙΚΗ ΜΕ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟ (ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΟ)». Παρεμβάσεις προβλέπονται να γίνουν από τις πύλες εισόδου της Αθήνας μέχρι τις πλατείες της κι από τις υπάρχουσες εστίες πρασίνου της πόλης έως τις περιβάλλουσες ζώνες των ολυμπιακών εγκαταστάσεων. Ακόμη κι εντός της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», έχουν καταρτιστεί προγράμματα που προβλέπουν την ανακύκλωση των χρησιμοποιημένων – από τους εργαζόμενους του Οργανισμού – υλικών (χαρτί,, αλουμίνιο, πλαστικά και γυάλινα μπουκάλια κτλ.).

Όσο για τα περιβαλλοντικά ζητήματα που προέκυψαν από την κατασκευή των ολυμπιακών εγκαταστάσεων και των μεγάλων έργων υποδομής, η διευθέτησή τους προήλθε τις περισσότερες φορές από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Εκεί προσέφυγαν οι πολίτες, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, οι αρχαιολόγοι, οι πολιτιστικοί σύλλογοι και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, προκειμένου να εμποδίσουν περιβαλλοντικές αυθαιρεσίες, αλλά κυρίως αναζητώντας το διάλογο που ουδέποτε πραγματοποιήθηκε σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Και μπορεί, η ετυμηγορία της δικαιοσύνης να ήταν σε όλες – πλην μιας – τις περιπτώσεις, υπέρ της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», όμως η συζήτηση που πραγματοποιήθηκε εντός των δικαστικών αιθουσών, η «πλατιά» δημοσιότητα που

έλαβαν ορισμένα ζητήματα (οι συγκρούσεις άλλωστε δεν εκτυλίχθηκαν μονάχα σε τοπικό επίπεδο, αλλά πήραν πανελλήνια ή ακόμη-ακόμη και παγκόσμια έκταση, όπως συνέβη με τις εγκαταστάσεις στο Σχινιά και στο Ριζάρι, οι οποίες βρίσκονται ουσιαστικά στο χώρο όπου έλαβε χώρα η ιστορική μάχη του Μαραθώνα το 490 π.Χ.) και η απώλεια πολύτιμου χρόνου από τα – ήδη ασφυκτικά πιεσμένα – χρονοδιαγράμματα των έργων, ανάγκασε τους υπευθύνους να προβούν σε αλλαγή σχεδίων και χωροθετήσεων, καθώς και στην επιλογή σε πολλές περιπτώσεις, ηπιότερων παρεμβάσεων, ενέργειες φυσικά που είναι προς όφελος του περιβάλλοντος. Άραγε, δεν θα ήταν καλύτερα για όλες τις εμπλεκόμενες μεριές, αλλά και για τη διοργάνωση γενικότερα (από πλευράς κόστους, απώλειας χρόνου στην κατασκευή των έργων, δυσφήμισης κτλ.), τα περιβαλλοντικά ζητήματα να επιλύονταν γύρω από ένα τραπέζι διαλόγου και όχι στις «ψυχρές» αίθουσες ενός δικαστηρίου;

6.1. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Σχεδόν 1.500.000.000 δραχμές θα δαπανηθεί από τον κρατικό προϋπολογισμό για την προετοιμασία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα. Συγκεκριμένα, από τα κρατικά ταμεία θα «βγουν» 1,493 τρισεκατομμύρια δραχμές (ή 4.402.054.292 ευρώ), ποσό που αφενός αναλογεί στο 4% των κρατικών προϋπολογισμών της περιόδου 2001-04 και στο 25% του Εθνικού Σχεδίου Δράσης της περιόδου 2000-06 κι που αφετέρου η κυβέρνηση προσπαθεί εναγωνίως να συγκρατήσει σ' αυτό το ύψος⁴⁹, μιας και συνεχώς προκύπτουν νέες υπερτιμολογήσεις έργων⁵⁰ και είναι ορατό πλέον, το ενδεχόμενο της οικονομικής αποτυχίας της διοργάνωσης. Άλλωστε, προβαίνοντας σε μια μικρή σύγκριση με τα έξοδα της προηγούμενης διοργάνωσης, διαπιστώνουμε ότι τα έργα στην Ελλάδα θα κοστίσουν κατά 130%(!) περισσότερο από τα αντίστοιχα του Σίδνι, τα οποία ήταν ούτως ή άλλως ακριβά. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι υπερτιμολογήσεις των έργων δεν αποτελεί μονάχα «ελληνικό φαινόμενο». Στην Ατλάντα το 1996, τα έξοδα ξεπέρασαν κατά 70% τις αρχικές προβλέψεις, ενώ στο Σίδνι το 2000 οι δαπάνες ήταν αυξημένες κατά 40% συγκριτικά με τους προϋπολογισμούς που είχαν αρχικώς καταρτιστεί.

Γιατί εμφανίζονται οι υπερβάσεις στον προϋπολογισμό της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004; Οι σημαντικότεροι λόγοι είναι οι ακόλουθοι:

- Το γεγονός ότι από εκεί που τα ολυμπιακά έργα προβλέπονταν να εκτελεστούν μέσα σε μια τετραετία (2000-2004), τελικά ολοκληρώνονται – και κάτω από αυστηρά χρονοδιαγράμματα – μέσα σε δυο μόλις χρόνια (2002-2004), με αποτέλεσμα να αυξάνονται κατά πολύ οι επιβαρύνσεις των προϋπολογισμών των δυο αυτών ετών.

⁴⁹ Πρόσφατα ανακοινώθηκαν νέες περικοπές στα ολυμπιακά έργα οι οποίες αφορούν: το Ιππικό Κέντρο στο Μαρκόπουλο, το σκοπευτήριο στο Μαρκόπουλο, το Μπιτς Βόλει στο Φάληρο (κατάργηση του δευτέρου γηπέδου που προβλεπόταν να κατασκευαστεί), το Ιστιοπλοϊκό Κέντρο στον Άγιο Κοσμά, το σλάλομ κανόε-καγιάκ, τα αθλητικά κέντρα χόκει, μπιέιμπολ και σόφτμπολ στο Ελληνικό, τις εγκαταστάσεις μοντέρνου πένταθλου και το αμαξοστάσιο στο Γουδί και το Κωπηλατοδρόμιο του Σχινιά. Μέσα από τη μείωση της χωρητικότητας των γηπέδων και των υποστηρικτικών εγκαταστάσεων, αλλά και του περιορισμού των αισθητικών παρεμβάσεων στους περιβάλλοντες χώρους, προβλέπεται να εξοικονομηθούν 190-300 εκατομμύρια ευρώ.

⁵⁰ Η κυβέρνηση προσπαθεί να τις καλύψει, προβαίνοντας σε περικοπές του εξοπλιστικού προγράμματος της χώρας και με τις μεταφορές πόρων από άλλα κονδύλια, αλλά οι προσπάθειες αυτές κρίνονται αμφίβολης επιτυχίας.

- Οι εσφαλμένες αρχικές εκτιμήσεις κόστους, στις οποίες δεν είχε ληφθεί μέριμνα για τα έξοδα που θα πραγματοποιούνταν εξαιτίας των καθυστερήσεων που θα εμφανίζονταν στα χρονοδιαγράμματα από ορισμένες παραμέτρους (προσφυγές πολιτών στο Συμβούλιο της Επικρατείας, απαιτήσεις-κινητοποιήσεις κατοίκων, ύπαρξη αρχαιοτήτων, καθορισμός απαλλοτριώσεων, μετακίνηση Δικτύων Κοινής Ωφελείας, πολυαρχία φορέων κτλ.).
- Η μη ένταξη στον αρχικό προϋπολογισμό ορισμένων βασικών υπηρεσιών (έργα υποδομής για την ασφάλεια και την πυροσβεστική υπηρεσία κτλ.).
- Η ελληνική «πρακτική», που θέλει σχεδόν ποτέ ένα δημόσιο έργο να μην τελειώνει στο ύψος του προϋπολογισμού με τον οποίο ανατέθηκε.
- Στην ωρίμανση των μελετών και την έναρξη των δημοπρατήσεων.
- Στους χαμηλούς ρυθμούς εργασίας του κρατικού μηχανισμού.
- Ο τρόπος χειρισμού των υπερωριών.
- Η ανάγκη επίσπευσης των έργων για να ανακτηθεί ο χαμένος – από τις καθυστερήσεις – χρόνος, συνετέλεσε στη μείωση της διαπραγματευτικής δυνατότητας του κράτους απέναντι στις κατασκευαστικές εταιρίες.
- Το «ναυάγιο» των σχεδίων (ως αιτίες θεωρούνται οι εξής λόγοι: α) η έλλειψη εμπειρίας σχεδιασμού και προώθησης νέων μορφών συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού στην Ελλάδα και ειδικότερα στην Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», β) η δομή και ο χαρακτήρας των κατασκευαστικών εταιριών στην Ελλάδα, καθώς ελάχιστες έχουν τις δυνατότητες και την εμπειρία συμμετοχής σε έργα αυτοχρηματοδοτούμενα και γ) η έλλειψη ενδιαφέροντος από τον ιδιωτικό τομέα, λόγω ενδεχόμενου αναμενόμενου χαμηλού ποσοστού κέρδους, αβεβαιότητας και υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου στα συγκεκριμένα έργα, έτσι όπως τελικά χωροθετήθηκαν⁵¹) που ήθελαν την πραγμάτωση μιας σειράς έργων (Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο κτλ.) με αυτοχρηματοδότηση από ιδιώτες, με συνέπεια το κόστος κατασκευής τους να επιβαρύνει τον προϋπολογισμό της διοργάνωσης.

⁵¹ «Αστική διακυβέρνηση και Ολυμπιακοί Αγώνες», Π. Γετίμης, σελ. 71, εισήγηση στο συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Δικαίου του Περιβάλλοντος με θέμα «Ολυμπιακοί Αγώνες και περιβάλλον», εκδόσεις Σάκουλα, 2002.

- Οι ατέλειες που εμφανίστηκαν στις μελέτες, καθώς και οι παραλείψεις που παρουσιάστηκαν στις συμβάσεις.
- Η ενσωμάτωση του κόστους κατασκευής των Δημοσιογραφικών Χωριών.

Έτσι λοιπόν, το κόστος της 28^{ης} Ολυμπιάδας είναι ήδη αυξημένο κατά 7,6% συγκριτικά με τον τελευταίο προϋπολογισμό του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας το 2000, όπου οι δαπάνες δεν ξεπερνούσαν το 1,387 τρισεκατομμύρια δραχμές και κατά 29,8% με βάση τον προϋπολογισμό του 1999 (τα έξοδα ανέρχονταν τότε σε 1,15 τρισεκατομμύρια δραχμές). Όμως, οι νέες υπερβάσεις που σημειώθηκαν στο Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεόρασης (από 75,7 εκατ. ευρώ που ήταν ο αρχικός προϋπολογισμός του, εκτινάχθηκε στα 113,3 εκατ. ευρώ), στο Ιππικό Κέντρο Μαρκοπούλου (από 146,7 εκατ. ευρώ, το κόστος ανήλθε στα 181 εκατ. ευρώ), στο Πανθεσσαλικό Στάδιο (προκηρύχθηκε για 42,3 εκατ. ευρώ αντί 30,8 εκατ. ευρώ που ήταν το αρχικό κόστος του), στο Κωνσταντίνου Στάδιο (προϋπολογισμός 9,9 εκατ. ευρώ, προκήρυξη 39,9 εκατ. ευρώ), στο Παμπελοποννησιακό Στάδιο (υπογράφηκε η σύμβαση του έργου έναντι 26,4 εκατ. ευρώ αντί των 14,3 εκατ. ευρώ που ήταν ο προϋπολογισμός), στο Συγκρότημα Φαλήρου και στην ανάπλαση της ευρύτερης περιοχής (το κόστος από 146,7 εκατ. ευρώ έφθασε τα 208,4 εκατ. ευρώ), στο Κέντρο Ιστιοπλοΐας στον Άγιο Κοσμά (προϋπολογισμός 58,6 εκατ. ευρώ, προκήρυξη 105,6 εκατ. ευρώ και κατόπιν... περικοπών θα κοστίσει 82,2 εκατ. ευρώ), στο Ελληνικό (αρχική πρόβλεψη 58,6 εκατ. ευρώ, τελικό κόστος 117,4 εκατ. ευρώ), στο Γουδί (προϋπολογισμός 293.000 ευρώ, προκήρυξη 44,05 εκατ. ευρώ), στα έργα ανάπλασης στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (προϋπολογισμός 6,7 εκατ. ευρώ, προκήρυξη 16,1 εκατ. ευρώ) και στα έργα αναβάθμισης του Σταδίου Καραϊσκάκη (το κόστος από τα 8,8 εκατ. ευρώ πήγε στα 46,9 εκατ. ευρώ), οδήγησαν το κόστος στο 1,493 τρισεκατομμύρια δραχμές. Αν μάλιστα, αναλογιστούμε τις αλματώδεις ανόδους του σκέλους των εξόδων από την ημέρα που η Ελλάδα παρέδωσε το φάκελο υποψηφιότητας στη Δ.Ο.Ε., μέχρι σήμερα (οι δαπάνες από τα 450 δισεκατομμύρια δραχμές που εμφανιζόταν το 1997, εκτινάχθηκαν στο 1,5 τρισεκατομμύρια δραχμές, πραγματοποιώντας άνοδο της τάξης του 332%!), αλλά και τα έξοδα που έχουν χρεωθεί σε προϋπολογισμούς αναρμόδιων υπουργείων, τότε καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα έξοδα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 θα

ξεπεράσουν κατά πολύ τα 2 τρισεκατομμύρια δραχμές (ήδη σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες, η χρηματοδότηση των ολυμπιακών έργων θα ανέλθει στα 5,3 δισεκατομμύρια ευρώ ή αλλιώς στο 1.805.975.000.000 δραχμές!).

Ενδεικτικό παράδειγμα τις εντυπωσιακής εξέλιξης του σκέλους των δαπανών, αποτελούν τα νούμερα που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα για μια σειρά έργων. Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτά τα στοιχεία, δεκατέσσερα βασικά έργα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, παρουσιάστηκαν το 1997 στο φάκελο υποψηφιότητας της Αθήνας με συνολικό κόστος 135.700.000.000 δραχμών. Ένα χρόνο μετά την ανάληψη της διοργάνωσης της 28^{ης} Ολυμπιάδας από την Ελλάδα, τα ίδια έργα κοστολογούνταν 3,7% ακριβότερα (140.700.000.000 δραχμές). Και σα να μην έφθανε αυτό, μια τετραετία αργότερα που τα ίδια έργα άρχισαν σιγά-σιγά να μπαίνουν στο στάδιο της ωρίμανσής τους, οι προϋπολογισμοί τους εκτινάχθηκαν σε δυσθεώρητα ύψη! Συγκεκριμένα, το κράτος καλείται να «βγάλει» από το ταμείο του, το ποσό των 322.200.000.000 δραχμών για να κατασκευάσει δεκατέσσερα έργα που μόλις μια πενταετία νωρίτερα κόστιζαν το 1/3! Η υπέρβαση στους προϋπολογισμούς των εν λόγω έργων ανήλθε σε 196.500.000.000 δραχμές ή αλλιώς οι δαπάνες αυξήθηκαν κατά 145%!!! Και βέβαια, δημοσιονομικές παρεκτροπές εμφανίστηκαν σε όλες τις παρεμβάσεις που σχεδιάζει να πραγματοποιήσει η πολιτεία εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, με συνέπεια να εκφράζονται φόβοι ότι η διοργάνωση θα αφήσει χρέος στην ελληνική οικονομία ύψους ενός δισεκατομμυρίου δραχμών, αφού θεωρείται αδύνατον τα έσοδα να καλύψουν τις συνεχώς διογκούμενες δαπάνες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΕΡΓΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ 2004
(ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ)

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ	ΕΚΤΙΜΗΣΗ 1998	ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ (2002)
ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΣΗΣ	3.500.000.000	3.500.000.000	13.300.000.000

ΒΑΡΩΝ ΣΤΗ ΝΙΚΑΙΑ			
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ	92.400.000.00*	92.400.000.000*	98.500.000.000*
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΚΟΣΜΑ	500.000.000	500.000.000	28.000.000.000
ΣΤΑΔΙΟ «ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ»	900.000.000	900.000.000	5.500.000.000
ΚΑΥΤΑΝΤΖΟΓΛΕΙΟ ΣΤΑΔΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	300.000.000	2.000.000.000	13.600.000.000
ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ	7.100.000.000	7.100.000.000	14.400.000.000
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΩΠΗΛΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΙΝΙΑ	7.100.000.000	7.100.000.000	28.000.000.000
ΠΑΜΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑ- ΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΠΑΤΡΑΣ	300.000.000	3.000.000.000	9.000.000.000
ΚΛΕΙΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ	3.900.000.000	4.500.000.000	14.600.000.000
ΚΕΝΤΡΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ	7.500.000.000	7.500.000.000	53.400.000.000
ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΟΝΤΕΡΝΟΥ ΠΕΝΤΑΘΛΟΥ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ	1.000.000.000	1.000.000.000	15.000.000.000

Ο.Α.Κ.Α. (ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΣΤΑΔΙΟ-ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗΣ- ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ)	5.400.000.000	5.400.000.000	20.600.000.000
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΚΟΠΟΒΟΛΗΣ ΣΤΟ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ	3.400.000.000	3.400.000.000	14.700.000.000
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΛΑΛΟΜ	2.400.000.000**	2.400.000.000**	3.600.000.000***
ΣΥΝΟΛΟ	135.700.000.000	140.700.000.000	322.200.000.000

*Το ποσό αφορά μονάχα το κόστος της ζώνης κατοικίας του Ολυμπιακού Χωριού.

**Το ποσό αφορά τις εγκαταστάσεις που θα κατασκευάζονταν στο Ριζάρι.

***Το κόστος αφορά τις εγκαταστάσεις που θα κατασκευαστούν στο Ελληνικό.

ΠΗΓΗ: Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»

Ας δούμε όμως, πως «κατανέμονται» τα χρήματα του τελευταίου προϋπολογισμού των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004:

- ❖ 906,58 δισεκατομμύρια δραχμές (ή 2.658.840.792,37 ευρώ) για την ολυμπιακή προετοιμασία (το 60,7% των χρημάτων του προϋπολογισμού)
- ❖ 586,75 δισεκατομμύρια δραχμές (ή 1.722.670.579,60 ευρώ) για έργα που αποτελούν εθνικές επιλογές (το 39,3% των χρημάτων του προϋπολογισμού).

Αναλυτικότερα, για την κατασκευή των απαραίτητων ολυμπιακών έργων θα δαπανηθούν 906,58 δισεκατομμύρια δραχμές (έναντι 790 δισεκατομμυρίων που συμπεριλαμβάνονταν στον προηγούμενο προϋπολογισμό), για την υλοποίηση των αναγκαίων ολυμπιακών έργων υποδομής (ή αλλιώς έργα «ανακούφισης» της Αθήνας) 154,63 δισεκατομμύρια δραχμές (αντί 234 δισεκατομμυρίων που ήταν στον προγενέστερο προϋπολογισμό) και την πραγμάτωση του προγράμματος «Ελλάδα 2004»

432,12 δισεκατομμύρια δραχμές (έναντι 363 δισεκατομμυρίων που υπολογίζονταν στον προηγούμενο προϋπολογισμό).

Πριν παρουσιάσουμε – στον πίνακα που ακολουθεί – όλα τα κονδύλια που θα εκταμιευτούν από τα κρατικά ταμεία για τη κάλυψη των αναγκών της 28^{ης} Ολυμπιάδας, θα πρέπει να υπογραμμίσουμε, ότι στα έξοδα του προϋπολογισμού που θα περιλαμβάνονται στα χαρτοφυλάκια εννέα υπουργείων (την πλειονότητα κατέχει το Υπουργείο Πολιτισμού), δεν υπολογίζονται:

- Τα χρήματα που θα δαπανηθούν για την κατασκευή σημαντικών μεταφορικών έργων, όπως είναι το τραμ, ο προαστιακός σιδηρόδρομος που θα συνδέει το Διεθνές Αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» με την Αθήνα, οι επεκτάσεις των υφιστάμενων δυο γραμμών του μετρό, η σύνδεση του Ο.Α.Κ.Α. με την εθνική οδό μέσω της λεωφόρου Κηφισίας και τμήμα του οδικού δικτύου Σταυρού-Ραφήνας, τα οποία συμπεριλήφθηκαν στο Β' και κυρίως στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.
- Το κόστος των προσαρμογών των υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων στις ολυμπιακές προδιαγραφές (υπολογίζεται ότι χρειάζονται παραπάνω από 293 εκατομμύρια ευρώ ή αλλιώς 100 δισεκατομμύρια δραχμές)⁵².
- Ο προϋπολογισμός του Οργανισμού «Αθήνα 2004» (ανέρχεται σε 1.962.600.000 ευρώ ή 668.755.950.000 δραχμές, χώρια τα χρήματα που θα απαιτηθούν για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και τα οποία υπολογίζονται σε 62 δισεκατομμύρια δραχμές), ο οποίος είναι ισοσκελισμένος με: α) το 86% των εσόδων του να προέρχεται από την παραχώρηση δικαιωμάτων αναμετάδοσης, τους εθνικούς και διεθνείς χορηγούς, το πρόγραμμα δικαιωμάτων αδείας εμπορικής εκμετάλλευσης, την πώληση εισιτηρίων, νομισμάτων και γραμματοσήμων κι από διάφορες άλλες πηγές και β) το 14% να καλύπτεται από το ελληνικό δημόσιο.
- Το κόστος κατασκευής του Ολυμπιακού Χωριού (120 δισεκατομμύρια δραχμές), το οποίο θα χρηματοδοτηθεί από πόρους του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, που προέρχονται από εισφορές των ιδίων των εργαζομένων (1% επί των αποδοχών τους)

⁵² Έπειτα από πολύμηνες διαπραγματεύσεις, συμφωνήθηκε η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» να καταβάλλει 120,8 εκατομμύρια ευρώ (περίπου 41,2 δισεκατομμύρια δραχμές) και η υπόλοιπη δαπάνη να καλυφθεί από την ελληνική κυβέρνηση.

και των εργοδοτών τους (0,75% επί των αποδοχών των εργαζομένων που απασχολούν).

- Τα έργα αισθητικής αναβάθμισης του Ο.Α.Κ.Α. (προϋπολογισμού 69 δισεκατομμυρίων δραχμών).
- Το κόστος κατασκευής 30 έργων μικρότερης εμβέλειας από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (100 δισεκατομμύρια δραχμές).

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΡΓΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ
(ΣΕ ΔΙΣ ΔΡΑΧΜΕΣ)

ΦΟΡΕΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΡΓΩΝ	ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΕΑ
Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.	275,73	141,63	417,36
5 Ολυμπιακά Αθλητικά Έργα	139,00		139,00
Ολυμπιακά Έργα Υποδομών	116,13	69,33	185,46
Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας (Ο.Ρ.Σ.Α.)	11,60	56,70	68,30
Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας-Ε.Α.Χ.Α. Α.Ε. (μέρος Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.)		15,60	15,60
Χωριό Τύπου (Κατασκηνώσεις Αγίου Ανδρέα)	9,00		9,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ	68,58		68,58
Ελληνική Αστυνομία	51,08		51,08
Χωριά Τύπου: Οικήματα προκατασκευασμένα στην Αμυγδαλέζα και στον Άγιο Ανδρέα	10,00		10,00

Ενιαία Βάση Τατοΐου-εναέρια μέσα υπηρεσιών ασφαλείας κι έκτακτης ανάγκης	6,00		6,00
Εξοπλισμός αντιμετώπισης ραδιοβιολογικών ατυχημάτων	1,50		1,50
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ/Γ.Γ.Α.	300,88		300,88
Ολυμπιακά Αθλητικά Έργα (μελέτες, κατασκευές, απαλλοτριώσεις, υπηρεσίες συμβούλων)	240,88		240,88
Ιππικό Κέντρο στο Μαρκόπουλο	50,00		50,00
Υπόγειος Σταθμός Αυτοκινήτων-IBC	10,00		10,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ-«ΕΛΛΑΔΑ 2004»		432,12	432,12
Υποδομές σε 4 ολυμπιακές πόλεις προκριματικών αγώνων ποδοσφαίρου		30,00	30,00
Έργα υποδομής κι ανάπτυξης των πυλών εισόδου της χώρας		30,00	30,00
Δίκτυο Προ-Ολυμπιακών Προπονητηρίων		20,00	20,00
Δίκτυο Προπονητηρίων σε όλη τη χώρα		200,00	200,00
Προβολή της χώρας και πρόγραμμα αναβάθμισης κι ανάδειξης τουριστικών Περιοχών		15,00	15,00

Ολυμπιακή προβολή κι ευαισθητοποίηση		10,00	10,00
Ολυμπιακή Παιδεία		8,00	8,00
Πολιτιστική Ολυμπιάδα και «Ελλάδα 2004»		20,00	20,00
Πρόγραμμα Δράσης για την Αρχαία Ολυμπία		10,00	10,00
Ολυμπιακό Φεστιβάλ Νέων		10,00	10,00
Γιορτή Ολυμπισμού		15,00	15,00
Υποδομές Ασφαλείας		64,12	64,12
Υπουργείο Δημοσίας Τάξης Ελληνική Αστυνομία		12,32	12,32
Υπουργείο Δημοσίας Τάξης- Πυροσβεστικό Σώμα		30,00	30,00
Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας-Λιμενικό Σώμα		21,80	21,80
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	35,00	13,00	48,00
Πολιτιστική Ολυμπιάδα Αττικής	20,00		20,00
Ηλεκτρονικό Δίκτυο Πληροφόρησης, Ψηφιακά Προϊόντα		8,00	8,00
Δράσεις Σύγχρονου Πολιτισμού	15,00		15,00
Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας-Ε.Α.Χ.Α. Α.Ε. (μέρος Υπουργείου Πολιτισμού)		5,00	5,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	20,00		20,00
Παραολυμπιακοί Αγώνες	19,00		19,00

Κέντρο Ελέγχου Φαρμακοδιέγερσης (Ντόπινγκ)	1,00		1,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	37,25		37,25
Νοσοκομειακή Υποδομή	11,20		11,20
Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας	8,50		8,50
Επείγουσα Ιατρική-Ε.Κ.Α.Β.	10,55		10,55
Δημόσια Υγεία	7,00		7,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	19,47		19,47
Ανανέωση Στόλου Η.Λ.Π.Α.Π.	15,34		15,34
Εκσυγχρονισμός Σηματοδότησης Γραμμής Η.Σ.Α.Π.	4,13		4,13
ΔΙΚΤΥΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ (Ο.Κ.Ω.)	30,00		30,00
Δ.Ε.Η.	27,44		27,44
Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς Ο.Λ.Π.	2,56		2,56
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	20,07		20,07
Ε.Μ.Υ.-Εξοπλισμός για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων	4,60		4,60
Αναβάθμιση Εγκαταστάσεων Υ.Ε.Θ.Α. για ανάγκες φιλοξενίας Ολυμπιακών Αγώνων	9,47		9,47
Ιατρικές Υπηρεσίες για τους Παραολυμπιακούς	4,50		4,50

Ιατρικές Υπηρεσίες για τους Ολυμπιακούς Αγώνες	1,50		1,50
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ	30,00		30,00
ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ	30,00		30,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ	35,50		35,50
ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ	35,50		35,50
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ-Ο.Ε.Κ.	7,50		7,50
Ολυμπιακό Χωριό: Αθλητικές Εγκαταστάσεις	4,70		4,70
Ολυμπιακό Χωριό: Αντιπλημμυρικά Έργα	2,80		2,80
ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΒΟΛΗ, ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ	15,00		15,00
Μέσων φορέων: Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ο.Τ.Α. κτλ.	15,00		15,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	10,00		10,00
Δράσεις Ολυμπιακής Εκπαίδευσης	10,00		10,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	2,00		2,00
Μηχανογράφηση Ποινικού Μητρώου της Κεντρικής Υπηρεσίας Υπουργείου Δικαιοσύνης	2,00		2,00

1 ^ο ΥΠΟ-ΣΥΝΟΛΟ: ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	906,58		
2 ^ο ΥΠΟ-ΣΥΝΟΛΟ: ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ		586,75	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			1.493,73

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας

Αν υπολογίσουμε όλες τις παρεμβάσεις που θα γίνουν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 – από αθλητικά έως οδικά έργα κι από τα έξοδα της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004» μέχρι τις δαπάνες για την υπόλοιπη Ελλάδα και τα επιπρόσθετα μέτρα ασφαλείας⁵³ που θα παρθούν ελέω των γεγονότων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στις Η.Π.Α., θα διαπιστώσουμε ότι το μεγαλύτερο αθλητικό γεγονός στον κόσμο, θα κοστίσει στην Ελλάδα παραπάνω από 2,161 τρισεκατομμύρια δραχμές!!! Το ποσό αυτό κατανέμεται ως εξής:

- ❖ 655 δισεκατομμύρια δραχμές για υποχρεωτικά έργα υποδομής (αθλητικά, οδικά έργα υποδομής κ.α.).
- ❖ 597,5 δισεκατομμύρια δραχμές για μη υποχρεωτικά, αλλά αναγκαία για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων έργα.
- ❖ 240 δισεκατομμύρια δραχμές για την κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού, του Ιππικού Κέντρου και των εγκαταστάσεων στο Φαληρικό όρμο.
- ❖ 668,755 δισεκατομμύρια δραχμές για τη διεξαγωγή και τη τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων (προϋπολογισμός Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004»).

Ας δούμε όμως καλύτερα στους πίνακες που ακολουθούν, πως κατανέμονται τα παραπάνω κονδύλια:

⁵³ Αναλογιστείτε απλώς, ότι μονάχα για την ασφάλεια της διοργάνωσης και τις εγκαταστάσεις του πυροσβεστικού σώματος, θα δαπανηθούν περίπου 250 δισεκατομμύρια δραχμές!

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: ΚΟΣΤΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ
(ΣΕ ΔΙΣ ΔΡΑΧΜΕΣ)

Φορέας-Κατηγορία Έργων	Σύνολο Κατηγορίας	Σύνολο Φορέα
Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.		269,82
5 Ολυμπιακά αθλητικά έργα	269,82	
Ολυμπιακά έργα υποδομών	158,32	
Υπουργείο Δημοσίας Τάξης		103,6
Υπουργείο Πολιτισμού/Γ.Γ.Α.		168,28
Κατασκευή-Εξοπλισμός Έργων	121,8	
Μελέτες	7,88	
Απαλλοτριώσεις	22,1	
Υπηρεσίες Συμβούλων	13,5	
Υπουργείο Πολιτισμού		25
Πολιτιστική Ολυμπιάδα	25	
Υπουργείο Υγείας		25
Νοσοκομειακή Υποδομή Ολυμπιακών Νοσοκομείων	12	
Αναβάθμιση νοσοκομείων	13	
Μεταφορές		45
Τραμ	45	
Εθελοντισμός-Προβολή Ευαισθητοποίηση (Αθήνα 2004, Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ο.Τ.Α. κ.α.)		15

Υπουργείο Εθνικής Αμυνας		6,3
Εξοπλισμός για ανάγκες Ολυμπιακών Αγώνων	4,3	
Φιλοξενία σε εγκαταστάσεις Υπουργείου Εθνικής Αμύνης (θέρετρα, σχολές κ.α.)	2	
ΣΥΝΟΛΟ		655

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: ΚΟΣΤΟΣ ΜΗ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΑΛΛΑ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
(ΣΕ ΔΙΣ ΔΡΑΧΜΕΣ)

Φορέας-Κατηγορία έργων	Σύνολο Κατηγορίας	Σύνολο Φορέα
Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.		130
Επέκταση Λεωφόρου Κύμης προς Ολυμπιακό Χωριό	25	
Νέας Οδός Σταυρού-Ραφήνας	25	
Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας	55	
Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων	25	
Υπουργείο Πολιτισμού		18
Ηλεκτρονικό Δίκτυο Πληροφόρησης, Ψηφιακά Προϊόντα	8	
Δράσεις Σύγχρονου Πολιτισμού	10	
Υγεία		40

Ε.Κ.Α.Β.-Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός	9	
Δημόσια Υγεία	3	
Αναβάθμιση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Υγείας	18	
Πρόσθετη Ενίσχυση Νοσοκομειακών Υποδομών	10	
Μεταφορές		26,5
Εκσυγχρονισμός γραμμής Η.Σ.Α.Π.	3,5	
Εκσυγχρονισμός νέων συρμών Η.Σ.Α.Π. (κλιματισμός)	10	
Ανανέωση στόλου Η.Λ.Π.Α.Π.	13	
Δίκτυα Κοινής Ωφέλειας		20
Υπουργείο Πολιτισμού (Πρόγραμμα «Ελλάδα 2004»)		363
Υποδομές σε 4 πόλεις ποδοσφαίρου	30	
Δίκτυο Ολυμπιακών Προπονητηρίων-Υποδομές σε πόλεις ποδοσφαίρου	20	
Δίκτυο Προπονητηρίων σε όλη τη χώρα	200	
Πρόγραμμα για την Αρχαία Ολυμπία	15	

Γιορτή Αθλητισμού- Διαδρομή Φλόγας από Ολυμπία σε Αθήνα	15	
Πολιτιστική Ολυμπιάδα Περιφέρειας	15	
Ολυμπιακή Εκπαίδευση σε όλη τη χώρα	8	
Ολυμπιακό Φεστιβάλ Νέων	10	
Αναβάθμιση Τουριστικών Περιοχών	20	
Ανάπλαση Πυλών Εισόδου στη χώρα	30	
ΣΥΝΟΛΟ		597,5

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 23: ΚΟΣΤΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ, ΙΠΠΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΙ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΦΑΛΗΡΙΚΟΥ ΟΡΜΟΥ (ΣΕ ΔΙΣ ΔΡΑΧΜΕΣ)

Φορέας-Κατηγορία Έργων	Σύνολο Κατηγορίας	Σύνολο Φορέα
Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας		120
Ολυμπιακό Χωριό	120	
Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδας		120
Ιππικό Κέντρο στο Μαρκόπουλο κι εγκαταστάσεις στον Φαληρικό Όρμο	120	
ΣΥΝΟΛΟ		240

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 24: ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ «ΑΘΗΝΑ 2004»
(ΣΕ ΔΙΣ ΔΡΑΧΜΕΣ)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΞΟΔΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΑ
1.	Τεχνολογία	129,386
2.	Βασικές Απαιτήσεις	110,290
3.	Υπηρεσίες Αγώνων	73,656
4.	Μ.Μ.Ε.	67,810
5.	Διοικητικές Υπηρεσίες	42,089
6.	Διαχείριση Εγκαταστάσεων	37,803
7.	Πολιτισμός-Τελετές	37,413
8.	Αθλήματα	35,075
9.	Μάρκετινγκ	26,501
10.	Παραολυμπιακοί Αγώνες	19,486
11.	Δικαιώματα Δ.Ο.Ε./Ε.Ο.Ε.	14,809
12.	Επικοινωνία	13,640
13.	Απρόβλεπτα Έξοδα	60,016
ΣΥΝΟΛΟ		668,755

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

Στο σημείο αυτό, χρήζει αναφοράς το γεγονός, ότι συνολικά ο προϋπολογισμός των Παραολυμπιακών Αγώνων ανέρχεται σε περίπου 48 δισεκατομμύρια δραχμές (αν και στο φάκελο διεκδίκησης είχε προβλεφθεί να δαπανηθούν περίπου 37 δισεκατομμύρια δραχμές). Από αυτά, τα 19,486 θα προέλθουν από τον Οργανισμό «Αθήνα 2004», τα 18 από το ελληνικό δημόσιο και τα υπόλοιπα χρήματα από χορηγίες (6,5 δις), την πώληση των εισιτηρίων (2 δις), τα τηλεοπτικά δικαιώματα (1,5 δις), την εμπορία προϊόντων (1 δις) κι από δωρεές (0,4 δις). Από την άλλη μεριά, τα έξοδα αναλύονται ως εξής: βασικές ανάγκες (7,4 δις δραχμές), αθλήματα (2,1 δις), διαχείριση παραολυμπιακών εγκαταστάσεων (5,7 δις), Μ.Μ.Ε. (2 δις), μάρκετινγκ (2,6 δις), επικοινωνία (1,9 δις), πολιτισμός-τελετές (2,9 δις), υπηρεσίες αγώνων (9,2 δις), τεχνολογία (7,1 δις), διοικητικές υπηρεσίες (5 δις), δικαιώματα Διεθνούς Παραολυμπιακής Επιτροπής (400

εκατ.), οικονομική ενίσχυση Εθνικής Παραολυμπιακής Επιτροπής (60 εκατ.), απρόβλεπτα έξοδα (1,9 δις).

6.2. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 αποτελούν ένα ελληνικό όραμα, αλλά παράλληλα και μια ευρωπαϊκή υπόθεση. Κι αν η Ευρωπαϊκή Ένωση δε δύναται να χρηματοδοτήσει τα αθλητικά έργα που θα κατασκευάσει η Ελλάδα, αυτό δε σημαίνει ότι δεν θα συμβάλλει – και μάλιστα αδρά – στο όλο εγχείρημα.

Η ελληνική κυβέρνηση λοιπόν, προκειμένου να μειώσει την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού από τις εγκαταστάσεις και τα δεκάδες έργα υποδομής που χρειάζεται η χώρα μας για να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της μεγαλύτερης «γιορτής» του αθλητισμού, σκέφθηκε ένα μέρος των χρημάτων να αντληθεί από τα κοινοτικά ταμεία. Όμως, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδοτεί μονάχα έργα υποδομής που έχουν διευρωπαϊκό χαρακτήρα και δεν καλύπτει τα έξοδα για αθλητικές εγκαταστάσεις. Έτσι, οι ιθύνοντες, θέλοντας και μη, αποφάσισαν τα αθλητικά έργα να καλυφθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους και συνάμα το 20-30% των χρημάτων (περίπου 1,4 δισεκατομμύρια ευρώ) του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης που προορίζονταν για την Ελλάδα, να διοχετευτεί για την κατασκευή των μεγάλων μεταφορικών επεμβάσεων που θα γίνουν στην Αττική (επεκτάσεις μετρό, προαστιακός σιδηρόδρομος κτλ.), αλλά και για έργα που υποστηρίζουν την υποδομή της χώρας και συνεπώς και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 (έργα εκσυγχρονισμού των αεροδρομίων της χώρας, δίκτυο διανομής φυσικού αερίου κτλ.).

Παράλληλα, η ελληνική κυβέρνηση έχει συνάψει ήδη δάνειο – ύψους 140 εκατομμυρίων ευρώ – με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.), έτσι ώστε να βρεθούν οι πόροι για την κατασκευή του τραμ της Αθήνας, που αποτελεί ένα έργο κομβικής σημασίας για την επιτυχημένη διοργάνωση της 28^{ης} Ολυμπιάδας, αφού θα συνδέει το κέντρο της πρωτεύουσας με τον Πειραιά και την παραλιακή ζώνη από το Φάληρο έως τη Γλυφάδα. Ανάλογες κινήσεις χρηματοδότησης έργων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, αναμένονται να γίνουν και στο μέλλον, καθώς οι

πληροφορίες αναφέρουν ότι προετοιμάζεται η έκδοση ομολογιακών δανείων και η σύναψη με την Ελλάδα, ενός καινοτόμου κοινοπρακτικού ολυμπιακού δανείου, αξίας ενός δισεκατομμυρίου ευρώ.

6.3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕ Α.Ε.Π. ΚΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Τα σημαντικά έργα υποδομής, που θα κατασκευαστούν εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, θα επηρεάσουν άμεσα την παραγωγικότητα της χώρας⁵⁴. Συγκεκριμένα, οι συντελεστές παραγωγής, θα είναι αποδοτικότεροι, χάρη στην τεχνογνωσία, στις – ενσωματωμένες στο ανθρώπινο κεφάλαιο – παραγωγικές δραστηριότητες και στην εργασιακή εμπειρία που θα αποκτηθεί από την ανάμειξη στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Συνάμα, το εργατικό δυναμικό της χώρας θα αναβαθμιστεί, καθώς θα ειδικευτεί σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας (πολυμέσα, κατασκευές, νέες τεχνολογίες κτλ.) και θα αποκτήσει περισσότερες ικανότητες κι εμπειρίες. Έτσι, η άντληση απασχολούμενων από μια πλούσια και ποικίλη «δεξαμενή» εργατικού δυναμικού, θα αποτελέσει μελλοντικά, ρυθμιστικό αναπτυξιακό παράγοντα της Ελλάδας.

Ανοδικές τάσεις, αναμένεται να εμφανίσει επίσης και η ανταγωνιστικότητα, αφού η βελτίωση των υποδομών, θα μειώσει το κόστος μεταφοράς των ελληνικών προϊόντων, τα οποία θα μπορούν να ανταγωνιστούν – όντας φθηνότερα και με περισσότερη προστιθέμενη αξία – τα ξένα και να διεκδικήσουν περίοπτη θέση στις διεθνείς αγορές. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το χαμηλότερο κόστος παραγωγής των ελληνικών προϊόντων, αλλά και με τα πολιτικό-γεωγραφικά-οικονομικά χαρακτηριστικά της χώρας μας (πολιτική σταθερότητα, φυσικό σύνορο Ανατολής και Δύσης, μέλος της Ο.Ν.Ε. και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εισαγωγή του ευρώ ως κοινού νομίσματος), θα αποτελέσουν παράγοντες προσέλκυσης επενδυτών από το εξωτερικό. Ακόμη, η επίτευξη σημαντικών στρατηγικών συμμαχιών και συνεργασιών μεταξύ των ελλήνων επιχειρηματιών, που δραστηριοποιούνται στο χώρο του τουρισμού και των κατασκευών αλλά και σε άλλους

⁵⁴ Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Eurostat η Ελλάδα κατέχει την προτελευταία θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση από άποψη παραγωγικότητας της εργασίας.

τομείς της οικονομίας, θα οδηγήσει στη «γέννηση» εταιριών μεγαλύτερου μεγέθους, οι οποίες θα διαθέτουν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να αντέξουν στον σκληρό ανταγωνισμό και να διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο στην παγκόσμια αγορά.

Η απασχόληση, θα τονωθεί με τη δημιουργία 120.000 θέσεων εργασίας υψηλής ή ενδιάμεσης ειδίκευσης και δεξιοτήτων (ζήτηση θα εμφανίσουν οι τομείς της πληροφορικής, της τηλεόρασης, του μάνατζμεντ, των κατασκευών, της λογιστικής κτλ.) την περίοδο διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων και συνολικά με την απορρόφηση 445.000 ανέργων⁵⁵, το διάστημα 1998-2011 (32.000 νέες θέσεις εργασίας σε ετήσια βάση). Μάλιστα, πολλές από τις θέσεις αυτές αναμένεται να είναι μακροχρόνιας διάρκειας (σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Προγραμματισμού Οικονομικών Ερευνών μετά την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων θα παραμείνει ένα μόνιμο όφελος περίπου 20.000 θέσεων εργασίας ετησίως), επειδή είτε θα είναι συνδεδεμένες με πολυετείς παρεμβάσεις και με τη συνέχιση καινοτόμων δράσεων που θα έχουν αφετηρία τους Ολυμπιακούς Αγώνες (ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο Ε.Ο.Τ. θα προκηρύξει διαγωνισμό για 1.000 θέσεις εργασίας στις μαρίνες και στο πάρκο θαλάσσιας τεχνολογίας που θα κατασκευάσει), είτε θα δημιουργηθούν στον κλάδο-«αιχμή» της ελληνικής οικονομίας, τον τουρισμό ή ακόμη-ακόμη, επειδή θα έχουν σχέση με τη συντήρηση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων μετά το 2004. Η ενίσχυση της απασχόλησης και συνεπώς η μείωση της ανεργίας, αποδίδεται όχι μόνο στις αυξημένες επενδύσεις, αλλά και στη μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας, λόγω της υψηλής κατάρτισης του εργατικού δυναμικού. Συνάμα, θα υπάρξει μετακίνηση ανέργων από κλάδους της οικονομίας που παρακμάζουν (γεωργία κτλ.), σε κλάδους που αναπτύσσονται (πληροφορική κτλ.).

Ωστόσο, το μεγαλύτερο κέρδος θα είναι η «καλλιέργεια» του πνεύματος του εθελοντισμού σε ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού της Ελλάδας, το οποίο με την κατάρτιση, τις εμπειρίες και τις «εικόνες» που θα αποκομίσει από τη διοργάνωση, θα μπορεί να αξιοποιηθεί μελλοντικά, σε οργανωτικούς και διοικητικούς τομείς, με έμφαση στην τέλεση ειδικών γεγονότων.

Τέλος, η διοργάνωση της 28^{ης} Ολυμπιάδας, που συμπίπτει χρονικά με την εφαρμογή του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.), θα επιταχύνει την οικονομική

⁵⁵ «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι επιπτώσεις στον ελληνικό τουρισμό», Γ. Παπανίκος, σελ. 113, Ι.Τ.Ε.Π., 1999.

ανάπτυξη της Ελλάδας (σύμφωνα με μελέτη του Κέντρου Προγραμματισμού Οικονομικών Ερευνών που παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2001, η συνολική οικονομική δραστηριότητα της χώρας θα αυξηθεί για το σύνολο της περιόδου 1998-2010 από 1.800 δις δραχμές έως 3.600 δις δραχμές σε σταθερές τιμές του 2000, συμβάλλοντας έτσι και στη μείωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του Α.Ε.Π.), ενισχύοντας το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) κατά 0,8% ετησίως, για την περίοδο 1998-2011 (για το σύνολο της περιόδου η αύξηση αναμένεται να φθάσει στο 11,1%). Ειδικά την τριετία 2002-2004, η αύξηση θα φθάσει το 1,7% και τη χρονιά τέλεσης της διοργάνωσης⁵⁶ στο 2%, αφού θα εισρεύσουν επενδυτικά κεφάλαια (κυρίως για έργα επέκτασης κι αναβάθμισης της αθλητικής υποδομής, αλλά και για αναγκαία έργα γενικής υποδομής), θα αυξηθεί η απασχόληση και η ζήτηση στον τομέα των υπηρεσιών (τουρισμός, μεταφορές, τηλεπικοινωνίες κτλ.) και θα τονωθεί η δραστηριότητα στις κατασκευές και στη βιομηχανία.

6.4. ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΜΕ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, θα «αγγίξει» πολλές πτυχές της ελληνικής οικονομίας. Συνοπτικά, οι κυριότεροι τομείς που θα «ευεργετηθούν» είναι:

- Η Βιομηχανία
- Οι κατασκευές
- Οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια και η πληροφορική
- Οι υπηρεσίες
- Ο κρατικός προϋπολογισμός

Η ελληνική βιομηχανία, θα εκσυγχρονίσει τον εξοπλισμό της, ενώ εκτιμάται ότι η συνολική αύξηση του κύκλου εργασιών της (εξαιτίας της αυξημένης ζήτησης για

⁵⁶ «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι επιπτώσεις στον ελληνικό τουρισμό», Γ. Παπανίκος, σελ. 112, Ι.Τ.Ε.Π., 1999.

ενθύμια, είδη λαϊκής τέχνης, παραδοσιακά προϊόντα, αλλά και για οικοδομικά υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στις κατασκευές, για έπιπλα και αθλητικό ή τεχνολογικό εξοπλισμό) θα ανέλθει σε 650 εκατομμύρια δολάρια. Τα ελληνικά προϊόντα, θα γίνουν πιο ανταγωνιστικά (προς αυτή την κατεύθυνση θα συμβάλει η προβολή που θα έχουν οι ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες θα αναλάβουν χορηγοί των Ολυμπιακών Αγώνων) και πιο αξιόπιστα, γεγονός που θα ωφελήσει τον δευτερογενή τομέα παραγωγής μακροπρόθεσμα (θα αυξηθεί η δυνατότητα διείσδυσης των ελληνικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές). Σε ένα άλλο επίπεδο, η εφαρμογή – την ίδια χρονική περίοδο – προγραμμάτων για την ανάπτυξη διεθνών σχέσεων με τις βιομηχανίες των γειτονικών χωρών, θα δώσει τη δυνατότητα στις ελληνικές επιχειρήσεις για συνεργασίες πάνω σε κοινά σχέδια και για άντληση τεχνολογίας.

Συνταρακτικές αλλαγές, θα συντελεστούν στον κλάδο των κατασκευών, καθώς οι Ολυμπιακοί Αγώνες, αποτελούν το έναυσμα για απόκτηση τεχνογνωσίας, εξαγορές, συγχωνεύσεις και συνεργασίες εταιριών (προς αυτή την κατεύθυνση συνέβαλε και η ψήφιση του Ν. 2940/01, που παρέχει κίνητρα για αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων και δημιουργία ισχυρών ομίλων), προκειμένου οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις να αυξήσουν την ευελιξία τους και την ικανότητά τους, στην πραγματοποίηση μεγάλων έργων⁵⁷). Η κατασκευαστική δραστηριότητα, εξαιτίας των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 και της υλοποίησης του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, θα μετατοπιστεί από τα μικρά προς τα μεσαία και μεγάλα κατασκευαστικά έργα, γεγονός που προβλέπεται να αυξήσει τη συγκέντρωση των μεριδίων αγοράς στον κατασκευαστικό κλάδο. Ακόμη εκτιμάται, ότι – λόγω της μεγάλης έκτασης των παρεμβάσεων που απαιτούνται – η συνολική δραστηριότητα του κλάδου θα φθάσει στο 12% (στην περίπτωση χωρών – όπως η Ισπανία και οι Η.Π.Α. – που φιλοξένησαν προηγούμενες διοργανώσεις ο κύκλος εργασιών του κατασκευαστικού τομέα αυξήθηκε κατά 8%), η συμβολή του κατασκευαστικού κλάδου στο Α.Ε.Π. της χώρας θα ανέλθει σε 0,8%, ενώ θα αυξηθεί η ζήτηση τεχνικού κι εξειδικευμένου προσωπικού (το Ινστιτούτο Οικονομικών Κατασκευών εκτιμάει ότι έως το 2004 θα δημιουργηθούν 62.600 νέες

⁵⁷ «Construction Industry Productivity & Human Resources Adequacy for the Implementation of CSF III & Olympic Games 2004 Construction Projects», σελ. 6, Institute for Economic Studies of the Construction Industry & Ministry of Environment, Physical Planning and Public Works, 2000.

θέσεις εργασίας⁵⁸ για ειδικότητες «αιχμής» (ανεβάζοντας έτσι τον αριθμό των απασχολουμένων του κλάδου σε 350.000 άτομα) και θα ανακάμψουν οι τιμές των μετοχών του κλάδου στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Όλες αυτές οι αλλαγές που θα συντελεστούν, καθώς και το γενικότερο κλίμα ευφορίας που θα δημιουργηθεί στον κατασκευαστικό κλάδο, αναμένεται να ωθήσουν στην έξοδο των ελληνικών εταιριών στο εξωτερικό και ιδίως στις αναδυόμενες αγορές των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης, παρέχοντάς τους έτσι, νέα πεδία επενδυτικής δράσης.

«Άνθιση» όμως, θα γνωρίσει και ο τομέας των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και της πληροφορικής, αφού θα αυξηθεί θεαματικά η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες, θα εισαχθεί προηγμένος εξοπλισμός που θα παραμείνει στην Ελλάδα μετά το τέλος της διοργάνωσης, ενώ ο ανταγωνισμός θα οδηγήσει στη χρήση νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και στην εφαρμογή καινοτόμων δράσεων και προγραμμάτων⁵⁹. Για έργα τεχνολογίας εν όψει 2004, αναμένεται να δαπανηθούν συνολικά περίπου 150 δισεκατομμύρια δραχμές (440 εκατομμύρια ευρώ), γεγονός που θα τονώσει τα αναπτυξιακά σχέδια των εταιριών του κλάδου και θα διανοίξει νέους ρόλους για την ελληνική βιομηχανία επικοινωνιών. Μέσα από αυτές τις επενδύσεις, η Ελλάδα θα αποκτήσει επικοινωνιακή ποιότητα και σύγχρονα επικοινωνιακά προϊόντα, ενώ θα έχει τη δυνατότητα – εφόσον εκμεταλλευτεί όλες τις ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν – να εξελιχθεί σε κέντρο πληροφορίας, τηλοψίας, τηλεοπτικής παραγωγής και διακίνησης της πληροφορίας σε ολόκληρη τη Βαλκανική Χερσόνησο αλλά και στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου.

Ευνοημένες θα είναι και οι υπηρεσίες, που σχετίζονται με τις μεταφορές (ταχυδρομεία κτλ.), τον πολιτισμό (ξεναγοί, εκδοτικοί οίκοι κτλ.), τη διατροφή (εταιρίες τροφοδοσίας κτλ.) και το εμπόριο (χονδρικό και λιανικό), ενώ οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα επηρεάσουν θετικά κι άλλα επαγγέλματα, που ανήκουν στον τριτογενή τομέα της οικονομίας (μεταφραστές, διαφημιστές, διοργανωτές συνεδρίων, χρηματοοικονομικοί και επιχειρηματικοί σύμβουλοι, υπεύθυνοι δημοσίων σχέσεων, οι εταιρίες ενοικίασεως

⁵⁸ Από αυτούς οι 15.000 θα είναι νέοι μηχανικοί, 7.000 τεχνικό προσωπικό, 35.000 νομιμοποιημένοι μετανάστες και 5.600 διοικητικό προσωπικό.

⁵⁹ Ένα πρώτο δείγμα των αλλαγών που θα συντελεστούν παίρνουμε ήδη με τον εκσυγχρονισμό του τηλεπικοινωνιακού δικτύου της χώρας, με την ψηφιοποίηση των τηλεφωνικών γραμμών και τη χρήση νέων τεχνολογιών όπως το Integrated Services Digital Network, το Νοήμιον Δίκτυο και το Telecommunication Management Network.

αυτοκινήτων και σκαφών, ταξιδιωτικοί οργανισμοί, οι εταιρίες που θα αναλάβουν την εκπαίδευση του μόνιμου προσωπικού και των εθελοντών, οι επιχειρήσεις παραγωγής λογισμικού κτλ.). Η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων δεν θα είναι ομοιόμορφη σε όλα τα επαγγέλματα, αλλά αναμφισβήτητα ο τομέας των υπηρεσιών θα ωφεληθεί από την τέλεση της διοργάνωσης.

Τέλος, αν δεν υπάρξουν νέες υπερβάσεις στον προϋπολογισμό της διοργάνωσης και ορισμένα προγράμματα (εθνικών χορηγών κτλ.) που αφορούν τα έσοδα, ξεπεράσουν κάθε προσδοκία, τότε η 28^η Ολυμπιάδα ίσως αποδειχθεί κερδοφόρα για τα ταμεία του κράτους. Άλλωστε, συν τοις άλλοις, τα ταμειακά έσοδα του δημόσιου προϋπολογισμού αναμένεται να ενισχυθούν από τις παρακάτω πηγές:

- Τους αυξημένους φόρους εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων από δραστηριότητες άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένες με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Τις αυξημένες εισπράξεις φόρου προστιθέμενης αξίας, λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας που συνεπάγονται οι Αγώνες, καθώς κι από την επίπτωση της διοργάνωσης στην μακροοικονομική ανάπτυξη της χώρας.
- Τις μειώσεις των επιδομάτων ανεργίας και τις αυξημένες εισφορές που θα εισπραχθούν ως συνέπεια της απασχόλησης που θα δημιουργήσει άμεσα η διοργάνωση των Αγώνων.
- Από τα έσοδα άμεσης κι έμμεσης φορολογίας που θα προκύψουν εξαιτίας των αντίστοιχων επενδυτικών δραστηριοτήτων του ιδιωτικού τομέα που θα επεκτείνει τις δραστηριότητες του σε συμπληρωματικές με τους αγώνες υπηρεσίες⁶⁰.
- Το αυξημένο τουριστικό συνάλλαγμα που θα εισρεύσει στην ελληνική οικονομία.

Πάντως, πέρα από τα χρήματα, το μεγαλύτερο όφελος για την Ελλάδα, θα είναι να διοργανώσει με επιτυχία, τη διοργάνωση που «δώρισε» στην αθλητική νεολαία όλου του κόσμου...

⁶⁰ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 31, I.O.B.E., 2000.

6.5. ΚΕΡΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, αποτελούν μια τεράστια πρόκληση για την Ελλάδα, προκειμένου να προωθήσει την τουριστική της «εικόνα» στο εξωτερικό και να αξιοποιήσει τις δυνατότητές της, καθώς για δεκαεφτά ημέρες θα προβληθεί σε ολόκληρη την οικουμένη! Ο συνδυασμός τουρισμού κι Αγώνων, συνιστά μια τεράστια πρόκληση για την επιλογή της χώρας μας, σαν τουριστικού προορισμού το 2004, ενώ η παγκόσμια δημοσιότητα που θα λάβει η Ελλάδα για μεγάλο χρονικό διάστημα και η βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών, θα δημιουργήσουν μια σημαντική αύξηση της τουριστικής ζήτησης από τη διεθνή αγορά.

Ποια είναι όμως η υφιστάμενη κατάσταση του ελληνικού τουρισμού; Και ποιος θα είναι ο αντίκτυπος των Ολυμπιακών Αγώνων στον αριθμό των επισκεπτών; Ο ελληνικός τουρισμός σκιαγραφείται σήμερα ως εξής:

- Με βάση τον ετήσιο αριθμό αφίξεων, η Ελλάδα κατέχει την 15^η θέση στον κόσμο, την 4^η μεταξύ των χωρών της Μεσογείου και την 1^η στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Ωστόσο, ο τουρισμός στην Ελλάδα βρίσκεται στο στάδιο της ωρίμανσης, με τον αριθμό των τουριστών και των διανυκτερεύσεων να παρουσιάζουν στατικές τάσεις και τα τουριστικά έσοδα να βαίνουν μειούμενα⁶¹. Παράλληλα, δεν αποκλείεται η Ελλάδα να βιώσει σύντομα τις αρνητικές επιπτώσεις του μοντέλου που έχει υιοθετήσει (μαζικός τουρισμός, δηλαδή μεγάλος αριθμός τουριστών με χαμηλή διαθέσιμη τουριστική δαπάνη ανά άτομο και μικρή διάρκεια παραμονής στη χώρα μας, σε συνδυασμό με έντονη εποχικότητα που συγκεντρώνεται στους θερινούς μήνες Ιούλιο κι Αύγουστο, αλλά και με υψηλή συγκέντρωση της χώρας προέλευσης των επισκεπτών – πάνω από το 50% προέρχεται από τη Γερμανία, τη Μεγάλη Βρετανία, την Ιταλία και την Ολλανδία), αφού το τουριστικό της προϊόν, είναι αφενός δίχως χαρακτηριστικά μοναδικότητας κι αφετέρου εύκολα ανταγωνίσιμο από τις υπόλοιπες μεσογειακές χώρες.
- Το 2000, οι τουριστικές δαπάνες ανήλθαν σε 10 δισεκατομμύρια δολάρια!
- Η συμμετοχή-συμβολή του τουρισμού στο Α.Ε.Π. της Ελλάδας φθάνει το 16%.

⁶¹ Γι' αυτό η Ελλάδα κατέχει την 27^η θέση στη σχετική λίστα.

- Το 20% του εργατικού δυναμικού της χώρας καταπιάνεται – άμεσα ή έμμεσα – με τον τουρισμό.
- Στην ελληνική επικράτεια υπάρχουν 8.000 ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών (με 600.000 κλίνες συνολικά) και περίπου 30.000 επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων (με 500.000 κλίνες συνολικά).

Όσον αφορά τον αντίκτυπο των Ολυμπιακών Αγώνων στον αριθμό των επισκεπτών, οι διοργανωτές υποστηρίζουν, ότι οι αφίξεις θα αυξηθούν κατά 150.000 άτομα, αλλά μάλλον πρόκειται περί υπερεκτίμησης, αν κρίνουμε από τις διοργανώσεις του παρελθόντος (Τόκιο, Μόναχο, Μόσχα, Μόντρεαλ, Λος Άντζελες κτλ.). Το πιθανότερο είναι ότι, οι τουρίστες που θα επισκεφθούν το 2004 την Ελλάδα με αποκλειστικό σκοπό να παρακολουθήσουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, δεν θα ξεπεράσουν τους 100.000. Και προς αυτή την κατεύθυνση, συνηγορούν οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι τηλεοπτικό γεγονός.
- Παράγοντες, όπως το κόστος και το σύστημα διανομής των εισιτηρίων, η ατμοσφαιρική ρύπανση, η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η έλλειψη θέσεων στάθμευσης, αλλά και ψυχολογικοί λόγοι όπως είναι η προσδοκία πολυκοσμίας που δρα αποτρεπτικά για την εξεύρεση διαμονής⁶².
- Τα ελκυστικά πακέτα προσφορών που αναμένεται να προσφέρουν χώρες όπως η Ισπανία⁶³, η Ιταλία, η Τουρκία, η Αίγυπτος και η Τυνησία, που ανταγωνίζονται την Ελλάδα, ως κυριότεροι τόποι διακοπών στη Μεσόγειο.

⁶² «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond- M. Παπαναστασίου, σελ. 23-24, I.O.B.E., 1999.

⁶³ Ήδη σε συνεργασία με την «UNESCO» εξήγγειλε ότι το καλοκαίρι του 2004 θα διοργανώσει το Παγκόσμιο Φόρουμ Πολιτισμού, το οποίο θα διαπραγματευτεί θέματα ειρήνης, διαφορετικότητας των πολιτισμών, αειφόρου ανάπτυξης, παιδείας, γλωσσών του κόσμου και θάλασσας, ενώ στα πλαίσια της εκδήλωσης θα πραγματοποιηθούν δεκάδες συνέδρια κι εκδηλώσεις, παρουσιάσεις εφαρμογών πολυμέσων και ιντερνετ, διαλέξεις για την ιστορία της ναυπηγικής και τη ναυτική κληρονομιά, συζητήσεις για την εκπαίδευση και την τέχνη, απαγγελίες συγγραφέων, παιχνίδια για νέους, θεματικές εκθέσεις για το Παγκόσμιο Φεστιβάλ Τεχνών το οποίο συν τοις άλλοις περιλαμβάνει από μουσική, χορούς και θεάματα έως εθνικές μαγειρικές.

Έπειτα από όλα αυτά, αναρωτιέται κανείς εάν θα ωφεληθεί ο ελληνικός τουρισμός από τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων. Η απάντηση, είναι καταφατική, αφού:

- Θα αυξηθεί η ξενοδοχειακή υποδομή, θα αναβαθμιστούν ποιοτικά οι υπάρχουσες τουριστικές εγκαταστάσεις και θα βελτιωθούν οι προσφερόμενες υπηρεσίες (ήδη ορισμένοι επιχειρηματίες έχουν ξεκινήσει την κατασκευή νέων ξενοδοχείων στην Αττική⁶⁴, ενώ έχει δρομολογηθεί και η ανακαίνιση – κόστους 502,9 εκατομμυρίων ευρώ – 96 υφιστάμενων μονάδων, οι οποίες αξίζει να επισημανθεί ότι σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζουν το χαμηλότερο, κατά μέσο όρο, έτος κατασκευής:1962).
- Θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος της Ελλάδας, λόγω της μοναδικότητας που προσδίδουν – μέσω της φήμης που δημιουργούν και των έργων υποδομής – οι Ολυμπιακοί Αγώνες στη χώρα διεξαγωγής τους⁶⁵. Ακόμη η καθιέρωση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος, μειώνει το κόστος συναλλαγών για τους επισκέπτες που προέρχονται από τις χώρες-μέλη της ευρωζώνης κι έτσι αυξάνεται το συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας έναντι άλλων γειτονικών χωρών (Τουρκία, Αίγυπτος, Τυνησία), που αποτελούν σημαντικούς πόλους έλξης τουριστών.
- Θα αναβαθμιστεί η «εικόνα» της χώρας στη συνείδηση των επισκεπτών της και θα είναι εφικτή η προσέλκυση τουριστών υψηλού εισοδήματος, αλλά και η δημιουργία μιας μόνιμης τουριστικής πελατείας.
- Θα αυξηθεί ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών, αλλά και ο συνολικός αριθμός των διανυκτερεύσεων στην Αθήνα και κατ' επέκταση σε ολόκληρη τη χώρα⁶⁶. Σύμφωνα μάλιστα με μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, εξαιτίας των Ολυμπιακών Αγώνων σε ολόκληρη την Ελλάδα θα πραγματοποιηθούν 91.734.755 περισσότερες διανυκτερεύσεις την περίοδο 1999-2009⁶⁷.

⁶⁴ Το Νοέμβριο του 2000, το υπουργείο Ανάπτυξης αποφάσισε την άρση του χαρακτηρισμού της Αττικής ως κορεσμένης τουριστικά περιοχής.

⁶⁵ «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond- M. Παπαναστασίου, σελ. 134, I.O.B.E., 1999.

⁶⁶ «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond- M. Παπαναστασίου, σελ. 83, I.O.B.E., 1999.

⁶⁷ «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond- M. Παπαναστασίου, σελ. 117, I.O.B.E., 1999.

- Θα αναπτυχθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού (συνεδριακός, θρησκευτικός, εκθεσιακός, αθλητικός, φιλιππικός, οικολογικός, ιαματικός, επιστημονικός, αναψυχής, οικοτουρισμός, γαστρονομικός, τρίτης ηλικίας κτλ.) κι εξειδικευμένα τουριστικά πακέτα (θα συνδυάζουν την παρακολούθηση των Ολυμπιακών Αγώνων με διακοπές στα ελληνικά νησιά).
- Θα αντιστραφεί η τάση μείωσης των αλλοδαπών τουριστών που επισκέπτονταν την Αθήνα⁶⁸.
- Θα ενισχυθεί η απασχόληση του τριτογενή τομέα, ενώ θα εκπαιδευτούν τα στελέχη κι ολόκληρο το προσωπικό του τουριστικού κλάδου.
- Η Αθήνα θα μετατραπεί από ενδιάμεσο σταθμό που είναι σήμερα, σε τελικό προορισμό των τουριστών που επισκέπτονται τη χώρα μας.
- Θα αυξηθεί εντυπωσιακά ο αριθμός των παρακινούμενων τουριστών που θα έρθουν στην Ελλάδα. Μάλιστα, σε μια μελέτη του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Μελετών, οι τουρίστες που θα επισκεφθούν τη χώρα μας την περίοδο 1998-2011, λόγω της προβολής που θα τύχει η Αθήνα και η Ελλάδα γενικότερα από την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων, υπολογίζονται σε 6.000.000 ή κατά μέσο όρο 440.000 επιπλέον αλλοδαποί τουρίστες ετησίως⁶⁹.
- Οι χρηματικές εισροές από τους επιπλέον αλλοδαπούς τουρίστες εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 2,3 τρισεκατομμύρια δραχμές για την περίοδο 1998-2011 ή κατά μέσο όρο σε 161 δισεκατομμύρια δραχμές ανά έτος, σε τιμές του 1999⁷⁰.
- Θα ανοιχθούν νέες προοπτικές για τον ελληνικό τουρισμό, μιας και η επιτυχημένη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων θα αποτελέσει το σημείο εκκίνησης μιας δυναμικά σχεδιασμένης τουριστικής πολιτικής και μοχλό ανάπτυξης του κλάδου.
- Θα δοθεί στις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τον τουρισμό, να αποταθούν σε ένα νέο κοινό⁷¹.

⁶⁸ «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymont- M. Παπαναστασίου, σελ. 81, I.O.B.E., 1999.

⁶⁹ «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι επιπτώσεις στον ελληνικό τουρισμό», Γ. Παπανίκος, σελ. 19, I.T.E.Π., 1999.

⁷⁰ «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι επιπτώσεις στον ελληνικό τουρισμό», Γ. Παπανίκος, σελ. 117, I.T.E.Π., 1999.

⁷¹ «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymont- M. Παπαναστασίου, σελ. 134, I.O.B.E., 1999.

Ωστόσο, η επίδραση των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, ούτε ξεκινάει, αλλά ούτε τελειώνει το 2004. Αντιθέτως, ο αντίκτυπος τους, αρχίζει από την περίοδο της προετοιμασίας και ολοκληρώνεται τουλάχιστον μια πενταετία μετά τη διεξαγωγή της διοργάνωσης!

Δυστυχώς, η Ελλάδα δεν αξιοποίησε όσο έπρεπε την περίοδο προετοιμασίας της 28^{ης} Ολυμπιάδας. Ενδεικτικά αναφέρουμε το γεγονός, ότι μόλις δυο χρόνια πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες, η ξενοδοχειακή υποδομή της Αθήνας εξακολουθεί να εμφανίζει σοβαρές ελλείψεις σε κλίνες και σε ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών. Κι ως αποφάσισε ο υπουργός Ανάπτυξης, την πλήρη άρση του καθεστώτος κορεσμού που υφίστανται στην Αθήνα σήμερα! Όμως, το χειρότερο είναι, ότι αρκετοί επιχειρηματίες, βλέποντας από τη μια μεριά τη διάψευση των προσδοκιών για αύξηση της τουριστικής κίνησης κατά την προολυμπιακή περίοδο (η πληρότητα στα ξενοδοχεία της πρωτεύουσας είναι φέτος κοντά στο 50%) κι από την άλλη τη διατήρηση πολεοδομικών (όπως λόγου χάρη αυτών που αφορούν τη μεταφορά του συντελεστή δόμησης) και νομικών (για παράδειγμα, τα ξενοδοχεία που είναι για περισσότερα από πέντε χρόνια κλειστά ή έχουν αλλάξει χρήση, δεν τυγχάνουν των κινήτρων του εκσυγχρονισμού που λαμβάνουν όλα τα ξενοδοχεία της χώρας, γεγονός που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα κι αντικίνητρο για τις όποιες επενδύσεις σχεδίαζαν οι ιδιοκτήτες τους) διατάξεων, που έκαναν ασύμφορη οποιαδήποτε επένδυση, απέσυραν τα σχέδιά τους για την κατασκευή νέων ξενοδοχείων στην Αττική⁷².

Κι όλα αυτά, παρότι η ελληνική κυβέρνηση προσέδωσε στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και την πολιτιστική διάσταση, με τη θεσμοθέτηση της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας. Στόχος; Το κοινό του εξωτερικού να γνωρίσει το πολιτιστικό παρελθόν της Αθήνας και το κοινό του εσωτερικού να απολαύσει καλλιτέχνες και να παρακολουθήσει συναυλίες, εκθέσεις και θεατρικές παραστάσεις. Όμως, το εν λόγω πρόγραμμα δεν προβλήθηκε καταλλήλως, ενώ η υλοποίησή του ξεκίνησε καθυστερημένα⁷³.

Τι πρέπει να γίνει από 'δω και πέρα; Καταρχήν, να επισπευσθούν οι διαδικασίες κατασκευής των νέων ξενοδοχειακών μονάδων και να ξεπεραστούν τα κάθε μορφής πολεοδομικά και νομικά κωλύματα, που παρεμποδίζουν την πραγματοποίηση

⁷² «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond- M. Παπαναστασίου, σελ. 117, I.O.B.E., 1999.

⁷³ Αν κι έπρεπε να τεθεί σε ισχύ από την επομένη της ανάθεσης της διοργάνωσης, άρχισε το 2001.

επενδύσεων στον ξενοδοχειακό τομέα. Θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν άμεσα όλοι οι αρμόδιοι φορείς, ότι με τα σημερινά δεδομένα η ξενοδοχειακή υποδομή που υπάρχει σε ακτίνα 180 χλμ. από το Ολυμπιακό Στάδιο της Αθήνας, ανέρχεται σε 45.000 δωμάτια ξενοδοχείων και σε 20.000 ενοικιαζόμενα δωμάτια, όταν η ζήτηση την περίοδο διεξαγωγής της Ολυμπιάδας θα φθάσει τουλάχιστον τις 100.000 δωμάτια. Συνεπώς, θα εμφανιστεί έντονο πρόβλημα στη φιλοξενία των φιλάθλων-επισκεπτών, που πρέπει οπωσδήποτε να επιλυθεί. Μετά, επιβάλλεται να ξεκινήσει εκστρατεία διαφήμισης της Ελλάδας στο εξωτερικό, με προβολή της σημειολογίας ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες επιστρέφουν στον τόπο όπου «γεννήθηκαν» και είναι ευκαιρία για τους πολίτες όλου του κόσμου, να γνωρίσουν το «πνεύμα της αρχαιότητας». Καλό θα ήταν, να δοθεί βαρύτητα στο εμπορικό σήμα «Ελλάδα», προβάλλοντας διαφορετικές διαστάσεις από αυτές που είναι γνωστές σήμερα. Μάλιστα, εάν συνδεόταν το τουριστικό προϊόν της Ελλάδας με το σήμα των Ολυμπιακών Αγώνων (που παρεμπιπτόντως, είναι το τρίτο πιο αναγνωρίσιμο στον κόσμο), αυτό θα σηματοδοτούσε την εκ βάθρων αναδιάρθρωση της αντίληψης που υπάρχει στο εξωτερικό για τη χώρα μας, ενισχύοντας παράλληλα τη θέση του στο πλαίσιο του διεθνούς ανταγωνισμού. Κατόπιν, είναι αδήριτη ανάγκη να υπογραφούν μνημόνια συνεργασίας με τις πόλεις (Πεκίνο κτλ.) που θα διοργανώσουν ή φιλοδοξούν (Βανκούβερ, Βέρνη, Σάλτσμπουργκ κτλ.) να διοργανώσουν τους επόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες (χειμερινούς και θερινούς), προκειμένου να υπάρξουν πολιτιστικές ανταλλαγές. Η συνεργασία, μπορεί να επεκταθεί και στις υπόλοιπες χώρες της Βαλκανικής (Γιουγκοσλαβία, Ρουμανία, Τουρκία, Βουλγαρία κτλ.) και της ευρύτερης περιοχής (Συρία, Ισραήλ, Μάλτα, Αίγυπτος, Κροατία κτλ.) για προσέλκυση τουριστών, μιας και οι Ολυμπιακοί Αγώνες διεξάγονται στην Ανατολική Μεσόγειο έπειτα από 108 χρόνια. Τέλος, καλό θα είναι να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού (συνεδριακός, θρησκευτικός, εκπαιδευτικός, θαλάσσιος κτλ.) και στην προσφορά εξειδικευμένων τουριστικών πακέτων, αλλά και να επιδιωχθεί η διοργάνωση αθλητικών γεγονότων (τουρνουά κτλ.) πριν από το 2004 σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, τα οποία αφενός θα συνδέονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, αφετέρου θα δίνουν την ευκαιρία στους αλλοδαπούς αθλητές να προετοιμαστούν και να προσαρμοστούν στις κλιματολογικές συνθήκες της χώρας μας, αυξάνοντας έτσι την τουριστική κίνηση της Ελλάδας.

Και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, τι; Η τουριστική κίνηση προβλέπεται αυξημένη, ενώ θα κορυφωθεί το 2006. Η Ελλάδα λοιπόν, επιβάλλεται να διατηρήσει σε υψηλό επίπεδο τις παρεχόμενες υπηρεσίες, να εκπονήσει επιθετικές διαφημιστικές καμπάνιες και να εφαρμόσει μακροχρόνιο μάρκετινγκ με βασικό παράγοντα προσέλκυσης επισκεπτών, την πραγματοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων.

Όλες αυτές οι ενέργειες, θα παράσχουν τη δυνατότητα στη χώρα μας, να αποτελεί έναν σημαντικό τουριστικό προορισμό και μετά το πέρας της διοργάνωσης. Καλό είναι επίσης, να αξιοποιηθεί, η εμπειρία του Σίδνι (το έτος διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων φιλοξένησε 210 συνέδρια και περισσότερους από 250.000 συνέδρους, οι οποίοι δαπάνησαν 1 δισεκατομμύριο δολάρια Αυστραλίας) και κυρίως της Βαρκελώνης, η οποία μετά το 1992 φιλοξένησε εκθέσεις, φεστιβάλ και συνέδρια διεθνούς ακτινοβολίας (ο αριθμός τους το 1997 ήταν αυξημένος κατά 167% έναντι των συνεδρίων που πραγματοποιήθηκαν στην πόλη το 1990 και συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν 1.000 συνέδρια το 1997 έναντι 373 το 1990, ενώ σήμερα η πρωτεύουσα της Καταλονίας έχει εξελιχθεί σε πρώτο παγκοσμίως συνεδριακό προορισμό, κατέχοντας το 30% της παγκόσμιας «αγοράς» συνεδρίων!) και ουσιαστικά παρέμεινε στο παγκόσμιο προσκήνιο για μια ολόκληρη δεκαετία!

Συνοψίζοντας, επιβάλλεται οι κινήσεις που θα πραγματοποιηθούν να είναι ουσιαστικές και οι δράσεις που θα αναληφθούν να «πλημμυρίζουν» από φαντασία και πρωτοτυπία, στοιχεία που θα κάνουν τη διαφορά συγκριτικά με κοινότοπα προϊόντα άλλων τουριστικών προορισμών.

6.6. ΧΟΡΗΓΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Εντυπωσιακά είναι τα αποτελέσματα που έχουν σημειωθεί στον τομέα των χορηγιών. Αν και βρισκόμαστε δυο χρόνια πριν από τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, οι συμφωνίες που έχουν επιτευχθεί, ξεπερνούν κάθε προσδοκία, γεγονός που αποδεικνύει το τεράστιο ενδιαφέρον που υπάρχει από τον επιχειρηματικό κόσμο της χώρας, για να προβληθεί διαμέσου της διοργάνωσης και να συνδεθεί με το νέο

εθνικό εγχείρημα, το οποίο αποτελεί ένα πολύ δυνατό μέσο επικοινωνιακής στρατηγικής, με υψηλή αναγνωρισιμότητα κι απόδοση .

Οι χορηγοί, διακρίνονται σε δυο κατηγορίες:α) στους τοπ χορηγούς και β) στους εθνικούς χορηγούς.

Οι τοπ χορηγοί, είναι εταιρίες-κολοσσοί, οι οποίες έχουν συνάψει μακροχρόνια συμβόλαια συνεργασίας με τη Δ.Ο.Ε. κι ενισχύουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ανεξάρτητα από τον τόπο τέλεσής τους. Από τα χρήματα που εισρέουν στο ταμείο της (εκτός από τις χορηγίες, άλλες πηγές χρηματοδότησης είναι τα τηλεοπτικά δικαιώματά, οι άδειες εκμετάλλευσης του λογότυπου των Ολυμπιακών Αγώνων, η πώληση εισιτηρίων, κερμάτων και γραμματοσήμων), η Δ.Ο.Ε. παρακρατάει το 10% (για λειτουργικά έξοδα, για να καλύπτει τα έξοδα των αθλητών που προέρχονται από μικρές χώρες, για να καλύπτει τον προϋπολογισμό στη χώρα υποδοχής των αγώνων κτλ.) και το υπόλοιπο 90% το μοιράζονται η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων που είναι υπεύθυνη για τη διοργάνωση των αγώνων, οι Διεθνείς Ολυμπιακές Ομοσπονδίες και οι Εθνικές Ολυμπιακές Επιτροπές⁷⁴.

Οι τοπ χορηγοί λοιπόν, θα συνεισφέρουν με 247,9 εκατομμύρια ευρώ (ή αλλιώς 84.471.925.000 δραχμές) την 28^η Ολυμπιάδα. Αναλυτικότερα, οι τοπ χορηγοί παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΠΙΝΑΚΑΣ 25: ΟΙ ΤΟΠ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
(ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΧΟΡΗΓΟΣ	ΧΡΗΜΑΤΑ	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ -ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΣΥΜΒΟΛΗ
1	SEMA	0	87,7	87,7	32,1%
2	SWATCH	6,5	44,5	51,0	18,6%
3	KODAK	1,8	15,8	17,6	6,4%
4	COCA- COLA	13,5	4,1	17,6	6,4%

⁷⁴ «Ολυμπιακοί Αγώνες 1896-1996: Επίσημος Οδηγός», Δ.Ο.Ε., σελ. 475, εκδόσεις Μαλλιάρης-Παιδεία, 1997.

5	SAMSUNG	0	17,6	17,6	6,4%
6	XEROX	0	17,6	17,6	6,4%
7	VISA	17,0	0	17,0	6,2%
8	McDONALDS	16,6	0	16,6	6,1%
9	MATSUSHITA	4,1	11,2	15,4	5,6%
10	TIME	0,3	9,1	9,4	3,4%
11	JOHN HANCOCK	6,0	0	6,0	2,2%
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΜΕΙΚΤΑ ΕΣΟΔΑ		65,9	207,5	273,5	100%
ΑΜΟΙΒΗ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ				-25,6	
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ				247,9	

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

Από τη μεριά τους, οι εθνικοί χορηγοί (διακρίνονται στις κατηγορίες του μεγάλου χορηγού, του επίσημου υποστηρικτή και του επίσημου προμηθευτή και δεν μπορούν να έχουν επιχειρηματική δραστηριότητα ανταγωνιστική αυτών που έχουν οι τοπ χορηγοί της Δ.Ο.Ε., παρά μόνο στην περίπτωση που αυτοί δεν δραστηριοποιούνται στην αμφιτρύφωνα χώρα κι αφού υπάρξει η απαραίτητη συμφωνία τους με την έγκριση και της Δ.Ο.Ε.), οι οποίοι είναι εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην εκάστοτε οικοδέσποινα χώρα των Ολυμπιακών Αγώνων και έρχονται σε συμφωνία με την κατά τόπο Οργανωτική Επιτροπή, αναμένεται να διαθέσουν – χρήματα, προϊόντα και υπηρεσίες ύψους – 240 εκατομμυρίων ευρώ (81.780.000.000 δραχμές).

Σήμερα, ουσιαστικά και οι δυο στόχοι έχουν επιτευχθεί. Κι αν για τους τοπ χορηγούς δεν υπήρχε καμία αμφιβολία, μιας και δεσμεύονται με ισχυρά συμβόλαια με τη Δ.Ο.Ε., «γεννιόνταν» ερωτηματικά σχετικά με την ανταπόκριση που θα επέδειχναν οι επιχειρήσεις που κινούνται στην ελληνική «αγορά». Όμως, η συμμετοχή στο χορηγικό πρόγραμμα που εξήγγειλε ο Οργανισμός «Αθήνα 2004», ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Έτσι, μια διετία πριν από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, μόλις επτά από τις 40 χορηγικές κατηγορίες έχουν αποφέρει έσοδα 213,2 εκατομμυρίων ευρώ (72.647.900.000 δραχμές)! Από τις υπόλοιπες 33 κατηγορίες (με βασικότερες τις ασφάλειες, την επιβατηγό ναυτιλία και την αεροπορία) θα προέλθουν τα 26,8

εκατομμύρια ευρώ (9.132.100.000 δραχμές), που απομένουν για να συμπληρωθεί με επιτυχία το χορηγικό πρόγραμμα της 28^{ης} Ολυμπιάδας. Στον πίνακα που ακολουθεί, μπορείτε να δείτε τις εταιρίες-εθνικούς χορηγούς των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004:

ΠΙΝΑΚΑΣ 26: ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΧΟΡΗΓΟΣ	ΧΡΗΜΑΤΑ	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΣΥΜΒΟΛΗ
1	ΑΙΡΡΑ BANK	54,3	19,7	74,0	30,8%
2	Ο.Τ.Ε.*	29,3	29,3	58,7	24,5%
3	ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΑ -HEINEKEN	17,6	0	17,6	7,3%
4	Ε.Ρ.Τ.	0	16,4	16,4	6,9%
5	HYUNDAI	4,4	11,9	16,3	6,8%
6	ΕΛ.ΤΑ.	5,9	5,9	11,7	4,9%
7	ΔΕΛΤΑ**	7,8	1,8	9,5	4,0%
8	ΦΑΓΕ**	7,3	1,6	9,0	3,8%
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ ΕΣΟΔΑ		126,6	86,6	213,2	88,8%
ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ		13,4	13,4	26,8	11,2%
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΧΟΡΗΓΟΥΣ				240,0	100%

*Επιπλέον ο Ο.Τ.Ε. έχει δεσμευτεί να δαπανήσει άλλα 102,7 εκατομμύρια ευρώ (34.995.025.000 δραχμές) για αναβάθμιση την υποδομή και τις υπηρεσίες τους.

** Η εταιρίες ΔΕΛΤΑ και ΦΑΓΕ δημιούργησαν μια κοινοπραξία κι αναδείχθηκαν από κοινού, μέγα χορηγοί των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

Συνολικά, ο τομέας της χορηγίας (τοπ κι εθνικοί σπόνσορες) θα αποφέρει 447,9 εκατομμύρια ευρώ (166.251.925.000 δραχμές) στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004,

αποτελώντας τη δεύτερη σημαντικότερη πηγή εσόδων (παρέχοντας το 22,8% των πόρων) της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004», μετά φυσικά από τα τηλεοπτικά δικαιώματα της διοργάνωσης(καλύπτουν το 37,5% των εσόδων). Αναλυτικότερα, τα έσοδα της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004» είναι τα ακόλουθα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 27: ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ «ΑΘΗΝΑ 2004»
(ΣΕ ΕΚΑΤ ΕΥΡΩ)

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΣΟΔΩΝ	ΧΡΗΜΑΤΑ
1	ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	736,6
2	ΧΟΡΗΓΟΙ	447,9
	2.1 ΤΟΠ ΧΟΡΗΓΟΙ	247,9
	2.2 ΕΘΝΙΚΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ	240,0
3	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ*	235,0
4	ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΓΩΝΩΝ**	183,0
5	ΑΔΕΙΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ***	56,0
6	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΣ****	17,1
7	ΣΗΜΑ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ(ΜΑΡΚΕΣ, ΛΟΓΟΤΥΠΑ, ΕΜΒΛΗΜΑΤΑ)	5,9
8	ΔΩΡΕΕΣ	20,0
9	ΑΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	221,0
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ		1.962,5

*Τα χρήματα θα προέλθουν από τη μετοχοποίηση του Ο.Π.Α.Π κι από άλλες πηγές κρατικών ενισχύσεων κι ανάπτυξης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών .

**Στις τρεις προηγούμενες Ολυμπιάδες, τα αντίστοιχα έσοδα από εισιτήρια ήταν: στη Βαρκελώνη 73,297 εκατομμύρια ευρώ, στην Ατλάντα 538,663 εκατομμύρια ευρώ και στο Σίδνι 363 εκατομμύρια ευρώ. Η διαφορά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004

αποδίδεται στα μικρότερης χωρητικότητας γήπεδα (άρα, θα είναι μικρότερος κι ο αριθμός των εισιτηρίων που θα τυπωθούν) της Αθήνας.

***Περιλαμβάνονται περισσότερα από 3.000 επίσημα «ολυμπιακά προϊόντα» (δηλαδή προϊόντα που φέρουν το ολυμπιακό σήμα, που στην προκειμένη περίπτωση είναι ο κότινος) κι αφορούν πέντε κατηγορίες προϊόντων:αθλητικά ρούχα, αθλητικά είδη, κοσμήματα, μικροαντικείμενα και είδη διακόσμησης.

****Το φιλοτελικό πρόγραμμα ξεκίνησε το Νοέμβριο του 2000, όταν σε συνεργασία με τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛ.ΤΑ.) κυκλοφόρησε μια σειρά έξι γραμματοσήμων, που φέρουν το έμβλημα του Οργανισμού «Αθήνα 2004». Όσον αφορά τα νομίσματα, μετά την κυκλοφορία των έξι πεντακοσάριων με παραστάσεις των Ολυμπιακών Αγώνων (ήταν τα τελευταία νομίσματα ελληνικής κοπής), υπάρχουν επαφές με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ώστε να παραχωρηθεί άδεια για την παραγωγή συλλεκτικών χαρτονομισμάτων και νομισμάτων σε ευρώ.

ΠΗΓΗ: Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004»

6.7. ΟΦΕΛΗ-ΖΗΜΙΕΣ

Η οικονομική διάσταση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 δεν περιορίζεται μονάχα στον τουρισμό, στο Λ.Ε.Π., στην απασχόληση και σε ορισμένους άλλους βασικούς δείκτες. Κι αυτό γιατί η μεγαλύτερη «γιορτή» του αθλητισμού, αναμένεται να έχει πολυποίκιλα θετικά αποτελέσματα για την Ελλάδα, σε πολλούς τομείς της οικονομικής ζωής του τόπου.

Καταρχήν, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, θα αποτελέσουν το εφελύκτρο ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία. Οι εγκαταστάσεις (αθλητικές και μη) που θα δημιουργηθούν, θα μείνουν ως «προίκα» στην Ελλάδα και τους πολίτες της, η οποία θα συμβάλλει στην επίλυση χρόνιων προβλημάτων που ταλανίζουν την κοινωνία μας.

Σημαντικό όφελος, θα αποκομίσει και η δημόσια διοίκηση, η οποία θα εκσυγχρονίσει τη δομή και τη λειτουργία της. Έτσι όμως, θα γίνει περισσότερο αποτελεσματική και ουσιαστική, ενώ μέσα από την εμπειρία που θα αποκτήσει από την τέλεση μιας διοργάνωσης με τέτοια εμβέλεια κι απαιτήσεις, η δημόσια διοίκηση ίσως

απεμπλακεί τελικά από τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που την ταλανίζουν τις τελευταίες δεκαετίες.

Συνάμα, θα αλλάξει η εικόνα της Ελλάδας και θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητά- παραγωγικότητά της, αφού η χώρα θα αναβαθμίσει τις υποδομές της, θα αποκτήσει νέες τεχνολογίες⁷⁵ και θα εφαρμόσει δημοσιονομική πολιτική. Έτσι, οι επιχειρήσεις υψηλού επιπέδου που δραστηριοποιούνται στο διεθνή χώρο και ψάχνουν για μητροπολιτικές χωροθετήσεις θα βρουν στην Ελλάδα, τις υπηρεσίες που αναζητούν και ταυτόχρονα, ένα ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον. Οφείλουμε εδώ να τονίσουμε, ότι η δημιουργία μεγάλων εκτάσεων πολεοδομημένης γης για έργα όπως το αεροδρόμιο των Σπάτων ή η Αττική Οδός, χωρίς το συνηθισμένο στην Ελλάδα πρόβλημα του κατακερματισμού και της πολυπλοκότητας κι ενίοτε ασάφειας του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, θα δώσει τη δυνατότητα προώθησης μεγάλων επενδυτικών προγραμμάτων που σήμερα προσκρούουν σ' αυτό το οξύ πρόβλημα⁷⁶.

Κατόπιν, οι πρωτόγνωρες μεταφορικές παρεμβάσεις που θα συντελεστούν στην Αθήνα, θα συρρικνώσουν εντυπωσιακά το χρόνο μετακίνησης πληθυσμού κι εμπορευμάτων τόσο προς το εξωτερικό όσο κι από τη μια μεριά της πόλης στην άλλη, δημιουργώντας τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη νέων εμπορικών κέντρων και πληθυσμιακή αύξηση στη βορειοανατολική πλευρά (κυρίως κατά μήκος της Αττικής Οδού) της πρωτεύουσας. Η κατασκευή μάλιστα νέων κατοικιών στην ευρύτερη περιοχή, θα έχει ως αποτέλεσμα την πτώση των τιμών σε περιοχές της Αθήνας που είναι ήδη κορεσμένες.

Όμως, τα σημαντικά μεταφορικά έργα που θα υλοποιηθούν (κυρίως η Αττική Οδός και ο Προαστιακός Σιδηρόδρομος) και η αυξημένη ζήτηση για ακίνητα από επιχειρήσεις (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες, σούπερμάρκετ, καταστήματα ηλεκτρικών ειδών, ξενοδοχειακές μονάδες κτλ.) που θέλουν να δραστηριοποιούνται γύρω από «πόλους έλξης» που στην περίπτωση της Ελλάδας είναι ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, το μετρό, οι αυτοκινητόδρομοι και τα λιμάνια, θα επηρεάσουν άμεσα και την

⁷⁵ Σήμερα οι επενδύσεις σε νέα τεχνολογία ως ποσοστό του Α.Ε.Π. στην Ελλάδα είναι οι μικρότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση με μόλις 1% ετησίως.

⁷⁶ «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 21, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.-Ο.Ρ.Σ.Α.-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", 1999.

κτηματαγορά. Εκτιμάται λοιπόν, ότι θα υπάρχουν αυξητικές τάσεις στις τιμές των ακινήτων της Αθήνας⁷⁷ και ειδικά εκείνων που βρίσκονται στο Μαρούσι και στην ευρύτερη περιοχή του αεροδρομίου «Ελευθέριος Βενιζέλος» (Ραφήνα, Σπάτα, Μάκρη, Παλλήνη, Κορωπί, Γέρακας κτλ.), στην παραλιακή λεωφόρο, σε κεντρικές οδικές αρτηρίες της πόλης και σε περιοχές όπου υπάρχουν επιβατικοί σταθμοί του μετρό και του τραμ⁷⁸. Ακόμη η ανάπτυξη περιοχών, θα επιφέρει άνοδο στις τιμές και στις αποδόσεις των ακινήτων, κυρίως των κατοικιών. Όσον αφορά την επαγγελματική στέγη, εκτιμάται αυξημένη ζήτηση γραφείων σε κατάλληλα σημεία του λεκανοπεδίου Αττικής, η ανάδειξη ορισμένων άλλων νέων περιοχών (Ελαιώνας κτλ.) που βρίσκονται κοντά σε συγκοινωνιακούς κόμβους, ενώ η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και η διείσδυση στην ελληνική αγορά, διεθνών κολοσσιαίων επιχειρήσεων θα ωθήσει στην ανάπτυξη πιο οργανωμένων και μεγαλύτερων – σε έκταση – αποθηκευτικών χώρων. Αξίζει πάντως να επισημανθεί, ότι το ύψος των επιπτώσεων εξαρτάται από το μέγεθος της τοπικής κτηματαγοράς, ενώ είναι μεγαλύτερες όταν η αγορά είναι μικρή και χωρίς υψηλό βαθμό ωριμότητας – καλή ώρα, όπως είναι η ελληνική.

Από 'κει και πέρα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό βασικών μονάδων της κοινωνικής ζωής (τηλεόραση, τηλεπικοινωνίες, συγκοινωνίες κτλ.), ανεβάζοντας έτσι, το βιοτικό επίπεδο της ζωής των πολιτών της Αθήνας (προς αυτή την κατεύθυνση θα βοηθήσει και η μερική ανανέωση των κτιριακών υποδομών της Αττικής) και κατ' επέκταση κι ολόκληρης της Ελλάδας. Η βελτίωση του μεταφορικού δικτύου της Αθήνας θα διευκολύνει εξαιρετικά τους καταναλωτές και θα ενισχύσει την εμπορικότητα χώρων που βρίσκονται στις παρυφές της πόλης, αλλά και στο κέντρο της Αθήνας. Σε ένα άλλο επίπεδο, η δημιουργία περιοχών πρασίνου και χώρων πολιτιστικών κι αθλητικών εκδηλώσεων, οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις και η μείωση της ρύπανσης, θα ανεβάσουν το δείκτη της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πρωτεύουσας.

Τέλος, η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων θα διαταράξει θετικά την εγχώρια ζήτηση, η οποία επηρεάζεται από τις δαπάνες κατασκευής των έργων υποδομής, τις αφίξεις τουριστών, τις πωλήσεις εισιτηρίων και των τηλεοπτικών δικαιωμάτων.

⁷⁷ Οι μέσοι ρυθμοί αύξησης των τιμών αποτιμώνται σε 2% άνω του πληθωρισμού.

⁷⁸ Σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής στοιχεία, υπάρχει αυξημένη ζήτηση ακινήτων στις εξής περιοχές: Μαρκόπουλο, Κορωπί, Ηκέρμυ, Γέρακας, Παλλήνη, Γλυκά Νερά, Κερατέα, Σχοινιάς, Άγιος Ανδρέας, Νέα

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε το γεγονός, ότι κατά το έτος διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων θα παρουσιαστεί αύξηση στις καταναλωτικές δαπάνες, άρα και του τζίρου των εμπορικών καταστημάτων, κυρίως λόγω αύξησης του αριθμού των αφίξεων τουριστών. Οι κλάδοι που αναμένεται να ωφεληθούν περισσότερο είναι της ένδυσης, των αναμνηστικών, της φιλοξενίας και της διατροφής. Όσο για το αυξημένο προϊόν που θα εμφανίσουν ορισμένοι βασικοί τομείς παραγωγής (ο τουρισμός, η βιομηχανία, οι κατασκευές, οι υπηρεσίες, οι τηλεπικοινωνίες και η πληροφορική), θα συμπαρασύρει και μια σειρά από άλλους κλάδους, οι οποίοι διαδραματίζουν το «ρόλο» των εισροών στην παραγωγική διαδικασία. Έτσι λοιπόν, αυξημένο προϊόν και προστιθέμενη αξία θα εμφανίσουν και οι ακόλουθοι κλάδοι: τα ορυχεία, τα μέταλλα, η ηλεκτρική ενέργεια, τα πλαστικά, τα μηχανήματα, το εμπόριο, οι μεταφορές, η γεωργία, τα τρόφιμα, τα ποτά, οι εκδόσεις, τα ταχυδρομεία. Τα οφέλη που θα προκύψουν – και που ιδιαίτερα σε μια περίοδο υψηλής ανεργίας υπερέχουν αναμφισβήτητα έναντι των ζημιών που θα προκληθούν – από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, αναμένεται με την πάροδο του χρόνου να διοχετευτούν από την Αθήνα σε ολόκληρη την ελληνική περιφέρεια.

Ωστόσο, αν νομίζετε ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι μονάχα ρεκόρ, λάμψη, κέρδη και έργα υποδομής, τότε πλανάστε πλάνη οικτρά! Η μεγαλύτερη γιορτή του αθλητισμού εγκυμονεί και κινδύνους για την αμφιτρύφωνα πόλη. Άραγε, ποιες αρνητικές παρενέργειες καλείται να αποφύγει ή να περιορίσει η Αθήνα;

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, θα δημιουργήσουν – λόγω της συσσώρευσης κόσμου, της κατασκευής των αθλητικών εγκαταστάσεων και των έργων υποδομής, αλλά και των αυξημένων αναγκών για νερό, ενέργεια κι άλλους φυσικούς πόρους – πίεση στο ήδη επιβαρυνμένο, περιβάλλον της Αθήνας (ατμοσφαιρική ρύπανση, μεγάλο όγκο απορριμμάτων κτλ.) κι όχληση στην χλωρίδα και στην πανίδα που ενδημεί σ' αυτό. Επιβάλλεται λοιπόν, να ληφθεί υπόψη, ο παράγοντας περιβάλλον σε όλες τις παραμέτρους των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Και κυρίως, δεν πρέπει να λησμονούμε, ότι το «μέτρο» σύγκρισης της Αθήνας, θα είναι η προηγούμενη

Μάκρη, Μαραθώνας, Δάφνη, Περιστέρι, Γλυφάδα, Άλιμος, Ελληνικό, Παλαιό Φάληρο, Μοσχάτο, Βούλα, Βουλαγαμένη.

διοργάνωση, αυτή του Σίδνει, που θεωρήθηκε ως η πιο «πράσινη» Ολυμπιάδα όλων των εποχών!

Από 'κει και πέρα, η Ελλάδα θα πρέπει να ξεπεράσει τις δημοσιονομικές παρενέργειες. Η κατασκευή των αθλητικών εγκαταστάσεων και των έργων υποδομής, απαιτεί μέσα (υψηλή τεχνολογία, μηχανήματα, κτλ.), που είτε δεν υπάρχουν, είτε δεν μπορούν να καλυφθούν από την εγχώρια αγορά, ενώ κάτι ανάλογο, ισχύει και για τις ανάγκες της διοργάνωσης (είδη διατροφής, τηλεοπτικές κάμερες κτλ.). Άρα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα αυξήσουν τις εισαγωγές της Ελλάδας και – υπό την προϋπόθεση ότι οι εξαγωγές θα συνεχίσουν να έχουν γεωργικό προσανατολισμό – θα μειώσουν το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές και θα διευρύνουν το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας.

Και σα να μη φθάνει αυτό, το «ναυάγιο» του αρχικού σχεδίου των διοργανωτών περί αυτοχρηματοδότησης πολλών αθλητικών εγκαταστάσεων και οι συνεχείς υπερτιμολογήσεις, ανέβασαν τον προϋπολογισμό των Ολυμπιακών Αγώνων στο 1.500.000.000.000 δραχμές, ενώ εκφράζονται φόβοι κι ανησυχίες, ότι τελικά το κόστος τους θα «αγγίξει» τα 2.500.000.000.000 δραχμές! Σε περίπτωση που επιβεβαιωθεί το απαισιόδοξο σενάριο, τότε αφενός τα έξοδα της 28^{ης} Ολυμπιάδας θα υπερκεράσουν τα έσοδα με συνέπεια τη διεύρυνση του δημόσιου χρέους κι αφετέρου η ανάγκη χρηματοδότησης των έργων θα θίξει τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ελλάδα προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, με την υπογραφή του Συμφώνου Σταθερότητας⁷⁹.

Συνεπώς, είναι αδήριτη ανάγκη να ακολουθηθεί μια «σφιχτή» πολιτική στα οικονομικά της Ολυμπιάδας, ώστε στις επόμενες γενιές να κληροδοτήσουμε μονάχα «γλυκές» αναμνήσεις από τη διοργάνωση και όχι χρέη, που θα καλυφθούν με επιπρόσθετη φορολογία ή με τη σύναψη δανείων – όπως καλή ώρα συμβαίνει με αυτό που «είναι στα σκαριά» με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.) – που διευρύνουν το εξωτερικό χρέος της χώρας.

Τέλος, αρνητικές επιπτώσεις από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 είναι πιθανό να εμφανιστούν στην κατανομή των δημοσίων επενδύσεων (η Αθήνα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων θα καρπωθεί το μεγαλύτερο μέρος των δημοσίων

⁷⁹ Εμπεριέχει την υποχρέωση της Ελλάδας για ισοσκελισμένους ή πλεονασματικούς προϋπολογισμούς και την πραγματοποίηση υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων που θα χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημοσίου χρέους.

επενδύσεων, γεγονός που θα καθυστερήσει την υλοποίηση των μεγάλων έργων υποδομής στην επαρχία), στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (θα υποβαθμιστεί ο ρόλος τους, εξαιτίας της έλλειψης διαφάνειας, μηχανισμών ελέγχου, ισότητας ευκαιριών, αλλά και της εισόδου στην ελληνική αγορά μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων), αλλά και στο επίπεδο διακύμανσης του πληθωρισμού (θα δεχθεί πιέσεις, αφού η υπερβολική ζήτηση θα συμπαρασύρει άνοδο των τιμών, ειδικά βασικών καταναλωτικών αγαθών).

6.8. ΕΘΝΙΚΑ ΟΦΕΛΗ

Η ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, επιτάχυνε την υλοποίηση ορισμένων έργων υποδομής, τα οποία αναβαθμίζουν παγκοσμίως, τη θέση της Ελλάδας. Τα έργα αυτά είναι:

- Το Διεθνές Αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος».
- Το Αττικό Μετρό.
- Η ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου (συνολικού μήκους 3,5 χιλιομέτρων, θα συντομεύει το χρόνο διέλευσης από 45 σε 5 λεπτά), που θα φέρει το όνομα του Χαρίλαου Τρικούπη προς τιμή του αείμνηστου Έλληνα πολιτικού.
- Ο οδικός άξονας Πάτρας-Αθήνας-Θεσσαλονίκης-Ευζώνων.
- Η ζεύξη Ακτίου-Πρέβεζας.
- Η Ιόνια Οδός (θα ενώνει τα Ιωάννινα με την Πάτρα).
- Το τραμ της Αθήνας.
- Η Αττική Οδός.
- Η αναβάθμιση των λιμανιών που αποτελούν τις πόλεις εισόδου της χώρας (Ηγουμενίτσα, Πάτρα, Θεσσαλονίκη, Βόλος, Πειραιάς).
- Η Εγνατία Οδός (θα μειώσει σχεδόν στο μισό την απόσταση Ηγουμενίτσας-Αλεξανδρούπολης).

Μπορεί μερικά από τα έργα (όπως λόγω χάρη η Εγνατία Οδός) να μην έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το 2004, ωστόσο η συμβολή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία της

χώρας είναι τεράστια, ενώ σε συνδυασμό με τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, θα οδηγήσουν στη «δικτύωση» της Ελλάδας στην παγκόσμια αγορά και στην αναβάθμιση του ρόλου της στην ευρύτερη περιοχή⁸⁰.

Η Ελλάδα λοιπόν, θα ενισχύσει την γεωπολιτική και γεωοικονομική της θέση στα Βαλκάνια και στη Μέση Ανατολή. Μπορεί πλέον να διαδραματίσει, ουσιαστικότερο ρόλο για τις οικονομίες των γειτονικών της χωρών, ενώ έχει τη δυνατότητα να εξελιχθεί στον σημαντικότερο διαμετακομιστικό πόλο ανάμεσα στη Δυτική Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, αλλά και για τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Και προς αυτή την κατεύθυνση, αναμένεται να επιδράσει θετικά και η επικείμενη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) προς Ανατολάς...

Ακόμη, η Ελλάδα θα κερδίσει οικονομικά, σε ακτινοβολία και σε κύρος, ενώ θα προβάλλει τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και την οικονομία της στα διεθνή Μ.Μ.Ε., μέσω της συνεχούς παρουσίας της για πολλές ημέρες σ' αυτά. Η παρουσία αυτή, ισοδυναμεί με μια πολυετή δωρεάν εκστρατεία προβολής, χρηματικού ισοδύναμου πολλαπλάσιου ύψους αυτού που χρηματοδοτείται σε ετήσια βάση, από τον Ε.Ο.Τ., το Υπουργείο Εξωτερικών κι άλλους αρμόδιους φορείς⁸¹. Μάλιστα, μέσω της δημοσιότητας, μπορεί να προσελκυστούν κι άλλα γεγονότα (π.χ. εκθέσεις, αθλητικές συναντήσεις κτλ.) στο μέλλον.

Εκτός όμως από τον οικονομικό τομέα, η Ελλάδα αναμένεται – μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων – να επηρεαστεί θετικά σε διεθνές, πολιτικό, κοινωνικό, περιφερειακό και πολιτιστικό επίπεδο. Ειδικότερα, σε διεθνές επίπεδο, οι Ολυμπιακοί Αγώνες ίσως αποτελέσουν το έναυσμα για τη βελτίωση των διπλωματικών σχέσεων της Ελλάδας, με την Τουρκία και τα Σκόπια, καθώς και με τις υπόλοιπες χώρες των Βαλκανίων. Ακόμη, η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να καλλιεργήσει μια εικόνα αποτελεσματικού εταίρου και να διαδραματίσει ένα ρόλο διαμορφωτή ειρήνης και διεθνούς συνεννόησης και προς αυτή την κατεύθυνση συμβάλλει καθοριστικά η προώθηση της ιδέας περί αναβίωσης του «θεσμού» της ολυμπιακής εκχειρίδας κατά τη

⁸⁰ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 27, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

⁸¹ «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 19, Υ. Π.Ε. ΧΩ. Δ.Ε.- Ο.Ρ.Σ. Α-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", 1999.

διάρκεια διεξαγωγής της διοργάνωσης. Σε πολιτικό επίπεδο τώρα, μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων, θα επιτευχθεί συναίνεση και σύνθεση όλων των ιδεολογικών τάσεων κι απόψεων. Από την άλλη μεριά, σε κοινωνικό επίπεδο, οι Αγώνες θα ενισχύσουν την εθνική ενότητα, θα δημιουργήσουν αίσθημα εθνικής υπερηφάνειας, αυτοπεποίθησης και δυναμισμού στα μέλη του κοινωνικού συνόλου, ενώ θα κινητοποιήσουν τον ελληνισμό της διασποράς, ο οποίος θα έρθει ξανά σε «επαφή» με την πατρίδα.

Το κλείσιμο των σημαντικότερων αθλητικών εγκαταστάσεων της Αθήνας (Σ. Ε. Φ., Ο. Α. Κ. Α. κτλ.), καθώς και μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, προκειμένου να ανακαινιστούν εν όψει του 2004, θα δώσει στην ελληνική περιφέρεια τη δυνατότητα να διοργανώσει μεγάλα αθλητικά (πανελλήνια πρωταθλήματα κτλ.) και οικονομικά γεγονότα (συνέδρια κτλ.), τα οποία θα αναδείξουν τις πτυχές της άλλης Ελλάδας και θα ενισχύσουν το εισόδημα των κατοίκων της, μειώνοντας παράλληλα τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες της χώρας. Τέλος σε πολιτιστικό επίπεδο, μέσα από τις τελετές έναρξης και λήξης αλλά και των άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων που θα πραγματοποιηθούν, θα αναδειχθεί η πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας και θα γίνουν επαφές με παραδόσεις άλλων χωρών.

Παράλληλα, η τέλεση της 28^{ης} Ολυμπιάδας, θα αυξήσει το γόητρο και την ευημερία της Ελλάδας, ενώ ενδεχομένως να αναβαπτιστεί και η ίδια η διοργάνωση, που τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζεται από άκρατη εμπορευματοποίηση κι από σκανδαλοθηρία! Με τις νέες τεχνολογίες επικοινωνίας (ψηφιακή και δορυφορική τηλεόραση, διαδίκτυο κτλ.) στην υπηρεσία του ανθρώπου και των ιδεών και τη συμμετοχή των πολιτών, η Ελλάδα έχει τη μοναδική ευκαιρία να διαδώσει την ολυμπιακή ιδέα, προσδίδοντας στις αξίες και στα ιδανικά της, μια σύγχρονη ταυτότητα και να περάσει σε όλο τον κόσμο, το πραγματικό μήνυμα του αθλητισμού.

Όσον αφορά την Αθήνα, θα αναβαθμίσει την ποιότητα ζωής των πολιτών της, θα αυξήσει το ποσοστό πρασίνου που αναλογεί σε κάθε κάτοικό της, ενώ θα γίνει πιο προσβάσιμη πόλη για τους επισκέπτες της. Παράλληλα, η ελληνική πρωτεύουσα, χάρη στην πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της, μπορεί να αναδειχθεί σε μητροπολιτικό κέντρο της Ανατολικής Μεσογείου. Η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου και των υποδομών (συγκοινωνίες, περίθαλψη, ασφάλεια) της Αθήνας, θα οδηγήσει σε έλξη δραστηριοτήτων

που δεν μπορούν να χωροθετηθούν σε άλλα σημεία του Ελλαδικού χώρου. Το γεγονός αυτό, θα έχει μακροχρόνια δευτερογενείς διαπεριφερειακές συνέπειες στην Αττική (καθώς θα υπάρχει διάχυση των δραστηριοτήτων σ' αυτήν) και πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις-ενισχύσεις της περιφέρειας⁸². Τέτοιες επιπτώσεις μπορεί να καλύπτουν τους τομείς: τουρισμού, μεταφορές, σίτισης, ποιότητας καταλυμάτων, υπηρεσίες κτλ.

Εν κατακλείδι, η πραγματοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, είναι ένα έργο μείζονος εθνικής σημασίας που προάγει την αθλητική και οικονομική ανάπτυξη και τη διεθνή προβολή της χώρας, συμβάλλει στην ορθολογική χωροταξική οργάνωση και βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας κι αποβλέπει ιδίως:

- Στην παρουσία της Ελλάδας – για μακρύ χρονικό διάστημα – στην παγκόσμια σκηνή και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας της στο διεθνή κι ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και στον ευρύτερο μεσογειακό και βαλκανικό της περίγυρο.
- Στην ανάδειξη της Αθήνας ως μητροπολιτικής πρωτεύουσας διεθνούς κι ευρωπαϊκής ακτινοβολίας, κέντρου παροχής υπηρεσιών ποιότητας κι επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε τομείς αιχμής.
- Στη δημιουργία σύγχρονων αθλητικών, πολιτιστικών, τουριστικών και κοινωνικών υποδομών που θα εξυπηρετούν τόσο την ευρύτερη περιοχή της Αθήνας όσο και το σύνολο της χώρας.
- Στην ανάδειξη, αποκατάσταση, βιώσιμη ανάπτυξη και ολοκληρωμένη διαχείριση του παράκτιου μετώπου της πρωτεύουσας στο Σαρωνικό ως υπερτοπικής ζώνης αθλητισμού, αναψυχής, πολιτιστικών δραστηριοτήτων και σύγχρονων ήπιων μορφών τουρισμού.
- Στην προστασία, ανάδειξη και βιώσιμη διαχείριση περιοχών φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Αττικής, καθώς και στην ανάδειξη και προβολή της ιστορικής, πολιτιστικής κι αισθητικής φυσιογνωμίας της πόλης⁸³.

⁸² «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 9, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

⁸³ «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 5, Υ. ΠΕ. ΧΩ. Δ. Ε.- Ο .Ρ. Σ. Α-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", 1999.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 6

Περισσότερα από 2 τρισεκατομμύρια δραχμές (!) θα κοστίσει στην Ελλάδα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Ο τελευταίος προϋπολογισμός που κατάρτισε το υπουργείο Οικονομικών, προσδιορίζει τα έξοδα της διοργάνωσης στο 1,493 τρισεκατομμύρια δραχμές (ή 4.402.054.292 ευρώ), χωρίς όμως να λαμβάνει υπόψη του, τις δαπάνες για την κατασκευή σημαντικών μεταφορικών έργων (τραμ. προαστιακός σιδηρόδρομος κτλ.) και την προσαρμογή των υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων στις ολυμπιακές προδιαγραφές, τον προϋπολογισμό της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», καθώς επίσης και το κόστος αισθητικής αναβάθμισης του Ο.Α.Κ.Α., κατασκευής του Ολυμπιακού Χωριού, καθώς και 30 έργων μικρότερης εμβέλειας.

Ωστόσο, το άσχημο στην όλη υπόθεση είναι, ότι κάθε χρόνο ο προϋπολογισμός των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, αναθεωρείται προς τα πάνω! Ξεκίνησε από τα 450 δισεκατομμύρια δραχμές το 1997 και σήμερα το πραγματικό του ύψος, ουσιαστικά είναι απροσδιόριστο!!! Ως αιτίες των συνεχόμενων υπερβάσεων του προϋπολογισμού, φέρονται να είναι ορισμένοι κακοί χειρισμοί (συμπίεση της κατασκευής των έργων μέσα σε μια μόλις διετία, εσφαλμένες αρχικές εκτιμήσεις του κόστους, πολυαρχία φορέων, σύγκρουση για περιβαλλοντικά ζητήματα κτλ.), η ελληνική «πρακτική» σύμφωνα με την οποία σχεδόν ποτέ ένα δημόσιο έργο δεν ολοκληρώνεται στο ύψος του προϋπολογισμού με τον οποίο ανατέθηκε και κυρίως το «ναυάγιο» των σχεδίων για κατασκευή μιας σειράς έργων με αυτοχρηματοδότηση (το κόστος τους, επωμίστηκε τελικά το κράτος).

Η χρηματοδότηση των έργων υποδομής που απαιτούνται για τους Ολυμπιακούς Αγώνες θα γίνει από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης κι από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (έχει συνάψει ήδη δάνειο με την ελληνική κυβέρνηση για την κατασκευή του τραμ της Αθήνας), ενώ οι δαπάνες για τις αθλητικές εγκαταστάσεις θα καλυφθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους. Όσο για τον προϋπολογισμό της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», παρουσιάζεται ισοσκελισμένος, έχοντας ως κυριότερες «πηγές» εσόδων τα τηλεοπτικά δικαιώματα, τις χορηγίες, τη συμμετοχή του ελληνικού δημοσίου, τα εισιτήρια των Αγώνων, τις άδειες

εκμετάλλευσης των εμπορικών προϊόντων, την πώληση νομισμάτων που θα φέρουν το έμβλημα των Αγώνων, το φιλοτελισμό, το σήμα της διοργάνωσης και τις δωρεές.

Ανεξάρτητα πάντως από το κόστος των Ολυμπιακών Αγώνων, η διοργάνωση θα επηρεάσει θετικά, σημαντικούς τομείς της οικονομικής ζωής του τόπου (παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, απασχόληση, ανεργία, Α.Ε.Π., βιομηχανία, κατασκευές, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, πληροφορική, υπηρεσίες, κρατικός προϋπολογισμός, τουρισμός, δημόσια διοίκηση, υποδομές κτλ.), ενώ θα ενισχύσει τη γεωπολιτική και γεωοικονομική θέση της Ελλάδας στα Βαλκάνια και στην περιοχή της Μέσης Ανατολής. Βέβαια, η φιλοξενία της 28^{ης} Ολυμπιάδας εγκυμονεί και κινδύνους για το ήδη επιβαρημένο, φυσικό περιβάλλον της Αθήνας, το εμπορικό ισοζύγιο, τον πληθωρισμό και το δημόσιο χρέος της Ελλάδας, την ανάπτυξη της επαρχίας και τον ρόλο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην οικονομία της χώρας. Αυτοί οι «σκόπελοι» όμως, μπορούν να ξεπεραστούν με την εφαρμογή μιας στρατηγικής ισομερούς ανάπτυξης της χώρας και μιας συνετής οικονομικής πολιτικής.

7.1. ΦΟΡΕΙΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Το κόστος συντήρησης των 30 σταδίων που θα κληροδοτήσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 στην Ελλάδα, βασανίζει την ελληνική κυβέρνηση, καθώς είναι ο κεντρικός φορέας που οφείλει να αξιοποιήσει όλες αυτές τις εγκαταστάσεις. Έτσι λοιπόν, οι ιθύνοντες αναζητούν πηγές χρηματοδότησης των γηπέδων που θα κατασκευαστούν για τις ανάγκες της 28^{ης} Ολυμπιάδας, ώστε να μην εγκαταλειφθούν στη φθορά του χρόνου.

Κι αυτό γιατί, με εξαίρεση ένα-δύο έργα που έχουν δρομολογηθεί να αξιοποιηθούν μελλοντικά δίχως την κρατική οικονομική στήριξη, τα υπόλοιπα δεν προσελκύουν το ενδιαφέρον της ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας. Αποτέλεσμα; Το τεράστιο κόστος της ετήσιας συντήρησής τους, να κληθούν να πληρώσουν τα κρατικά ταμεία και ουσιαστικά οι φορολογούμενοι...

Μπροστά σ' αυτό το όχι και τόσο ευπρόσδεκτο ενδεχόμενο, το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας προέβη την Άνοιξη του 2002, στη σύσταση ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.», η οποία ανέλαβε τη διοίκηση, τη διαχείριση και την αξιοποίηση όλων των αθλητικών εγκαταστάσεων. Η εν λόγω εταιρία, ιδρύθηκε με αρχικό κεφάλαιο 10.000.000 ευρώ, είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με μοναδικό της μέτοχο το ελληνικό δημόσιο και μπορεί συν τοις άλλοις να προσφεύγει σε απευθείας δανειοδότηση από τράπεζες, χωρίς να επιβαρύνει το δημόσιο χρέος, αλλά και σε πρόσκληση ενδιαφέροντος στο επενδυτικό κοινό για άντληση κεφαλαίων, μέσω της εισόδου της στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Στους «κόλπους» του υπουργείου Πολιτισμού πάλι, λειτουργεί η Επιτροπή Μεταολυμπιακών Χρήσεων, η οποία όμως μέχρι στιγμής δε διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο (είναι απλώς ένα πολιτικό όργανο). Πάντως, οι δυνατές λύσεις στο πρόβλημα της μελλοντικής αξιοποίησης των αθλητικών εγκαταστάσεων είναι τρεις:

- Πρόσκληση ενδιαφέροντος σε επενδυτές, οι οποίοι θα μπορούν να μεταβάλλουν τη χρήση των γηπέδων από αθλητική σε εμπορική.
- Μετοχοποίηση των τίτλων τους.
- Πώληση ή ενοικίαση.

Σε περίπτωση τώρα, που εμφανιστεί μειωμένο το επενδυτικό ενδιαφέρον του ιδιωτικού κεφαλαίου, το πιθανότερο είναι, οι αθλητικές εγκαταστάσεις να περιέλθουν στην εποπτεία του υπουργείου Αθλητισμού, ενώ δεν θα πρέπει να αποκλειστεί κι ενδεχόμενη ανάμειξη των αθλητικών ομοσπονδιών της χώρας, αλλά και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι, Νομαρχίες).

Πάντως, ό,τι κι αν συμβεί τελικά, το σίγουρο είναι ένα: η Ελλάδα, σεβόμενη την ιστορία της ως «γενέτειρα» του ολυμπισμού, επιβάλλεται και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 να παραμείνει στο αθλητικό προσκήνιο. Κι ένας καλός τρόπος για να επιτευχθεί αυτό, είναι η ανάληψη διοργανώσεων (παγκόσμια και πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα, διοργάνωση μεγάλων τουρνουά προετοιμασίας εθνικών ομάδων, τελικοί αγώνες μεγάλων αθλητικών γεγονότων κτλ.), οι οποίες με καλή οικονομική διαχείριση και με επιτυχημένη διαφημιστική εκστρατεία, μπορούν να αποδειχθούν κερδοφόρες, συμβάλλοντας έτσι και στην κάλυψη ενός τμήματος των εξόδων συντήρησης των σταδίων που θα κατασκευαστούν εν όψει 2004.

Ωστόσο για πολλές αθλητικές εγκαταστάσεις, όπως λόγου χάρη το Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας στον Άγιο Κοσμά, η λύση για την αξιοποίησή τους, θα προέλθει μέσα από τον... τουρισμό! Κι αυτό γιατί, η ύπαρξη υποδομής υψηλών προδιαγραφών (οργανωμένη μαρίνα σκαφών, ασφάλεια, παροχή υπηρεσιών κτλ.) θα δώσει το έναυσμα στους τουρίστες να επισκεφθούν την Ελλάδα, συνδράμοντας έτσι στην κάλυψη των δαπανών συντήρησης. Μόνο, που θα πρέπει να γίνουν βαθιές τομές στον τουριστικό κλάδο και να ανασχεδιαστεί εκ βάθρων η στρατηγική που μέχρι στιγμής ακολουθείται και η οποία χαρακτηρίζει το «προϊόν» που παράγεται, από εποχικότητα κι από μαζικότητα. Είναι ανάγκη λοιπόν, να προωθηθεί ο θεματικός τουρισμός, πολλές εκφάνσεις του οποίου (αθλητικός, ναυταθλητισμός κτλ.), θα συμβάλλουν στην αξιοποίηση των εγκαταστάσεων που θα χρησιμοποιηθούν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και θα στηρίξουν και την ξενοδοχειακή υποδομή της χώρας, καθώς: α) θα επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο και β) θα προσελκύσουν τουρίστες υψηλότερων εισοδημάτων.

7.2. Η ΕΠΟΜΕΝΗ... ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Και μετά την Ολυμπιάδα του 2004, τι; Αυτό το ερώτημα «βασανίζει» την Οργανωτική Επιτροπή «Αθήνα 2004» και κυρίως την ελληνική κυβέρνηση, η οποία θα κληθεί να αναλάβει το κόστος συντήρησης δεκάδων αθλητικών εγκαταστάσεων σε ολόκληρη την Αττική.

Πάντως μέχρι στιγμής, οι αρμόδιοι δεν φαίνεται να νοιάζονται για το τι θα συμβεί την επόμενη ημέρα της τελετής λήξης της 28^{ης} Ολυμπιάδας, γεγονός που υποδηλώνει και η ανυπαρξία σχεδιασμού, αλλά και οποιασδήποτε μελέτης σχετικά με τη μεταολυμπιακή χρήση των υπό κατασκευή έργων. Προς το παρόν λοιπόν, υπάρχουν μόνο σκέψεις, οι οποίες ενδεχομένως να αναθεωρηθούν ή ακόμη-ακόμη και να ανατραπούν μέχρι το 2004. Άλλωστε, μέχρι τότε υπάρχει αρκετός χρόνος για τροποποιήσεις κι αλλαγές...

Ωστόσο, ας σταχυολογήσουμε τις απόψεις που έχουν κατά καιρό εκφραστεί για τη μεταολυμπιακή χρήση των αθλητικών – και μη -- εγκαταστάσεων που θα χρησιμοποιηθούν για τη φιλοξενία της 28^{ης} Ολυμπιάδας, αρχής γενομένης φυσικά από το έργο-σταθμό για τον κατασκευαστικό κλάδο: το Ολυμπιακό Χωριό. Σύμφωνα με όσα ορίζουν τα άρθρα 3 και 4 του από 23.2./6.3.1987 Π.Δ.⁸⁴, το Ολυμπιακό Χωριό θα πρέπει να έχει δυο ειδικές χρήσεις: α) Γενική κατοικία (κατοικία, ξενοδοχεία μέχρι 100 κλινών και ξενώνες, εμπορικά καταστήματα πλην υπεραγορών και πολυκαταστημάτων, γραφεία, τράπεζες, ασφάλειες, κοινωφελείς οργανισμοί, κτίρια εκπαίδευσης, εστιατόρια, αναψυκτήρια, θρησκευτικοί χώροι, κτίρια κοινωνικής πρόνοιας, επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης, πρατήρια βενζίνης, αθλητικές εγκαταστάσεις, κτίρια στάθμευσης, πολιτιστικά κτίρια) και β) Πολεοδομικό κέντρο-κεντρικές λειτουργίες πόλης-τοπικό κέντρο συνοικίας-γειτονιάς (κατοικία, ξενοδοχεία-ξενώνες-λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις, εμπορικά καταστήματα, γραφεία, τράπεζες, ασφάλειες, κοινωφελείς οργανισμοί, διοίκηση, εστιατόρια, αναψυκτήρια, κέντρα διασκέδασης-αναψυχής, χώροι συνάθροισης κοινού, πολιτιστικά κτίρια, κτίρια εκπαίδευσης, θρησκευτικοί χώροι, κτίρια κοινωνικής πρόνοιας, επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής

⁸⁴ Φ. Ε. Κ. 166Α.

όχλησης, κτίρια στάθμευσης, πρατήρια βενζίνης, αθλητικές εγκαταστάσεις, εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων, εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών)⁸⁵.

Ο Ο.Ε.Κ. λοιπόν, που έχει αναλάβει τη χρηματοδότηση, αλλά και την υλοποίηση αυτού του μοναδικού – για τα ελληνικά δεδομένα – έργου, σκοπεύει μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων, να μετατρέψει τους ξενώνες φιλοξενίας των αθλητών σε οικισμό, στον οποίο θα διαμένουν περίπου 9.500-10.000 δικαιούχοι, στα πλαίσια των στεγαστικών του προγραμμάτων. Φιλοδοξία των υπευθύνων είναι, ο οικισμός αυτός να αποτελέσει πρότυπο χρήσης κι ορθολογικής αξιοποίησης ανακυκλώσιμων υλικών, σύγχρονων συστημάτων ενεργειακής αυτονομίας κι εξοικονόμησης (μέσω του πρασίνου, το οποίο θα φθάνει τα 15,5 τετραγωνικά μέτρα ανά κάτοικο, θα επιτευχθεί βελτίωση του μικροκλίματος και συγκράτηση της θερμοκρασίας σε χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με το κέντρο της Αθήνας) διαχείρισης απορριμμάτων κι άλλων φιλικών ως προς το περιβάλλον τεχνολογιών. Πάντως, μέχρι στιγμής ένα είναι το δεδομένο: ότι οι ξενώνες φιλοξενίας των αθλητών θα πρέπει να δεχθούν τροποποιήσεις, προκειμένου να ανταποκριθούν στη μεταολυμπιακή τους χρήση. Οι αλλαγές αυτές είναι οι εξής:

- Κατασκευή κουζίνας σε κάθε διαμέρισμα
- Αύξηση του εμβαδού των 2.292 διαμερισμάτων (1.316 θα έχουν εμβαδόν 102-115 τ.μ. και θα διαθέτουν τρία υπνοδωμάτια, ενώ τα υπόλοιπα 976 θα έχουν επιφάνεια 84-97 τ.μ. και θα έχουν από δυο υπνοδωμάτια)
- Κατασκευή δυο λουτρών σε κάθε διαμέρισμα
- Προβλέπεται η δημιουργία άνετων χώρων καθιστικών, ενώ κάθε οικία θα διαθέτει μεγάλες βεράντες
- Στα υπόγεια των κτιρίων θα κατασκευαστούν από μια αποθήκη και μια θέση στάθμευσης για κάθε διαμέρισμα.

Τα εύλογα ερωτήματα που προκύπτουν είναι ποιος θα επωμιστεί το κόστος αυτών των αλλαγών, σε ποιους δικαιούχους και με ποιον τρόπο και καθεστώς θα παραδοθούν οι

⁸⁵ «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 88, Υ. ΠΕ. ΧΩ. Δ.Ε.- Ο.Ρ.Σ. Α-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων “Αθήνα 2004”, 1999.

κατοικίες. Τα έξοδα μετατροπής των ξενώνων σε κατοικίες, θα κληθεί να πληρώσει ο Ο.Ε.Κ. και δη η εταιρία του, «Ολυμπιακό Χωριό 2004 Α. Ε.», που συστάθηκε για την κατασκευή και τη μεταολυμπιακή προσαρμογή του Ολυμπιακού Χωριού (ο Οργανισμός «Αθήνα 2004» έχει υποχρέωση από τη σύμβαση που έχει υπογράψει με τον Ο.Ε.Κ., να παραδώσει το Ολυμπιακό Χωριό, τουλάχιστον δυο μήνες μετά το τέλος των Παραολυμπιακών καθαρό από έπιπλα κι άλλα μετακινούμενα αντικείμενα, ενώ μέχρι τον Δεκέμβριο του 2005 πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί όλες οι εργασίες που απαιτούνται για την αναμόρφωση του χώρου). Αναφορικά τώρα, με τους χρήστες του Ολυμπιακού Χωριού, οι πληροφορίες αναφέρουν, ότι προτεραιότητα από τον Ο.Ε.Κ. θα δοθεί στους σεισμόπληκτους της περιοχής και σε περίπτωση που δεν βρουν ιδιοκτήτη όλες οι κατοικίες, τότε οι εναπομείναντες θα μοιραστούν με κλήρωση μεταξύ όλων των δικαιούχων του Οργανισμού. Το «τοπίο» αναμένεται να διαλευκανθεί οριστικά μέσα στο 2003, όταν ο Ο.Ε.Κ. θα καθορίσει τα κριτήρια με βάση τα οποία θα παραχωρηθούν οι κατοικίες στους σεισμόπληκτους και στους δικαιούχους του οργανισμού, ενώ συνάμα θα καταρτίσει μελέτη για τη μεταολυμπιακή αξιοποίηση του Ολυμπιακού Χωριού. Τότε, ίσως επανέλθουν στο προσκήνιο και οι προτάσεις που έχουν ακουστεί και οι οποίες θέλουν στο Ολυμπιακό Χωριό να στεγαστούν δημόσιες υπηρεσίες και στο υπόλοιπο τμήμα του να δημιουργηθεί τεχνολογικό πάρκο σε συνδυασμό με τη λειτουργία ορισμένων πολυτεχνικών σχολών, μέσω της μετασκευής των αθλητικών εστιών σε φοιτητικές⁸⁶.

Ωστόσο, το σίγουρο είναι, ότι η πολυκλινική που θα κατασκευαστεί στο Ολυμπιακό Χωριό, θα μετατραπεί μεταολυμπιακά από το υπουργείο Υγείας, σε ένα σύγχρονο αστικό κέντρο υγείας, το οποίο θα διαθέτει ερευνητικά εργαστήρια, εξεταστήρια, μονάδα βραχείας νοσηλείας, αίθουσα πραγματοποίησης μικρών χειρουργικών επεμβάσεων, έξι κλίνες διανυκτέρευσης, γιατρούς όλων των ειδικοτήτων και σταθμό του Ε.Κ.Α.Β. Το δε κτίριο διοίκησης του Ολυμπιακού Χωριού, μετά το πέρας της διοργάνωσης θα δεχθεί τις απαραίτητες τροποποιήσεις, ώστε να μπορεί να λειτουργήσει ως δημοτικό σχολείο.

⁸⁶ «Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004», σελ. 109, Ι.Ο.Β.Ε., 2000.

Όσο για το «φιλέτο» του Ολυμπιακού Χωριού, τη Διεθνή Ζώνη, αναμένεται έπειτα από το 2004 να αυξήσει την έκτασή της (θα κατασκευαστούν επιπλέον 32.000 τ.μ. εγκαταστάσεων, σε ένα τμήμα των οποίων θα στεγαστεί το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών⁸⁷) και να αποκτήσει ένα πολυδύναμο εμπορικό κέντρο (θα διατεθεί προς εκμετάλλευση σε ιδιώτη κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού), πολιτιστικά κέντρα, εστιατόρια, καφέ, κινηματογράφοι, χώροι φιλοξενίας και τουρισμού, καταστήματα και θέσεις πάρκινγκ, ενώ ένα κτίριό της (το οποίο κατασκευάζεται από τούβλο, αλουμίνιο και κρύσταλλο και η χρηματοδότησή του έχει εξασφαλιστεί από τη σύμπραξη δανείου με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων), θα αλλάξει χρήση, αφού θα στεγάσει το 2005, τις υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων⁸⁸. Αξίζει πάντως να επισημανθεί, ότι η ελληνική κυβέρνηση αναζητεί ανάδοχο για ένα τμήμα της διεθνούς ζώνης του Ολυμπιακού Χωριού. Ο ιδιώτης-επενδυτής, θα αναλάβει το κόστος κατασκευής όλων των κτιρίων που απαιτούνται, με αντάλλαγμα την εκμετάλλευσή τους για 70 χρόνια. Όμως, οι προσφορές που κατατέθηκαν στον Ο.Ε.Κ. από έξι κοινοπραξίες ελληνικών κατασκευαστικών ομίλων, χαρακτηρίστηκαν ιδιαίτερα χαμηλές (συγκεκριμένα υποβλήθηκαν με μηδενικές εκπτώσεις στις προσφορές), συγκριτικά πάντα με το μέγεθος και την μελλοντική αποδοτικότητα του έργου. Τέτσι, ο διαγωνισμός, που έχει προκηρυχθεί για τη Διεθνή Ζώνη του Ολυμπιακού Χωριού, κηρύχθηκε άγονος και εάν δεν αλλάξουν συνταρακτικά τα δεδομένα (δηλαδή δεν κατατεθεί κάποια αξιόλογη προσφορά από ιδιώτες-επενδυτές ώστε το έργο να γίνει με αυτοχρηματοδότηση) το Φθινόπωρο που αναμένονται εξελίξεις γύρω από το εν λόγω θέμα, τότε το έργο θα χαρακτηριστεί δημόσιο, κάτι που σημαίνει ότι θα κληθεί η ελληνική κυβέρνηση να καλύψει εξολοκλήρου, το κόστος κατασκευής της Διεθνούς Ζώνης του Ολυμπιακού Χωριού, αυξάνοντας έτσι κι άλλο, τον προϋπολογισμό της διοργάνωσης.

Τι προβλέπεται να γίνει στο Ελληνικό; Το μεγαλύτερο κομμάτι της έκτασης του πρώην αεροδρομίου, θα εξελιχθεί μεταολυμπιακά σε πνεύμονα πρασίνου, ικανοποιώντας έτσι και το χρόνιο αίτημα των κατοίκων της περιοχής (Αλίμου, Αργυρούπολης,

⁸⁷ Έχει ήδη υπογραφεί σύμβαση μεταξύ Ι.Γ.Μ.Ε. και του Ο. Ε. Κ. για την πώληση του ακινήτου, έναντι τιμήματος που θα προκύψει μετά την αποτίμηση.

Ελληνικού και Γλυφάδας). Συγκεκριμένα, η πρόταση που έχει υιοθετηθεί από την ελληνική κυβέρνηση αναφέρει ότι τα 4.000 από τα 6.500 στρέμματα του Ελληνικού θα μετατραπούν σε Μητροπολιτικό Πάρκο, το οποίο θα είναι το μεγαλύτερο της Αττικής κι ένα από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης. Όσο για την ειδική κατασκευή (ένα τεχνητό βουνό ύψους εννέα μέτρων) που απαιτείται για τη διεξαγωγή του αθλήματος του κανό-σλάλομ, θα χρησιμεύσει ως... νεροτσουλήθρα της waterland που θα δημιουργηθεί στο Ελληνικό.

Από 'κει και πέρα, στον υπόλοιπο χώρο και σύμφωνα με τη μελέτη που εκπόνησε για λογαριασμό του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας η ομάδα του καθηγητή, Λουδοβίκου Βασενχόφεν, θα δημιουργηθεί ένα σύγχρονο συνεδριακό κέντρο χωρητικότητας 10.000 ατόμων σε ένα υφιστάμενο κτίριο του Ανατολικού αερολιμένα, ενώ θα κτιστεί και τερματικός σταθμός (αμαξοστάσιο) του τραμ. Από τις αθλητικές εγκαταστάσεις, θα παραμείνουν τα γήπεδα της ξιφασκίας και του μπάσκετ, ενώ θα μειωθεί η χωρητικότητα (από 15.000 θεατές σε 8.000) του σταδίου που θα φιλοξενήσει το χόκεϊ. Τέλος, σύμφωνα με τα σενάρια που... κυκλοφορούν, ένα τμήμα της έκτασης του Ελληνικού θα αξιοποιηθεί για ήπια οικιστική παρέμβαση, με σκοπό την πώληση των κατοικιών και τη χρηματοδότηση της διαμόρφωσης του Μητροπολιτικού Πάρκου.

Η περιοχή του Φαληρικού Όρμου προβλέπεται μελλοντικά να αξιοποιηθεί ως υπερτοπικός πόλος αθλητισμού, αναψυχής και πολιτιστικών λειτουργιών, στην οποία μπορούν να περιλαμβάνονται χρήσεις του άρθρου 8 του από 23.2/6.3.1987 Π.Δ. εξαιρουμένων των ξενοδοχείων, κέντρων διασκέδασης-αναψυχής, γηπέδων γκολφ, κατοικίας και καζίνο⁸⁹.

Η μεταολυμπιακή χρήση των εγκαταστάσεων στο Φαληρικό Όρμο, σχεδιάζεται να περιλαμβάνει συνεδριακό, εκθεσιακό, κινηματογραφικό κέντρο, αθλητικές εγκαταστάσεις (γυμναστήριο), εστιατόρια, καταστήματα, χώροι γραφείων και πολυθεαμάτων. Όσο για το γήπεδο του βόλεϊ, θα μετατραπεί σε υπαίθριο θέατρο, χωρητικότητας περίπου 4.000 ατόμων.

⁸⁸ Στο εσωτερικό του κτιρίου προβλέπεται η κατασκευή αίθουσας πολλαπλών χρήσεων, εστιατορίου, παιδικού σταθμού για τις εργαζόμενες μητέρες, βιβλιοθήκης και γυμναστηρίου, ενώ ακόμη θα υπάρχουν και δυο χώροι στάθμευσης: ένας υπόγειος για 186 αυτοκίνητα κι ένας υπαίθριος για 179 οχήματα.

⁸⁹ «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 7, Υ. ΠΕ. ΧΩ. Δ.Ε.- Ο.Ρ.Σ. Α-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", 1999.

Το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο στο Μαρκόπουλο, θα φιλοξενήσει τον Ιππόδρομο Αθηνών (κάτι τέτοιο θα συμβεί ήδη από την προολυμπιακή περίοδο), καθώς και των αναγκαίων εγκαταστάσεων σταβλισμού των ζώων, αλλά και των υπολοίπων έργων υποστήριξης τους για τον Ιππόδρομο και το Ολυμπιακό Ιππικό Κέντρο. Ακόμη μεταολυμπιακά θα εξελιχθεί σε υπερτοπικός πόλος αθλητισμού, αναψυχής και πολιτιστικών λειτουργιών και στην οποία μπορούν να περιλαμβάνονται χρήσεις του άρθρου 8 του από 23.2/6.3.1987 Π.Δ. εξαιρουμένων των ξενοδοχείων, κέντρων διασκέδασης-αναψυχής, γηπέδων γκολφ, κατοικίας και καζίνο⁹⁰.

Με βάση το Προεδρικό Διάταγμα της 22ας Ιουνίου 2000, η θαλάσσια και η χερσαία περιοχή του Σχινιά έχει ανακηρυχθεί σε εθνικό πάρκο. Έτσι, το Ολυμπιακό Κέντρο Κωπηλασίας, μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων, θα γίνει ένας υπερτοπικός περιβαλλοντικός πόλος για την προστασία, διατήρηση, προβολή κι αναβάθμιση των οικολογικών χαρακτηριστικών και των φυσικών οικοσυστημάτων της ευρύτερης περιοχής, ως στοιχείων φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου φυσικού πόρου. Στη ζώνη αυτή, κατά τη μεταολυμπιακή περίοδο μπορούν να περιλαμβάνονται χρήσεις του άρθρου 9 του από 23.2/6.3.1987 Π.Δ. καθώς κι εγκαταστάσεις ειδικής περιβαλλοντικής υποδομής που εναρμονίζονται με τη βιώσιμη διαχείριση, ανάδειξη και προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων της ευρύτερης περιοχής⁹¹. Ωστόσο, θα απαγορεύεται αυστηρά η αποστράγγιση των εδαφών, η διανυκτέρευση εντός του δάσους, το άναμμα φωτιάς, η χρήση μεγαφώνων και λοιπών οργάνων που προκαλούν θόρυβο, η διέλευση και στάθμευση μηχανοκίνητων τροχοφόρων (εκτός των μέσων μαζικής μεταφοράς επισκεπτών κι αυτών που εξυπηρετούν έκτακτες ανάγκες ή ανάγκες για τα έργα προστασίας, διαχείρισης, αναβάθμισης και καθαρισμού του περιβάλλοντος), η επαγγελματική ή ερασιτεχνική αλιεία με δίχτυα, η κατασκήνωση, οι γεωτρήσεις και το κυνήγι.

⁹⁰ «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 7, Υ. ΠΕ. ΧΩ. Δ.Ε.- Ο.Ρ.Σ. Α-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", 1999.

⁹¹ «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 7, Υ. ΠΕ. ΧΩ. Δ.Ε.- Ο.Ρ.Σ. Α-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", 1999.

Οι εγκαταστάσεις που απαιτούνται μονάχα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες θα... ξηλωθούν, καθώς θα είναι προσωρινού χαρακτήρα, με εξαίρεση τους πύργους εκκίνησης και χρονομέτρησης οι οποίοι θα αποτελέσουν στο μέλλον σημεία παρατήρησης των πουλιών για τους επισκέπτες του εθνικού πάρκου. Το Ολυμπιακό Κέντρο Κωπηλασίας θα μετατραπεί σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κι Έρευνας (θα φιλοξενηθεί όπως και η διοίκηση του εθνικού πάρκου στις κτιριακές εγκαταστάσεις που θα εξυπηρετήσουν το 2004 τους αθλητές, τους επίσημους και τους χορηγούς).

Το Εθνικό Πάρκο του Σχινιά θα χωρίζεται σε τρεις ζώνες. Στην πρώτη, θα περιλαμβάνονται οι υγρότοποι, οι λοφώδεις περιοχές, το πευκοδάσος με τις κουκουναριές (ένα από τα τρία που υπάρχουν σε ολόκληρη τη χώρα), η Μακαρία Πηγή και η θαλάσσια περιοχή. Στη δεύτερη ζώνη, θα ανήκουν η περιοχή περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, οι ολυμπιακές εγκαταστάσεις, η περιοχή αναψυχής-κατοικίας και η παραλία του Μαραθώνα. Τέλος, στην τρίτη ζώνη, συμπεριλαμβάνονται όλες οι γεωργικές καλλιέργειες. Πάντως, δεν θα πρέπει να αποκλειστεί πλήρως το ενδεχόμενο, οι υδάτινες επιφάνειες του Ολυμπιακού Κέντρου Κωπηλασίας να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά για διεθνείς ή εθνικούς αγώνες, καθώς και για προπονήσεις των συλλόγων κωπηλασίας.

Το Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας στον Άγιο Κοσμά θα μετατραπεί σε υπερτοπικό πόλο αναψυχής, ναυαταθλητισμού και πολιτισμού και στην οποία μπορούν να περιλαμβάνονται χρήσεις του άρθρου 8 του από 23.2./6.3.1987 Π.Δ. εξαιρουμένων των ξενοδοχείων, κέντρων διασκέδασης-αναψυχής, γηπέδων γκολφ, κατοικίας, καζίνο και κτίρια στάθμευσης κι εγκατάστασης μέσων μαζικής μεταφοράς⁹². Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι μετά το τέλος της διοργάνωσης, η συντήρηση των εγκαταστάσεων θα ανατεθεί σε μια ιδιωτική εταιρία, η οποία ως αντάλλαγμα θα μπορεί να αναπτύξει δραστηριότητες αναψυχής (καφετέρια, εστιατόρια κτλ.).

Στη μεταολυμπιακή χρήση του Ολυμπιακού Κέντρου Ιστιοπλοΐας, περιλαμβάνεται ακόμα, η ανάπτυξη μεγάλης τουριστικής μαρίνας για σκάφη αναψυχής, μαζί με τα σχετικά κτίσματα (αναψυκτήρια κτλ.), ενώ το Συμβούλιο της Επικρατείας

⁹² «Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-πόλοι υπερτοπικής σημασίας-χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων», Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σελ. 7, Υ. ΠΕ. ΧΩ. Δ.Ε.- Ο.Ρ.Σ. Α-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", 1999.

έκρινε νόμιμη και τη δημιουργία ελικοδρομίου στην περιοχή⁹³. Όσο για τα κτίσματα, θα περιέλθουν στην κυριότητα του Ελληνικού Δημοσίου και ειδικότερα στους Δήμους της περιοχής.

Το Στάδιο Καραϊσκάκη, εφόσον ανακατασκευαστεί για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, θα αξιοποιηθεί – εξ ημισείας – μεταολυμπιακά από δυο φορείς: την ανάδοχο εταιρεία και την Εθνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων, στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της οποίας άλλωστε κι ανήκει.

Μεγάλη ζήτηση έχει το Διεθνές Κέντρο Ραδιοτηλεοπτικής Κάλυψης, που κατασκευάζεται στο παλιό πάρκινγκ του Ο.Α.Κ.Α. Το έργο, που θα κοστίσει 113,3 εκατομμύρια ευρώ, έχει προσελκύσει ήδη το ενδιαφέρον επιχειρηματιών, οι οποίοι φιλοδοξούν να το αξιοποιήσουν μεταολυμπιακά μετατρέποντάς το, σε τηλεοπτικό στούντιο, εκθεσιακό ή συνεδριακό κέντρο. Πάντως, πρόθεση της κυβέρνησης είναι, ο χώρος να φιλοξενήσει τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Όσο για το Κυρίως Κέντρον Τύπου των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, θα μετατραπεί μεταολυμπιακά σε συνεδριακό κέντρο.

Εξάλλου, με τα μέχρι στιγμής δεδομένα, φαντάζει εξασφαλισμένη η μελλοντική αξιοποίηση των Χωριών Τύπου. Συγκεκριμένα:

- Οι κατοικίες στην Παλλήνη θα πωληθούν – με εφαρμογή προγράμματος real estate – σε οικογένειες από την κτηματική εταιρία του Ο.Τ.Ε.
- Ένα τμήμα του Χωριού Τύπου του Αμαρουσίου (αυτό όπου σήμερα βρίσκεται χωροθετημένη η σχολή ΣΕΛΕΤΕ), θα αποτελέσει τη νέα «στέγη» του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, ενώ το υπόλοιπο θα πωληθεί από το Δήμο Αμαρουσίου σε ιδιώτες με εφαρμογή προγράμματος real estate.
- Ο πόλος φιλοξενίας του Αγίου Ανδρέα θα επανακτήσει τη σημερινή του μορφή, δηλαδή θα μετατραπεί σε κατασκήνωση του ανθρώπινου δυναμικού των Υπουργείων Εθνικής Αμύνης, Παιδείας και Θρησκευμάτων και Δημοσίας Τάξης.

⁹³ Στον Άγιο Κοσμά προβλέπονταν να δημιουργηθούν ακόμα δυο εστιατόρια, μια παραθαλάσσια αίθουσα συναυλιών, μετεωρολογικός σταθμός και ιστιοπλοϊκό μουσείο που θα αξιοποιούνταν μεταολυμπιακά, αλλά οι παρεμβάσεις ματαιώθηκαν μετά το «ψαλίδισμα» που υπέστη πρόσφατα, μέρος του έργου προκειμένου να μειωθεί το κόστος του.

- Το Δημοσιογραφικό Χωριό στην περιοχή Αμυγδαλέζα Αχαρνών, θα παραχωρηθεί σε σεισμόπληκτους της περιοχής, ενώ θα φιλοξενήσει και τη σχολή χωροφυλακής.
- Οι φοιτητικές εστίες στο Ζωγράφου θα διατεθούν ξανά προς χρήση στην πανεπιστημιακή κοινότητα της χώρας και δη στους φοιτητές του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου και του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου.

Τέλος, έντονο ενδιαφέρον έχει εκδηλωθεί για τους χώρους στάθμευσης γύρω από τις αθλητικές εγκαταστάσεις. Κι αυτό γιατί πολλές θέσεις πάρκινγκ βρίσκονται χωροθετημένες, είτε σε περιοχές διέλευσης του μετρό είτε σε περιοχές με έντονο κυκλοφοριακό πρόβλημα. Λογικά λοιπόν, δεν θα υπάρχει πρόβλημα για τη μεταολυμπιακή αξιοποίησή τους...

7.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η αθλητική «κληρονομιά» που θα αφήσουν στην Ελλάδα οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, είναι τεράστια. Γήπεδα, συμπληρωματικές εγκαταστάσεις, χώροι υποδοχής... Με γνώμονα την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση όλων των αθλητικών και μη εγκαταστάσεων, παραθέτουμε ορισμένες προτάσεις, εκ των οποίων μερικές έχουν διατυπωθεί από αρμόδιους φορείς (ινστιτούτα κτλ.) κι άλλες παρουσιάζονται για πρώτη φορά:

- Οργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων για μη ολυμπιακά αθλήματα σε συνεργασία με τις διεθνείς ομοσπονδίες τους.
- Οργάνωση διεθνών εκθέσεων, επιστημονικών κι επαγγελματικών συνεδρίων και συμποσίων⁹⁴.
- Ένα τμήμα του Ολυμπιακού Χωριού να μετατραπεί σε πρότυπο παραδοσιακό οικισμό, με έμφαση στην ανάπτυξη της οικοτεχνίας.
- Διοργάνωση εκθέσεων γαστρονομικού περιεχομένου στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις.

⁹⁴ «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι επιπτώσεις στον ελληνικό τουρισμό», σελ. 67, Ι.Τ.Ε.Π., 1999.

- Ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού (μην ξεχνάτε ότι η Ελλάδα διαθέτει έναν από τους «φάρους» της ορθοδοξίας, το Άγιο όρος), αλλά και του τουρισμού πολιτιστικής κληρονομιάς⁹⁵.
- Παραχώρηση των γηπέδων σε επαγγελματικούς αθλητικούς συλλόγους για 10-20 χρόνια, έναντι ενοικίου.
- Δημιουργία πίστας για αγωνιστικά αυτοκίνητα (φόρμουλα 1) στο Ελληνικό.
- Οργάνωση ξεναγήσεων σε ιστορικούς χώρους και γνωριμία με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Ορισμένες εγκαταστάσεις να παραχωρηθούν στα αθλητικά σχολεία της χώρας και γενικότερα να χρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς λόγους.
- Στο Ελληνικό, εκτός από το Μητροπολιτικό Πάρκο, να δημιουργηθούν και πάρκα κυκλοφοριακής και περιβαλλοντικής αγωγής.
- Οι εγκαταστάσεις να εξελιχθούν σε πολυδύναμους χώρους αθλητισμού και πολιτισμού.
- Να λειτουργήσουν τα γήπεδα ως χώροι αναψυχής για τους πολίτες, οι οποίοι θα μπορούν να αθλούνται, αλλά και να διασκεδάζουν σε πρόχειρες παρακείμενες εγκαταστάσεις(ζωολογικοί κήποι, λούνα-παρκ κτλ.).
- Να μετατραπούν οι εγκαταστάσεις σε διεθνές κέντρο προετοιμασίας για τις εθνικές ομάδες των άλλων κρατών, καθώς συν τοις άλλοις τα γήπεδα θα είναι ολυμπιακών προδιαγραφών.
- Δημιουργία κέντρου παρακολούθησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος στο Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας.
- Δημιουργία οικολογικού πάρκου, καθώς και παρατηρητηρίου πτηνών στο Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο του Σχοινιά.
- Να δημιουργηθεί θεματικό πάρκο... μυθολογίας στα πρότυπα της «Disneyland» του Παρισιού, καθώς και χώροι εκμάθησης της ιστορίας του ελληνικού αθλητισμού (αθλητικά μουσεία, αίθουσες προβολής ταινιών από μεγάλες στιγμές των ελλήνων αθλητών κτλ.).

⁹⁵ «Στρατηγική, σχεδιασμός για τον τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», L. Raymond— Μ. Παπαναστασίου, σελ. 132, I.O.B.E., 1999.

7.4. ΤΙ ΕΠΡΑΞΑΝ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ, ΑΤΛΑΝΤΑ ΚΑΙ ΣΙΔΝΕΙ

Αναρωτιέστε, τι έπραξαν με τις αθλητικές εγκαταστάσεις που «κληρονόμησαν» μετά τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, οι προηγούμενες αμφιτρύωνες πόλεις; Η πολιτική που ακολουθήθηκε σχετικά με τη μεταολυμπιακή τους χρήση, δεν ήταν ενιαία.

Η Βαρκελώνη, πριν ακόμη ξεκινήσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 1992, είχε πωλήσει τις κατοικίες του Ολυμπιακού Χωριού σε ιδιώτες, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν σ' αυτές με το που έπεσε η αυλαία της διοργάνωσης στο στάδιο «Μονζούικ». Η Οργανωτική Επιτροπή «Βαρκελώνη '92» (COOB '92), αυτοδιαλύθηκε με το που ολοκληρώθηκε η διοργάνωση και το ποσό της επιχορήγησης με το οποίο «πριμοδοτήθηκε», ενεγράφη στο δημόσιο χρέος.

Όσο για τις αθλητικές εγκαταστάσεις (στάδια, αθλητικά κέντρα κτλ.), πέρασαν υπό τη δικαιοδοσία του κράτους και των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, επανξάνοντας με αυτό τον τρόπο, τη δημόσια περιουσία.. Αξιοσημείωτο πάντως είναι το γεγονός, ότι όλες ανεξαιρέτως οι αθλητικές εγκαταστάσεις επαναχρησιμοποιήθηκαν, ανάλογα με τις ανάγκες της περιοχής όπου ήταν κατασκευασμένες. Σ' αυτή τη διαδικασία, πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραμάτισαν οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις της πόλης, αναλαμβάνοντας το μάνατζμεντ των αθλητικών εγκαταστάσεων. Έτσι λοιπόν, το Ολυμπιακό Στάδιο της Βαρκελώνης, ενοικιάστηκε εξ ημισείας από το δεύτερο – τη τάξει – ποδοσφαιρικό σύλλογο της πόλης, την Εσπανιόλ κι από την αμερικανικών συμφερόντων, ομάδα ράγκμπι, «Barcelona's Dragons». Το κλειστό γυμναστήριο – χωρητικότητας 18.000 θεατών – που κατασκευάστηκε στη Βαρκελώνη από τον Ιάπωνα αρχιτέκτονα Isozaki, «πέρασε στα χέρια» της δημοτικής αρχής της πόλης, η οποία το χρησιμοποιεί για διάφορους σκοπούς (συναυλίες, κονσέρτα, διεξαγωγή αγώνων μπότο-κρος αλλά και... σέρφινγκ με τη δημιουργία του απαραίτητου υγρού στίβου!). Στη Μπανταλόνα (πόλη, που έχει εξελιχθεί ουσιαστικά σε προάστιο της Βαρκελώνης), το εντυπωσιακό γήπεδο «Παλάου Ντε Σπορτς», παραχωρήθηκε από το Δήμο στην τοπική ομάδα μπάσκετ της Χουβενδοούδ, ενώ στην Ταράσα (πόλη που βρίσκεται 45 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Βαρκελώνης), το γήπεδο χόκεϊ που κατασκευάστηκε με χρήματα της δημοτικής αρχής, ενοικιάζεται – έναντι μικρού αντιτίμου – σε αθλητικούς συλλόγους της περιοχής.

Ωστόσο, οι Ισπανοί, αναγκάστηκαν το 1994 να επιτρέψουν την κατασκευή – στο νησί «Maremagnum» που «γεννήθηκε» σε απόσταση 200 μέτρων από την πόλη, από προσχώσεις του θαλάσσιου μετώπου – ενός δεκαώροφου ξενοδοχείου πολυτελείας κι ενός δεκαώροφου κτιρίου γραφείων. Κι όλα αυτά για να εξευρεθούν οι πόροι που απαιτούνταν, ώστε να καλυφθούν οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την ανάπλαση της παράκτιας ζώνης. Άλλες μεταολυμπιακές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στην πόλη της Βαρκελώνης ήταν, η κατασκευή μέσα στη... θάλασσα(!) του Παγκοσμίου Κέντρου Εμπορίου (κτίστηκε κι αυτό το 1994, στεγάζει ιδιωτικές επιχειρήσεις και γραφεία, ενώ έχει τη μορφή πλοίου!) και η δημιουργία (το 1993) ενός πάρκου με θέμα την αρχιτεκτονική και τον σχεδιασμό και πολλές τουριστικές ατραξιόν (γιγαντοοθόνες κτλ.). Το πάρκο, που ήταν ανοικτό για το κοινό όλες τις ημέρες της εβδομάδας επί 24ωρης βάσης (παρότι στην Ισπανία τα πάντα «νεκρώνουν» την Κυριακή, που είναι ημέρα θρησκευτικής περισυλλογής), συνέβαλε στην αύξηση της τουριστικής κίνησης της Βαρκελώνης, αφού πολλοί τουρίστες που απολάμβαναν τις διακοπές τους με κρουαζιερόπλοια, τοποθέτησαν την πρωτεύουσα της Καταλονίας στη «λίστα» των προορισμών τους.

Η Ατλάντα, είχε ήδη άφθονες αθλητικές εγκαταστάσεις πριν αναλάβει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1996. Έτσι λοιπόν, οι Αμερικανοί αποφάσισαν να κατεδαφίσουν ορισμένες από τις εγκαταστάσεις μιας... χρήσης, που κατασκευάστηκαν επιπρόσθετα λόγω της διεξαγωγής της «χρυσής» Ολυμπιάδας κι άλλες να τις παραδώσουν σε ιδιώτες για μετατροπή-συντήρηση- αξιοποίηση-εκμετάλλευση. Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα του Ολυμπιακού Σταδίου της Ατλάντα (χωρητικότητας 85.000 θεατών και κόστους 209 εκατομμυρίων δολαρίων), το οποίο μόλις έσβησε η ολυμπιακή φλόγα και των Παραολυμπιακών Αγώνων, μίκρυνε τη χωρητικότητά του σε 45.000 θεατές και μετατράπηκε σε έδρα των «Μπρέιβς», της ομάδας μπέιζμπολ της πόλης.

Στο Σίδνι τέλος, η πλειονότητα των αθλητικών εγκαταστάσεων ήταν προσωρινού χαρακτήρα κι έτσι... ξηλώθηκαν με το που ολοκληρώθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Όσα πάλι γήπεδα παρέμειναν ανέγγιχτα, θα αξιοποιηθούν μελλοντικά με τη φιλοξενία διεθνών αγώνων και διοργανώσεων, καθώς πρόκειται για εγκαταστάσεις υψηλού επιπέδου.

Οι Αυστραλοί ωστόσο, θέλησαν να εκμεταλλευτούν μεταολυμπιακά τη δωρεάν προβολή που είχε η χώρα τους κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, από τα παγκόσμια Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Έτσι λοιπόν, αμέσως μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2000, ξεκίνησαν περισσότερες από 90 διαφημιστικές εκστρατείες (κόστους 25 εκατομμυρίων δολαρίων) που προωθούσαν πακέτα διακοπών, ανέπτυξαν τον κερδοφόρο τομέα των συνεδρίων και των εκθέσεων, αναδιοργάνωσαν το site της Αυστραλιανής Τουριστικής Επιτροπής και διενήργησαν έρευνα για το πώς η μεγαλύτερη «γιορτή» του αθλητισμού ανέδειξε-βελτίωσε την εικόνα της χώρα τους παγκοσμίως, με αποτέλεσμα να υπάρχουν μακροπρόθεσμα οφέλη, τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στον τουρισμό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 7

Η νεοσύστατη εταιρία «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.» (ιδρύθηκε μόλις την Άνοιξη του 2002 από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας), ανέλαβε τη διοίκηση, τη διαχείριση και την αξιοποίηση όλων των αθλητικών εγκαταστάσεων που κατασκευάζονται για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Η εν λόγω εταιρία, μετά το τέλος της διοργάνωσης αναμένεται να προβεί στην πρόσκληση ενδιαφέροντος σε επενδυτές, που επιθυμούν να αναλάβουν την αξιοποίηση των σταδίων, μεταβάλλοντας ακόμα και τη χρήση τους από αθλητική σε πολιτική. Άλλες επιλογές που διαθέτει η εταιρία «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.» είναι η μετοχοποίηση των τίτλων τους, η πώληση ή ενοικίασή τους σε ιδιώτες και η παραχώρησή τους είτε στο υπουργείο Αθλητισμού και στις αθλητικές ομοσπονδίες της χώρας, είτε στους φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Πάντως, μέχρι στιγμής και με εξαίρεση ένα-δυο έργα που έχουν δρομολογηθεί να αξιοποιηθούν μελλοντικά χωρίς την κρατική οικονομική στήριξη (όπως για παράδειγμα το Ολυμπιακό Χωριό και τα Δημοσιογραφικά Χωριά) οι περισσότερες αθλητικές εγκαταστάσεις δεν προσελκύουν το ενδιαφέρον της ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, με συνέπεια το κόστος συντήρησής τους, να κληθεί να καταβάλλει – εκτός συγκλονιστικού απρόοπτου – το δημόσιο ταμείο και δη οι φορολογούμενοι. Βέβαια, σκέψεις και προτάσεις αναφορικά με τη μεταολυμπιακή χρήση των γηπέδων που θα κατασκευαστούν, διατυπώνονται κατά καιρούς (χώρια που υπάρχουν και οι πολιτικές που ακολούθησαν η Βαρκελώνη, η Ατλάντα και το Σίδναι...), αλλά από αυτό το σημείο και μέχρι την υλοποίησή τους, πρέπει να διανυθεί τεράστια απόσταση. Το σίγουρο ωστόσο είναι, ότι με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, η Αθήνα και η Ελλάδα γενικότερα, έχουν μπροστά τους μια πρόκληση, καθώς θα αποκτήσουν αθλητικούς χώρους που μπορούν να λειτουργήσουν μελλοντικά, ως σημεία προσέλκυσης ανθρώπων, εκδηλώσεων και κεφαλαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων δεν είναι εύκολη υπόθεση. Πρόκειται για ένα γιγάντιο και παράλληλα πολυσύνθετο εγχείρημα, στο οποίο δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν καλά-καλά, ακόμη και χώρες που λειτουργούν με σχετική ευρυθμία, διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή και το κατάλληλο προσωπικό, καλύπτουν τις προϋποθέσεις που θέτει η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή και κατοικούνται από πολίτες, πειθαρχημένους έως ένα βαθμό.

Η Ελλάδα λοιπόν, που δε συγκαταλέγεται σ' αυτές τις χώρες, καλείται να ξεπεράσει τις αδυναμίες της και να διοργανώσει την 28^η Ολυμπιάδα. Μια διοργάνωση, με έντονες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις, που τα τελευταία χρόνια, κλυδωνίζεται από σωρεία σκανδάλων, που ταρακούνησαν έντονα το «οικοδόμημα» του ολυμπισμού. Μέσα όμως από την επιστροφή τους στη χώρα που τους «γέννησε» και τους κληροδότησε σε ολόκληρη την ανθρωπότητα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες προσβλέπουν στην αποκατάσταση του αυθεντικού τους χαρακτήρα και στην τοποθέτησή τους, στην πραγματική τους διάσταση. Στόχος, που συμπίπτει με τις φιλοδοξίες της Ελλάδας, η οποία επιθυμεί το να προσδώσει στη μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση, ανθρώπινο μέτρο, κρατώντας την μακριά από την άκρατη εμπορευματοποίηση που «έπληξε» ανεπανόρθωτα το κύρος των Ολυμπιακών Αγώνων, από το 1984 και 'δώθε.

Το πρότυπο διοργάνωσης που θα ακολουθήσει το καλοκαίρι του 2004 η Αθήνα, είναι αγώνες μέγιστης δυνατής προβολής της χώρας σε διεθνές επίπεδο, με παράλληλη αναβάθμιση της ελληνικής πρωτεύουσας στο παγκόσμιο σκηνικό, μέσω της υλοποίησης σημαντικών έργων υποδομής που συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση. Για να το πετύχει αυτό, καλείται να επιλύσει δεκάδες προβλήματα (από την έλλειψη κλινών στην περιοχή της Αθήνας για τους επισκέπτες, τους δημοσιογράφους και τους επισήμους έως τις προσφυγές που κατατίθενται στο Συμβούλιο της Επικρατείας κι από τις καθυστερήσεις και τις υπερτιμολογήσεις των έργων μέχρι την κάλυψη του αριθμού των 60.000 εθελοντών που χρειάζονται και την εκπαίδευση των περίπου 150.000 ατόμων-απασχολουμένων, που θα αναλάβουν το χρέος να φέρουν εις πέρας τη διοργάνωση) που ανακύπτουν καθημερινά και για τα οποία θα πάψουμε να συζητάμε, όταν ξεκινήσει το τελετουργικό έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Μέχρι τότε, η προσοχή πέφτει αναμφίβολα στην καλύτερη δυνατή προετοιμασία της διοργάνωσης. Την υλοποίηση των περισσότερων ολυμπιακών αθλητικών έργων λοιπόν, έχουν αναλάβει το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (σ' αυτό έχουν ανατεθεί και τα λεγόμενα «ορφανά» έργα) και το υπουργείο Πολιτισμού, μέσω της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού. Πολύτιμη ωστόσο είναι η συνδρομή του Ο.Ε.Κ., του Ο.Δ.Ι.Ε., καθώς και υπουργείων και φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που καλούνται να εκσυγχρονίσουν την υποδομή της χώρας σε βασικούς τομείς.

Στον οργανωτικό τομέα, αποφασίστηκε να εφαρμοστεί – με ορισμένες αλλαγές – το «μοντέλο» της Βαρκελώνης, καθώς κρίθηκε ότι πλησιάζει πιο πολύ στην ελληνική πραγματικότητα. Έτσι λοιπόν, ιδρύθηκε η Εθνική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων και η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», η οποία κατέχει και περίοπτη θέση στο οργανωτικό σχήμα, καθώς είναι ουσιαστικά ο φορέας που φέρει την ευθύνη της διοργάνωσης έναντι της Δ.Ο.Ε. Από 'κει και πέρα, σε κυβερνητικό επίπεδο συγκροτήθηκαν τρεις επιτροπές (η Διυπουργική, η Ομάδα Διοίκησης Έργου και η Ομάδα Εργασίας), με αποστολή να επισπεύσουν τις απαιτούμενες διαδικασίες για τη διεξαγωγή της 28^{ης} Ολυμπιάδας.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αναμένεται να αλλάξουν εντυπωσιακά, την εικόνα της Αθήνας. Το αστικό περιβάλλον της ελληνικής πρωτεύουσας, που σήμερα φθίνει συνεχώς, θα δεχθεί παρεμβάσεις σε τέτοιο βαθμό, που η «οικοδέσποινα» πόλη της 28^{ης} Ολυμπιάδας, θα μετατραπεί σε μια σύγχρονη πόλη, ανακτώντας κάτι από τη χαμένη της αίγλη. Και μπορεί η Αθήνα να μη μιμηθεί τη Βαρκελώνη ή έστω τη Σεούλ, την Ατλάντα ή το Σίδναι, που είτε μεταμορφώθηκαν οικιστικά, είτε εξελίχθηκαν σε κέντρα της παγκόσμιας οικονομίας, ωστόσο θα γίνει περιβαλλοντικά-οικονομικά-κοινωνικά βιώσιμη, θα γίνει ξανά μια ανθρώπινη πόλη.

Όμως, μεγάλες επεμβάσεις θα γίνουν και στο φυσικό περιβάλλον. Η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», εναρμονιζόμενη πλήρως με τις «επιταγές» της Δ.Ο.Ε. για μια όσο το δυνατόν πιο «πράσινη» Ολυμπιάδα, έχει καταστρώσει μια περιβαλλοντική πολιτική, με την οποία σκοπεύει να διοργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες σε ένα υγιές φυσικό περιβάλλον, να συμβάλλει η διοργάνωση στη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος της Αθήνας και ολόκληρης της Αττικής γενικότερα, καθώς και να αναπτύξουν περιβαλλοντική συνείδηση όλοι όσοι εμπλέκονται

στο τεράστιο αυτό εγχείρημα. Ακόμα σε συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., οι διοργανωτές θα υλοποιήσουν προγράμματα (αναπλάσεις πλατειών, φύτευση δέντρων, διαχείριση απορριμμάτων και νερού, ανακύκλωση, ενίσχυση της βιοποικιλότητας κτλ.) που θα έχουν στο επίκεντρό τους τη μείωση των επιπτώσεων των Ολυμπιακών Αγώνων στο περιβάλλον, την αύξηση των χώρων πρασίνων της πρωτεύουσας και στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αθλητών, χορηγών, επισκεπτών και πολιτών.

Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, θα κοστίσει στο ελληνικό δημόσιο περίπου 1.500.000.000 δραχμές (χωρίς να υπολογίζονται τα έξοδα της Οργανωτικής Επιτροπής «Αθήνα 2004», των μεταφορικών έργων υποδομής, των προσαρμογών των υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων, της κατασκευής του Ολυμπιακού Χωριού και της αισθητικής αναβάθμισης του Ο.Α.Κ.Α., με τα οποία οι δαπάνες ξεπερνούν τα 2,15 τρισεκατομμύρια δραχμές), ποσό όμως που αναπροσαρμόζεται προς τα πάνω σε ετήσια βάση! Αξίζει εδώ να επισημανθεί, ότι τα χρήματα που θα δαπανηθούν για την προετοιμασία της 28^{ης} Ολυμπιάδας, αναλογούν στο 4% των κρατικών προϋπολογισμών της περιόδου 2001-04 και στο 25% του Εθνικού Σχεδίου Δράσης της περιόδου 2000-06!

Όταν θα έρθει όμως η ώρα του απολογισμού, η Ελλάδα φιλοδοξεί τα κέρδη που θα προκύψουν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες να ξεπερνούν τις όποιες ζημιές προκληθούν. Γιατί, η 28^η Ολυμπιάδα θα επηρεάσει θετικά πολλούς κλάδους της οικονομίας: την απασχόληση (υπολογίζεται ότι θα δημιουργηθούν 120.000 νέες θέσεις εργασίας το έτος διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων), τη βιομηχανία (ο κύκλος εργασίας της αναμένεται να ανέλθει στα 650 εκατομμύρια δολάρια), τις κατασκευές (η συνολική δραστηριότητα του κλάδου θα φθάσει στο 12%), το Α.Ε.Π. (θα ενισχυθεί κατά 2% το 2004), τις τηλεπικοινωνίες (θα εισαχθεί προηγμένος εξοπλισμός και θα αυξηθεί θεαματικά η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες), τις υπηρεσίες (θα επηρεαστεί θετικά η ζήτηση), τον τουρισμό (το 2004 αναμένονται να έρθουν 100.000 επιπλέον τουρίστες λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων, ενώ εξαιτίας της προβολής που θα τύχει η Αθήνα και η Ελλάδα γενικότερα, ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών της περιόδου 1998-2011 θα είναι αυξημένος κατά 6.000.000 άτομα), τις υποδομές (θα αναβαθμιστεί η ποιότητά τους και θα βελτιωθούν βασικές μονάδες της κοινωνικής ζωής), τη δημόσια διοίκηση (θα εκσυγχρονιστεί η δομή και η λειτουργία της), την κτηματαγορά (θα αυξηθεί η ζήτηση για

ακίνητα που βρίσκονται κοντά σε «πόλους έλξης»), την παραγωγικότητα (οι συντελεστές παραγωγής θα γίνουν πιο αποδοτικοί και θα αναβαθμιστεί το εργατικό δυναμικό) και την ανταγωνιστικότητα (θα μειωθεί το κόστος μεταφοράς των ελληνικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές) της χώρας. Συνάμα, σημαντικά θα είναι και τα εθνικά οφέλη που θα αποκομίσει η χώρας μας (θα ενισχύσει τη θέση της στην περιοχή, αλλά και στη διεθνή κοινότητα γενικότερα, θα κερδίσει σε γόητρο, ακτινοβολία και κύρος, θα βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των πολιτών της). Από την άλλη μεριά, σε ορισμένους άλλους τομείς (πληθωρισμός, δημόσιο χρέος, κατανομή δημοσίων επενδύσεων ανάμεσα σε πρωτεύουσα και περιφέρεια, περιβάλλον κτλ.), θα εμφανιστούν αρνητικές παρενέργειες από τη φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων, οι οποίες όμως, με προσεκτικές ενέργειες μπορούν να ξεπεραστούν.

Όσο για την επόμενη ημέρα των Ολυμπιακών Αγώνων, φαντάζει ακόμη μάλλον ως μακρινή. Μπορεί, το ιδιωτικό κεφάλαιο της χώρας, να «αγκάλιασε» με θέρμη το πρόγραμμα των εθνικών χορηγών της διοργάνωσης, αλλά προς το παρόν τουλάχιστον δεν δείχνει πρόθυμο να αναλάβει το κόστος κατασκευής αθλητικών εγκαταστάσεων έναντι μελλοντικής τους εκμετάλλευσης. Έτσι, τα περισσότερα από τα έργα που είχαν χαρακτηριστεί στον αρχικό σχεδιασμό ως αυτοχρηματοδοτούμενα, υλοποιούνται τελικά με κρατικούς πόρους (διογκώνοντας έτσι τον προϋπολογισμό της διοργάνωσης), ενώ η πολιτεία έχει αναλάβει και τη διαχείριση-αξιοποίησή τους, μέσω της εταιρίας «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.» που έχει συστήσει από την Άνοιξη του 2002. Πάντως, δεν θα πρέπει να αποκλειστεί το ενδεχόμενο μετά την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, να αναθερμανθεί το ενδιαφέρον του ιδιωτικού κεφαλαίου για τη συντήρηση-αξιοποίηση των ολυμπιακών εγκαταστάσεων που θα κληροδοτήσει στην Ελλάδα η μεγαλύτερη «γιορτή» του αθλητισμού.

Εν κατακλείδι, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, είναι ίσως η καλύτερη ευκαιρία που παρουσιάστηκε ποτέ, ώστε να κερδίσει η Ελλάδα, μια άλλη θέση κι αντίληψη, στο διεθνές περιβάλλον και η Αθήνα να μετατραπεί σε μια σύγχρονη μεγαλούπολη, που θα διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην περιοχή των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- 📖 Ανανιάδης Ν.. (2000), «2004:Κόσμος πάει κι έρχεται», εφημερίδα «Η Κυριακάτικη Αυγή», Αθήνα, 29 Απριλίου 2000.
- 📖 Ανανιάδης Ν.. (2000), «Ένα βήμα μπρος, ένα πίσω και δυο στα ίδια», εφημερίδα «Η Κυριακάτικη Αυγή», Αθήνα, 14 Μαΐου 2000.
- 📖 Ανανιάδης Ν.. (2000), «Ένας νόμος, ένα “εκτελεστικό όργανο” κι ένα απίστευτο χάος», εφημερίδα «Η Κυριακάτικη Αυγή», Αθήνα, 21 Μαΐου 2000.
- 📖 Αυλωνίτης Αλ.. (2000), «“Πράσινο” από ΣτΕ για Σχοινιά και Ολυμπιακό Χωριό», εφημερίδα «Έθνος της Κυριακής», Αθήνα, 7 Μαΐου 2000.
- 📖 Αυλωνίτης Αλ.. (2000), «Έγκριση ΣτΕ για ολυμπιακά έργα και εθνικό πάρκο», εφημερίδα «Έθνος», Αθήνα, 7 Απριλίου 2000.
- 📖 Αυλωνίτης Αλ.. (2001), «Παραλία Αγίου Κοσμά:Μεγαλώνει η στεριά...», εφημερίδα «Έθνος», Αθήνα, 22 Νοεμβρίου 2001.
- 📖 Αυλωνίτης Αλ.. (2002), «“Πράσινο” από το ΣτΕ για τρία ολυμπιακά έργα», εφημερίδα «Έθνος», Αθήνα, 13 Φεβρουαρίου 2002.
- 📖 Αυλωνίτης Αλ.. (2002), «Άγιος Κοσμάς: το ΣτΕ άναψε το “πράσινο” στο Ολυμπιακό Κέντρο Ιστιοπλοΐας», εφημερίδα «Έθνος», Αθήνα, 12 Φεβρουαρίου 2002.
- 📖 Γαλάτη Π. (2002), «Τρία σε ένα και μάλιστα στην ώρα τους», εφημερίδα «Η Καθημερινή», Αθήνα, 26 Μαΐου 2002.
- 📖 Δασκαλόπουλος Χρ.(2001), «Κρίσιμο σταυροδρόμι για τα έργα», περιοδικό «Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση», 3η ειδική έκδοση για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήνα, Αύγουστος 2001.
- 📖 Δεμερτζή Αργ. (2000), «Στημένο το επιχειρηματικό “ντέρμπι”», εφημερίδα «Ελεύθερος Τύπος», Αθήνα, 8 Απριλίου 2000.
- 📖 Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο του Πανελλήνιου Συνδέσμου Αθλητικών Οικονομολόγων και Στελεχών (Π. Σ. Α. Ο. Σ.) με θέμα «Τα Οικονομικά, το

Μάνατζμεντ και το Μάρκετινγκ του Αθλητισμού», Αθήνα, 25-26 Φεβρουαρίου 2002.

- Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (1996), Ολυμπιακοί Αγώνες 1896-1996: Επίσημος Οδηγός, εκδόσεις Μαλλιάρης-Παιδεία, Θεσσαλονίκη, 1997.
- Δρακόπουλος Γ. (2001), «Πάσχουμε στο συνεδριακό και τον εκθεσιακό τουρισμό», περιοδικό «Adbusiness», Αθήνα, 18 Ιουνίου 2001.
- Δράκος Μ. (2001), «25... αναμμένα κάρβουνα», εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 7 Οκτωβρίου 2001.
- Δράκος Μ. (2001), «Τρία χρόνια λέτε τα ίδια», εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 30 Σεπτεμβρίου 2001.
- Δράκος Μ. (2002), «Το πορτρέτο των εθελοντών», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 14 Μαΐου 2002.
- Ελληνική Εταιρία Δικαίου του Περιβάλλοντος (2001), Πρακτικά Συνεδρίου με θέμα «Ολυμπιακοί Αγώνες και Περιβάλλον», εισηγήσεις Γ. Γιαννουκάρου («Η Σύμβαση της Φιλοξενούσας Πόλης και η προστασία του περιβάλλοντος»), Π. Γετίμη («Αστική Διακυβέρνηση και Ολυμπιακοί Αγώνες»), Γ. Καζαντζόπουλου («Η περιβαλλοντική στρατηγική για τα ολυμπιακά έργα»), εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002.
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών(1999), «Η πορεία προς την Ολυμπιάδα του 2004», περιοδικό «Ανάπτυξη», Αθήνα, Ιούλιος-Αύγουστος 1999.
- Ενημερωτικό Δελτίο Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (1997), «Αφιέρωμα: Αθήνα 2004», Αθήνα, 6 Οκτωβρίου 1997.
- Ενημερωτικό Δελτίο Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (1998), «Ολυμπιακοί Αγώνες και πόλη: η επόμενη μέρα», Αθήνα, 6 Απριλίου 1998.
- Ενημερωτικό Δελτίο Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (1998), «Ολυμπιακοί Αγώνες και πόλη: η επόμενη μέρα», Αθήνα, 4 Μαΐου 1998.
- Ενημερωτικό Δελτίο Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (1998), «Ολυμπιακοί Αγώνες και πόλη: η επόμενη μέρα», Αθήνα, 22 Ιουνίου 1998.
- Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας(1999), Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-Πόλοι υπερτοπικής σημασίας-Χωροταξική θεώρηση συστήματος υπερτοπικών πόλων,

- Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων-Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004», Βόλος, Μάιος 1999.
- ▣ Εργαστήριο Πολεοδομικού και Χωροταξικού Σχεδιασμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (1999), Περιοχές υποδοχής ολυμπιακών εγκαταστάσεων-Πόλοι υπερτοπικής σημασίας-Χωροταξική θεώρηση μεμονωμένων περιοχών, Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων-Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας-Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004», Βόλος, Μάιος 1999.
- ▣ Εφημερίδα «Έθνος της Κυριακής» (2000), «Ολυμπιακοί Αγώνες», ειδική έκδοση, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2000.
- ▣ Εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» (1997), «Το χρήμα του 2004», ειδικό αφιέρωμα στο ένθετο «Οικονομία», Αθήνα, 14 Σεπτεμβρίου 1997.
- ▣ Εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» (2001), «Σε 3 κλάδους χτυπά η καρδιά της αγοράς εργασίας», ειδική έκδοση, Αθήνα, 8 Απριλίου 2001.
- ▣ Εφημερίδα «Το Βήμα» (2001), «Τα ακίνητα του 2004 και τα μυστικά τους», ειδική έκδοση, Αθήνα, 10 Ιουνίου 2001.
- ▣ Ζιώτη Χρ. (2002), «Τρία μέτωπα-«χοάνες», εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», ένθετο «Οικονομία», Αθήνα, 31 Μαρτίου 2002.
- ▣ Ημερίδα του Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων (Σ.Ε.Π.) με θέμα «Τουρισμός και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Οι επιπτώσεις των Ολυμπιακών Αγώνων 2004», Αθήνα, 8 Δεκεμβρίου 2001.
- ▣ Ιατρίδου Μ.-Πορτάλιου Ελ. (2000), «Ολυμπιακά έργα στο Ελληνικό κι εναλλακτικές χωροθετήσεις», εφημερίδα «Εποχή», ένθετο «Οικολογία», Αθήνα, 2 Απριλίου 2000.
- ▣ Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (2000), Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πρωτεύουσας με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, Αθήνα, Απρίλιος 2000.
- ▣ Ιονική Τράπεζα (1995), Τουρισμός: Τάσεις και προοπτικές στο 2004. Η ελληνική οικονομία στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα, Αθήνα, 1995.

- ▣ Καψή Ν.(2002), «Ολυμπιακά έργα: κινήγι με το χρόνο», περιοδικό «Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση», 4η ειδική έκδοση για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήνα, Φεβρουάριος 2002.
- ▣ Καψή Ν.(2002), «Ολυμπιακοί Αγώνες χωρίς νέα ξενοδοχεία στην Αθήνα», περιοδικό «Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση», Αθήνα, Ιούνιος 2002.
- ▣ Καψή Ν.(2002), «Αναζητούνται νέοι τρόποι χρηματοδότησης των έργων», περιοδικό «Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση», 5^η ειδική έκδοση για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήνα, Αύγουστος 2002.
- ▣ Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Μελετών (2001), Οι Οικονομικές Επιδράσεις των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2001.
- ▣ Κόλλια Ελ.. (2000), «Ζητούνται 70 δισεκατομμύρια για ανάπλαση της Αθήνας», εφημερίδα «Κυριακάτικο Βήμα», Αθήνα, 9 Απριλίου 2000.
- ▣ Κόλλιας Φ.. (2002), «Ένας διαγωνισμός την ημέρα για την Ολυμπιάδα», εφημερίδα «Κυριακάτικη Καθημερινή», Αθήνα, 18 Αυγούστου 2002.
- ▣ Κούρκουλος Γ. (2001), «Η ενόργανη έκλεψε την παράσταση», εφημερίδα «Sportime», Αθήνα, 25 Ιανουαρίου 2001.
- ▣ Κουτσούνης Στ. (2000), «Τουριστική ποιότητα εν όψει 2004», εφημερίδα «Καθημερινή», Αθήνα, 26 Απριλίου 2000.
- ▣ Κράλογλου Στ. (2000), «Η “Αθήνα 2004” Α.Ε. “αρχηγός” της Ολυμπιάδας!», εφημερίδα «Εξπρές», Αθήνα, 9 Απριλίου 2000.
- ▣ Κράλογλου Στ. (2000), «Θεσμοθετείται “Ολυμπιακή περιβαλλοντική συμμαχία”», εφημερίδα «Εξπρές», Αθήνα, 2 Απριλίου 2000.
- ▣ Κράλογλου Στ. (2000), «Πονοκέφαλος η χρηματοδότηση των έργων για την Ολυμπιάδα του 2004», εφημερίδα «Κυριακάτικη Εξπρές», Αθήνα, 21 Μαΐου 2000.
- ▣ Κράλογλου Στ. (2002), «Δημοπρατείται με προσωρινές εγκαταστάσεις το Ολυμπιακό Συγκρότημα στο Γουδί», εφημερίδα «Εξπρές», Αθήνα, 24 Φεβρουαρίου 2002.
- ▣ Λάμπρου Κων. (2000), «Τρία πακέτα αλλαγών για την Ολυμπιάδα», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 26 Απριλίου 2000.

- ☞ Λάμπrias Π. (2000), «Τα πρόσωπα και οι ρόλοι», εφημερίδα «Κυριακάτικο Βήμα», Αθήνα, 21 Μαΐου 2000.
- ☞ Λιβανιός Σ. (2000), «Ιδιωτικά κεφάλαια... υιοθετούν τα “ορφανά”», εφημερίδα «Εξουσία», Αθήνα, 3 Απριλίου 2000.
- ☞ Λυμπεροπούλου Μ. (2001), «Οι αθάνατες επιχειρήσεις των 20 ημερών», περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος», Αθήνα, 28 Μαρτίου 2001.
- ☞ Μακρή Κ. (2000), «Αθήνα 2004:1000 κάμερες για τον Ρομέρο», εφημερίδα «Εθνος», Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 2000.
- ☞ Μακρή Κ. (2001), «Ένα βήμα μπρος και... δυο πίσω για το 2004», εφημερίδα «Εθνος», Αθήνα, 19 Ιανουαρίου 2001.
- ☞ Μακρή Κ. (2001), «Τριάντα έργα αλλάζουν την πρωτεύουσα!», εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 30 Σεπτεμβρίου 2001.
- ☞ Μακρή Κ. (2002), «30 στάδια στο σφυρί», εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 28 Απριλίου 2002.
- ☞ Μακρή Κ. (2002), «Ιδού το μεγαλύτερο χωριό της Ελλάδας», εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 28 Ιουλίου 2002.
- ☞ Μακρή Κ. (2002), «Περικοπές στην προίκα της παραλίας», εφημερίδα «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 4 Αυγούστου 2002.
- ☞ Μαμουζέλος Γ. (2000), «Το αγκάθι του Host Broadcaster και το 2004», εφημερίδα «Sportime», Αθήνα, 20 Μαΐου 2000.
- ☞ Μάνου Ν. (2000), «Ποιοι “ναρκοθετούν” την Ολυμπιάδα», εφημερίδα «Η Καθημερινή», Αθήνα, 29-30 Απριλίου 2000.
- ☞ Μάνου Ν. (2000), «Τέσσερις φορές για τα έργα», εφημερίδα «Κυριακάτικη Καθημερινή», Αθήνα, 30 Ιανουαρίου 2000.
- ☞ Μάνου Ν. (2001), «Γίμαστε ακόμη στην αρχή», περιοδικό «Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση», 2η ειδική έκδοση για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήνα, Φεβρουάριος 2001.
- ☞ Μαράκης Ν. (2000), «Τι αλλάζει στο σχήμα του 2004», εφημερίδα «Το Βήμα», Αθήνα, 23 Απριλίου 2000.
- ☞ Μαυρομμάτης Μ. (2000), «Πρώτη έγκριση», εφημερίδα «Τα Νέα», ένθετο «Ομάδα Σπορ», Αθήνα, 10 Μαρτίου 2000.

- 📖 Μπότσαρης Σ. (2000), «"Ολυμπιακή" κομπίνα με... διπλά βιβλία!», εφημερίδα «Η Βραδυνή», Αθήνα, 6 Απριλίου 2000.
- 📖 Μπουγάτσου Αριστ. (2000), «Κυκλοφοριακό SOS για το 2004», εφημερίδα «Η Καθημερινή», Αθήνα, 28 Μαΐου 2000.
- 📖 Μυγιάκης Μιχ. (2002), «Στο 12% του Α.Ε.Π. οι κατασκευές», εφημερίδα «Εξπρές», Αθήνα, 24 Φεβρουαρίου 2002.
- 📖 Νικολάου Δ. (2000), «Αλλαγή τοπίου σε μεγάλα έργα και κατασκευαστικό κλάδο», εφημερίδα «Ισοτιμία», Αθήνα, 9 Απριλίου 2000.
- 📖 Νίκου Ν. (2000), «Ολυμπιακοί Αγώνες 2004: Στοιχείμα και για το περιβάλλον», περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος», Αθήνα, 1 Ιουλίου 2000.
- 📖 Νόμος για την Οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων-Αθήνα 2004, Αθήνα, 1998.
- 📖 Νταλιάνη Μ. (2000), «Δρόμοι εξπρές, τραμ, γέφυρες και πεζοδρόμια στο κύμα», εφημερίδα «Τα Νέα», Αθήνα, 27 Δεκεμβρίου 2000.
- 📖 Νταλιάνη Μ. (2000), «Έργα σε όλη την Ελλάδα», εφημερίδα «Τα Νέα», Αθήνα, 1-2 Ιουλίου 2000.
- 📖 Νταλιάνη Μ.-Κρίκης Στ. (2000), «Βαθιά ανάσα από 4.000 στρέμματα πρασίνου», εφημερίδα «Τα Νέα», Αθήνα, 14 Δεκεμβρίου 2000.
- 📖 Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», Αθήνα 2004, Συνοπτική Έκθεση Προόδου, έκδοση Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» Α.Ε., Αθήνα, Μάιος 2001.
- 📖 Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», Αθήνα 2004, Συνοπτική Έκθεση Προόδου, έκδοση Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» Α.Ε., Αθήνα, Σεπτέμβριος 2001.
- 📖 Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», Στην Αθήνα 2004, έκδοση Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004» Α.Ε., Αθήνα, Δεκέμβριος 1999.
- 📖 Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων «Αθήνα 2004», Μνημόνιο Συναντίληψης και Συνεργασίας για την Υλοποίηση Έργων των Ολυμπιακών Αγώνων «ΑΘΗΝΑ 2004», Αθήνα, Αύγουστος 2000.
- 📖 Παπαγεωργίου Ντ. (2002), «Εντυπωσιακό το σλάλομ των εσόδων», εφημερίδα «Εξπρές», Αθήνα, 2002.

- Παπανίκος Γ. (1999), «Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι επιπτώσεις στον ελληνικό τουρισμό», Ίδρυμα Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα, 1999.
- Παπανίκος Γ. (2001), «Η Περιφερειακή Ανάλυση των Ελληνικών Ξενοδοχείων», Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, Αθήνα, 2001.
- Πάχτας Χρ. (2000), «Η Ελλάδα του 2004», εφημερίδα «Το Βήμα», Αθήνα, 1 Απριλίου 2000.
- Πεπελάση Δ. (2000), «Μύθοι, πραγματικότητα και προτεραιότητες στον τουρισμό», περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος», Αθήνα, 24 Ιανουαρίου 2000.
- Περιοδικό «BusinessFile» (2002), «Ολυμπιακοί Αγώνες: Φιλοξενία επισκεπτών σε κρουαζιερόπλοια», εκδόσεις Κέρκυρα, Αθήνα, Ιούνιος 2002.
- Περιοδικό «GO» (2001), Τα στάδια του κόσμου, τριμηνιαία έκδοση της εταιρίας Αθηναϊκή Ζυθοποιία, Αθήνα, Δεκέμβριος 2001.
- Περιοδικό «Εθνοσπόρ» (1997), Η Αθήνα έχει 2004 ελπίδες, Αθήνα, Σεπτέμβριος 1997.
- Περιοδικό «Μετρό» (2002), «“Σφαίρα” το μετρό», έκδοση της εταιρίας Αττικό Μετρό, Αθήνα, Ιούνιος 2002.
- Περιοδικό «Μετρό» (2002), «Επεκτάσεις του μετρό. Το μεγάλο στοίχημα για το 2004», έκδοση της εταιρίας Αττικό Μετρό, Αθήνα, Μάιος 2002.
- Πρωτονοτάριος Χρ. (2000), «Η άλλη όψη των μεγάλων έργων», εφημερίδα «Το Βήμα», Αθήνα, 16 Απριλίου 2000.
- Raymond Loufir και Παπαναστασίου Μαρίνα (1999), «Στρατηγική, Σχεδιασμός για τον Τουρισμό στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας και στην Ελλάδα εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004», Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα, Απρίλιος 1999.
- Ραφιά Α. (2001), «Μεγάλα έσοδα για τους εμπορικούς αναδόχους», περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος», Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2001.
- Σείμανίδου Α.. (2000), «Επιχειρηματικές ευκαιρίες του 2004», περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος», Αθήνα, 13 Ιανουαρίου 2000.

- 📖 Στάγκος Αγγ. (2000), «Αθήνα 2004:Ο κ. Σάμαρανκ και η ευθύνη για τις καθυστερήσεις», περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος», Αθήνα, 28 Απριλίου 2000.
- 📖 Σύμβαση-Πλαίσιο μεταξύ του Οργανισμού «Αθήνα 2004» και του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας για την χρηματοδότηση και την κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού, Αθήνα, 10 Νοεμβρίου 1999.
- 📖 Συρίγος Φ. (1997), «Διεκδικούμε παθητικό 1,5 τρισεκατομμυρίου δραχμών», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 13 Φεβρουαρίου 1997.
- 📖 Συρίγος Φ. (2000), «Τότε διέψευδαν, τώρα πάνε για τρία τρισεκατομμύρια!», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 19 Μαΐου 2000.
- 📖 Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος 22ας Ιουνίου 2000 για τον χαρακτηρισμό χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών του Σχοινιά-Μαραθώνα (ν. Αττικής) ως Εθνικό Πάρκο.
- 📖 Σώκου Κ. (2001), «Κοινοπρακτικό δάνειο για το 2004»(συνέντευξη Μάσιμο Ποντσελίνι, αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων), εφημερίδα «Το Βήμα», Αθήνα, 10 Ιουνίου 2001.
- 📖 Τζαναβάρα Χ. (2000), «16+1 οδικά έργα επιταχύνουν για το 2004», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 22 Απριλίου 2000.
- 📖 Τζαναβάρα Χ. (2000), «Η παραλιακή πάει... παραλία», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 30 Ιουνίου 2000.
- 📖 Τζαναβάρα Χ. (2000), «Πάρκο... αεροδρόμιο το Ελληνικό», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 14 Δεκεμβρίου 2000.
- 📖 Τζαναβάρα Χ. (2000), «Το 2004 βλέπει Ελληνικό», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 28 Δεκεμβρίου 2000.
- 📖 Τζαναβάρα Χ. (2002), «Τι θα δούμε στον Άγιο Κοσμά», εφημερίδα «Ελευθεροτυπία», Αθήνα, 4 Μαρτίου 2002.
- 📖 Τζούστας Ι. (2000), «Ολυμπιακοί Αγώνες:Το μοντέλο της Βαρκελώνης και το κακέκτυπο της Αθήνας»,εφημερίδα «Το Βήμα», Αθήνα, 7 Μαΐου 2000.
- 📖 Τμήμα Στατιστικής Ανάλυσης κι Έρευνας του Ινστιτούτου Οικονομίας και Κατασκευών(2002), Εξελίξεις στη διάρθρωση του εγχώριου κατασκευαστικού

κλάδου (Ν. 2940/2001)-Συγκέντρωση αγοράς, Ινστιτούτο Οικονομίας και Κατασκευών, Αθήνα, Ιούλιος 2002.

- 📖 Τσιούφος Δ. (2000), «Στο περιθώριο η “Αθήνα 2004”», εφημερίδα «Επενδυτής», Αθήνα, 5-6 Φεβρουαρίου 2000.
- 📖 Τσούτσιας Π. (2000), «Ο ρόλος των υπουργείων», εφημερίδα «Εθνος της Κυριακής», Αθήνα, 23 Απριλίου 2000.
- 📖 Τσούτσιας Π. (2002), «250 δισεκατομμύρια δραχμές τα έσοδα από την TV», εφημερίδα «Εθνος», Αθήνα, 7 Φεβρουαρίου 2002.
- 📖 Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Αθήνα 2004, έκδοση Γενικής Διεύθυνσης Ολυμπιακών Έργων, Αθήνα, Φεβρουάριος 2000.
- 📖 Φ.Ε.Κ. (1998), Τεύχος Πρώτο, Αριθμός Φύλλου 66, Αθήνα, 24 Μαρτίου 1998.
- 📖 Φ.Ε.Κ. (1999), Τεύχος Πρώτο, Αριθμός Φύλλου 130, Αθήνα 25 Ιουνίου 1999.
- 📖 Χαβαλές Μ.(2002), «Η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα», περιοδικό «Οικονομικά Χρονικά», διμηνιαία έκδοση Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Αθήνα, Φεβρουάριος-Ιούνιος 2002.
- 📖 Χαϊκάλης Στ.(2000), «Τι αποκαλύπτει η επιστολή Παπαζώη», περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος», 28 Απριλίου 2000.
- 📖 Χαραλαμπίδου Β. (2000), «Φαληρικό Δέλτα: ο εξώστης της Αθήνας στο πέλαγος», εφημερίδα «Το Βήμα», Αθήνα, 2 Μαΐου 2000.
- 📖 Χατζίδης Κ.- Μανωλάς Χρ. (2000), «Ο Σχινιάς να γίνει πάρκο, αλλά όχι γουότερλαντ», εφημερίδα «Τα Νέα», Αθήνα, 5 Απριλίου 2000.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- 📖 Institute for Economic Studies of the Construction Industry(2000), Construction Industry Productivity & Human Resources Adequacy for the Implementation of CSF III & Olympic Games 2004 Construction Projects, Ministry of Environment, Physical Planning and Public Works, Αθήνα, 2000.
- 📖 Magazine «Athens 2004» (2001), Athens 2004, Olympic news», issue 6, Organizing Committee for the Olympic Games Athens 2004, September 2001.

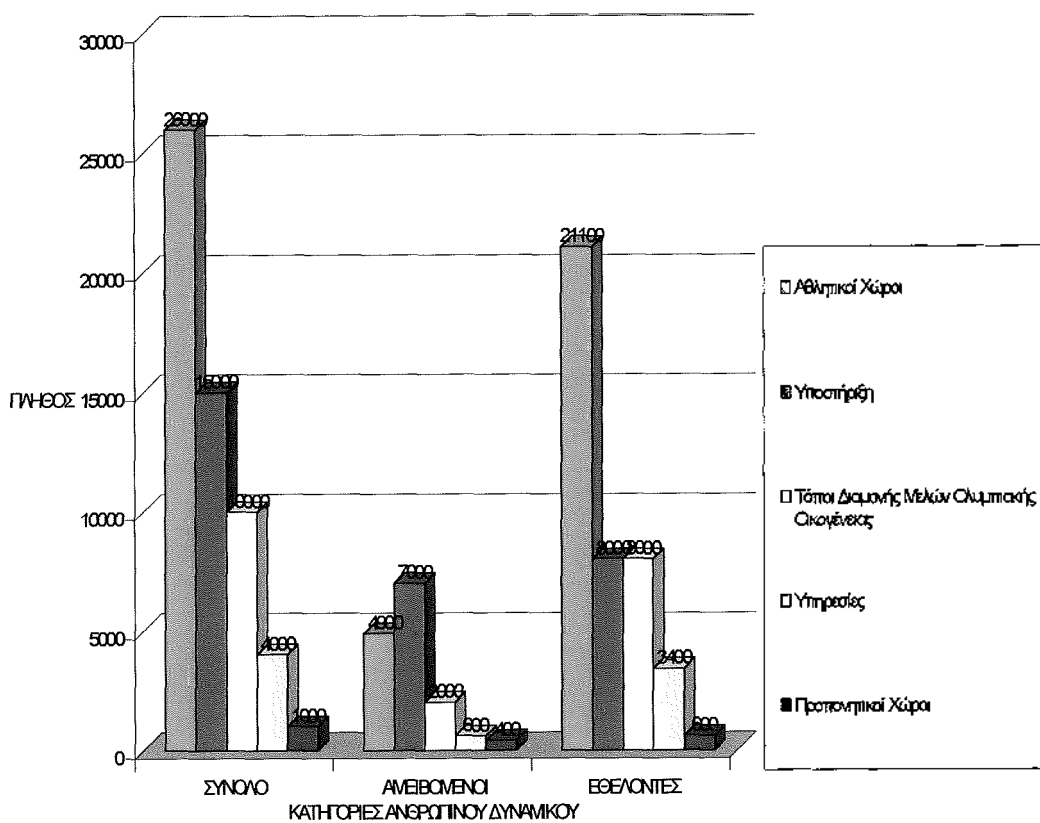
- Magazine «The Economist» (2000), Cities and the Olympics: Make or break», Αθήνα, 16 Σεπτεμβρίου 2000.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ INTERNET-ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

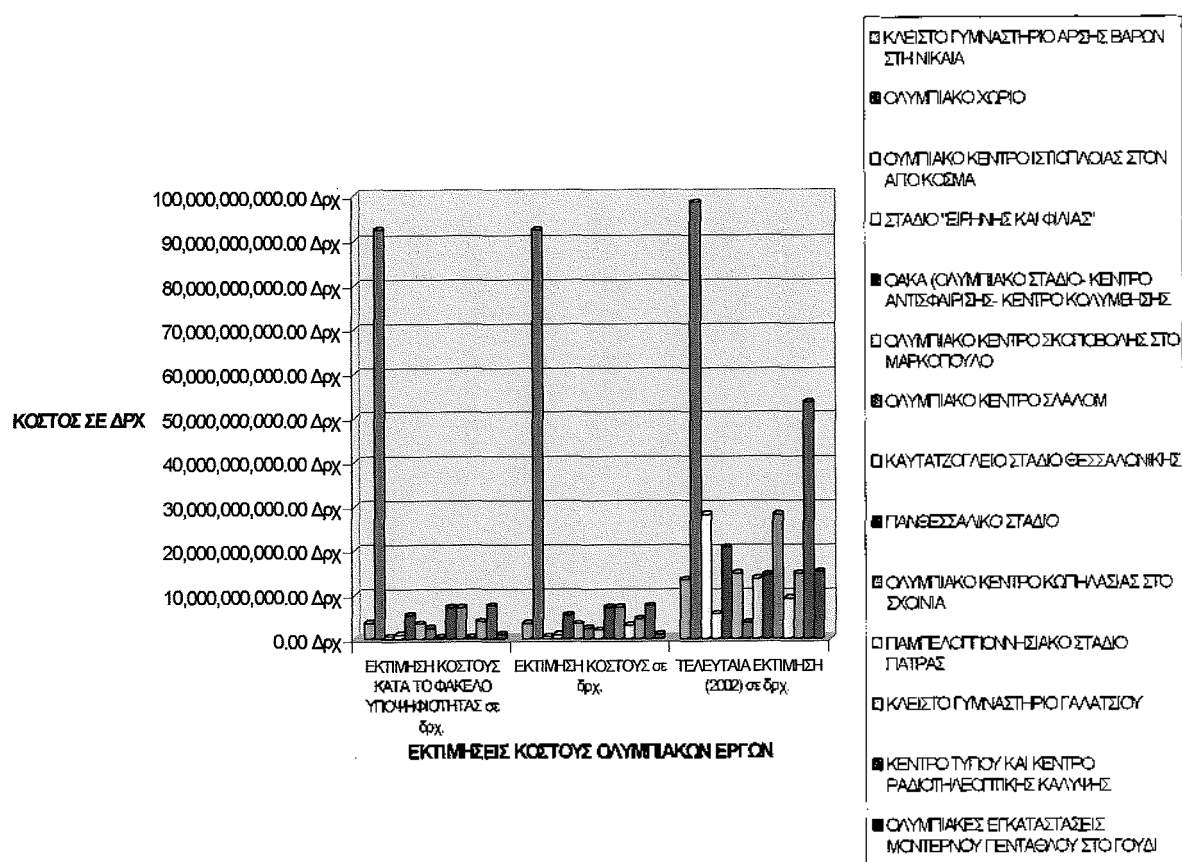
- <http://www.athens.olympic.org>.
- <http://www.aw.gr>.
- <http://www.barcelona2004.org>.
- <http://www.blues.uab.es/olympic.studies>.
- <http://www.business2005.gr>.
- <http://www.contra.gr>.
- <http://www.culture.gr>.
- <http://www.enet.gr>.
- <http://www.eot.gr>.
- <http://www.ethnos.gr>.
- <http://www.hellasport.gr>.
- <http://www.naftemporiki.gr>.
- <http://www.olympiceducation.gr>.
- <http://www.presspoint.gr>.
- <http://www.sport.gr>.
- <http://www.sportnet.gr>.
- <http://www.sportnews.gr>.
- <http://www.supersport.gr>.
- <http://www.tee.gr>.
- <http://www.ypodomi.gr>.
- <http://www.2004.gr>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

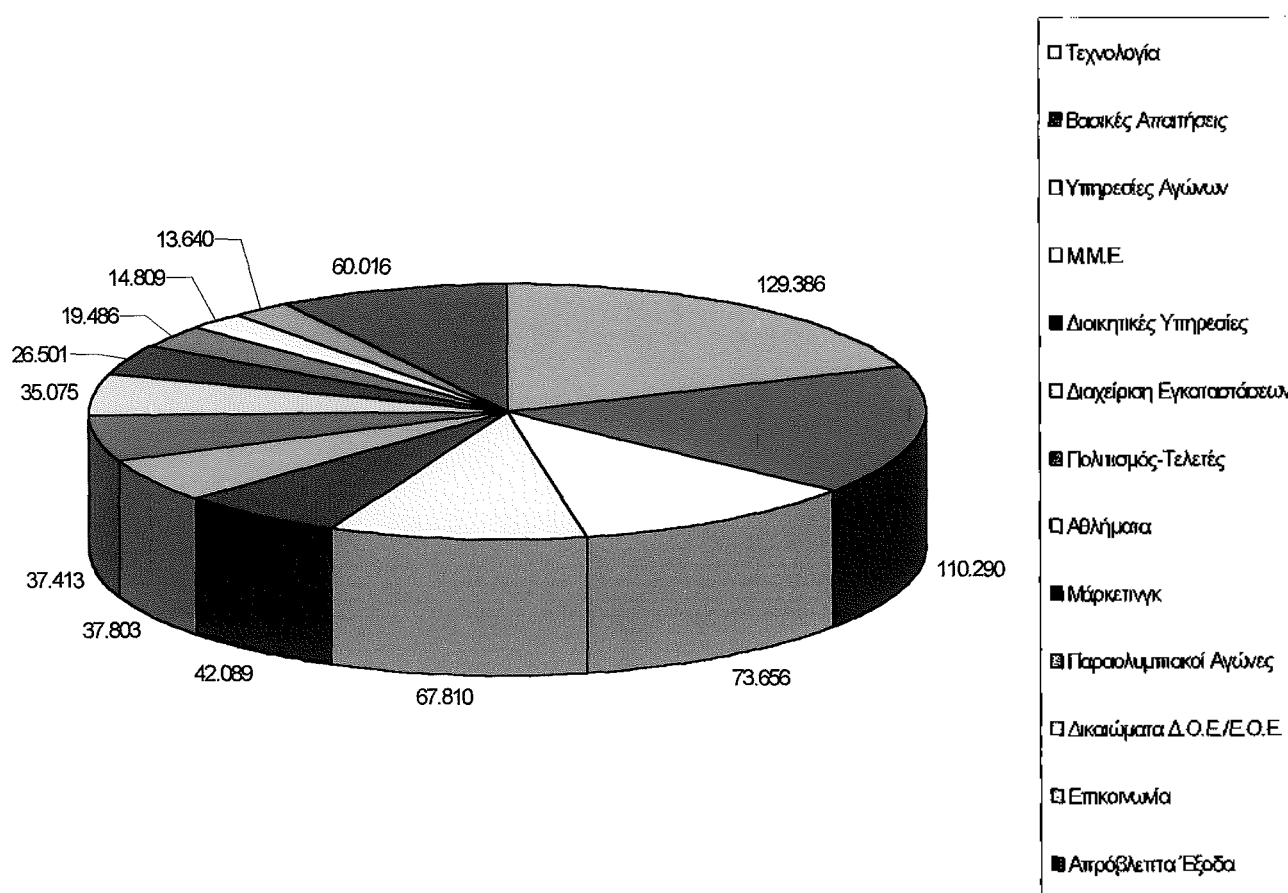
ΓΡΑΦΗΜΑ 1: ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

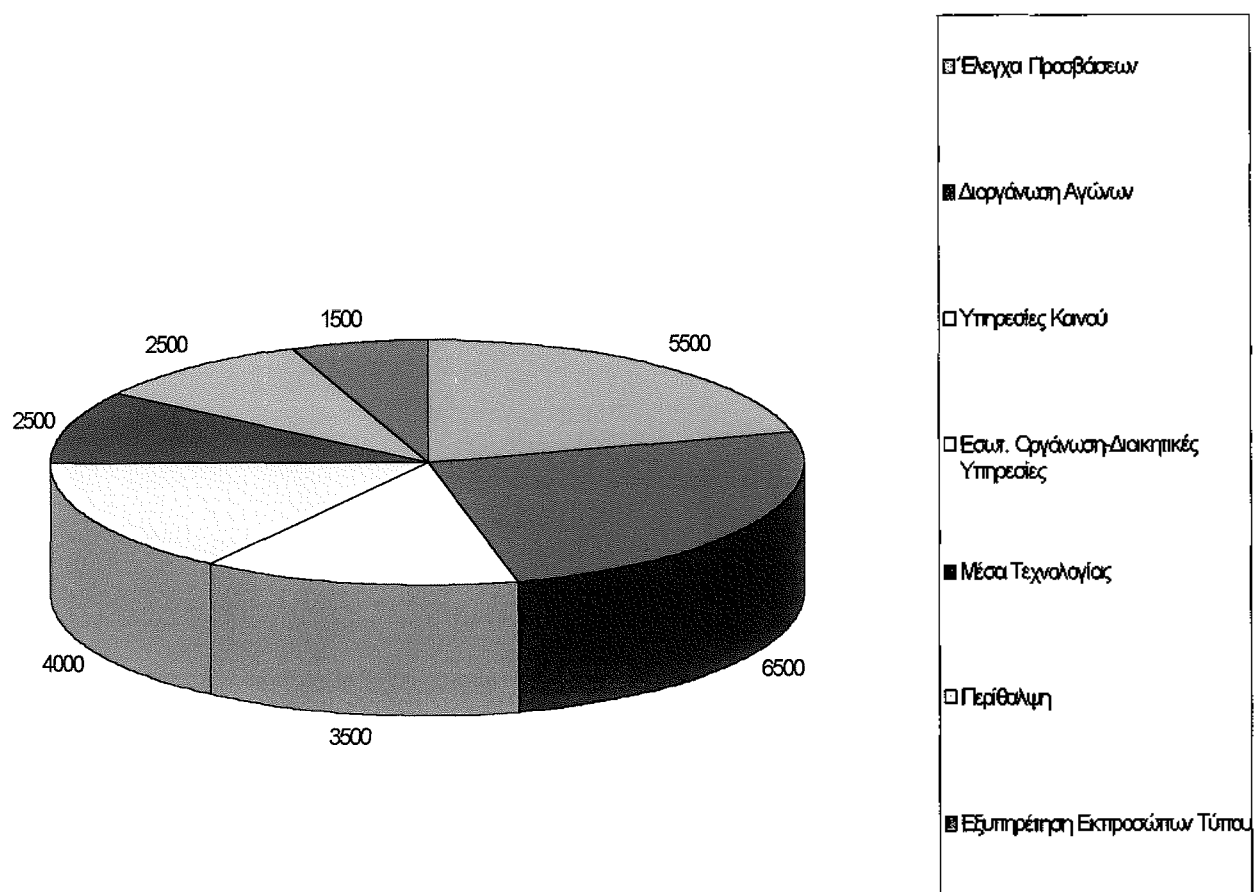
ΓΡΑΦΗΜΑ 2: ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΕ ΑΠΟΛΥΤΕΣ ΤΙΜΕΣ.

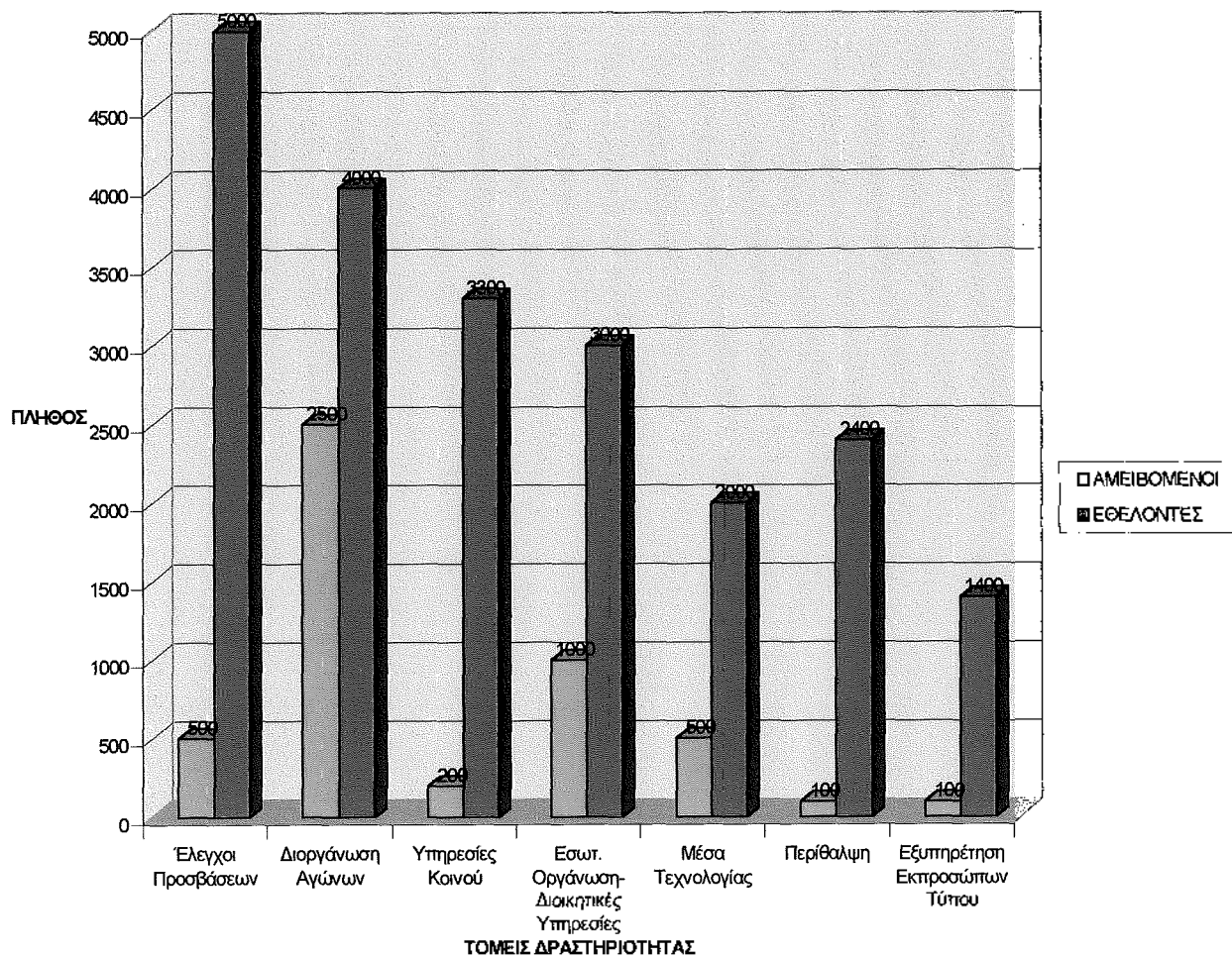
ΓΡΑΦΗΜΑ 3: ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ «ΑΘΗΝΑ 2004» (ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΑΧΜΕΣ)

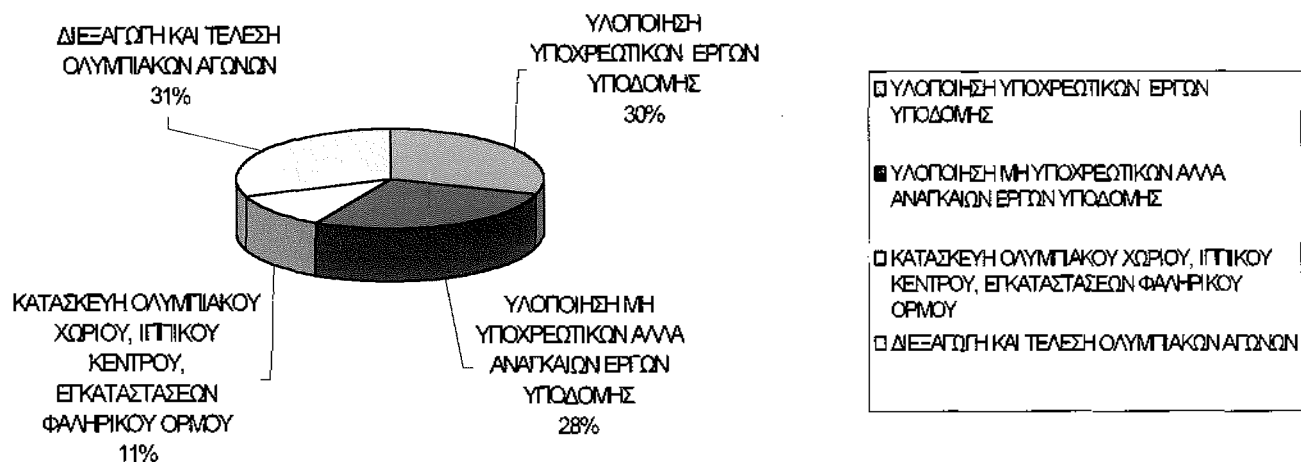
**ΓΡΑΦΗΜΑ 4: Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ
ΑΓΩΝΩΝ.**

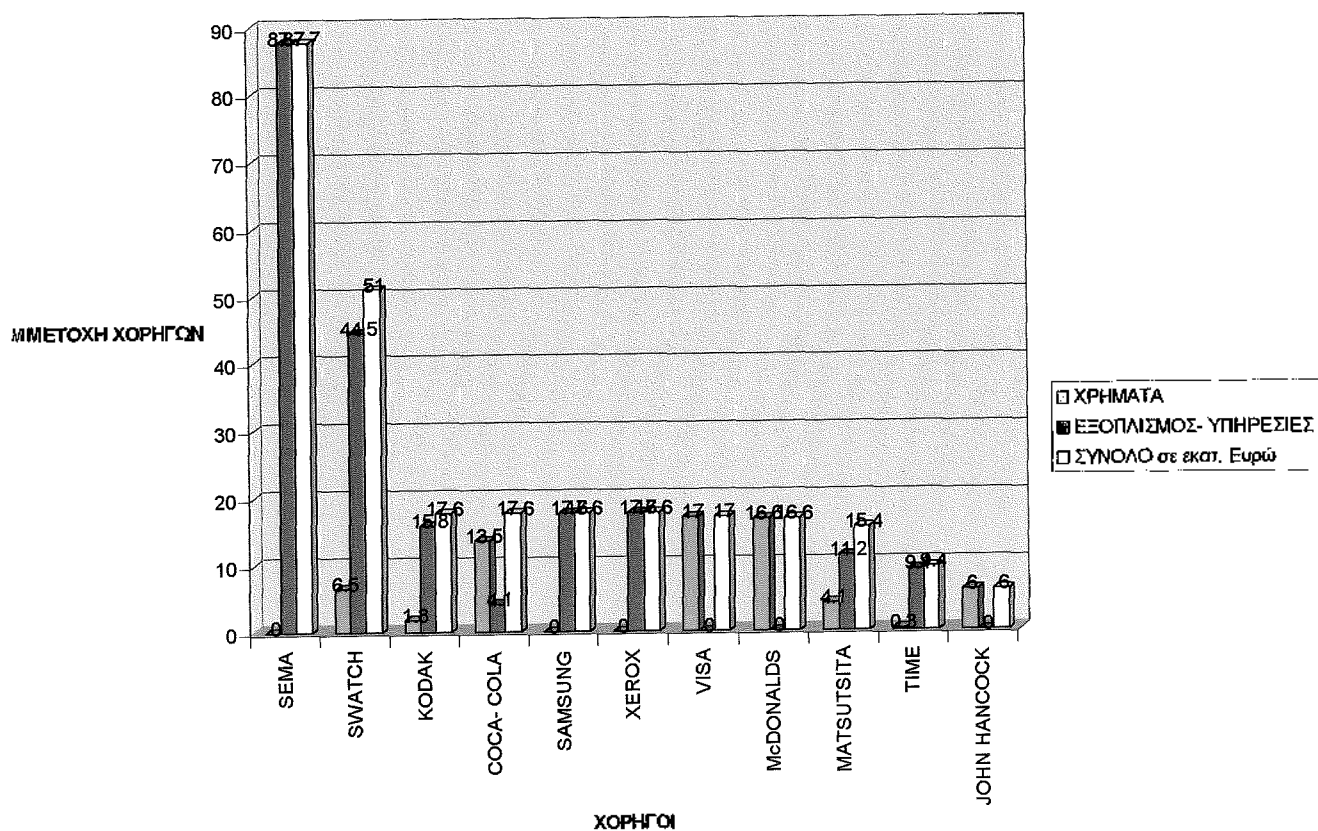
ΓΡΑΦΗΜΑ 5: Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

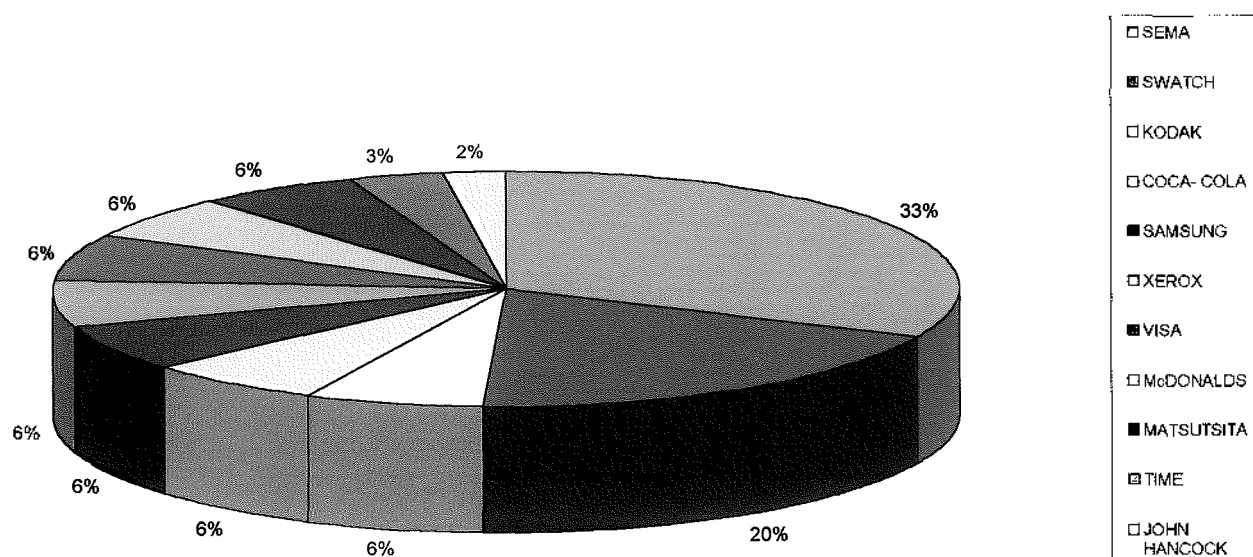
ΓΡΑΦΗΜΑ 6: ΟΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΟΥΣ

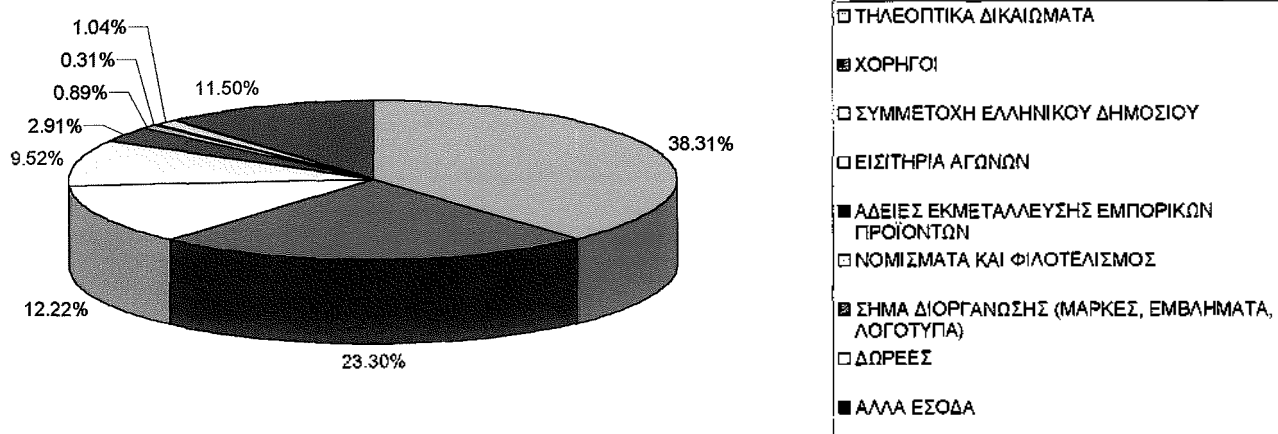
ΓΡΑΦΗΜΑ 7: Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΞΕΝΟΥΣ ΧΟΡΗΓΟΥΣ

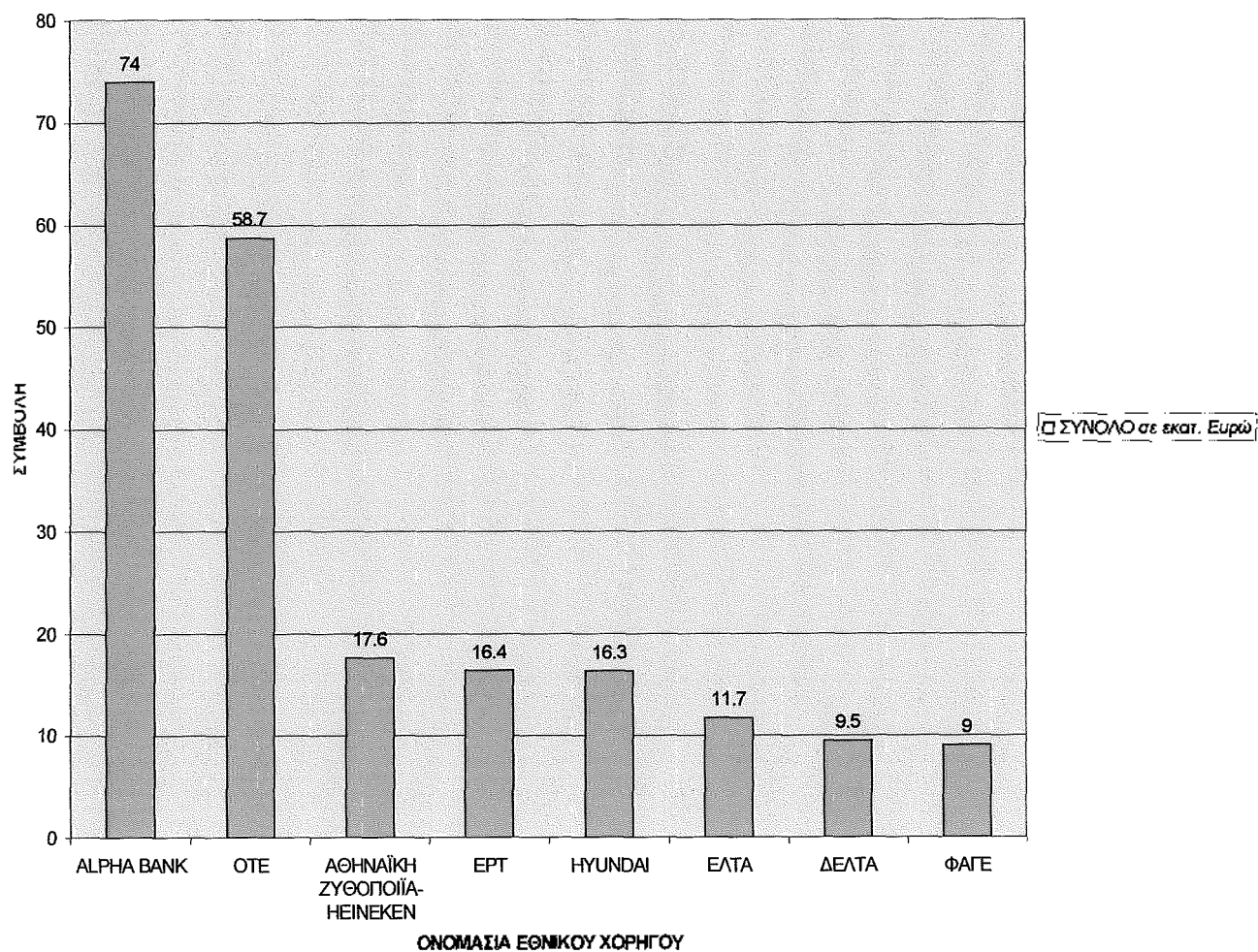
ΓΡΑΦΗΜΑ 8: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΧΟΡΗΓΩΝ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ %.

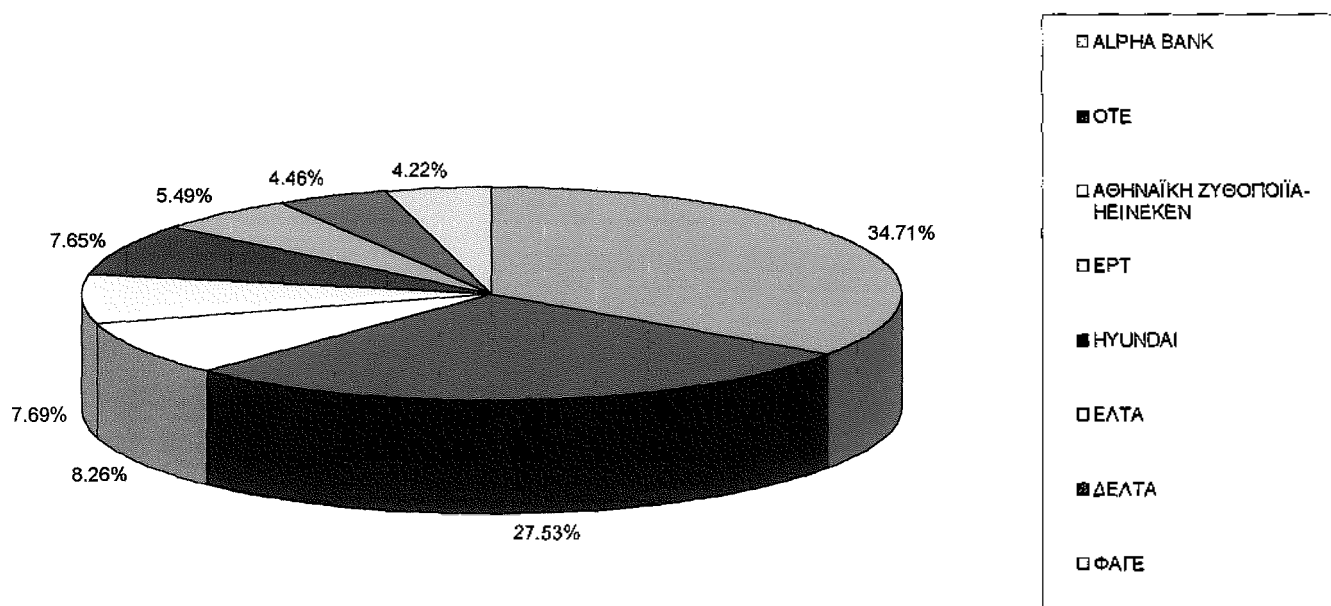
ΓΡΑΦΗΜΑ 9: ΠΗΓΕΣ ΕΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΟΥΣ.

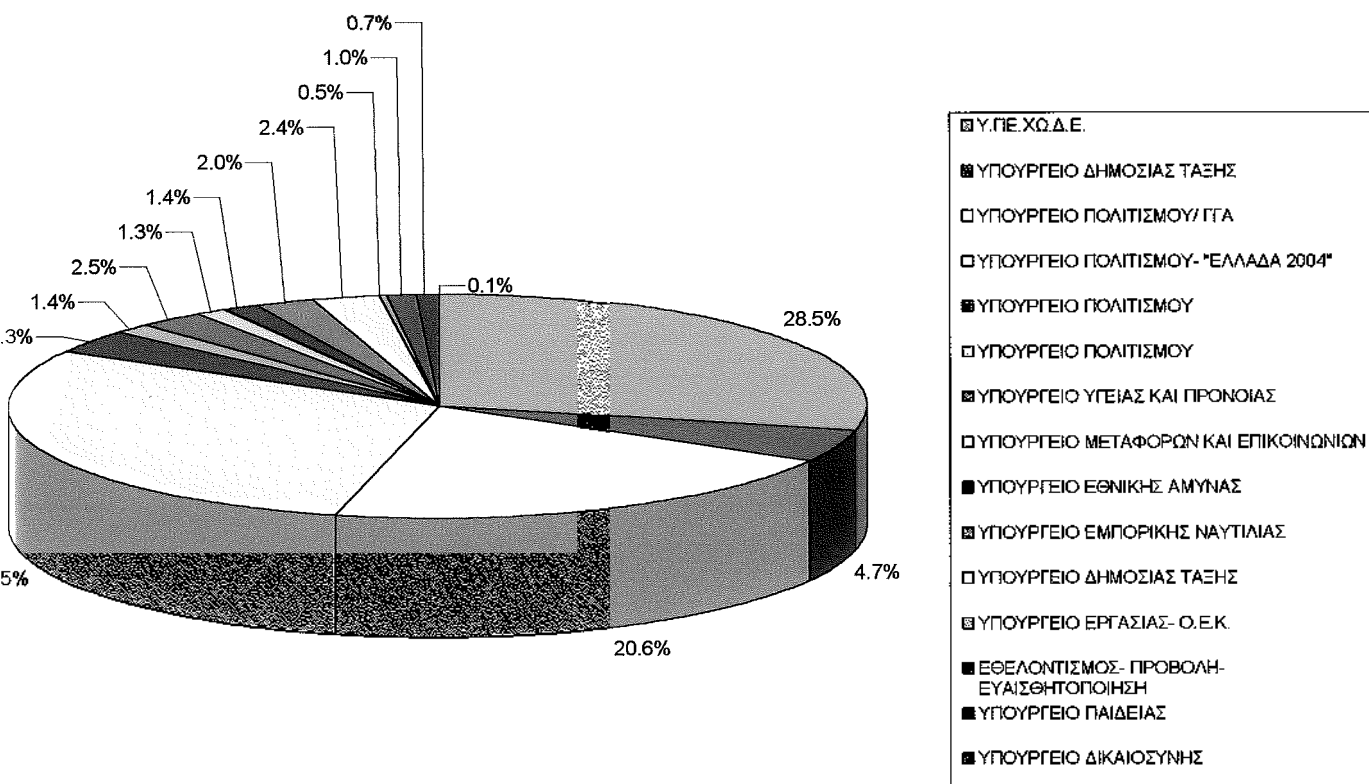
ΓΡΑΦΗΜΑ 10: Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΧΟΡΗΓΟΥΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)

ΓΡΑΦΗΜΑ 11: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΩΝ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΟΥΣ

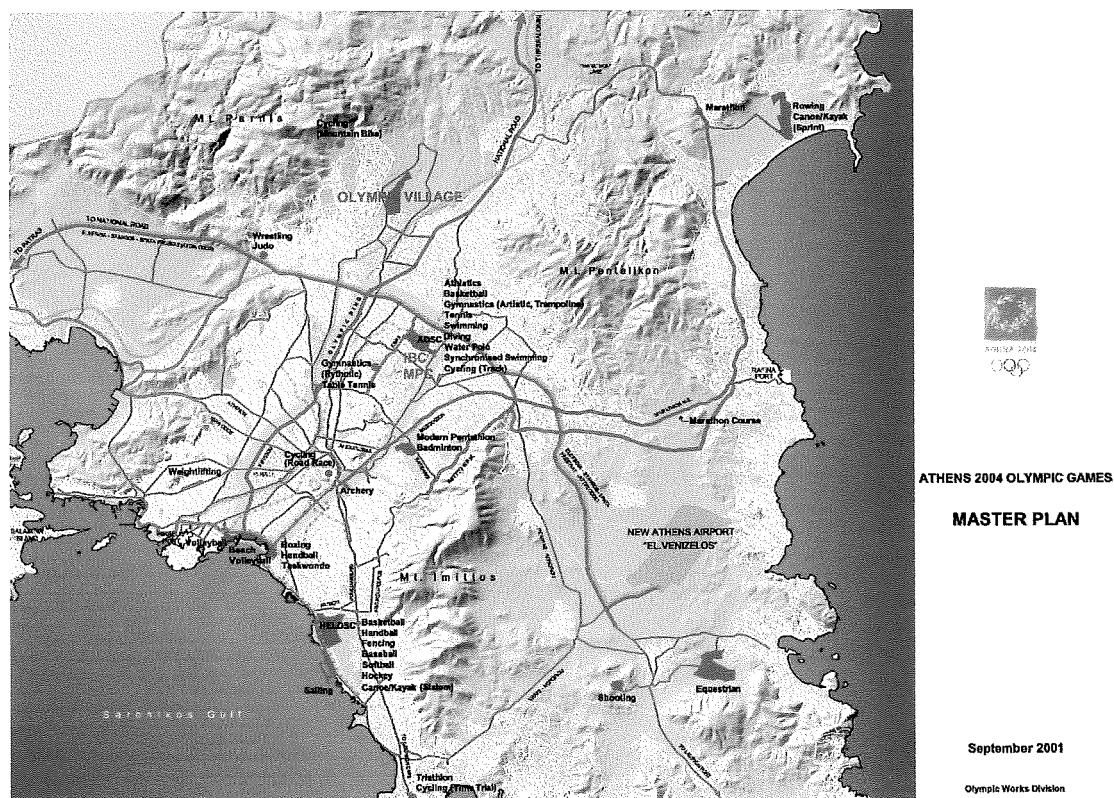

ΓΡΑΦΗΜΑ 13: Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

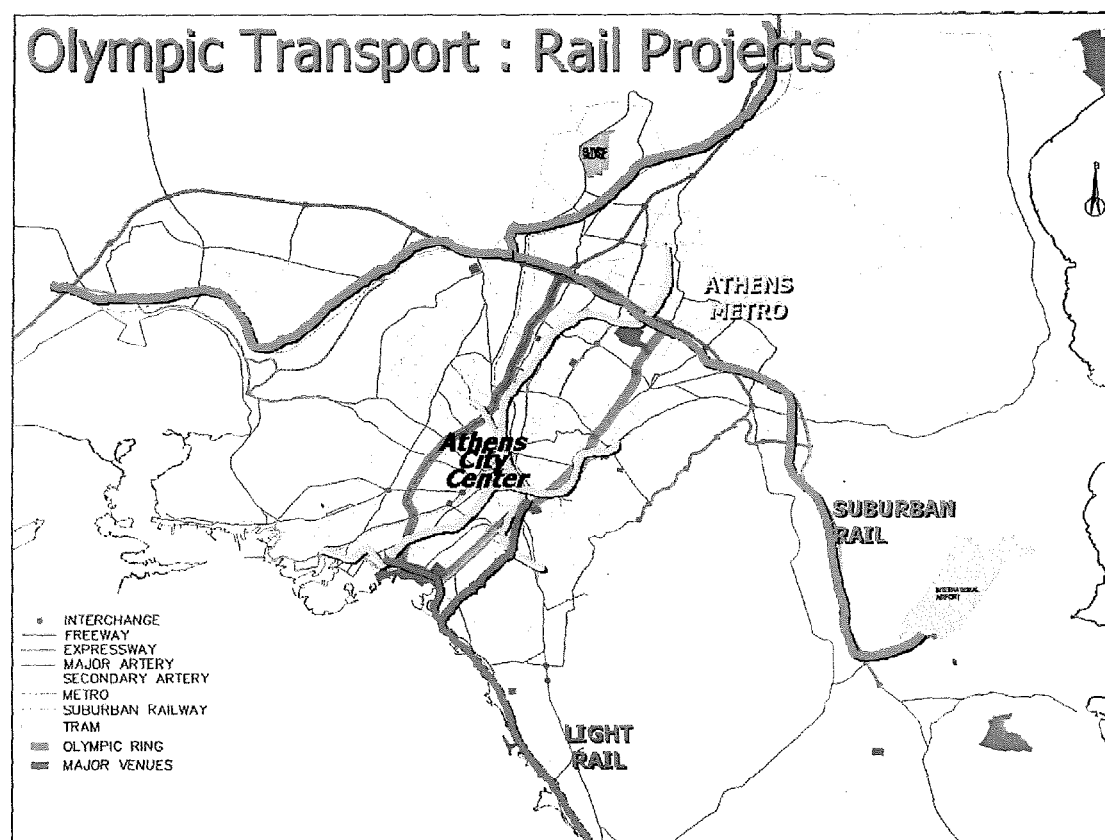

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ- ΣΧΕΔΙΑ

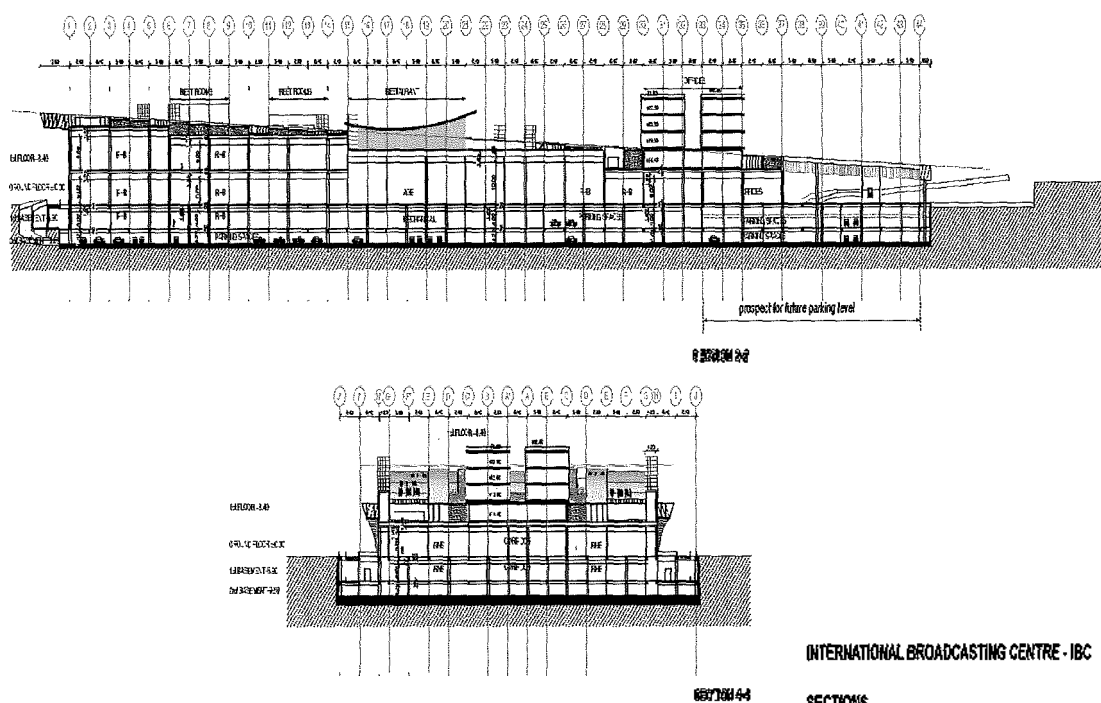
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 1: Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

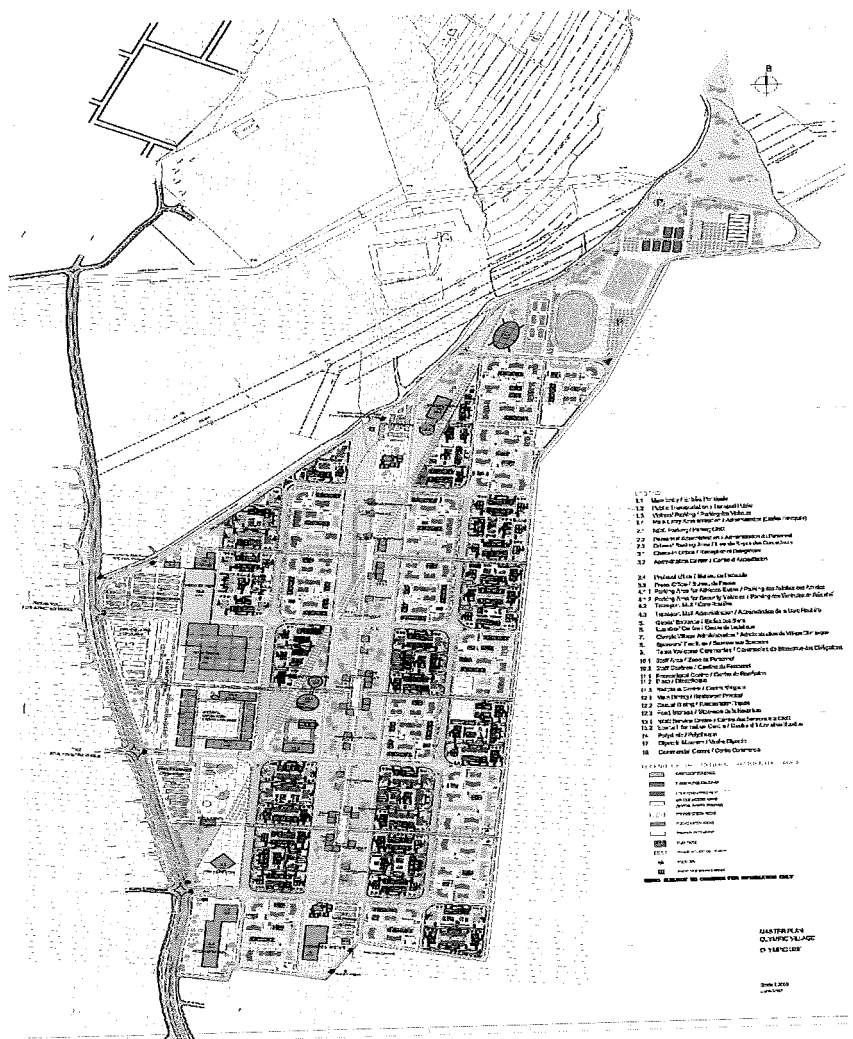
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 3: ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΤΟ 2004

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 4: ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 5: ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ- ΣΧΕΔΙΟ 6: ΤΟ Ο.Α.Κ.Α. ΤΟ 2004

